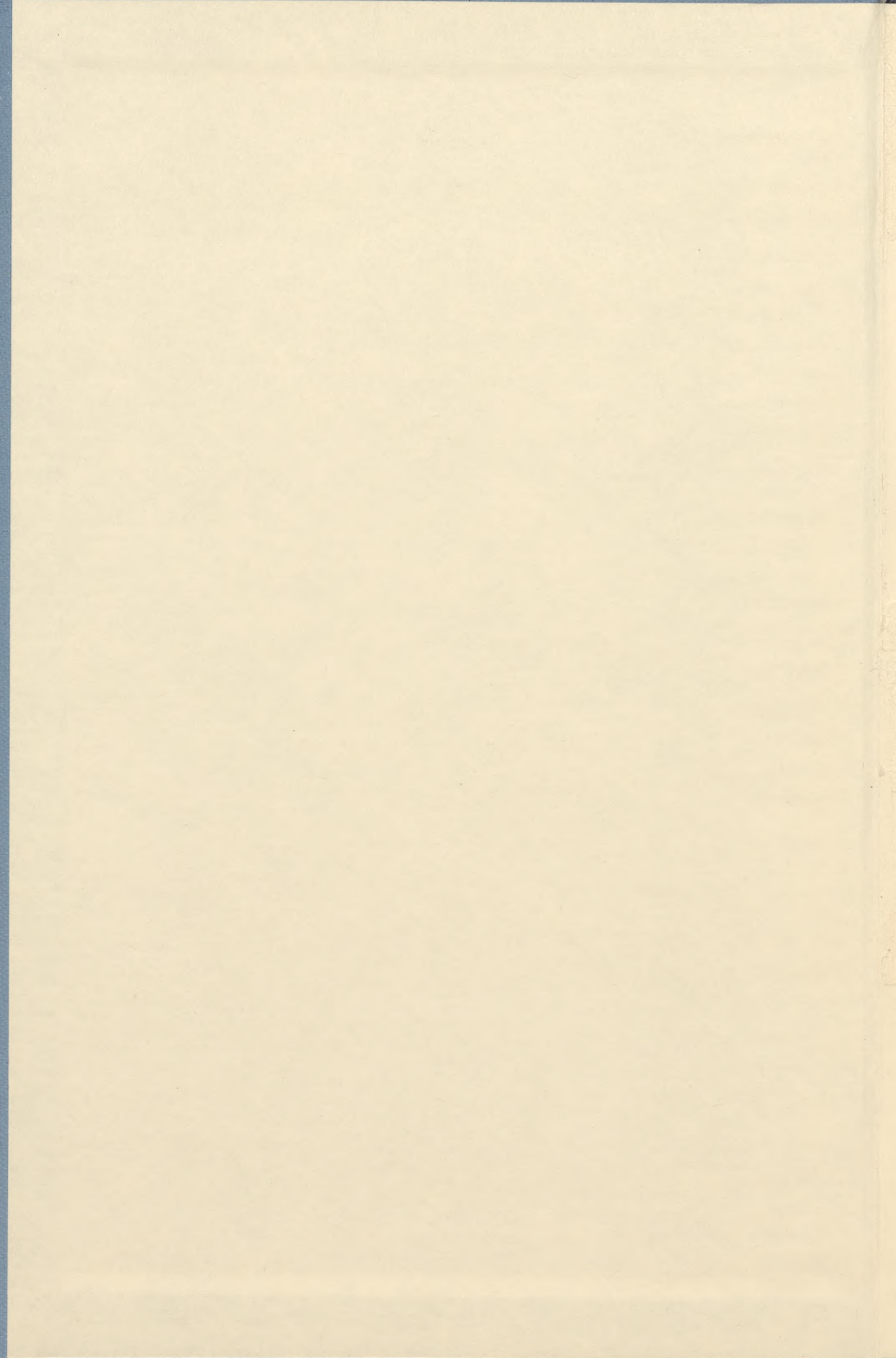

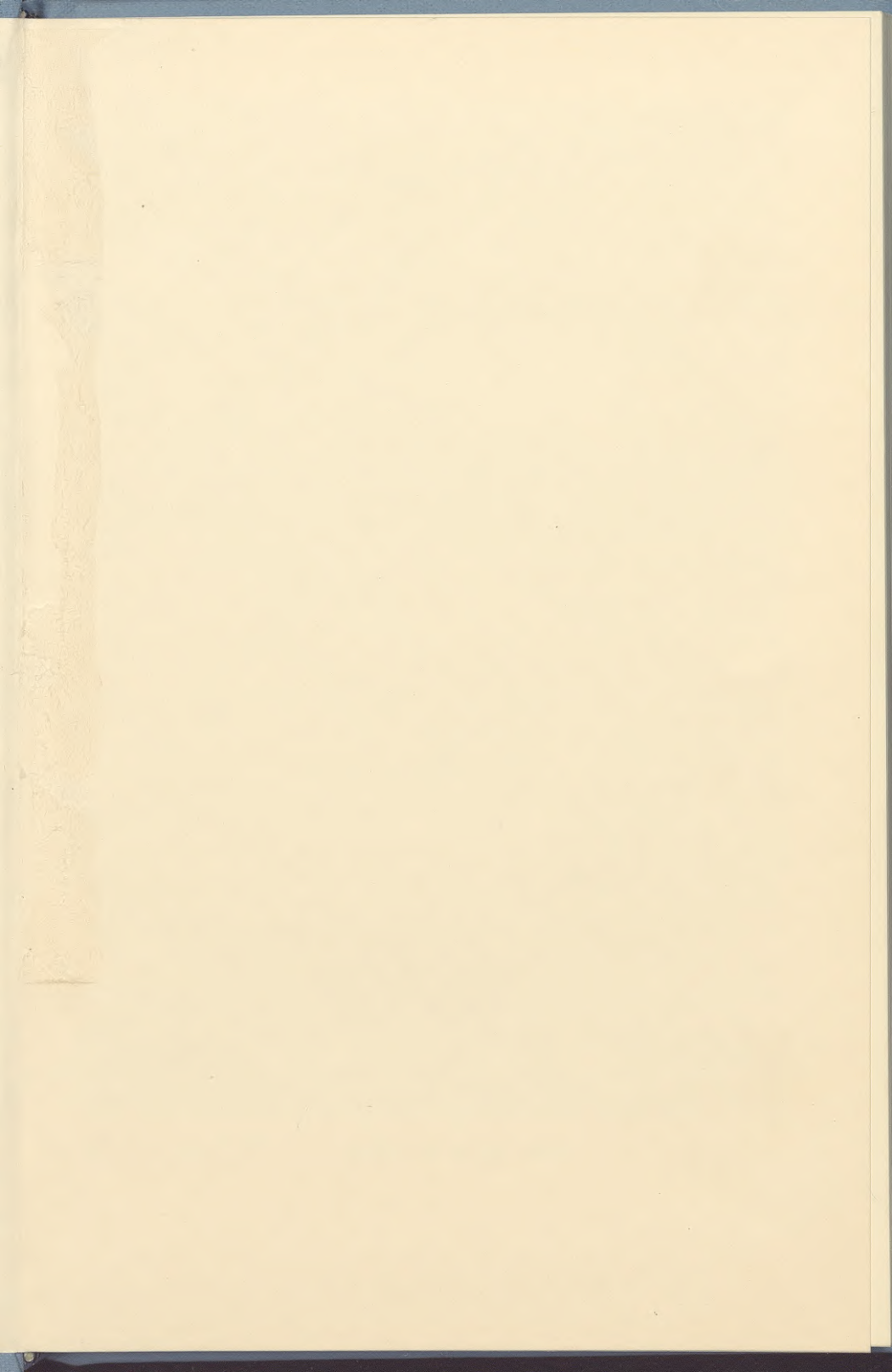
190-4
620

ARCHIVS

DIVDESMIT DEVĪTAIS SĒJUMS

MCMLXXXIX

50
1901

L
H

SPETEMBER

MELBURN 1901

1901

219324

Jānis Kuga

SPĒLMANĪŠI

L 90.-4
L 620

L
4

ARCHĪVS

RAKSTI PAR LATVISKĀM PROBLĒNĀM

REDAKTORS EDGARS DUNSDORFS

XXIX
SKAŅUMĀKSLA

Izdevēji: Pasaules brīvo latviešu apvienība
un Kārļa Zariņa fonds

MELBURNĀ 1989

74
X
Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA
0309017250

©

Copyright: Archīvs, 1989

3 Dickens St., Elwood, Vic. 3184

Australia

National Library of Australia card number and ISBN

0 947177 07 8

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the Publisher.

4

Printed by IMPRESS PRINTING PTY. LTD. Keysborough, Vic. 3173

PRIEKŠVĀRDI

Latviskajām problēmām veltītās gadagrāmatas *Archīva* uzdevums ir divējāds – pirmkārt uzturēt trimdā ticību, ka Latvija iegūs brīvību, otrkārt sniegt sistematisku pārskatu par trimdas lielo kultūrālo rošību. Šiem diviem mērķiem veltīts arī tagadējais 29. sējums.

Archīvs principā iespējš tikai speciāli tam rakstītos manuskriptus, tomēr šoreiz no šī principa bija jāatkāpjas, lai paglābtu no aizmirstības vērtīgo Gunāra Janovska rakstu „Mūsu dziesma” (iespiests dziesmu dienu avīzē). Raksts labi iederējās šī skaņumākslai veltītā 29. sējuma ievadam. Nākošo rakstu par savām pedagogu gaitām deva profesors Helmers Pavasars.

Redaktors šai sējumā publicē darbu par mūzikas dzīvi pirms simt gadiem savā dzimtajā pilsētā Saldū. Kaut tā bija mazpilsēta, tomēr mūzikas dzīve šai gleznotāja Rozentāla pilsētā bija ļoti rošīga. Cerams, ka šim apcerējumam būs sekotāji, rakstot par citiem Latvijas novadiem.

Tagadējais Dziesmuvaras sargs un gādnieks Arvīds Līdācis raksta par komponistu un diriģentu Ādolfu Ābeli viņa simtgadē. Ar diriģenta Kaspara Svennes gādību bija iespējams no aizmirstības pasargāt viņa tēva Sīmaņa atmiņu fragmentu par „dziesmu, kuŗas nebija”. Mūsu pastāvīgais līdzstrādnieks Indulis Kažociņš raksta par Jāņa Norviļa operu *Kurbašs*, kam Kažociņš sacerēja libretu, bet ko Oldenburgas latviešu opera nepaspēja uzvest. Šī opera vēl gaida savu apcerētāju.

Paidagogs Gerhards Brēmanis apskata jaunatnes mūzicēšanu Melburnā un inženieris Dr. Jānis Muižnieks jauno mūziķu gaitas Sidnejā. Seko īss apskats par lielajām jauniešu sanāksmēm – latviešu jaunatnes dziesmu svētkiem Kanādā un ASV un mūzikas nometnēm. Ērģeļu dienu ierosinātājs Ziemeļamerikā Ludvigs Reiters raksturo sava ierosinājuma sekmes. Psihologa Nikolaja Pīckas raksts mūs iepazīstina ar ārstniecības nozari – mūzikas terapiju.

Turpmākās sējuma lappuses ir veltītas pārskatiem par kopkoŗa koncertiem, koŗiem, diriģentiem un sōlistiem. Datus sakopoja redaktors un viņa dzīvesbiedre ar pieaicinātiem līdzstrādniekiem.

Vizuālās mākslas nodaļā ir īsi biografiskie dati par tēlniekiem – Verneru Dukuru un Zigrīdu Sapieti, kuŗu darbu attēli grezno šo sējumu. Jurists Ērihs Nolteins (von Noltein) raksta par sieviešu tērpiem (to skaitā latviešu tautastērpiem) Livonijā 16. gadsimtenī. Noslēgumā *Archīvs* veltī piemiņas rindas saviem pēdējā laikā mūŗības ceļos aizgājušajiem līdzstrādniekiem.

Līdz šim katrā *Archīva* sējumā ir skanējusi Latvijas brīvības tema. Tagad pamirdzējuši Latvijas brīvības pirmie stari – varam bez bailēm rakstīt un ceļot uz Latviju, un no turienes ceļo tautieši pie mums. Ir arī atļauts sūtīt uz Latviju grāmatas, un sūtījumus vairs nededzina. . .

Pilnīga brīvība vēl nav sasniegta, bet tai jānāk. Tam ticot un to gaidot, atbalstīsim brīvības saucējus Latvijā.

Redaktors

Jānis Muižnieks

SKAŅUPE – MŪZIKA

Visas slepenās jausmas,
Ko dvēseles dziļumi glabā,
Tavā klēpī satek.

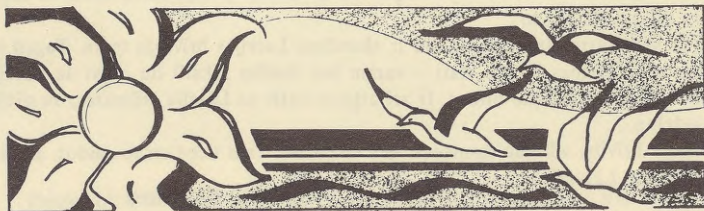
Tu proti tām dzīvību piešķirt,
Tu proti tām balsis raisīt,
Tās pārvērst cildenās gleznās.

Skaņupe – daiļuma trauks!
Tev dzelmi pilda līdz malām
Sensvētas gaismas plūdums.

Un, klausoties valodā tavā,
Nemiers rimst un steiga.
Laiks aiztur elpu uz brīdi.

Klausoties valodā tavā,
Ik dvēsele pielūgsmē ceļas,
Lai plūstu tev līdz.

Lai plūstu mūžībai pretim
Pilna gaismas un ziedu.

MŪSU DZIESMA

Gunārs Janovskis

Vai gan nav tāda sajūta, it kā pašreiz tuvotos ilgi gaidīti un spoži svētki? Dziesmu dienas! Tās mums katram būs palikušas atmiņā no vissenākajām bērības dienām. Turpretī Ziemsvētki, Lieldienas, pat zīmīgās gadskārtas un godadienas ir saplūdušas pelēcīgā, neskaidrā vienmuļībā. Pie tam šīs dziesmu dienas ne vienmēr ir bijušas tikai pāri plūstoša jūsma, prieks un gaviles.

Vai tur būtu vainīgas pašas mūsu dziesmas? Tās ir mazliet skumjas un sērīgas, ar tālām atbalsīm no senajiem grūtajiem mūžiem. Pat tajās dziesmās, kurās skaļi atskan prieks par atgūto brīvi, par augšām celto gaismas pili, par modro Imantu Zilajā kalnā, par krīvu krīvu Beverīnas pilī, smeldz līdzi baigas noskaņas par cīņām, pametumiem un posta dienām. Pat laba daļa mūsu līgo dziesmu ir sērīgajā minora gammā. Kā pasakās, tā dziesmās mūsu sirds pieder bārenītei, sērdienītei.

Un tomēr mēs gaidām Dziesmu dienas. Mūsu nevēlis liktenis, tik cieši saistīts ar šiem svētkiem, mūs aicina kopā nevis priekam vien, bet dīvainam pacilājumam, kas šķīstī mūsu dvēseles, kaldina un rūdī jaunu spītu, dod neatlaidību un ierosmi dzīvot un gaidīt Saulvedi, kas nāk, lai sašķeltu stikla kalnu un atrīvētu ledū iesaldēto tautas sirdi — Saulcerīti.

Nē, šīs dziesmu dienas nav tikai svētku priekam un līksmībai. Gluži neviļus mums nāks atmiņā citi dziesmu svētki. Paši pirmie, kuņģi izskanēja Krievijas ērgļa izplesto spārnu melnajā ēnā. Nāk atmiņā pēdējie īstie dziesmu svētki Daugavpilī, kad krievu ieroči jau žvadzēja pie robežas un mēs pēdējo reizi visa tauta kopā vēlreiz un vēlreiz dziedājām — Dievs, svētī Latviju.

Un kas notika pēc tam?

Nāk prātā Sēlzemes dziesmu svētki pirmajā kara gadā Liepavotā pie Staburaga. Mūsu apspiedēji mums tos atlāva, jo kara gaita viņiem vēl bija labvēlīga, un varbūt viņu sirdsapziņu kremta ļaunie nodomi un rūpīgi izdomātā mūsu iznīcināšana. Kur ir palicis Liepavots? To kara spēks atkāpdamies uzspriecināja bez vajadzības savā godkārē. Kur palicis Staburags, šis mūsu sīkstuma simbols? To savā klēpī glabā aizsprostotā, mūsu ienaidnieka savažotā Daugava.

Lai! Mēs protam zaudēt, un sakost zobus, un gaidīt savu laiku.

Kas ir noticis pēc tam? — Mēs esam pirkti, pārdoti un laupīti. Kas gan nav izstiepis savas kārīgās rokas pēc mūsu labuma! Mūsu brīvība ir noliegta un

aizdāvināta. Mūsu zeme un darba sviedri pieder svešiem. Mūsu kuģi ar svešiem karogiem ir nogrimuši pasaules jūrās. Mūsu zelts mums ir atņemts un sadalīts. Pat mūsu kaņavīru dzīvības ir bijušas par precī, par maiņas līdzekli šajā laikmetā, kad vergu tirgus likās slegts un aizmirsts, un cilvēces necienīgs.

Lai! Mēs protam zaudēt, un sakost zobus, un gaidīt savu laiku.

Jā, kas tad mums vēl ir palicis? — Nekas liels. Mūsu dziesmas. Tām nav tirgus vērtības. Neviens tās nepērk. Tad jau nav nozīmes tās ne laupīt, ne mēģināt pārdot. Tās lāga neskan, ja tās strinkšķina elektriskā ģitara vai lūgā ermoņikas. Nu, un tad jau šo mantu mēs varam arī paturēt. Mūsu aplaupītāji to nezina: mums ir palicis dārgākais, kas vien mums ir piederējis. . .

Vai mēs neesam savāda tauta? — Zelts un kuģi, un nopostītās mājas, un saspridzinātie pieminekļi, un uzartie kritušo kapi — jā, protams, tie sāp. Bet šī sāpe šodien liekas tik nenozīmīga un sīka. Lai jau tiek tiem, kas kāro svešas mantas.

Nāks laiks — un šis laiks vairs nav aiz kalniem — un mēs sāksim atkal no nekā, un vienas paaudzes darbs atgūs un uzcels visu zaudēto. Jo vienu mēs neesam zaudējuši: savu mierinātāju, savu spēka un spīts avotu, savu daiļuma un iedvesmes devēju — savu dziesmu.

Katram no mums pie šūpuļa kūmās ir stāvējusi Laima un ielikusi mūsu dvēselē senu, daudzskanīgu kokli. Šī kokle ir tā, kas mums palīdz dziedot iet cauri dzīvei, cauri grūtumiem un kaujām. Šī kokle skan un trīc mūsu dvēselēs, tā atbalso seno daiļumu, kas, paaudžu krāts, kā spožs dzintara vainags zaigo mūsu krūtīs.

Skani dziesma, lielā mierinātāja! Tev pretī skanēs mūsu sirds.

PAIDAGOGA GAITAS*

Helmers Pavasars

Savas paidagoga gaitas sāku 1928. gadā Rīgas pilsētas 26. pamatskolā. Pārzinis A. Sestulis un skolotāju padome bija lūguši Latvijas konservātorijas toreizējo prorektoru Paulu Jozuu ieteikt kādu, kas varētu pēcpusdienās mācīt spēlēt klavieres un vijoli. Jozuus ieteica mani un arī pats man to personīgi konservātorijā, savā kabinetā paziņoja. Mudināja tūlīt aiziet. Aizgāju un sarunāju dienas un stundas. Ļoti patika mācīt. Šī patika dot mūzikas stundas man arī nekad neizzuda, lai vai kur un kādā iestādē iznāca darboties.

1931. gadā pārcēlos uz Valmieru, kur biju vijolspēles skolotājs Valmieras mūzikas skolā un arī ērģelnieks. Diriģēju Valmieras latviešu biedrības kori. Ar 1. novembri pieņēmu arī vijolspēles skolotāja vietu Cēsu pilsētas mūzikas skolā. Nodibināju mazu simfonisko orķestri. 1932. gada vasarā saslimu ar atklātu tuberkulozi un ārstējos Tērvetes sanatorijā līdz 1933. gada vasarai. Rudenī pārcēlos uz Cēsīm un darbojos par vijolspēles skolotāju pilsētas mūzikas skolā. Mācīju arī teāriju un diriģēju savu jau 1931. gadā nodibināto orķestri. 1934. gadā mani iecēla par direktoru. 1937. gadā Alfrēda Kalniņa ierosmē skolu pārdēvēja par Cēsu pilsētas tautas konservātoriju. 1938. gadā Rīgas skolotāju institūtu pārcēla uz Cēsīm. Institūtā mācīju vijolspēli un diriģēju orķestri. 1940. gadā Cēsu skolotāju institūtu likvidēja.

Latvijas konservātorija mani aicināja par docentu obligātās teārijas klasēs. 1944. gada rudenī atstāju Latviju. 1946. gadā darbojos Baltijas universitātē Hamburgā, ar 1947. gadu Pinebergā. Diriģēju studentu kori, mācīju teāriju un harmoniju, rīkoju koncertus.

Neveicās ar izceļošanu, jo tuberkuloze par jaunu uzliesmoja, šoreiz pat ļoti stiprā veidā. No 1951. gada līdz 1952. gada jūnijam ārstējos tuberkulozes slimnīcā Melnā (Möln), kur mani operēja. 1954. gadā ieceļoju Anglijā. Tur biju ērģelnieks Londonā latviešu Miera draudzē un divās vācu draudzēs. Vadīju

* *Archīva* redaktors lūdza savu kollēgu (no Baltijas universitātes laikiem) profesoru Helmeru Pavasaru pastāstīt par savu darbību mūzikas paidagoģijas laukā. Apcerējumam pievienots Helmera Pavasara kompozīciju saraksts, atsauksme un tulkojumi no recenzijām par viņa darbu atskaņojumiem, un izraksts no Helmera Pavasara 1988. g. 4. marta pavadvēstules.

kori un biju arī virsdiriģents dziesmu svētkos, rakstīju recenzijas un apceres par mūsu mūziku un komponistiem.

1983. gada 18. novembrī Pasaules brīvo latviešu apvienība man piešķīra Tautas balvu.

Ne jau viss, ko komponēju, izdevies labi. Vairākus darbus pārstrādāju. Ir arī darbi, kuŗi man vairs nepatīk un ko labāk nemaz nebūtu rakstījis.

Savu mūziku nespēju pats novērtēt. To arvien esmu atstājis citiem. Bija prieks dzirdēt kādu manu dziesmu vai instrumentāldarbu labā atskaņojumā. Par tiem var lasīt mūsu latviešu periodikā. Viss, ko esmu komponējis, ir tomēr tikai mūsu tautai. Citām tautām mana mūzika nav vajadzīga. Tām jau ir simtiem pašu komponistu. Bet jauki dzirdēt kādus labus vārdus no cittautu kritiķiem, piemēram, laikraksta *The New York Times* izcilā mūzikas kritiķa Roberta Šermena vērtējumu, rakstot par Ileānas Pētersones koncertu 1975. gada aprīlī slavenajā Karnegī koncertzālē Ņujorkā. Iepriecināja arī laikraksta *Lübecker Nachrichten* kritiķa Vulfa atsauksme, recenzējot angļu ērģelnieka Dīrnlija ērģelkoncertu Lībekā. Vēl varu būt apmierināts ar Rasmus Lielmanes skaistajiem atskaņojumiem Milvokī. Izpelnījies īsu komentāru *Milwaukee Sentinel* slejās: „[. . .] The most musically satisfying works, however, were the smaller ones: Pavasar's lyrical Andante sostenuto and dramatic concertino (violin and piano).” Pianists bija Arturs Ozoliņš. Tad vēl patīkami bija laikraksta *The Daily Telegraph* kritiķa vārdi par Rasmus Lielmanes 1978. gada koncertā atskaņoto „Andante sostenuto”: „[. . .] Later, Miss Lielmane traced the lyrical lines of Pavasars romantic Andante sostenuto with charming grace”.

RECENZIJAS PAR PAVASARA DARBU ATSKAŅOJUMIEM

Radiofona pēdējā šīs sezonas simfoniskā koncertā pirmatskaņojumu piedzīvoja jauns ievērojams latviešu skaņdarbs – Helmera Pavasara *Koncerts vijolei*. Jaunais, lielais darbs liek sevišķu uzmanību pievērst komponistam, ko līdz šim pazinām tikai no koŗa un solo dziesmām un dažiem nedaudziem pēdējā laikā rakstītiem mazākiem orķestra darbiem. Jaunajā vijolkoncertā ir visas tās īpašības, ko prasa koncerta forma: gan liela stila virtuozitāte, kas tehnisko grūtību ziņā pielīdzināma visgrūtākajiem vijolkoncertiem, un reizē ir virtuozam arī patiesi spoŗa un pateicīga, tajā ir arī visai saistoŗs un valdzinoŗs tīri mūzikālais saturs. Tā komponists laimīgi spējis savienot specifiski virtuozo elementu ar simfonismu. Pavasara mūzikālai valodai ir arī iezīmīga personīgā nots, kas sevišķi izpauŗas tās melodikas lirismā; plaŗāka elpojuma un

Viestarts Aistars

HELMERS PAVASARS

daudz līdzenāka, organiski attīstītāka nekā viņa iepriekšējos orķestru darbos vijolkoncertā kļuvusi mūzikālā izteiksme. Koncerts spoži un efektīvi instrumentēts.

Jauno vijolkoncertu teicami bija iestudējis un virtuozī spoži spēlēja Vol-demārs Rušēvics, kas patlaban ir lieliskā virtuoza formā. Orķestri vadīja prof. Jānis Mediņš, neatsverams jaundarbu pirmatskaņojumu interprets.

Jēkabs Vītoliņš, *Daugava* 6 (1940)

„Vēsturisko ērģeļu intensīva daiļskanība”. [. . .] Lībekas sv. Jēkaba baznīcas desmitajā starptautiskajā ērģeļu koncertā spēlēja Londonas Sen Pōla katedrāles ērģelnieks Dīrnlijs (Christopher H. Dearnley), kur viņš valda pār instrumentu ar 137 reģistriem. Nojauta, ka ērģeles ar šādu skaņu pilnību būs asinājušas viņa skaņu izjūtu, apstiprinājās. [. . .]

Stāstītājs un meditātīvais tonis apviņa dzirkstošo dzīvīgumu Pavasara „Fantazijā [par tautasdziesmu Kaņavīri bēdājās].”

[. . .] Neakadēmiskā programma modināja ziņkāri par katru skaņdarbu, un Anglijas komponisti ienesa skaistu krāsainību mūsu parastajā priekšnesumu virknē.

Gerhards Vulfs (Wulf), *Lübecker Nachrichten*

„Zviedriete veltī dziesmas Latvijai”. Kaut gan mecosoprāns Ileāna Tepfere-Pētersone ir Zviedrijas pavalstniece un jau vairākus gadus Karaliskās operas Stokholmā sōliste, viņa, acīm redzot, vēl ir lepna uz savu latvisko cilmi. Izņemot četras zviedru romances, viss viņas koncerts Karnegī koncertzālē bija veltīts latviešu komponistu mūzikai: dziesmām, ārijām un tautasdziesmām.

Dziedātāja izskatā mazliet atgādina Beverliju Silsu (Sills) un izstaro arī šī soprāna siltumu. Viņai ir spēcīga balss, skaidra un rezonanta vidusposmos un mazliet gaudaina augšās ar ātru vibrato, kas iezogas, testitūrai kāpjot.

Varbūt viņai vajadzēja veltīt vairāk vērības delikātām toņu iekrāsojumam, jo viņas operātiskā pieeja tiecās nomākt maigākās dziesmas, bet visumā viņas priekšnesums bija skaisti izteismīgs.

Kritiķi visvairāk traucēja programmas vienmuļais noskaņojums. Protams, bija daži izņēmumi, bet daudz dziesmu bija atkārtoti melancholiskas un harmonizācija stingri ieslēgta pagājušajā romantiskajā izteismē, kāpēc viena izlase likās skanam tāpat kā otra.

Skaistākie latviešu skaņražu darbi bija divas Jēkaba Poruka kompozīcijas. Visvairāk intriģēja un laikmetīgi skanēja četras tagadējā londonieša Helmera Pavasara dziesmas. [Tās bija: „Vakarējot” (Kārļa Skalbes vārdi) un 1970.

gadā Anša Karpa piemiņai komponētās trīs dziesmas: „Vairs neatnākšu es”, „Pār Ventu vējš trauc” (abām Veras Dambergas vārdi) un „Draugs, kas tu tālā ceļā” (Kārļa Dzelziša vārdi)]

Lietpratīga pavadītāja bija Anda Baumannē.

Roberts Šermens (Sherman), *The New York Times* [1975. g. apr.]

SKAŅDARBI

Simfon. orķestrim: Patētiskā uvertūra (1937/38); Mazi baleta skati (1938); Variācijas par dziesmu „Tev mūžam dzīvot, Latvija” (1939). Pirmatskaņojumus diriģēja prof. Jānis Mediņš Rīgas radiofonā, vēlāk arī Oļģerts Bištēviņš un Bruno Skulte. Idille (tema DACE). Pirmatskaņojumu diriģēja Jānis Kalniņš Latviešu mūzikas koncertā Lībekā 1948. g. 20. maijā.

Koncerts vijolei ar simfon. orķestri (1939). Pirmatskaņojums 1940. g. maijā. Sōlists V. Rušēvics, diriģēja Jānis Mediņš. Pārstrādāts 1979. gadā.

Koncertino vijolei ar klav. vai ar mazu simfon. orķestri (1947). Fantazija čellam ar klav. (1946); Sonatīna čellam un klav. (1948); 96. Dāvida dziesma jauktajam korim un ērģelēm, arī ar simfon. orķestri (1933); Sub pondere jauktajam korim un ērģelēm, K. Kundziņa teksts (1957). Pirmatskaņojumu diriģēja komponists Tālvāldis Ņeniņš Torontō. Atzišana, kantāte sōlistiem, korim un ērģelēm, K. Tālberga teksts (1969), veltījums Dziesmu vairogam un Arnoldam Kalnājam 25 g. jubilejā. Tautas karogs, kantāte teicējam, korim un ērģelēm, Andreja Eglīša teksts (1968). Sasauc, dziesma – kantāte korim, sōlobalsij un simfon. orķestrim, Andreja Eglīša vārdi (1972), veltījums latviešu dziesmu svētku simtgadei 1973. g. Tēvzeme sauc jaunu dziesmu, kantāte korim, sōlobalsij un ērģelēm, Andreja Eglīša teksts (1978), veltījums Austrālijas latviešu kultūras dienām 1979.

Ērģelēm: Fantazija par tautasdziesmu Kaņavīri bēdājās (1949) un Intermecc (1949) – abus darbus izdevis amerikāņu mūzikas apgāds.

Stīgu kvarteti: reminorā (1932) un laminorā (1941); Svīta flautai un klav. (1959); Duo flautai un vijolei (1967) vai divām vijolēm; Andante sostenuto un Burleska – vijolei un klav.; Koncerts vijolei ar klav.; Meditācija un Poēma – vijolei un klav.; Šūpla dziesma un Vēlā vakarā – divām vijolēm un klavierēm; Sonatīna un Vēlā vakarā – altvijolei un klavierēm; Meditācija un Vēlā vakarā – čellam un klavierēm.

Diezgan daudz darbu kara laikā pazuduši, sadeguši, starp tiem Patētiskā uvertūra, Variācijas par dziesmu Tev mūžam dzīvot, Latvija, 1. stīgu kvartets, sōlodziesmas ar simfonisko orķestri uc.

KOKĻU MŪZIKA: (arī ar stabulēm vai balsīm): Aun, meitiņa, baltas kājas; Gatves deja; Laimīt' kļiedza, Laimīt' brēca; Melni mani kumeliņi; Padziedami nu, bāliņi; Raibie cimdi; Sīkais dancis; Tautas jāja, zeme rība; Trīs gadiņi audzināju; Vai, priedīte, vai, eglīte; Variācijas par tdz. Es redzēju jūriņā.

JAUKTAJAM KORIM: Aplāj zemi (K.Jēkabsons); Ārā vakars (A.Vītols); Baigums (Andr.Eglītis); Bēgļu lūgšana (V.Osvalds); Bērzi (F.Bārda); Brīdī bargā (J.Akurāters); Cik jauks un cik mīlīgs ir vakars; 96. Dāvida dziesma; Ej, sirds, un mācies priecāties; Jāapsnieg (E.Ķezbere); Jūti posta brīdī bargā; Klusās dienas brīnums (Rainis); Kristus šodien dzimis (tulk. A.Feils); Kristus uzvara (K.Jēkabsons); Latvijai (E.Raisters); Lieldienas (R.Vanags); Lūgšana par dzimteni (E.Vankina); Mūžības ziņas (A.Saulietis); Nāves laivā (K.Skalbe); Nopūta (V.Strēlerte); Odu romance (V.Plūdonis); Pavasars (E.Ādamsons); Prelūdija; Raudi, raudi asaru (L.Bērziņš); Raugi, kāds spožums (E.Vankina); Rīts (Aspazija); Rudens (K.Skalbe); Saskaņā (Z.Lazda); Slavas dziesma; Slavējiet debesu valdnieku (R.Pavasars); Slavēsim Dievu (L.Mušinskis); Sudrabiņa naksniņā (K.Jēkabsons); Sveču mēnesī (A.Brigadere); Šūplā dziesma (K.Skalbe); Šūplā dziesma (vokālizē); Ticība (J.Poruks); Vasarai (V.Plūdonis); Viens vienīgs vārds (K.Zāle); Zeme un tauta (P.Aigars); Ziemsvētku dziesma (A.Vītols); Bārenišu laiva gāja (tdz.); Kur tu augi, daiļa meita (tdz.); Mazs bij tēva novadiņis (tdz.); Vediet drīz (bēgu dziesma); Viņpus Rīgas suņu muiža (tdz.).

VĪRU KORIM: Atgriešanās (V.Strēlerte); Balāde par zelta vanagu (P.Aigars); Brīdī bargā (J.Akurāters); Ceļa zvaigzne (E.Raisters); Dziesma par ēnām (atdzej. A.Eglītis); Jāņu laiva (K.Skalbe); Kas tie tādi spēka vīri (V.Plūdonis); Krītoša zvaigzne (M.Ausala); Lāčplēša sauciens (V.Strēlerte); Latvijai (K.Skalbe); Līgo, līgo (L.Bērziņš); Mēnessnakts (Aspazija); Miglā (E.Ķezbere); Nāves laivā (K.Skalbe); Notturmo (K.Skalbe); Tas vārds (Aspazija); Taurētājs (Frīdenbergs); Vecie tēvi (J.Ezeriņš); Vistu paspārne (A.Bārda); Apsgloju biržu sesku (tdz.); Ar laiviņu ielaidos (tdz.); Ar vilciņu Rīgā braucu (tdz.); Kur tu teci, gailīti manu (tdz.); Ķēvīt', mana svilpastīte (tdz.); Laimiņai pavaicāju (tdz.); Latvju deju virkne (Jautrais pāris, Pērkoncancis, Mažais dancis, Līkumu deja); Mazs bij tēva novadiņis (tdz.); Meitas mani melli sauca (tdz.); Protu, protu, redzu, redzu (tdz.); Pūti, pūti, zilais vējis (tdz.); Rikšiem bēriņi es palaidu (tdz.); Sēju jauku rožu dārzu (tdz.); Sen dzirdēju ciemiņos (tdz.); Skaisti, skaisti meitas dzied (tdz.).

SIEVIEŠU KORIM: Dzimtenē (K.Skalbe); Viens vienīgs vārds (K.Zāle); Burbuļaina upe tek (tdz.); Tautas jāja, zeme rība (tdz.); Vai, priedīte, vai, eglīte (tdz.).

BĒRNU KORIM: Aiz kalniņa dūmi kūpa (tdz.); Es savai māmiņai (tdz.); Ķēvīt', mana svilpastīte (tdz.); Līgo, Jāni, līgo, Jāni (tdz.); Līgodama upe nesa (tdz.); Mazs bij tēva novadiņis (tdz.); Nāc nākdama, Jāņa diena (tdz.); Rikšiem bērīti es palaidu (tdz.); Stādīju ieviņu (tdz.); Uz kalniņa dziedāt gāju (tdz.); Vai, priedīte, vai, eglīte (tdz.).

SŌLOBALSĪJ AR PAVADĪJUMU: Aicinājums; Bēgļa lūgšana (V.Osvalds); Bija un būs (P.Ērmanis); Cerība (Rainis); Debesīm (A.Breikšs, 1957); Dzimtā zeme (E.Ķezbere); Jāņu laiva (K.Skalbe); Krēslā (F.Bārda); Kristus šodien dzimis (tulk. A.Feils, 1929); Latvijai (E.Raisters, 1972); Māmiņa ar zaļām korpēm (K.Skalbe); Mātei mūža vakarā (R.Pavasars); Mežā (A.Niedra); Mīlētāja dziesma (V.Plūdonis); Mirdzošs brītiņš (P.Bārda); Nav skumja tā (A.Ķeniņš); Noktirne (P.Aigars); Palicēji (Z.Lazda); Pusnakts sirds (K.Skalbe); Sāpju rudens (F.Bārda); Sirds tevi sauc (E.Ķezbere); Sirds un saule (K.Skalbe, 1943); Šī diena (E.Krūmiņš, 1959); Šūpla dziesma (1943); Toreiz (J.Ziemeļnieks); Trīs dziesmas Anša Karpa piemiņai (1970): 1) Draugs, tu, kas devies tālā ceļā (K.Dzelzītis), 2) Vairs neatnāksu es (V.Damberga), 3) Pār Ventu vējš trauc (V.Damberga); Trīs zvaigznes (Rainis, 1946); Vakara prieks (J.Valdmānis); Vakarējot (K.Skalbe); Vediet drīz (tdz., 1953); duets Vidzeme (K.Rabācs); tercets Līgo, līgo (L.Bērziņš).

Verners Dukurs
GALVAS STUDIJA

MŪZIKAS DZĪVE LATVIJAS MAZPILSĒTĀ PIRMS SIMT GADIEM

Ēdgars Dunsdorfs

PRELŪDIJA

Komponista Ādolfa Ābeles vārdus: „Kaut kas, kas vēl nekad nav bijis un vairāk nekad nebūs” var attiecināt uz parādībām un notikumiem, kas attēloti šai rakstā.

Latvijas mazpilsēta, kuŗas mūzikas dzīve pirms simt gadiem šeit aprakstīta, ir autora dzimtā pilsēta Saldus. Tā bija tiešām mazpilsēta un patstāvīgajā Latvijā tā pēc lieluma (iedzīvotāju skaita) bija septiņpadsmitā. Okupētajā Latvijā Saldus ir „rajona pilsēta” — mēs teiktu: apriņķa pilsēta — un pēc iedzīvotāju skaita arī tagad ir septiņpadsmitajā vietā.

Saldus atrodas 22° 40' austrumu garumā un 56° 39' platumā, 125 km uz rietumiem no Rīgas, pie Cieceres upes un Saldus ezera. Netālu atrodas Brocēnu ezers un Cieceres ezers. Cariskās Krievijas laikā Saldus satiksmes ziņā bija izolēta un sasniedzama tikai pa zemesceļiem. Pēc Jelgavas—Liepājas dzelzceļa izbūves (1871. gadā) tuvākā dzelzceļa stacija bija Vecauce 43 km attālumā. Pirmā pasaules kara laikā vācieši izbūvēja šaursliežu dzelzceļu no Saldus uz Aizputi, un tikai no 1925. līdz 1930. gadam Latvijas valdība izbūvēja normālplatuma dzelzceļu no Glūdas uz Liepāju. Ar Saldus dzelzceļa staciju izbeidzās pilsētas izolētais stāvoklis.

Līdz ar to sāka pieaugt Saldus iedzīvotāju skaits. Pēc 1881. gada tautas skaitīšanas, Saldus miestā bija 2350 iedzīvotāji, to skaitā 797 latvieši. 1939. gadā Saldus pilsētas iedzīvotāju kopskaits bija 4200, 1959. gadā 7800, bet 1976. gadā, pēc apkārtējo kolchozu un sovchozu pievienošanas — 11300.

Galvenais avots par Saldus mūzikas dzīvi pirms simt gadiem ir Saldus chronika vācu valodā, kas rokrakstā aptver 124 lappuses. Tās autors ir Oto Ernsts Bernštēgers (Otto Ernst Bernsteger). Pirms Otrā pasaules kara chronika glabājās Saldus mācītājmuižā. Chronikas nosaukums redzams pēc pārzīmētā faksimila (sk. 17. lpp.).

Chronikas autora vecāki dzīvoja Kumburu muižā. Viņa tēvs Gustavs Burchards Bernštēgers savu gruntsgabalu Saldū bija pārdevis skolotājam Dannenbergam. Oto Bernštēgers, šķiet, palika dzīvot Saldū. Pēc personiskās pieredzes viņš vairāk vai mazāk sīki apraksta sabiedrisko dzīvi Saldū no 1856. līdz 1910. gadam.

Chronikā ar atziņību minēta arī latviešu rosme, piemēram, Saldus latviešu biedrības dibināšana 1889. gadā ar pieci simti biedriem. No apmēram 800 latviešiem šāds biedru skaits ir ļoti ievērojams. Chronists labvēlīgi raksturo biedrības darbību. Maza disonance šai labvēlīgajā noskaņojumā iezogas, tēlojot notikumus 1894. gadā, kad Saldus ieguva pašvaldības tiesības. Kaut gan par pilsētas galvu ievēlēja vācieti Vīdneru (Wiedner), par domniekiem ievēlēja latviešus. Chronists raksta: „Tos ievēlēja gandrīz tikai no pilsētas iedzīvotāju zemākās kārtas — kādu Lagzdiņu, Rumpi, Mauriņu, Sadovski, Fūrmani utt.” Sedlinieku Fūrmani ievēlēja par pilsētas galvas vietnieku.

Chronists tomēr objektīvi tēlo latviešu biedrības darbību, kaut arī ar irōnisku noskaņu atzīmējot, ka biedrības biedriem atļauts valkāt sudraba krūšuzīmes (varbūt te izpaužas arī skaudība par latviešu turību).

Labvēlība tomēr apsīkst 1905. gada revolūcijas aprakstā: sk. tulkojumu E. Dunsdorfa grāmatā *Senie stāsti* (Melburnā 1955), 175. un sek. lpp.

Līdz pat revolūcijai chronists cenšas lietišķīgi ziņot par latviešu teātra izrādēm, koncertiem, priekšlasījumiem un citiem sarīkojumiem. Viņš arī min, ka Stepermanis (Herr Steppermann) 1889. gadā atvēris Saldū bibliotēku (Leihbibliothek) un grāmatveikalu. Otru reizi Stepermanis minēts tai pašā gadā, atzīmējot viņa teikto runu pie latviešu biedrības celtajiem godavārtiem, sagaidot Kurzemes gubernātoru Sipjagu. Šai gadījumā Stepermanis apzīmēts par jaunlatvieti (Herr Steppermann, Junglette).

Krustiņš Stepermanis (1860—1941) pats savu vārdu rakstīja „Stepermaņu Krustiņš”. Viņš bija rakstnieks, publicēja dzejoļu krājumus un lugas par vēstures tematiem (sīkāk sk.: Teodors Zeiferts, *Latviešu literatūras vēsture* II, 226. un sek. lpp.) un izdeva arī Saldus latviešu kalendāru 1894. gadam. Viņa dēls Marģers Stepermanis (1898—1968) kļuva par Latvijas universitātes mācībspēku vēsturē (sk.: *Archīvs* XXI, 151. lpp.).

Par latviešu biedrībā notikušajiem referātiem chronikā minēts, ka referējis Dr. med. Jēkabs Ziemelis (dz. 1870) un Dr. med. Ādolfs Hiršfelds (dz. 1871) — viņu biogrāfijas sk.: Isidor Brennsohn, *Die Ärzte Kurlands* (Rīga 1929). Dr. Ziemelis arī runājis latviešu biedrībā latviski par krievu rakstnieku Puškinu viņa simtajā dzimšanas dienā 1899. gadā. Arī skolotājs Rudzītis esot runājis latviski, bet policijas iecirkņa priekšnieks (pristavs) Ābo-

 Krustiņš Stepermanis
 1899
 Meisters
 Hofmeister
 Hofmeister
 Hofmeister

SALDUS UN

liņš esot runājis krieviski! Tai pašā gadā chronists min, ka Saldus latviešu biedrībā Gētes 150 gadu piemiņai Jansona vadībā sarīkota *Fausta* izrāde „dzīvās bildēs”. Par inscenējumu varēts daudz ko vēlēties, bet izrāde esot bijusi labi apmeklēta.

Roberts Jansons (1864—1899; viņa biogrāfiju sk. A.Švābes rediģētās *Latvju enciklopēdijas* 844. lpp.) bija aktieris un režisors Jelgavā, Rīgā, Berlīnē un arī citos Vācijas teātros. Pēc 1896. gada viņš no Rīgas ar teātra trupu apbraukāja Latvijas mazpilsētas, to skaitā arī Saldū.

TEMA

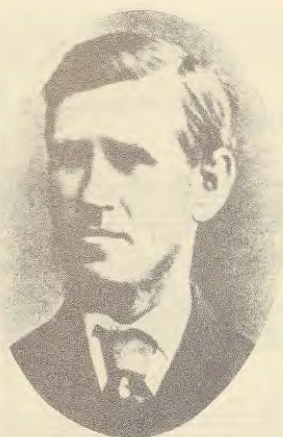
Mūzikas dzīve Saldū

Bernštēgera chronikā pirmais koncerts Saldū ir minēts 1867. g. 17. septembrī, kad tikko nodibinātās vācu draudzes palīdzības biedrības atbalstam Saldū viesojās Kuldīgas dziedāšanas biedrība (Goldingensche Liedertafel). Kādas dziesmas dziedātas, nav minēts. Tāpat nav minēts, kādas dziesmas dziedātas kapusvētkos 1868. g. 18. augustā. Tos apmeklējušas ap 800 personas, un svētrunas latviski teicis Saldus mācītājs Alfonsus Kupfers, Muižciema prāvests Aleksandrs Bitners, Vānes mācītājs Deringers un Lutriņu mācītājs Sakronovičs.

Tā pašā gada 1. septembrī sarīkots koncerts, kuŗā piedalījusies Elīze Harfa (Harff) un Zāmuels Lucaus (Lutzu) par labu vācu draudzes trūkumcietējiem. Nākošā (1869.) gadā tam pašam mērķim atkal noticis mūzikāls sarīkojums ar klavieru, vijoles un sōlodziesmu priekšnesumiem, ko sniegušas chronikā vārdos minētas septiņas personas — četras dziedones, starp tām Kalnamuižas baronese Katrīna fon der Reke (Recke), divas pianistes un vijolnieks.

1870. g. 6. oktobrī Saldus baznīcā notika garīgs koncerts. Dziedāja Marija Edenska, pavadot ērģelniekam Oskaram Šepskim. Ar to pirmo reizi chronikā pieminēts latvietis Šepskis.

Oskars Šepskis (1850—1914; sk.: *Latvju enciklopēdija*, Stokholmā 1953—1955, 2393. lpp.) bija dzimis Jaunpils pagastā, beidzis Irlavas skolotāju semināru un no 1869. līdz 1876. gadam bija ērģelnieks Saldū. Arī viņa tēvs bija bijis ērģelnieks Saldū un, dēlam uzņemoties šo amatu, tēvs kļuva par Saldus baznīcas ķesteri. 72 gadus vecais ķesteris Šepskis chronikā pieminēts 1898. gadā (tātad viņš dzimis 1826. gadā) kā sparīgs soļotājs, kas pavadījis pasaules apceļotāju Konstantīnu fon Renngartenu no Saldus līdz Bikstu dzirnavām četras jūdzes (28 km). Šo rindu autors bērībā redzēja ķesterģa Šepska kapu pie Saldus baznīcas, bet, diemžēl, neiegaumēja viņa priekšvārdu un nāvesgadu, kas bija minēts uz kapa krusta.

JĀNIS BĒTIŅŠ

OSKARS ŠEPSKIS

Pārtraucis ērģelnieka darbu Saldū, Oskars Šepskis studēja Vācijas konservatorijās un strādāja Rīgas mūzikas skolā. No 1884. līdz 1894. gadam viņš bija ērģelnieks Jēzus baznīcā Rīgā un pēc tam līdz mūža beigām vecajā Gertrūdes baznīcā. Viņš rosīgi darbojās latviešu vispārīgajos dziesmu svētkos, izdeva žurnālu *Dziesmu pūru* un komponēja dziesmu svētkos atskaņotās garīgās dziesmas.

Par Oskaru Šepski raksta arī Valentīns Bērzkalns darbā *Latviešu dziesmu svētku vēsture 1864–1940* (1965), 96. lpp., sniedzot arī vērtējumu par Šepska mūziku: „garīgās dziesmas [. . .] kaut gan neizcēlās ar individuālāku stilu, tehniski bija labi veidotas un ilgi aizpildīja robu, kāds bija jūtams latvju baznīcas mūzikā”. III vispārējos dziesmu svētkos (1888. g.) atskaņoto lūgšanu „Mūsu Tēvs debesīs” vīru korim žūrija atzina par labāko garīga satura darbu (*ibid.*, 138. lpp.).

Plašāku atsaukumi Bērzkalns veltījis Šepska darbam „Ozianna” (*ibid.*, 189. lpp.): „Pilnīgi savrupēja vieta IV svētkos bij Oskara Šepska agrīnā kontrapunktā darinātajai dziesmai Ozianna. Tā iecerēta divi jauktiem korjiem, kā 16. gadsimtā rakstīja t. s. venēciešu skolas meistari, un latvju mūzikā šādi koŗdarbi ir retums. Taču kā citiem seno stilu atdarinātājiem tai gaisotnē, kas jau pieder pagātnei, tā īsti iejusties izdevies tikai retās reizēs, tā arī Šepska darbam kaut kā trūkst, lai viņa mēģinājumu varētu saukt par laimīgu. Pirmajās lappusēs – viss darbs ir 60 taktis garš – abu koŗu pretnostatījums ir itin interesants un

Cik mīlīgas Tavas mājas

O, Šepstiņš

Moderato

mf

Cik mī - li-gas, mī - li - gas Tavas mājas, ak Kungs! Cik mī - li - gas,

mf *pp* *p*

mp *mf* *cresc.* *pp*

mī - li gas, cik mī - - - li - gas Tavas mājas, ak Kungs! Tavos pa-gal-mos

mf *cresc.* *pp*

mf

būt il-gas jūt Ma-na dvē-se-le, kā - ro tur būt. Cik mī - - li - gas
Cik mī -
mf Cik mī - - li - gas

cresc. *f*

mī - - li - gas, mī - - - li - gas, mī - li - gas, Cik mī - li - gas Ta-vas mājas, ak
li - - gas, cik mī - li - - - gas.

molto cresc. *f*

mī - - - li-gas, mī - - li - gas, mī - li - gas,

pp Kungs! Raudu ie - - le - jā *molto cresc.* Nik-ni ie - -

Nik-ni ie - - naid - - - nie - ki

pp *cresc.* *mf*

Nik-ni ie - naid-nie-ki, Nik-ni ie - - naid - - nie - - ki,
Nik-ni ie - naid - - nie - - - -

naid - - nie - - ki māc, Nik-ni ie - - naid - - nie - ki, Nik-ni ie -
māc - - - - - tie māc.

f

ie - naid - - nie - - ki māc, Nikni ie - - naid - - -

ki māc. *rit.* *LARGO* *Te ie* *ppp*

naid - - nie-ki māc. Sā-pēs, bēdēs gūstīts es-mu. Es uz tiem Die-va

nie - - - ki māc *ff* *ppp*

Cik mī - - - *cresc.*

kal-niem ska-tos, No ku-riem va-rens Pa - ligs nāk. Cik mī - - li - gas,

cresc.

li - - gas,
 mi - - li - gas, mi - li-gas Ta-vas mā-ja-s, ak Kungs. Mana dvē - se - ie
 ie - kā - - ro pēc Te - vis, ak Kungs, ak Kungs!
 Kungs!
 Kungs!
 ie - - - - kā - - ro Te - - - vi, ak Kungs!

arī galvenā tema sološa, bet tālāk kompozīcija kļūst jau vairāk konstruktīva [ne]kā mākslinieciski dzīva, un kopiespaids ir pabāls. Šepska dziesma sagādāja grūtības arī koriem, kam to nācās iestudēt dalīti, daļai mācoties pirmo, pārējiem otro partiju, un tikai dziesmu svētkos, kad visi kori sanāca kopā, tie varēja Šepska darbu atskaņot pilnīgā veidā.”

Vispārējos dziesmu svētkos galvenajā koncertā dziedāti šādi Oskara Šepska korģdarbi: vīru korim – „Ak puķīt, tavu noskumšan’” (II dz. sv. 1880), „Mūsu Tēvs debesīs” (III dz. sv. 1888); jauktajam korim – motete „Cik mīlīgas Tavas mājas” (III un VIII dz. sv. 1933), „Ozianna” (IV dz. sv. 1895) un „Teci, teci, kumeliņi” (II un VI dz. sv. 1926).

Par abām laicīgajām Šepska dziesmām Bērzkalns spriež, ka tās nesasniedza līmeni, kāds bija viņa labākajiem garīga satura darbiem.

Pirmo reizi dziesmu svētkos Šepskis debitēja Dobeles dziesmu dienās 1870. gadā ar ērģeļu spēli Dobeles baznīcā. Arī pirmajos vispārējos dziesmu svētkos 1873. gadā Rīgā piedalījās „Saldus ērģelnieks” Oskars Šepskis – viņš spēlēja ērģeles, atskaņojot Mendelsoņa sonātu B-dūrā. Iespējams, ka II dziesmu svētkos viņš piedalījies garīgā koncerta programmas sastādīšanā.

Šai 1880. gadā iznāk Šepska dziesmu krājums vīru korim un nākošajā gadā jauktajam korim, tātad sešus gadus pēc tam, kad sāka iznākt Cimzes *Dziesmu rota*. Oskars Šepskis tātad pieder pie pirmiem latviešu skaņražiem, kas publicēja korģdziesmas.

Ar III vispārējiem dziesmu svētkiem Oskars Šepskis piedalās dziesmu svētku rīcības komitejā. IV dziesmu svētkos viņam kopā ar Bētiņu uzdod pārbaudīt orķestra mūziķus. Kad Rīgas latviešu biedrība nodibina mūzikas komisiiju, tajā ir arī Šepskis.

Pirmo garīgo koncertu Saldū Oskars Šepskis sarīkoja 1872. g. 30. jūlijā. Šai koncertā piedalījās arī Irlavas skolotāju semināra mūzikas skolotājs Bētiņš un Saldus pastmeistars Henko.

Jānis Bētiņš (1830–1912) bija bijis Irlavas skolotāju seminārā Oskara Šepska pirmais skolotājs ērģeļspēlē. Bētiņš bija arī ērģeļu būvētājs un guva ievērbu kā koŗa un orķestra diriģents. Viņu aicināja par virsdiriģentu I un II vispārējos dziesmu svētkos. Bez Šepska viņš sagatavojis arī citus latviešu ērģelniekus – sk.: *Latvju enciklopēdija* (1950–1951), 256. lpp.

Jāņa Bētiņa dēla, slavenā pianista Ludviga Bētiņa, biografijā – sk.: *Mūzikas apskats* (1936. g. okt.), 225. lpp. Ernests Brusubārda par Jāni Bētiņu raksta: „Jānis Bētiņš bija atmodas laika pazīstams latvju mūzikas mākslinieks, kas ar savu enerģisko darbību lielā mērā sekmēja latvju mūzikas dzīves uzplaukšanu Kurzemē. Vecais Bētiņu tēvs bija labs mūziķis, saņēmis vispusīgu mūzikālu izglītību Irlavas seminārā (ērģeļu un vijoles spēlē un mūzikas teorijā), vēlāk papildinājis pie toreiz plaši iecienītā Jelgavas ērģeļu virtuōza Posteļa. J. Bētiņš arī ilgus gadus darbojās kā mūzikas pedagogs Irlavas seminārā, izpildīdams arī ērģelnieka pienākumus Sātu baznīcā. J. Bētiņš seminārā mācīja ne vien visus mūzikas priekšmetus, bet vadīja arī orķestri, kas lielā mērā veicināja provinces orķestru nodibināšanos Kurzemē. Pie J. Bētiņa pirmo mūzikālo izglītību ieguvuši tādi pazīstami mūsu mākslinieki kā Šepskis, E. Vīgners, Kade, Zigmunds un abi Bētiņa dēli Ludvigs un Ādolfs. J. Bētiņš noorganizēja ne vien pirmos dziesmu svētkus Kurzemē, kas notika 1870. g. Dobelē, bet piedalījās arī kā virsdiriģents 1. un 2. latvju vispārējos dziesmu svētkos, 3., 4. un 5. dziesmu svētkos kā goda diriģents. Savus abus dēlus jau no bērna gadiem viņš gatavoja mūzikas mākslinieku uzdevumiem.”

Jāņa Bētiņa dēls Ludvigs (1856–1930) kļuva slavens kā Bēthovena interpreters un 1890–1917 bija Maskavas konservatorijā profesors ērģeļu un klavieru spēlē. Pēc 1917. gada viņš atgriezās Latvijā un turpināja darbu konservatorijā Rīgā. Arī viņa brālis Ādolfs (1864–1911), beidzjis Pēterpils konservatoriju, rīkoja ērģeļu koncertus Kurzemē un Vidzemē – sk.: *Latvju enciklopēdija, ibid.*

1873. g. 29. maijā Saldus baznīcā notiek pirmais skolu koncerts, kuŗā piedalās skolotāji un skolēni. 1885. gadā Saldū minētas astoņas skolas, to

skaitā arī Krauzes skola, kur pamatizglītību ieguva gleznotājs Janis Rozentāls. Chronikā minēts, ka šī skola likvidēta 1895. gadā.

Nākošais koncerts chronikā minēts 1882. g. 15. septembrī Saldus baznīcā. Ar ērģelšpēli piedalījies Oskars Šepskis, kā chronikā teikts, „no Rīgas”. Vēl piedalījies ērģelnieks Bētiņš (priekšvārds nav minēts, bet jādoma, ka tas bija Jānis Bētiņš) un „vairākas dāmas un kungi no Saldus ar dziesmām”.

1883. gada maijā sarīkoto koncertu par labu Saldus trūcīgajiem iedzīvotājiem chronists nosauc par „diletantu koncertu”, acīm redzot, pretstatā Šepska rīkotajiem profesionālajiem koncertiem. Koncertā piedalījās četri pianisti (to skaitā šo rindu rakstītāja vēlākā klavier skolotāja Minna Glāzenapa) un četras dziedātājas. Ieņemts 80 rubļu.

Abas māsas – Minna un Jūlija Glāzenapa – 1889. g. 7. janvārī labdarīgos nolūkos sarīkoja teātra izrādi un koncertu, piedaloties dziedātājām un vīru kvartetam. Iegūts 50 rubļu skaidra atlikuma. Otrajās Lieldienās, 10. aprīlī, latviešu biedrība sarīkojusi teātra izrādi ar dziesmām un sekojošu balli. Izrādīta Alunāna luga „Klausību laikos”, un ieņemts 160 rubļu.

Vairāku pamatskolu skolēni apsveica mācītāju Teodoru Bekeru ar daudz balsīgām dziesmām, viņam uzņemoties amatu 1889. g. 9. jūlijā. Pie mācītājmuižas godavārtiem jauno mācītāju uzrunāja draudžu vecākie un skolotāji.

Nākošais koncerts Saldū notika 1893. g. 18. maijā par labu Saldus baznīcas pārbūvei. Tajā piedalījās ērģelnieks Sērmūkslis no Liepājas Trīsvienības baznīcas. Dziedāja arī Saldus koņi (chronists nemin, kādi).

Jānis Sērmūkslis (1855–1913) arī bija ievērojams latviešu ērģelnieks un diriģents – sk. biogrāfiju *Latvju enciklopēdijā* (1953–1955), 2270. lpp. 1883. gadā viņš beidza Pēterpils konservātorijas ērģelšpēles klasi. Būdams cimzietis, viņš pārstrādāja un no jauna izdeva Cimzes *Dziesmu rotu*.

Arī abas māsas Glāzenapas noorganizēja ar saviem skolēniem tā pašā (1893.) gada 10. un 11. oktobrī baznīcas pārbūvei par labu drāmas un mūzikālu uzvedumu vakarus.

Kā redzams, Saldū bija radušies koņi, un dziesmas varēja atskanēt daudz balsīgi. Ar četrbalsīgām dziesmām 1895. g. 6. maijā pie godavārtiem sagaidīts grieķukatoļu archibīskaps Arsenijs. Jāpiezīmē, ka Bernštēgers kļūdījies, nosaucot Arseniju par archibīskapu. Valentīns Bērzkalns (*op.cit.*, 169. lpp.), citējot Edgara Švēdes rakstu laikrakstā *Latvija* 79.(5233.) nr. (1951), Arseniju nosauc par virspriesteri. Citētajā rakstā Švēde apraksta notikumus IV dziesmu svētkos Jelgavā 1895. gadā, kad ar svētku rīkotāja Jāņa Čakstes atļauju diriģents

SALDUS BAZNĪCA

Ernests Vīgners, nepārtraukti liekot korim dziedāt Krievijas valsts himnu, izjaucis Arsenija, „latviešu tautas visniknākā nīdēja”, nodomu uzrunāt dziesmu svētku dalībniekus.

Kādā valodā, sagaidot Arseniju Saldū, koris dziedājis, Bernštēgers nemin, bet jādomā, ka, pārkrievošanai attīstoties, dziedāšana būs notikusi krievu valodā. Katrā ziņā krieviski dziedāja „Bože, carja hrani” (Dievs, sargi ķeizaru).

Tā paša (1895.) gada 10. augustā chronikā minēts, ka „Auguste Šepska jaunkundze” miestā atvērusi meiteņu pamatskolu, bet nekas nav minēts par viņas radniecību ar Oskaru Šepski. Liekas tomēr, ka viņa bija Oskara Šepska meita un tā pati ērģelniece, kas 1897. gadā piedalījās koncertā. Uz to norāda šādi apsvērumi: 1) Oskars Šepskis sasniedza pilngadību 1871. gadā, un viņam pēcnācēji varēja piedzimt ap 1872. gadu. 2) Auguste Šepska nodibināja skolu 1895. gadā, tātad šai gadā viņa bija pilngadīga un varēja būt dzimusi ap 1874. gadu. 3) Skola dibināta Saldū, kur bija darbojies Oskars Šepskis. 4) Viņa meita kļuva ērģelniece, kas bija Šepsku ģimenes tradīcija. 5) Šepsku uzvārds nav sastopams bieži.

Priekš Pirmā pasaules kara ērģelnieces bija retums. Ka Auguste Šepska spēlēja ērģeles pat tik labi, ka varēja piedalīties koncertā, varētu norādīt uz

ģimenes tradīciju — Oskara Šepska tēvs bija ērģelnieks, viņš pats bija ērģelnieks, un tā arī viņa meita bija ērģelniece.

1896. g. 29. aprīlī Saldus latviešu biedrībā koncertēja Ģinters (Günther) un viņa māsa, bet sīkākas ziņas par to trūkst. 1897. g. 7. un 8. martā latviešu biedrībā viesojās Rīgas teātris Andreja Jurjāna vadībā. 8. martā pēc izrādes notika balle, spēlējot karaorķestrim (jādomā, arī no Rīgas).

Kas bija Rīgas latviešu teātris un kas bija režisors Andrejs Jurjāns („lett: rigische Schauspielertruppe unter Direction von Andrei Jurjan” — sk. kronikas 37. lpp.), kas minētajā datumā viesojās Saldū, ir pagaidām neatrisināms jautājums. Rīgas latviešu teātri no 1893. līdz 1903. gadam vadīja Pēteris Ozoliņš (1864—1938). Komponists Andrejs Jurjāns šī Rīgas teātra vadītājs nevarēja būt, jo viņš 1882—1916 bija Charkovas mūzikas skolas pārdarītājs un tikai vasarās bija Latvijā, vācot tautasdziesmu melodijas. Marta mēnesī ziemeļu puslodē nav vasara.

1897. g. 11. maijā notika dziedones Malvīnes Vīgneres koncerts. Klavieru pavadītājumu spēlēja Fēlikss Šternbergs. Malvīne Grīnberga (Vīgnere, 1873—1949) skolojusies Rīgā, Maskavā, Pēterpilī un Berlīnē. Ar 1891. gadu viņa kļuva slavena, dziedot latviešu tautas dziesmas Rīgas latviešu biedrības vokālajos sarīkojumos.

Bijusi pirmā latviešu dziesmas populārizētāja ārzemēs, dziedājusi 1912. gadā Rīgā dibinātajā latviešu operā Pāvula Jurjāna vadībā. 1915. gadā vairums mākslinieku evakuējās uz Krieviju. 1918. gada pavasarī Latviešu opera atjaunoja darbību Pēterpilī Jāzepa Vītola vadībā un tā paša gada rudenī ar nosaukumu Nacionālā opera atgriezās Rīgā. Malvīne Grīnberga kopš 1919. gada bija Nacionālās operas soliste un vēlāk Rīgas tautas konservātorijas dziedāšanas klases vadītāja — sk. *Latvju enciklopēdija* (1953—1955),

MALVĪNE GRĪNBERGA
(VĪGNERE)
Gleznojis Janis Rozentāls
(1916. g.)

2739. lpp. Janis Rozentāls dziedones Malvīnes Grīnbergas (Vīgneres) portretu gleznoja 1916. gadā.

1897. g. 17. augustā, svētdienā, Saldus baznīcā notika garīgs koncerts. Koncertēja čellinieks Fogelmanis, piedaloties brāļiem Jurjāniem (mežradznieks J. Jurjāns, baritons P. Jurjāns), soprānam N. Šmitai un ērģelnieci Šepskai. Chronists piezīmē: „J. Jurjāna mežraga spēle bija izcila (vorzüglich), P. Jurjāns iepriecināja ar savu skaisto balsi, bet būtu bijis labāk, ja Šmita jaunkundze nebūtu dziedājusi.”

Latviešu biedrības namā notika laicīgs koncerts, piedaloties tiem pašiem māksliniekiem. Abi koncerti bijuši labi apmeklēti, un no garīgā koncerta Fogelmanis ieņēmis pāri par 125 rubļiem.

Čellinieks Atis (Oto) Fogelmanis (1876–1926) bija ērģelnieka dēls, dzimis Jelgavā, beidzis Pēterpils konservatoriju un papildinājies Leipcigā un Frankfurtē, pēc tam skolotājs Rīgas ķeizarsiskajā mūzikas skolā. 1919–1926 bija Latvijas konservatorijas čella un klavieru klases vadītājs – sk.: *Latvju enciklopēdija* (1950–1951), 643. lpp. Viņš piedalījās kā čellinieks V vispārējos dziesmu svētkos Rīgā 1910. gadā garīgajā koncertā Doma baznīcā kopā ar ērģelnieku Alfrēdu Kalniņu un dziedoņiem Malvīni Grīnbergu un Paulu Saksu.

Juris Jurjāns (1861–1940) beidzis Pēterpils konservatoriju 1883. gadā, pēc tam paidagogs Charkovas mūzikas skolā un 1908–1915 Rīgas mūzikas skolā. Triju vispārējo dziesmu svētku virsdiriģents un mežraga sōlists. No 1920. gada Latvijas konservatorijas pūšamo instrumentu nodaļas dekāns, no 1927. gada profesors. Koncertā Saldū un, iespējams, arī plašākā turnejā viņš, acīm redzot, piedalījās Charkovas mūzikas skolas brīvlaikā.

Viņa brālis Pāvuls Jurjāns (1866–1948) piedalījās šai turnejā pirms Pēterpils konservatorijas beigšanas 1898. gadā. 1902–1915 bijis Rīgas mūzikas skolas paidagogs dziedāšanā, 1912. gadā noorganizēja Rīgā Latviešu operu un bija tās diriģents līdz 1915. gadam, 1919–1939 Latvijas konservatorijas dziedāšanas klases dekāns, no 1927 profesors. Harmonizējis ap 200 latviešu tautas-

BRĀĻU JURJĀNU MEŽRAGU KVARTETS

No kreisās: Andrejs, Pāvuls, Pēteris, Juris

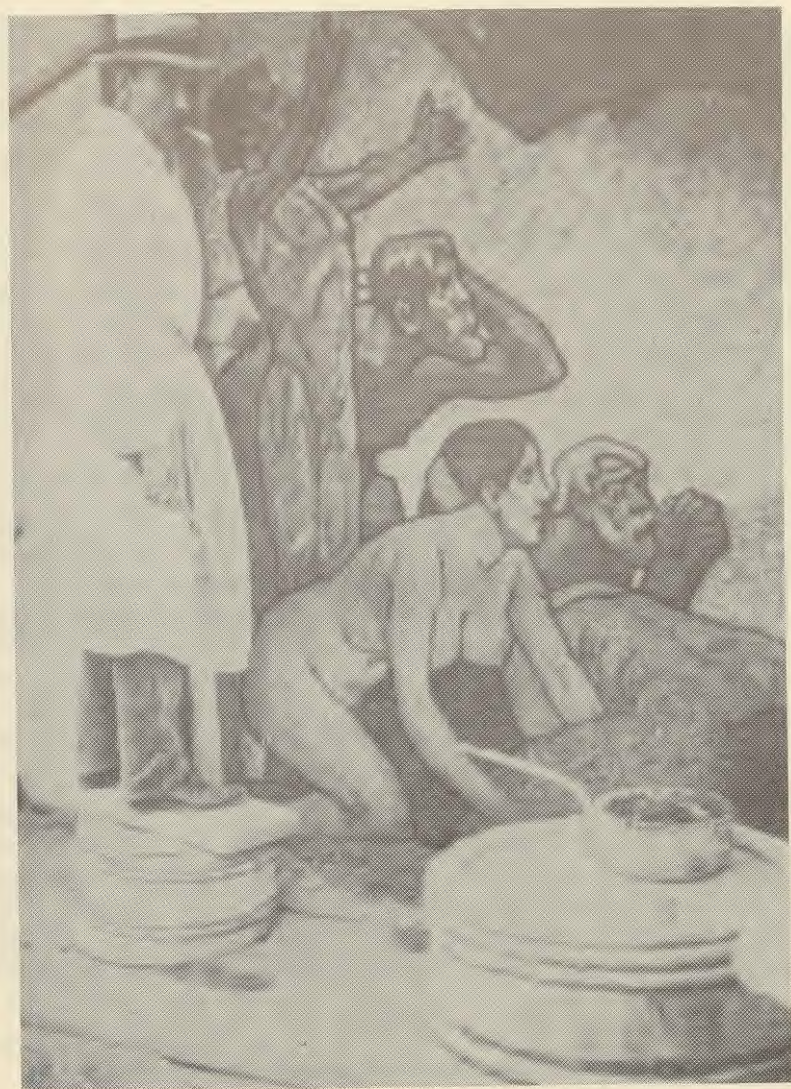
PĒC PAŠA PLĀNA CELTĀ ROZENTĀLA DARBNĪCA SALDŪ

dziesmu, publicējis skolasgrāmatas. Viņa biogrāfiju sk.: *Latvju enciklopēdija* (1950–1951), 920. lpp.

Jurjāni bija četri brāļi (sk. attēlu *ibid.*, 919. lpp.) – Andrejs, Pāvuls, Pēteris un Juris. Jāpieņem, ka chronikā minētais P. Jurjāns bija Pāvuls Jurjāns. Nesaprotamā kārtā par Pēteri Jurjānu nedz *Latvju enciklopēdijā*, nedz citur nav biografisku datu.

1898. g. 22. martā Saldū notika zviedru dziedoņu kvarteta koncerts, ko publika uzņēma ar sajūsmu. Diemžēl, chronists nemin, no kurienes šie zviedri nāca un ko viņi dziedāja. Ir ļoti iespējams, ka šo zviedru kvartetu viesoties Saldū bija sarunājis saldinieks, gleznotājs Janis Rozentāls, kas 1897. gadā devās savā pirmajā ārzemju ceļojumā uz Somiju un Zviedriju. Tā kā arī Somijā dzīvoja zviedri, varbūt „zviedru” kvartets bija no tuvākās Somijas. Sīkākas ziņas par šo kvartetu būtu jāmeklē ne vien Zviedrijas, bet arī Somijas zviedru avīzēs.

1900. g. 27. augustā iesvētīja jauncelto Saldus luterāņu baznīcu. Koris 70 dalībnieku sastāvā dziedāja četrbalsīgas dziesmas Striķu skolotāja Rozentāla vadībā.

ROZENTĀLS GLEZNO RĪGAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS NAMA FRESKAS
Zviedru kapteiņa Malmberga foto 1910. g. Pirmpublicējums Edgara Dunsdorfa
grāmatā *Senie stāsti* (Melburnā 1955), 181. lpp.

1901. g. 12. augustā Saldus luterāņu baznīcā notika garīgs koncerts. Dziedāja Rozenkranca, kužai maksāja honorāru. Atlikums (435 rubļi) paredzēts baznīcas būves parāda segšanai.

1902. g. 6. janvārī (latviešu) biedrības namā notika slēgts ģimeņu vakars. Pampāļu mežsarga Ūķa desmit gadu vecais dēls prasmīgi spēlēja vijoli, un Muncingera no Rīgas sniedza dažas ļoti labi atskaņotas dziesmas.

Tā pašā gada 1. oktobrī biedrības namā koncertēja māsas Milleres (Lidija un Pija) no Tērbatas, iepriecinot kuplo klausītājiem pulku ar dziesmām pieklāvīgā klavieru pavadījumā. 1903. g. 6. janvārī biedrības namā notika koncerts kāda trūcīga studenta atbalstam. Vīgnera kundze, pēc chronista sprieduma, esot ļoti labi dziedājusi. Klavieres spēlējusi profesora Glāzenapa dzīvesbiedre, un vijolnieks bijis Saldus draudzesskolas skolotājs Volfmanis. Piedalījies arī skaitā liels labi apmācīts koris (jādomā, draudzesskolas koris). Sevišķi atzinīgi chronists izsakās par Volfmaņa vijoles spēli.

3. augustā Saldus baznīcā notika garīgs koncerts. Piedalījās Rīgas Ģertrūdes baznīcas ērģelnieks O. Šepskis un koncertdziedone Elza Pilcere, abiem atsakoties no honorāra. Līdz ar to Saldus trūcīgajiem tika 145 rubļi. 2. oktobrī atkal koncertēja māsas Milleres un 26. oktobrī Vīgnere.

1904. g. 17. un 18. aprīlī Saldū atkal viesojās zviedru dziedoņu kvartets, koncertējot biedrības namā. Chronists piezīmē: „Kaut kvarteta sniegums ir vispār atzīts, koncerts bija tik vāji apmeklēts, ka ieņēmumi nesedza pat zāles īres maksu, apgaismojumu, ceļa izdevumu atmaksu uc.” 29. augustā garīgajā koncertā baznīcā piedalījās dziedātājs, konservātorists J. Koscello un Liepājas Annas baznīcas ērģelnieks (vārds nav minēts), kā arī koris.

1904. g. 5. oktobrī iesvētīja pilsētas jauno zēnuskolu. Krievu mācītājs Stīprais uzrunāja sapulcējušos viesus latviski un krieviski. Mācītājs Bekers teica svētrunu, skolēni un viesi dziedāja tautas himnu un dažas garīgas dziesmas. Pēc tam sekoja apsveikumi. Zēnuskolas pirmais skolotājs ir Dievkociņš, otrais Šveicers.

Jūlijs Dievkociņš (1870–1906, nošauts sodaekspedīcijas laikā) 1899. gadā beidza Rīgas skolotāju semināru. Viņa biogrāfija — sk.: *Latvju enciklopēdija* (1950–1951), 489. lpp. — jāpapildina ar informāciju, ka viņš strādāja par skolotāju arī Saldū, kas bija viņa pēdējā skolotāja vieta.

Rakstniecībā Dievkociņš darbojās bērnu literatūras laukā. Dzejoļu kopojums *Uguns ziedi* iznāca 1907. gadā, pēc Dievkociņa pāragrās nāves. Šo rindu autors Saldū satika Dievkociņa dēlu, kas bija skauts Saldus 14. skautu vienībā.

Janis Rozentāls

ROZENTĀLA SIEVA ELIJA

1905. g. 5. februārī Saldū notika somu dziedātājas Elijas Forselas (Elly Forsell-Rosenthal) koncerts. Par to chronists iekavās piezīmē „kupli apmeklēts”, bet nepiemin, ka Elija bija populārā Saldus gleznotāja Rozentāla (1866—1916) sieva. Arī Jaņa Rozentāla biografijā — sk.: *Latvju enciklopēdija* (1953—1955), 2190. lpp. — nekas nav teikts par viņa sievu Eliju.

Ar somu dziedātāju Eliju Forselu Rozentāls iepazīnās Rīgā 1902. gadā, un 1903. gadā Somijā abus māksliniekus salaulāja. Tūlīt pēc kāzām Rozentāls devās uz Saldu, lai izlūgtos tēva svētību. Rozentāla tēvs Miķelis savai vedeklai uzdāvināja Jaņa Rozentāla nelaiķes mātes vērpjamo ratīgu.

Skaistās Elijas tēls atrodams daudzās Rozentāla gleznās un kompozīcijās — sk. monografiju *Janis Rozentāls* (1967), 91. lpp. Rozentāla sievu literatūrā dēvē par somieti, bet „Forsel” ir zviedru uzvārds — kā jau iepriekš minēts, zviedri dzīvoja arī Somijā.

Ir ziņas, ka Rozentāls ar sievu Eliju 1905. gadā pārcēlās uz Rīgu, tātad jādodomā, ka Elijas koncerts Saldū 1905. g. 5. februārī būs noticis pirms pārcelšanās kā atvadu koncerts.

1905. g. 23. aprīlī Saldus žīdu turīgākās aprindas sarīkoja labdarības koncertu par labu trūcīgajiem žīdu iedzīvotājiem. Ar dziesmām un klavieršpēli sarīkojumu atbalstīja Saldus pastmeistara Soboļeva sieva un Cieceres dzirnavnieka Halles meita. Pēc koncerta notika deju vakars. Sarīkojuma ienākums bija 300 rubļu.

1905. gadā Kurzemē revolūcijas dēļ izsludināja karastāvokli, un tad, saprotams, koncertu rīkošana vairs nebija iespējama. Izņēmums gan bija Paegles meiteņuskolas atklāšanas svinības 21. oktobrī, kad pēc krievu priesterļa Stiprā svētrunas dziedāja koris (jādodomā, baznīcas koris). Svinību aprakstā teikts, ka runājis arī skolu inspektors Dievkociņš. Kaut arī chronikā nav minēts viņa priekšvārds, šķiet, ka tas bija Pēteris Dievkociņš, jo viņš bija tautskolu inspektors no 1906. līdz 1917. gadam — sk.: *Latvju enciklopēdija* (1953—1955), 489. lpp. — gan Rīgas un Cēsu apriņķī. Viņš savu karjēru inspektora amatā varētu būt sācis jau Saldū 1905. gadā.

Ja varētu izdibināt Jūlija un Pēteņa eventuālo radniecību, tad, spriežot pēc tā, ka abi bija saldinieki, daudz kas noskaidrotos.

1905. g. 27. oktobrī Saldus latviešu biedrībā notika mītiņš. Orķestrim spēlējot, kāds tūkstotis iedzīvotāju ar revolūcionāriem karogiem devās gājienā pa Saldus ielām, dziedot dziesmas. Gājienā sākumā piedalījies arī krievu priesteris (Stiprais) un skolu inspektors (Dievkociņš), „bet kad gājiens iegriezies bezgala dubļainajā Zaļajā ielā, šie kungi palikuši (Upesmuižas ielā)”.

SALDUS 1890. GADÄ

Chronists apraksta arī vēl citus mūtiņus, bet neko nemin par mūziku un dziesmām, kāpēc tie neatbilst mūsu tematam par mūzikas dzīvi Saldū. Kara-stāvokli atcēla 1908. g. 15. septembrī.

Pēc Saldus vācu biedrības nodibināšanas 1906. gadā chronists Bernštēgers galveno vērību veltī šai biedrībai, tāpat vācu skolas dibināšanai un ļoti maz raksta par notikumiem, kas saistās ar mūziku.

Noapaļojot apskatu par mūzikas dzīvi Saldū, ir jāmin Saldus orķestri. Saldus brīvprātīgajai ugunsdzēsēju biedrībai bija pūtēju orķestris. Tas spēlēja ugunsdzēsēju gājienos četrreiz gadā, kad ugunsdzēsēji rīkoja zaļumballes, un deju mūziku šais ballēs. Maršus spēlēja, kad ugunsdzēsēji devās svinīgos lāpu-gājienos, lai apsveiktu pilsētas jaunievēlētās amatpersonas vai iebraukušos val-dības pārstāvjus. Telpās rīkotajās ballēs spēlēja arī deju orķestri.

Saldus četrklasīgajā pamatskolā, kas vēlāk ieguva proģimnazijas tiesības, notika sarīkojumi mūzikas instrumentu iegādei. Kad šī raksta autors 1913. gadā mācījās šai skolā, tur darbojās skolnieku mandolīnu orķestris. Līkajā mežā, ceļā no Saldus uz Upesmuižas dzirnavām vasarā mandolīnu mūzika rei-zēm skanēja visu nakti.

Klavieņu un vijoles spēli Saldū mācīja vairāki privātskolotāji, bet nav zināms, ka no šīm privātajām studijām būtu izaudzis kāds ievērojams mūziķis. Iepriekšējās lappusēs redzējām, ka Saldū darbojās vairāki koņi. Tomēr tikai pirmajos vispārīgajos latviešu dziesmu svētkos 1873. gadā piedalījās Oskara Šepska 1871. gadā dibinātais un vadītais „Saldus dziedāšanas biedrības” koris, saukts par Šepska kori — sk.: *Karogs* 5 (1969). Latvijas patstāvības laikos Sal-dus koņi piedalās tikai, sākot ar septītajiem dziesmu svētkiem 1931. gadā. Ka no otrajiem līdz sestajiem dziesmu svētkiem neviens Saldus koris svētkos ne-bija redzams, var izskaidrot ar to, ka no Saldus uz Rīgu (un Jelgavu) bija grūti nokļūt satiksmes līdzekļu trūkuma dēļ.

No Saldus mūziķiem ievērību guva *Archīva* redaktora līdzgaitnieks Sal-dus skautos — 1905. g. 3. jūlijā Sātiņu pagasta Cūkvīru mājās dzimušais Jūlijs Borgs. Viņš beidza Latvijas konservatoriju un dziedāja Liepājas operā līdz 1944. gada septembrim. Bēgļu gaitās viņš nokļuva Štutgartē, Vācijā, dziedāja un vadīja režiju latviešu operā Oldenburgā. 1950. gadā viņš devās uz Klīvlendu, ASV, 1959. gadā uz Ņujorku un nomira 1962. g. 14. februārī — sk.: *Latvju enciklopēdija 1962–1982 I*, 209. lpp.

Latviešu opera Oldenburgā darbojās no 1946. līdz 1948. gadam diri-ģenta un komponista Bruno Skultes vadībā. Šai sakarā sk. Induļa Kažociņa rakstu par operu *Kurbads*.

FINĀLS

Perspektīvas dēļ var atgādināt, ka pirms simt gadiem dzīvoja un darbojās komponists Richards Vāgners (1813–1883), kas savas diriģenta un komponista gaitas sāka Latvijā – Rīgā un Jelgavā (1837–1839).

Viņa darbību Latvijā autors ir aprakstījis *Archīva* I sējumā, rakstā „Richarda Vāgnera latviskā dziesma”. Šis sējums iznāca trijos izdevumos (pēdējais 1973. gadā).

Daži secinājumi

Šai apcerējumā apzinīgi ir sekots Oto Bernštēgera sausajam chronikas stilam – datums, notikums. Apcerējuma autors tikai aprakstu atdzīvinājis, pievienojot attēlus un sniedzot (tāpat sausā stilā) darbinieku biografiskos datus un norādot, kur šīs biografijas var atrast.

Ja pārlasām chronikas faktus, tad neviļus kā galvenais secinājums uzmacas atziņa, ka pirms simt gadiem (tāpat kā arī vēlāk) Latvijas mūzikas dzīvē dominēja Rīga ar konservatoriju un operu.

Rīgas mūzikas saule izstaroja gaismu Latvijas tālākajos novados, kāds bija arī Saldus pilsēta. Kā saule sagūsta savā orbitā planētas, tā arī mūzikas un mākslas planētas, kas radās perifērijā, neatlaidīgi tiecās uz Rīgu. Ērģelnieks Šepskis un gleznotājs Rozentāls ir liecinieki Rīgas pievilksanas spēkam.

Tālākais secinājums ir, ka Rīga ne vien ņēma, bet arī deva. Mākslinieki no Rīgas apmeklēja Latvijas vistālākos novadus. No apcerējumā minētajām personām tam piemērs ir dziedātāja Malvīne Vīgnere. Otrs piemērs ir ērģelnieks un komponists Oskars Šepskis. Pēc tam, kad viņu bija sagūstījusi Rīga, viņš neaizmirsu savu sākotnējo darbības lauku Saldu un jo bieži tur viesojās. Viņa erudīcija nāca par labu arī citām Latvijas nomalēm ar to, ka viņš aktīvi piedalījās kā organizators un diriģents dziesmu svētkos.

Būtu interesanti salīdzināt, ja rastos apceres arī par citu Latvijas nomaļo centru mūzikas un mākslas dzīvi līdzīgas tai, kas tagad piesniedzama par Saldu. Ja tādas radīsies, tad nolūks ar publicējumu par Saldus mūzikas dzīvi pirms simt gadiem būs sasniegts, un cerība, ka šis raksts ierosinās pētījumus par citiem Latvijas novadiem, būs piepildījies.

PAPILDINĀJUMS (sk. 34. lpp.): Janim Rozentālam Saldū dzīvoja māsa, kurai bija daudz viņa gleznu. Šī raksta autoram tās neizdevās redzēt, bet Alberts Brīvkalns raksta, ka viņš tās redzējis – sk.: *Krāsu varā* (1978), 116. lpp.

KOMPONISTS UN DIRIĢENTS ĀDOLFS ĀBELE

Arvīds Līdācis

1989. g. 24. janvārī aptecēja simt gadu kopš Aša un Annas Ābeles ģimenē piedzima pirmais bērns — dēls, kam deva vārdu Ādolfs. Atis Ābele bija beidzis Cimzes semināru, kur ieguvis pamatīgas zināšanas mūzikā. Dēlam piedzimstot, viņš bija Blomes pagasta „kroņa” skolas pārzinis un mūzikas skolotājs, spēlēja klavieres, ērģeles, braču (altvijoli) un vijoli un vadīja kori. Nodarbojies arī ar komponēšanu. Ādolfa māte Anna mīlēja dziedāt un bija liela grāmatu lasītāja. Tā mazais Ādolfs jau no mazatnes auga mūzikas un grāmatu pasaulē.

Ādolfu Ābeli atceramies kā ērģeļu virtuōzu, izcilu latviešu komponistu, konservātorijas mācībspēku un leģendāru Dziesmuvaras diriģentu.

Ādolfa tēvs, zinot, ka mūziķa darbs mazo ienākumu dēļ nav piemērots ģimenes uzturēšanai, centās dēlu ievadīt kādā praktiskā darbalaukā, vispirms par grāmatvedi, sūtot Millera reālskolā Cēsīs, un pēc tam, pārceļoties uz dzīvi Rīgā, arodskolā. Taču jauno skolnieku nepavisam neinteresē skolā mācītais. Vecākiem nezinot, viņš sāk mācīties klavier spēli pie Pēterpils konservātorijas ērģeļklases absolventa Dāvja Mīlša. Tā no Ābeles neiznāca ne grāmatvedis, ne kāda cita praktiska amata pratējs, tikai — mūziķis.

Vēstulē Helmeram Pavasaram (1959. g.) Ābele raksta: „Vecākiem pārceļoties uz dzīvi Rīgā, biju jau mūzikas galīgi apsēsts. Pirmā laikā mans klavieru skolotājs bija P. Jozuus, vēlāk Roza Fogelmane. Harmoniju mācījos pie Emīla Dārziņa.

Ābele bija galīgi izšķīries par mūziku. Tas radīja jo asas attieksmes starp tēvu un dēlu, kaut tās vēlāk izlīdzinājās. Māte turpretim dēlu atbalstīja, dažkārt pat slepeni.

1908. gadā Ābele dodas uz Pēterpili, kur iestājas konservātorijā, ērģeļspēles nodaļā, kas dod iespēju mācīties arī kompozīcijas teoriju. Konservātoriju viņš absolvē 1915. gadā, nobeidzot ērģeļu klasi, speciālo harmonijas klasi un obligāto klavieru klasi. Ērģeļspēlē viņa skolotājs ir Žaks Handšins, kompozīcijā prof. N. Sokolovs un prof. J. Vītols.

Ābeles studiju laikā Pēterpils bija pilsēta ar daudziem koncertiem, mūzikas slavenībām atskaņojot kā vecāko, tā arī visjaunāko laiku pasaules komponistu darbus. Tas deva iespēju Ābelem iepazīties ar mūzikas pasauli visā tās plašumā un dziļumā, cik to atļāva viņa materiālo līdzekļu šaurība. No tēva

mājām nebija iespējas atbalstu saņemt, un līdzekļi bija jāgādā pašam – vai nu ar dažiem koncertiem, vai ar ērģeļu un klavieru pavadījumiem. Bija jāatsakās no citu studentu jautrākām sanāksmēm, kam gan varbūt galvenais iemesls bija Ābeles ieslēgšanās sevī un nepatika pret bravūrību un nelietderīgu laika izlietošanu.

Par saviem mācībspēkiem konservātorijā Ābele izsakās ļoti atzinīgi: „Mani profesori bija ļoti labi skolotāji [. . .] Es viņus taisni mīlēju un esmu viņiem pateicīgu parādā [. . .]” Neviens no viņiem neesot izcēlis kādu „virzienu” un skubinājis tam piebiedroties. Šo pieeju Ābele lietoja arī savā pedagoga darbā Latvijas konservātorijā, sakot: „Var tā un var arī citādi”.

Konservātoriju beidzot, Ābelem bija 27. dzīves gads. Seko kaņavīra gaitas. No krievu vienības viņam izdodas pāriet pie latviešu strēlniekiem. Jāpārdzīvo arī 9 mēneši grūtos apstākļos vācu gūstā.

Pēc kaņavīra gaitām atgriezies Rīgā, Ābele sniedz dažus koncertus. Profesors Vītols viņu uzaicina nodibināt Liepājā tautas konservātoriju, ko Ābele arī uzņemas. Viņš kļūst arī par turienes Sv. Annas baznīcas ērģelnieku un vada arī jaukto kori.

1924. gadā Ābele pārnāk uz Rīgu. Helmers Pavasars par to raksta: „1924. gadā Vītols aicināja Ābeli par savu asistentu Latvijas konservātorijas kompozīcijas klasē [. . .] Ābelem Vītols uzticēja praktiskās harmonijas kursu. Kursā bijām kādi septiņi vai pat vairāk.”

Kā bijušajam 4. Vidzemes strēlnieku pulka orķestra vadītājam un vienģegajam ar šādu pieredzi Ābelem nodeva arī 1931. gadā nodibinātās kapelmeistaru klases vadību. Mācībspēka darbu Latvijas konservātorijā Ābele sāka kā prof. Vītola asistents, vēlāk avansēdamies par docentu, vecāko docentu un profesoru.

Visos virzienos – kā komponists, konservātorijas mācībspēks, ērģelnieks un Dziesmuvaras koŗa diriģents – Ābele ir bijis sava ceļa gājējs, neatdarinādams nevienu citu. Par komponēšanu viņš teicis: „Es jau varētu rakstīt kā tas vai cits, bet es nevaru”. Viņš varēja rakstīt un teikt tikai to, ko sevī juta un pārdzīvoja. Viņš nekad nemeklēja populāritāti un savu mūzikālo pārliecību slavai neziedoja.

Savu komponista darbu Ābele uzsāk jau studenta gados ar koŗdziesmām „Strautiņš lēni tek uz leju” un „Tur zilā, dzidrā tālē”. Pēdējo atskaņo Vītola vadītais Pēterpils latviešu koris. Pēc koncerta Jānis Zālītis atzīst jau diezgan krietnu kompozīcijas tehniku, nenoliedzamu pārdzīvojumu un labu gaumi, norādot arī dažus trūkumus un arī to, ka dziesmu daŗi neparastākie disonantie harmonijas gāŗieni var sagādāt grūtības neprofesionāļiem koŗjiem.

Verners Dukurs

CEĻŠ UZ MĀJĀM

17 gadi, kad visu zin un visu kritizē. Taču man no viņa vienmēr staroja laipnība un sirsnība, kaut arī to ne vienmēr biju pelnījis [. . .] Viņš mūs iemācīja mūzikāli domāt, šaubīties, cīnīties un vērtēt, un pārvērtēt.”

Ābele prata novērtēt studentu spējas un tās tālāk izkopt. Kā piemēru var minēt visiem pazīstamo komponistu Tālivaldi Ķeniņu. Kad, pārbraucis no Parīzes, Ķeniņš vēlējās iestāties Latvijas konservātorijā, Vītols viņu noraidīja kā nepiemērotu, ieteicot viņam iestāties tautas konservātorijā. Nelīdzēja arī Ķeniņa mātes lūgums Vītolam uzņemt viņas dēlu. Vītols palika pie sava lēmuma, pieļaujot vienīgi izņēmumu, ja Ābele būtu ar mieru jauno kandidātu uzņemt. Ābele Ķeniņu savā klasē uzņēma, un Ķeniņš vēl šodien ir pateicīgs Ābelem par četriem studiju gadiem Latvijas konservātorijā.

Tālivaldis Ķeniņš raksta, ka Ābele bijis Latvijā gandrīz vienīgais, kam bijusi interese par laikmetīgo mūziku un vispārīgas zināšanas par to (viņš bijis sīki iepazinies ar divdesmito un trīsdesmito gadu modernajām Šēnberga, Bartoka un Hindemita partitūrām), un nožēlo, ka Latvijas konservātorijā nebija paredzēts kurss par modernās mūzikas tehniku un stiliem, kur Ābeles erudīcija un zināšanas 20. gadsimta mūzikā būtu bijušas vietā.

Jau no studiju laikiem par Ābeles mīlāko mūzikas instrumentu kļuva ērģeles, un viņš ar laiku izveidojās par labāko ērģeļu virtuozu. Vēstulē Helmeram Pavasaram no Kalamazū Ābele raksta: „Enerģijas it kā pietiek savu laiku nostrādāt pie ērģelēm (to daru katru dienu) [. . .] bez ērģelēm kaut kā nevaru dzīvot. Manā rīcībā gan tikai Hammonds.” Studiju laikā Ābelem bija pieejamas labas konservātorijas ērģeles. Pēc tam kādu laiku Liepājā viņa rīcībā bija Svētās Annas baznīcas ērģeles, toreiz labākās Latvijā. Pārņākot uz Rīgu, vairs nebija iespējams rēgulāri nodoties ērģeļu spēlei, jo Archibīskapa katedrālē ērģelnieks bija Alfrēds Kalniņš, un tikai atsevišķās reizēs Ābelem bija izdevība spēlēt katedrāles ērģeles. Viņš tomēr bija Mārtiņa baznīcas ērģelnieks, kaut tur instruments bija mazāks. Latviešu baznīcās trimdā jau katrā bija ērģeles, arī Kalamazū, kur Ābele bija abu latviešu draudžu ērģelnieks. Tomēr tās nebija stabuļu ērģeles, kādas nepieciešamas lielas, majestātiskas ērģeļu mūzikas atskaņošanai.

Diriģenta gaitas Ābele uzsāk jau studiju laikā, vadot Pēterpilī kādu dubultkvartetu. Par šīs vienības koncertu Jānis Zālītis rakstīja: „Jaunā apdāvinātā konservatorista Ābeļa kā diriģenta pirmā uzstāšanās neliek šaubīties par viņa mākslinieciskiem panākumiem nākotnē”. Šis Zālīša vērtējums bija kā pareģojums par Ābeles sekmēm ar Dziesmuvaru. Liepājā Ābele kādu laiku vada turienes kori. Savas īstās koģa diriģēšanas gaitas viņš uzsāk 1927. gadā ar Latvijas universitātes studentu biedrības Dziesmuvaras kori līdztekus savam darbam konservātorijā un turpina tās līdz Latvijas bojā ejai. Jāpievienojas daudzu citu ieskatam, ka bez Ābeles nebūtu bijusi tāda Dziesmuvara, kāda tā dokumentēta Latvijas un ārzemju mūzikas speciālistu rakstos, un ka bez Dziesmuvaras nebūtu leģendārais koģa diriģents Ābele, kā viņu apzīmējuši mūziķi mūsu zemē un ārpus mūsu robežām. Ābele to panāca tādēļ, ka viņa mūzikālā dziesmas izpratne neļāva viņam apmierināties ar viduvējību, bet arvien lika meklēt dziesmā paslēpto skaistumu, lai atklātu to visā pilnībā, un otrkārt tāpēc, ka dziesmuvarieši gandrīz vai līdz fanātismam nodevās sava vadītāja nolūku sasniegšanai.

Nekad neviena dziesma netika atlikta sānis kā iestudēta, uzskatīts, ka viss jau zināms un vairāk nav jāpūlas. Katra dziesma katrā atskaņojumā dzima par jaunu. Nekad tā nebija nobeigta, bet arvien veidojama īstākam izpildījumam. Reizēm pat nezinājām, kā to dziedāsim koncertā. Ābelem bija spēja Dziesmuvaras kori spēlēt kā instrumentu. Viņš nediriģēja plašiem roku vēzieniem, tās nepacēlās virs plecu līnijas un neizplētās arī pārāk sānis. Koristi lasīja diriģenta vēlmes no viņa acīm, sejas vaibstiem, no sīkām roku vai atsevišķu pirkstu kustībām vai iedrebēšanās. Nepieradušajiem dziedātājiem šīs kustības nebija saprotamas, tāpēc Ābele nevēlējās diriģēt lielo dziesmu svētku kori, kur

nepieciešama cita diriģēšanas tehnika. Dziesmuvaras darbs bija intensīvs, mēģinājumi divi dienas nedēļā pa divi stundām visu akadēmisko gadu. Dziedātāji mainījās katru gadu: daļa universitāti beigušo no koņa aizgāja darba apstākļu vai dzīvesvietas maiņas dēļ. Katru gadu korī uzņēma jaunus dziedātājus. Pagāja zināms laiks, kamēr viņi iekļāvās Dziesmuvaras gaisotnē un iepazīnās ar diriģentu.

Atzīmēsim dažus tā laika mūziķu ieskatus par Ābeli un Dziesmuvaru. Komponists Alberts Jērumis raksta: „Katr koncerts Ābelem bija sava veida jau-

na atklāsme, neviens tāds kā iepriekšējais. Rutīna Ābelem bija sveša, tāpēc arī ik dziesmai viņš atrada savu pieeju, kas arvien bija vienreizīga, neatkārtojama, nekopējama. Tādi bija Ābeles diriģēšanas paņēmieni. Viņš nerādīja nekā vairāk kā pilnīgi nepieciešamo, bet Ābeles koņa vadīšanas veidā bija tik daudz paša atrastu, savdabīgu paņēmieni un žestu, ka neiesvaidītam grūti šai Dziesmuvaras rituālā iedzīvoties. Bet iesvaidīto saimē nekas nepagāja nepamanīts, un rezultāts arvien bija ārkārtīgi spilgts.”

Kad kādreiz komponists Jēkabs Poruks izteicis šaubas par iespēju kādā dziesmā sasniegt pianissimo augstā testitūrā, Ābeles atbilde bijusi: „Vajaga ticēt, tad varēs izdziedāt!” Par to Poruks raksta: „Šī fraze no mākslinieka, kas ir arī dziļš mūzikas zinātnieks, skan kā negaidīta atklāsme un apgaismo Ābeli kā cilvēku un mūziķi. [. . .] viņa vadībā pirmo reizi par īstenību kļuvušas daudzas, daudzas vienīgi komponista rēgainajā skatā saredzētas vīzijas, kas citiem pagājušās gaŗām neapjaustas, pat neiespējamas. Ticība mākslas skaidrotājam brīnumam radījusi brīnumu.”

Rakstā „Domas par koņa diriģēšanas mākslu” Ābele saka: „Diriģenta uzdevums lūk ir koncentrēt ne tikai visu koņa dziedātāju uzmanību un domas, bet arī visu viņu fantaziju, visas jūtas un visu pārliecību vienā vienīgā fokusā, lai šai fokusā rastos uguns. Šai ugunī ir burvība, kurai pretoties nav iespējams.”

DZIESMUVARAS ĢERBONIS
Zīmējis Vilis Krūmiņš

Pēdējais Ābeles koncertceļojums ar Dziesmuvaru ārpus Latvijas notika Latvijas 20 gadu atzīmēšanai uz Igauniju un Somiju 1938. gada novembrī. *Mūzikas apskatā* 12 (1938), 296. lpp. lasāms: „Dziesmuvaras koris Latvijas valsts svētku laikā deva vairākus koncertus Igaunijā un Somijā. Par latviešu dziesmas skaistajiem panākumiem liecina visas preses kritikas”.

E. Katila laikrakstā *Helsingin Sanomat* (1938. g. 16. nov.): „Kas bijis Rīgā vai citādi iepazinies ar latviešu dziesmām, zina, ka tur cienī koņa dziedāšanu parasti bez pavadījuma. Lielā latviešu studentu jauktā koņa Dziesmuvaras vakardienas koncerts mūsu labās domas par latviešu koņiem vēl pastiprināja. Koņa diriģents Ādolfs Ābele izrādījās par pirmklasīgu, autoritātīvu sava lielā koņa vadoni, koņa priekšnesums viscaur liecina par lielām zināšanām un tehnisko izveicību. Latviešu kompozīcijas rakstītas ļoti lietpratīgi, un tās ļoti patīk klausīties. Somiski koris nodziedāja „Maame” un Sibelija „Sirds dziesmu”, gūstot lielu piekrišanu.”

Th. Lemba laikrakstā *Paevaleht* (1938. g. 18. nov.): „Latvijas universitātes studentu biedrības Dziesmuvaras jaukto kori Tallinas publika jau pazīst pēc tā agrāko reižu sekmīgās uzstāšanās, tāpēc arī šīgada apciemojuma koncerts Estonijas koncertzālē bija pievilcis ļoti daudz klausītājus.

Igaunu kritikas atsauksmes par Dziesmuvaru jau senāk bija ļoti atzinīgas. [. . .] ar savu tagadējo gatavību koris atstāja vēl labāku iespaidu. Tas saprotams, jo koris sava lietpratīgā un pieredzējušā diriģenta Ā. Ābeles vadībā dedzīgi strādājis, pie kam ar laiku bijis iespējams kori papildināt ar vēl labāku un vairāk izglītotu balsu materiālu. [. . .] koris viegli veica latviešu skaņražu visgrūtākos darbus. Programmā bija J. Vītola, Zālīša, Dārziņa, Graubiņa un Kalniņa dziesmas, koņas koris dziedāja ar burvīgu maigumu un iedvesmi, bet arī ar dinamiski plašu spēku. Koņa priekšnesums publikā guva jūsmīgu atziņību. Viesus apsveica šejienes dziedoņu biedrību pārstāvji ar lauru vainagiem un ziedu balvām.”

Toreiz skaņu ierakstu tehnika nerasniedza tagadējo līmeni. Koņa sniegums palicis tikai mūzikas vērtētāju rakstos. To atceras arī tā laika klausītājiem un kādi vēl dzīvie dziesmuvarieši kā brīvajā pasaulē, tā arī okupētajā Latvijā.

Ābeles skaņdarbi nav vēl visi pilnīgi apzināti un chronoloģiski sakārtoti. Zināmi šādi: 51 dziesma jauktajam korim, 8 vīru korim, 3 sieviešu korim, 2 bērnu korim, 40 sōlodziesmas, 3 skaņdarbi vijolei ar klavieru vai orķestrā pavadījumu, 6 ērģelēm un 16 korāļu aranžējumi, 8 klavierēm, 14 simfōnis-kajam orķestrim.

Dzīves pēdējos divi gadus Ābele slimoja ar kaulu smadzeņu vēzi. Ar lielu piepūli viņš turpināja savu ērģelnieka darbu latviešu draudzē. Savu pēdējo komponēto dziesmu (ar Veltas Tomas vārdiem) jauktajam korim Ābele veltīja dirigentam Robertam Zuikam un viņa korim: „Lai senatnes dziesma šalc nākotnei Un atbalso tālei un dzimtenei. Lai dziesma top lūgsna par brīvību Un lūgsna lai dziesma par Latviju!”

Nedēļu pirms aiziešanas viņā saulē (26. jūlijā) Ābele sūtīja vēlējumu Gaŗezera dziesmu dienām: „Lai latvju dziesma skanēt neapstāj! Lai jaunatne to mācās un neaizmirst!”

1967. g. 2. augustā apstājās pukstēt Ābeles sirds, kas visu mūžu bija pukstējusi vienīgi savai tautai un tās mūzikai. Kalamazū Riversaidas kapos pēc tēlnieka Augusta Kopmaņa meta darinātais pieminēklis rāda Ābeles mūžadusas vietu. Tais pašos kapos atdusas arī viņa draugi, komponisti: Jēkabs Poruks un Arnolds Kalnājs.

Par Ābeles uzvārdu: Pēterpils laikos komponists tika saukts un arī pats parakstījās Ābelis, ne Ābele. Tā viņa vārds atzīmēts arī uz pirmajām publicētajām koŗdziesmām, un tā viņu vēl Latvijas konservātorijas laikā sauca Jāzeŗ Vītols.

Ābeles pirmā laulība ar ērģelnieci Olgu Plataci izira 1937. gadā. 1940. gadā Ābele apprecējās ar baltu filoloģijas studentu, dziesmuvarieti Zinaīdu Gaili. Viņam nav pēcnācēju.

TAUTU MEITA
Venera Dukura
skulptūra

Brīvajā pasaulē Ābeles simtgadi atzīmē ar vairākiem sarīkojumiem, atskaņojot viņa korģdziesmas un sniedzot pārskatus par viņa mūžu un mūzikālo devumu.

Tāpat kā daudzi citi trimdā esošie latviešu literāti, zinātnieki, mūziķi un citi kultūras darbinieki arī Ādolfs Ābele okupētajā Latvijā bija nepersona, nepieminēts un viņa mūzika piemirsta. Šo klusumu pārtrauca kamerkoris Ave sol Imanta Kokara vadībā, 1987. g. 10. martā Rīgā sniedzot Ādolfa Ābeles un Volfganga Dārziņa korģdziesmu koncertu. Tam sekoja turienes mūziķu raksti Rīgas presē, norādot, cik izcili latviešu komponisti noklusēti, cik lielas mūzikas kultūras vērtības tautai noslēptas.

Šogad Ābeles simtgadē Rīgā notikuši sarīkojumi Ābeles atcerei ar viņa vokālās un simfōniskās mūzikas atskaņošanu, pie tam tik plašā apmērā kā nekad iepriekš. 1989. g. 14. janvārī Rīgā, Filharmonijas zālē notika cikla „Latviešu mūzika laikmeta griežos” 3. koncerts: „Ādolfam Ābelem – 100”. Piedalījās Valsts akadēmiskais simfōniskais orķestris (diriģents Imants Resnis) un Teodora Kalniņa koris (galvenais diriģents Juris Kļaviņš, diriģents Sigvards Kļava).

Vairākos Rīgas preses izdevumos parādījās mūzikas speciālistu raksti par Ābeli kā vienu no izcilākajiem latviešu komponistiem, izsakot arī prieku, ka šī komponista darbi atkal pieejami latviešu tautai.

Lietotā literātūra: Ādolfa Ābeles piemiņas fonda izdots rakstu krājums *Ādolfa Ābeles atcerei* (1986 [1987]). *Mūzikas apskats* (Rīgā 1936, 1938). *Jaunā gaita* 172 (1989). *Rīgas balss* (1989. g. janv.). *Literātūra un māksla* 3 (1989). *Dzimtenes balss* 3 un 7 (1989).

PAR DZIESMU, KURAS NEBIJA

Sīmanis Svenne

Sīmanis Svenne, vēlākais Abrenes apriņķa pamatskolu inspektors, dzimis 1883. g. 20. martā Stāmerienes Mežmaišos, miris 1951. g. 30. septembrī Adelaidē, Dienvidaustrālijā. Šeit ievietotais ir fragments no viņa memoriāliem, kas rakstīti ap 1942/1943. gadu. Fragments attiecas uz 1893. gadu, jo autors par savu skolas gaitu sākumu Stāmerienes pagastskolā min 1893. g. 13. oktobri.

Memoriālus pārrakstījis un pa lapiņai (kopā 37 lp.) no Latvijas sūtījis uz ASV kāda to autora attāla radniece. No turienes manuskriptu saņēma Sīmana Svennes dēls Kaspars Austrālijā, kas pēc *Archīva* redaktora lūguma fragmentu atļāva publicēt.

Pielikumā Kaspara Svennes pavadvēstules izvilkums.

Redaktors

Latviski lai atskan dziesmas allaž mīlā Latvijā!
Dievs lai novērš visas briesmas mūsu dārgā tēvijā!
Baumaņu Kārlis

Tikai skaņu valstī – mūzikā un dziesmās – rodam īstā dzīves prieka izteiksmi: spēku un sparību darbos un cīņās, mierinātāju skumjās un bēdās. Jau sirmajā senatnē, viņos aizvēsturiskajos laikos, kamēr vien var sadzīt kultūras nešēja cilvēka pēdas zemes virsū, skaņas un mūziku radītāji rīki vienmēr bijuši cilvēces uzticamie, nešķīrāmie pavadoņi. Sākumā tie, protams bija daudz vienkāršāki par mūsējiem. No tiem varēja izvilināt tikai nedaudz nošu. Bet arī tā bija mūzika, dažas skaņas, pirmatnējā cilvēka ausij patīkamas, viņa liksmības un skumju izteicējas.

Senajiem grieķiem daudz gadsimteņus pirms Kristus jau bija savs mūzikas un poēzijas dievs Apolons, Hermejs liras un Atēna flautas izgudrotāja. Savus dievus pārstāvēd, skaņumākslinieki – mūziķi un dziedātāji – senajā Grieķijā sasniedza tais laikos vēl nepiedzīvotus un nedzirdētus panākumus, plašumu, spēku un virtuozitāti mūzikālajos priekšnesumos. Visā grieķu tautā viņus cildināja un cienīja. Par seno grieķu mūzikālās mākslas dzīvi esam lasījuši jaukus, valdzinātājus stāstus.

Mūsu tautas dzīvē mātes ir galvenās noteicējas, vai viņu bērniem turpmākajās dzīves gaitās būt vai nebūt mūziķiem un dziedātājiem. Pēc tam savs vārds sakāms mūzikas un dziedāšanas skolotājiem.

No daudzajiem rakstiem pārdabīgajā un citās radniecīgās zinātnes nozarēs mēs zinām, cik liela ir iedzimtības un cik liela audzināšanas nozīme.

Iedzimtība ir ļoti svarīgs faktors cilvēka spēju izveidošanā, viņam dzīvē ieejot. Audzināšana ir otrs, ne mazāk svarīgs faktors cilvēka spēju vairošanā. Ja bērnam piedzimstot doti jau līdz kādi talanti, viņam augot un attīstoties labvēlīgos apstākļos, līdzīgi aug un attīstās arī viņa talanti. Labvēlīgos apstākļos augot, var rasties un izveidoties vēl citi talanti, kam ar iedzimtību ir maz vai nav nedāda sakara. Un otrādi — nelabvēlīgos apstākļos daudzi no iedzimtajiem talantiem var iet zudumā, bet apslēptās spējas tā arī paliks pirmatnējā stadijā, dienas gaismā neizceltas.

Šādu atziņu es guvu, vērojot savu vecāko brāļu spējas un sava jaunākā brāļa un savu pašā nespēku dziedāšanas mākslā. Vai tad mums, visjaunākajiem mūsu ģimenē, nepatika dziesmas un mūzika? Patika, pat ļoti. Un ar laiku mēs šai virzienā arī šo to sasniedzām. Bet tas jau nāca ar pašu spēku un piespiešanos, kamēr mūsu vecākie brāļi, dziedāšanā par mums mazāk mācīti, notis nepazīdami, dziedāja kā putni dzied — brīvi, nepiespiesti, dzirdēto dziesmu melodijas ātri un pareizi iegaumēdami.

Kāpēc tā? Kur gan šī noslēpuma atslēga? Vai iedzimtībā vien? Liekas, ka ne. Drīzāk audzināšanā. Vecākos brāļus un māsu auklējot un šūpojot, mūsu māmiņa vēl bija jauna, spēcīga un dzīves prieka apgarota, rūpju nedomāta, un grūto audzināšanas uzdevumu veica dziedādama. Mātes un citu auklētāju šūpuļdziesmās klausoties, bērnu dzirde kļuva asāka, un viņi spēja dziesmu skaņas labāk uztvert un atkārtot, kad jau bija pieauguši.

Kad pienāca mūsu kārtā abiem ar jaunāko brāli šūpulī gulēt, mūsu māmiņa, prāvo bērnu pulciņu audzinādama un dzīves smagās nastas nesdama, jau bija tiktāl nogurusi, ka vairs dziedāt negribējās. Pie mūsu, pastarišu, šūpuļa vairs aiju dziesmas neskanēja. Tāpēc mūsu mūzikālā dzirde visagrākajā bērntībā palika nenodarbināta un neattīstījās tādā mērā kā ģimenes vecākajām atvasēm, kaut gan tēvs un māte mums bija tie paši, kas viņiem — labi dziedātāji un dziesmu mīļotāji līdz pat sirmam vecumam.

Cik tas zinātniski pareizi, neņemot apgalvot, bet citu izskaidrojumu šai parādībai, citu šīs miklas atminējumu es nevaru atrast. Lai runā zinātnieki. Bet, ja nu šai hipotezei ir kāds pamats, tad to vajadzētu kultivēt un populārizēt, lai mūsu tautas topošās paaudzes kļūst vēl mūzikālākas par tagadējo un tām, kas jau aizgājušas mūžībā. Tāpēc mātēm un auklēm šūpuļdziesmu dziedāšanā nevajadzētu skopoties, bet vairāk dziedāt, lai viņu auklējumiem dziesma ietu dzīvē līdz. Dziesma dažkārt pašķir ceļu, kur nekas cits vairs nelīdz.

Cik vien tālu sniedzas atmiņa, mūsmājās labu dziedātāju nekad nebija trūkums. To varēja vērot un dzirdēt rīta pātaros, kas parasti notika lielo

baznīcas svētku pirmajā dienā un dažos svētdienas rītos, kad mūsu ļaudis brauca uz baznīcu pie dievgalda.

Gatavojoties pātarēm, visi mājnieki cēlās agrāk nekā parasti svētdienās, nomazgājās, sasukājās, apģērbās svētdienas drēbēs, apāvās zābakos un pamazām, svinīgi klusēdami, sēdās ap lielo saimes ēdamgaldu, kas bija klāts ar baltu linaudekla drānu. Uz galda bija saliktas vairākas biezas dziesmugrāmatas. Tēva dziesmugrāmatai līdzās bija arī sprediķu grāmata.

Kad visi bija pie galda, tēvs izmeklēja, kāda dziesma jādzied, un pateica tās numuru. Nu visi sāka šķirstīt savas grāmatas un meklēt teikto numuru. Kad visi dziesmu bija uzšķīruši, māte pirmā uzņēma meldiju, un dziedāšana sākās. Katram sava grāmata neiznāca. Dziedāja pa divi, pa trim, vienā grāmatā vērdamies. Kamēr vēl biju mazs un skolā negāju, māte arvienu ņēma mani savā tuvumā. Māte parasti sēdēja tēvam līdzās pa kreisi, es savukārt stāvēju pie viņas kreisajiem sāniem. Viņai bija laba balsis. Viņa derēja par priekšdziedātāju, jo prata uzsākt un noturēt daudz korāļu meldijas. Manai vecākajai mātai un meitām – kalponītēm atlika tikai dziedāt viņai līdz spēcīgākas skaņas dēļ. Spēcīgās balsis bija arī maniem vecākajiem brāļiem. Tā mūsmāju dievkalpojums kuplināja brangs dziedātāju pulciņš. Dziedāja pa vienai dziesmai pirms un pēc sprediķa nolasīšanas, ko izdarīja tēvs. Garīgās dziesmas ar daudziem pantiem dziedāja ilgi, kamēr visi bija izdziedāti.

Šos mājas pātarus es varēju saukt par savām pirmajām dziedāšanas stundām. Ja tās bieži atkārtotos, varbūt es arī galu galā, citiem līdzī velkot, būtu ieklausījies, kā jādzied. Kā es tajā korī dziedāju un kā mana dziesma skanēja, neatceros. Neviens man nekādas piezīmes, ne aizrādījumus neteica. Tāpat neviens nemēģināja pārbaudīt, vai es varu kādu dziesmu viens pats nodziedāt. Mājnieki laikam bija tai pārliecībā, ka dziesma ir Dieva dāvana, kas nāk pati no sevis. Bet tā nenāca nelūdzama, un mājnieku vienaldzības dēļ šai virzienā man vēlāk bija jāpārdzīvo daudz grūtu brīžu, kad sāku iet skolā.

Tikai skolā pierādījās bēdīgais fakts, ka es nekādi nevaru dziesmas meldiju iegaumēt un atkārtot. Kamēr dziedāju pulkā, kaut kā jau vilku citiem līdz. Tikko vajadzēja uzstāties sōlo un mācīto dziesmu nodziedāt vienam pašam, tā mute bija ciet. Nelīdzēja ne skolotāja draudi, ne labināšana, dziedāt es gribēju, bet nemācēju. Dziesmas vārdus noskaitīt, jā, to es varēju un darīju labprāt, lai tik laiž mani mierā. Tā arī notika: kas mācēja vārdus atskaitīt, tie bija brīvi. Un tas bija dažas labas dziedāšanas stundas fināls, kad skolotājs ar mums, nedziedātājiem, jau diezgan bija izmocījies.

Tā nu iznāca, ka dziedāšana bija vienīgais priekšmets, kuŗu es skolā nevarēju celt, un dziedāšanas stundas es sākumā gaidīju ar sirds drebēšanu, kamēr pie savas nelaiimes pieradu. Ar laiku jau cilvēks pie visa kā pierod. Tik nedrošu un dziedāšanā nesagatavotu mani pārsteidza pirmā dziedāšanas stunda skolā. Laime vēl, ka tādu tur bija daudz — ne tikai pirmziemniekos vien, arī augstākajās klasēs. Dalītas bēdas esot pusbēdas. Eo ipso, jo vairāk daļās bēdas sadala, jo mazāk to katram dalībniekam paliek, mazāk smaguma, ko nest. Labs mierinātājs bēdu brīžos ir arī arabiešu paruna: „Nelaimīgais arvien redz kādu, kas ir vēl nelaimīgāks”. Šo gudrību, nedz tās formulējumu es toreiz vēl nezināju, bet būtībā tās patiesību jau izjutu. Bija daudz tādu skolnieku, kas ne dziesmas meldīju, ne vārdus nevarēja iemācīties. Tie bija nelaimīgāki par mani.

Drēbnieks ar dziesmugrāmatu

Jau Vecais Stenders rakstījis, ka skolmeistaram vajaga „tās īstās ziņas pie bērnu mācīšanas pašam saprast”, citādi viņš sevi un bērnus par velti moka.

Keizariskās Krievijas valdības laikā Vidzemes tautskolas daļējās pēc konfesijām — luterāņiem bija savas skolas un skolotāji, pareizticīgajiem savas. Kaut gan abu konfesiju skolās mācījās latviešu bērni, tautas mutē pēdējās dēvēja par krievu skolām.

Manā pagastā bija trīs skolas: divas luterāņiem, viena pareizticīgajiem. Es mācījos vienā no pirmajām. Protestantu dievkalpojums parasti visi dievlūdžēji piedalās aktīvi, dziedādami garīgās dziesmas. Tāpēc jau senlaikos šīs konfesijas skolu stunduplānos dziedāšanai bija ierādīta redzama vieta kā svarīgam mācību priekšmetam.

Drūmajos latviešu pārkrievošanas laikos, kas sākās pagājušā gadsimteņa beigās, kad skolniekiem tautskolās bija aizliegts savā starpā latviski sarunāties un skolotājiem latviski kaut ko mācīt, izņemot ticības mācību un nedaudz latviešu valodu, katrs vārds, kas no skolotāja mutes atskanēja latviski, bija skolniekiem salds un gards kā debesu manna. Labs atbalsts latviešu valodai izmānīgu skolotāju rokās bija dziedāšanas stundas. Dziedāšana tajos laikos daļējās laicīgajā un garīgajā. Laicīgās dziedāšanas programma bija ļoti šaura, bet krievu inspektors to neņēma vērā. Viņš bija visu laicīgo mācībpriekšmetu revidents un noteikti prasīja, lai bērni mācētu nodziedāt krieviski trīs dziesmas: „Bože carja hrani”, „Kolj slaven” un kādu krievu tautasdziesmiņu. Kad tās bija ielauzītas, skolotājs varēja mierīgi nodoties latvisku dziesmu mācīšanai.

Dziedāšanas stundu skaitu daļēja uz pusēm: puse laicīgajām dziesmām, puse garīgajām. Ar pēdējām gāja vēl labāk, jo garīgās dziesmas bija saistītas ar

ticības mācību, un inspektors tās nerevidēja. Nekādas programmas nebija — ko gribi, to dziedī. Dziesmu izvēle bagāta: 793 dziesmas sakopotas biežajā *Dziesmu grāmātā evaņģēlijuma ticīgām Lutera draudzēm Vidzemē*. Par šīs biežās dziesmugrāmatas saturu savu spriedumu devis mūsu poēzijas lielmeistars Plūdonis: „Neviens drukāts vārds nav mūsu tautā tik plaši izplatījies un viņas dzīvē tik dziļi iespiedies kā Dziesmu grāmata. [. . .]”

Dziesmu grāmata ir mūsu mākslas dzejas pirmā antoloģija. Te visagrāk parādās tie dzejas ritmi un izteiksmes līdzekļi, kādi šimbrižam sastopami mūsu mākslas dzejā. Te vispirmāk latvju valodas ģenijis sacenšas ar sveštautu valodas un dzejas ģeniju. Tādēļ arī valodniekiem un literātūras pētniekiem ar godbijību jānoliec galva šo veco tautas relikviju priekšā, jo šī grāmata vairāk [ne]kā kuŗa katra izpauž mūsu valodas gara īpatnību no pagājušiem gadu simteļiem. Tas ir vienīgais avots, no kuŗa verd mūsu pirmatnējā mākslas dzeja, vienīgā krātuve, kuŗā uzglabājušās tādas mūsu valodas senlaiku formas, kādas nevaram uziet vairs pat mūsu dainās.”

Dziedāšanas skolotāju gan mazāk var interesēt valodas formu dažādība un īpatnības, vairāk dziesmu saturs, ritma plūdums un meloģija. Tiem jāatbilst bērnu attīstības un saprašanas līmenim, jābūt viņu aistētiskās gaumes attīstītajiem un visu labo jūtu cildinātajiem. Un tādu dziesmu šai lielajā krājumā nav mazums. Nav arī grūti tās atrast, jo visas dziesmas numurētas.

Paraugam citēšu tikai dažu numuru pirmos pantņņus no *Dziesmu grāmatas*, kas iespiesta 1905. gadā:

47. Ak tu priecīga, Ak tu svētīga, Ziemassvētku dieniņa! Kristus piedzimis, Viss ienaids rimis. Priecājies, priecājies, draudze!

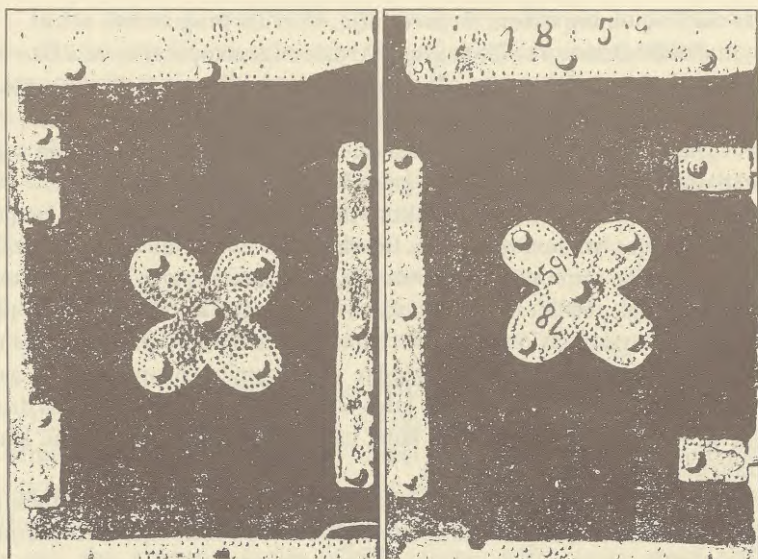
267. Svētī, Kungs, un sargi Mūs, ko pestīj's dārgi. Savu vaigu uz mums cel, Dod mums savu gaismu vēl.

593. Ak Jēzu, Tu pilns gudrības. Es nezinu, kā jāmācās, Ja Tu, Kungs, pats man' nemāci, Uz patiesību nevadi.

773. Redz, šī diena jau pagalam. Visām malām Dieva gods top nodziedāts; Viņa vārdu teikt un slavēt Nebūs kavēt, Kam vien mēle, kam vien prāts.

792. Nu es gribu gulēt iet. Tēvs, slēdz manas acis ciet; Tava acs lai nomodā Stāv pār mani miedzīgā.

Tādu dziesmu vārdus mācās no galvas un dzied ar sajūsmu ir bērni, ir pieaugušie. Ja dziesmas vārdi bērnam saprotami un saturs viņa dvēselei tuvs, tad arī meloģiju piesavinās viegli, ja vien dzirde daudz maz vingrināta un bērns kļuvis valdnieks pār savu balsi. Augšējiem piemēriem līdzīgu un vēl vieglāku dziesmu minētājā dziesmugrāmātā ir daudz. Un pirmie pantiņi visām dziesmām

APKALUMIEM ROTĀTI DZIESMUGRĀMATAS VĀKI PĒRKONĒ

nemaz nav tie labākie un jaukākie. Dažās dziesmās turpmākie pantiņi pārspēj pirmos kā satura, tā valodas un rituma ziņā. Lai varētu labi izdziedāties, ieteicams iemācīties no galvas vairākus pantiņus. Tad, melōdiju mācoties, nevajaga līdz apnikumam malt vienus un tos pašus vārdus, kā to darīja mans dziedāšanas skolotājs pagastskolā.

Šeit nav īstā vietā iztirzāt dziedāšanas mācības metodikas jautājumus. Jāatzīmē, ka tajos laikos ar metodisku dziedāšanas mācīšanu gāja diezgan vāji pat Cimzes Jāņa audzēkņiem, ko nu vēl runāt par bijušajiem drēbnieku meistariem. Grūti tomēr iedomāties lielāku mežonību dziedāšanas mācīšanā par to, kādu man nācās pieredzēt vecajā pagastskolā [1893. gadā]. Atceroties pirmo dziedāšanas stundu, es līdz šai dienai nevaru uzminēt mīklu — kāds nelabais dīdīja manu skolotāju pirmajā dziedāšanas stundā ņemt vai pašu grūtāko dziesmu visā grāmatā, kuŗas vārdus bērni nevar saprast un meldiju nevar iegaumēt, jo tā uzrakstīta G mollā.

Šo dziesmu sacerējis Mārtiņš Lutērs 1542. gadā reformācijas cīņu karstumā. Fīrekerā tulkojumā: „Dievs, patur mūs pie Tava vārd’, Stāv’ pretī tiem, tos zemē spārd’, Kas Kristu, Tavu Dēlu, liedz, Pēc Viņa goda krēsla sniedz’.”

Arī mums, vispārējās un baznīcas vēstures zinātājiem, šīs dziesmas saturs tikai pēc tam kļūst saprotams, kad esam izlasījuši tās sacerētāja Mārtiņa Lutera pirmrakstu, ko citēju tagadējā vācu pareizrakstībā: „Erhalt uns, Herr, bei deinem Wort, und steure des Papsts und Türken Mord, die Jesum Christum, deinen Sohn, stürzen wollen von deinem Thron”.

Nu puslīdz skaidrs, pret ko šī dziesma vērsta. Bet Lutera pirmatnējais teksts nav visiem piesniedzams, un bērniem arī tas neko nelīdzētu. To apdomājot, atkal un atkal jājautā, kāpēc vajadzēja ķerties pie tik grūtas dziesmas ir teksta, ir meldijas ziņā, kas pagastskolā nemaz nebūtu cilājama, kad grāmatā simtiem vieglu un daiļskanīgu dziesmu, līdzīgas iepriekš minētajām. Šādā rīcībā neko citu nevar saskatīt kā nemākulību dziesmu izvēlē. Un otrkārt šai piemērā redzam, cik ātri tāda laba lieta kā *Dziesmu grāmata*, kušu Plūdonis nevar beigt cildināt, teikt un slavēt, nemākulīga skolotāja rokās pārvēršas par smagu krustu un moku blāķi bērniem un skolotājam pašam.

MANS TĒVS

Cenšanās pēc izglītības, kas lielai ģimenei (7 brāļi, 2 māsas) nebija viegli sasniedzama, tad līdzdalība 1905. gada nemieros un klaiņošana pēc tam (tāpēc esmu dzimis Somijā). Iesaukšana karadienestā, Pirmajam pasaules karā sākoties, demobilizācija pēc Kerenska dekrēta par skolotāju atbrīvošanu. Pēc tam bēgļu gaitas, aizkļīstot Dienvidkrievijā gandrīz līdz Melnajai jūrai, un deviņu nedēļu brauciens prečuvagonā, atgriežoties Latvijā 1920. gada februārī. Pirmie Latvijas uzbūves gadi un mūsu valsts uzplaukums, kad tēvs darbojās tautskolu inspektora postenī. Tad krievu okupācija un atkal karš, kad tikai vācu armijas straujā uzbrukuma dēļ, kas sacēla pānīku NKVD algotņos, viņš izglābās no drošas nāves Rēzeknes čekas pagrabos, kur viņš kopā ar dažiem citiem bija ieslodzīts tūlīt pēc kara darbības sākšanās.

Vācu okupācijas gados jāatzīmē traģiskais gadījums, kad lielajā krievu uzlidojumā Rēzeknei 1944. g. Lielajā piektdienā gāja bojā latgaļu rakstnieks Alberts Sprūdžs un mans brālēns Pauls Svenne. Tikai kādu stundu pirms uzlidojuma viņi abi ar Jāni Andrupu un manu tēvu bijuši kopā laikraksta redakcijā.

Un tad atkal bēgļu gaitas, palikšana krievu okupētajā zōnā un izkļūšana no tās. Austrālijā tēvs ieradās neārstējami slim un pēc nepilna gada nomira.

Tēvs rakstīja un sarakstījās daudz, bet vai nu ikdienas rūpju dēļ, vai, cerot to darīt vēlāk kaut cik normālākos apstākļos, nodoms savu raibo dzīvi aprakstīt nekad nepiepildījās. Žēl.

Kaspars Svenne

JĀNA NORVIĻA KURBADS

Indulis Kažociņš

Tagad ir grūti atcerēties, kā īsti sākās mana pazišanās ar Jāni Norvili. Viņa vārdu, protams, pazinu jau no viņa dziesmām, ko biju daudz dziedājis, bet tuvāk mūs saveda mans Malnavas lauksaimniecības vidusskolas biedrs Pēteris Šāvējs, kas ar Norvili bija no vienas puses. Šāvējs bija iecerējis populāru dziesmu krājumu, kam Norvilis rediģētu notis, man būtu jāapstrādā teksti, un bildes zīmētu Juris Soikans. Neatceros, vai mēs maz visi satikāmies.

Vācu okupācijas laikā biju iesaistījies Latvju jaunatnes organizācijas darbā. Norviļa dziesmas skanēja katrās jauniešu nodarbībās un liecināja par latvisko garu, kāds valdīja organizācijā. Tie organizācijas stāba darbinieki, kas bija pazinuši Norvili kopš savas darbības mazpulkos, katrā ziņā jau bija mēģinājuši viņu iesaistīt mūzikālajos pasākumos, bet par to tuvāk nezinu, jo saņēmu uzdevumu vadīt latviešu lauksaimniecības mācekļu nometni Silēzijā, Vācijā. Kad no turienes atgriezos, organizācijas darbinieku prātus nodarbināja vācu prasība iesaukt skolēnus vācu gaisaspēku palīgdienestā.

Vācieši sāpīgi izjuta rezervju trūkumu savā karašpēkā, un 1944. gadā vācu karašpēka augstākā vadība pieprasīja, lai gaisaspēki nodod visus piecēšamos karašvirus kājnieku divīziju papildināšanai. 1944. g. septembra beigās Baltijas telpā operējošā 1. gaisaflote bija jau nodevusi kājniekos ne mazāk par 5000 karašviru. Vissmagāk karašviru trūkumu izjuta zenītartilērijas baterijas, kas nodrošināja pilsētas un satiksmes mezglus pret ienaidnieka uzlidojumiem. Lai aizstātu pieaugušos karašvirus, vācieši pavēlēja Latvju jaunatnes organizācijai iesaukt 1927. gadā dzimušos skolēnus. Īsi pirms šīs iesaukšanas, 1944. gada jūlija vidū, 1928. gadā dzimušie bija aicināti pieteikties brīvprātīgi vācu zenītartilērijas dienestā.

Izstrādājot jauniešu iesaukšanas noteikumus, bija paredzēts, ka zenītartilērijas, pie kuģām zēnus novietos, nebūs tuvāk fronteī par 40 km. Bija paredzēts viņus iedalīt klasēs un dot iespēju turpināt skolas izglītību no kaujas darbības brīvajā laikā. Uz katriem 40 zēniem bija paredzēts viens skolotājs, kuģus pieprasīja izraudzīt Latvijas pašpārvaldes izglītības ģenerāldirekcijai. Šai pašā laikā iesauca arī pieaugušos, kas līdz tam dažādu iemeslu dēļ bija no kara dienesta atbrīvoti. Iesaukuma pavēli saņēma arī Norvilis, un Latvju jaunatnes organizācijas stābs rūpējās, lai viņu iedalītu gaisaspēku palīgu skolotājos.

Latvju jaunatnes organizācijas vadība man bija uzdevusi rūpēties par gaisaspēku palīgu labklājību un viņu latvisko audzināšanu, tādēļ ar ģenerāļa Bangerska gādību mani ieskaitīja gaisaspēku leģionā „Latvija” pie pulkveža Ruceļa. Ar septembra sākumu mana dienesta vieta bija Pārdaugavā, Mazajā Nometņu ielā, kur vācu kapteinis Fābigss veidoja no latviešu zēniem lidlauku apkalpes personāla apmācības bataljonu. Bataljonā bija piecas rotas, kopā ar apmēram 1500 zēniem. Mazajā Nometņu ielā, agrākajās fabrikas ēkās bija novietotas trīs rotas ar nepilnu tūkstoti zēnu, viena rota bija novietota 2. valsts ģimnazijā, Āgenskalnā un viena Strēlnieku ielā, kur notika arī pārbaude, zēnus iesaucot.

Piekomandētie skolotāji un Latvju jaunatnes organizācijas vadītāji tūdaļ sāka organizēt nodarbības, lai dotu iespēju zēniem izklaidēties un stiprināt savu latvisko pārliecību. No lielā skaita vienkopus novietoto zēnu būtu viegli izveidot zēnu kori. Bataljona komandieris šādam ierosinājumam bija labvēlīgs, un koņa jautājumu pārrunāju ar Latvju jaunatnes organizācijas stāba šefu. Neatceros, cik tālu koņa organizēšanu izdevās pavadīt, bet domāju, ka par to bija jau informēts arī Norvilis.

Tad nāca drāmatiski notikumi. 14. septembrī krievi sāka savu lielo uzbrukumu Igaunijā un Vidzemē, kur, soli pa solim atkāpdamās, turējās mūsu 19. divīzija. 19. septembra naktī notika liels krievu uzlidojums Rīgai, un ieinaidnieka lidotāji vairākos viņos nometa bumbas tieši latviešu zēnu apmācības bataljona novietojumā pie Māras dīķa. Bataljonam bija ievērojami zaudējumi, un nākošā dienā gaisaflotes vadība pavēlēja bataljonu izvietot pa pagaidu mītnēm visā pilsētā. 38 uzlidojumā kritušos 22. septembrī svinīgi apbedīja Brāļu kapos. 24. septembrī pienāca pavēle bataljonam Rīgu atstāt un doties pārgājienā uz Kurzemi.

Šai dienā mūsu bataljona stābs atradās Elizabetes un Antonijas ielas stūrga namā, laikam otrā stāvā. Pēc gājiena pavēles saņemšanas bataljona komandieris kapteinis Fābigss man jautāja, vai mani piederīgie nebroukšot man līdz uz Kurzemi. Stāba, resp. pirmās rotas rīcībā bija mazā kravas mašīna ar gāzģenerātoru motoru. Tajā jau bija iekārtojies viens no bataljona skolotājiem, kaprālis Jāzeps Ruško ar savu sievu, un bija vietas vēl kādiem braucējiem. Mans patēvs ar māti jau bija Rīgu atstājuši, tādēļ piezvanīju tēvabralim Eduardam Kažociņam un piedāvāju viņam iespēju izbraukt no Rīgas. Tā kā viņa sieva bija saslimusi, viņš piedāvājumu atteica – palikšot Rīgā. Tad atcerējos Norvili. Man izdevās viņu sazvanīt, un pusstundas laikā viņš ar sievu un mazo dēlu bija jau ceļā pie mums.

Atceros, kā redzēju viņus nākam pa Elizabetes ielu. Antonijas ielā jau stāvēja mūsu transports un, līdz ko nācēji iekāpa, devās ceļā. Pa Antonijas ielu mums gažām mierīgā solī un glīti izlīdzinātās rindās aizsoļoja mūsu 5. rota ar tās komandieri leitn. Ufelmani un saimniecības vadītāju adm. kapt. (Hauptzahlmeister) Neimani priekšgalā. Tad ceļā devās arī bataljona komndieris, un mana vieta bija viņa mazajā opelī.

Rīgas atstāšana iznāca tik negaidīti pēkšņi, ka, dažādo uzdevumu aizņemts, neizjutu nekādu satraukumu. Mūsu zēni to bija pārdzīvojuši citādi. Viņu vairums bija vidzemnieki un rīdzinieki. Daudziem vecāki palika pamestajā Vidzemē, daudziem par vecākiem nebija nekādu ziņu. Zēni tālam gājieniem nebija sagatavoti, un smagās franču šautenes nospieda plecus. Kad ceļā panācām gājēju kolonnas, tad glītās rindas bija izjukušas. Zēni soļoja gažā zosugājienā gar ceļa malu, katrs savās domās iegrimis. Tomēr, kad, gažām braucot, viņiem uzsaucām sveicenu, viņi mums uzsmaidīja.

Par Norviļa braucieni zinu tikdaudz, cik man savā vēstulē apraksta kaprālis Ruško. 6. oktobrī viņi apmetušies kādās mājās Zlēku pagastā, un tur, pārrunājot pagājušo divu nedēļu pārdzīvojumus, radusies dziesma: „Klip, klap, klap!” ar mudinājumu „Galvu augšā, zēn!” Dziesmas vārdi saistījušies Ruško galvā jau kopš Rīgas atstāšanas. Tagad Norvilis ar līdzi paņemto kokli devis vārdiem melōdiju. Otrā dienā jauno dziesmu iemācījuši turpat novietotajai zēnu vienībai. Dziesma tūlīt pielipusi, un no tā brīža tā kļuva par visu gaisaspēku palīgu dziesmu. Vairums zēnu gan to iemācījās krietni vēlāk, bet savu popularitāti dziesma nav zaudējusi pat vēl šodien. Kā iemīļota gājiena dziesma tā līdziģi vairākām citām Norviļa dziesmām kļuva par dziedātāju īpašumu. Norviļa rakstītā mūzika dziedātāju mutēs vietu vietām pārveidojās, un pēc vajadzības radās jauni panti.

Klip, klap, klap!	Nu ardievu, Rīga
Mūsu solī klab	Ejam projām steigā —
Pāri Daugavai.	Gaidi atpakaļ, gaidi atpakaļ.

Pēter, nepaliecei, raitāk soli lieci,
Galvu augšā, zēn! Galvu augšā, zēn!

Norviļa līdzi paņemtā kokle bija ne vien vērtīgs, bet arī vēsturiski nozīmīgs instruments. To viņam dāvājusi kāda koklētāju grupa Rīgā tad, kad koklēšana vēl tikai gaidīja savu atdzimšanu. Kokle esot gatavota no Baltijas jūgas krastā izskalota koka stumbra. Nu tā ar savas latviskās dvēseles skaņām iepriecināja latviešu zēnus karagaitās un veda viņu cerības mājās — Latvijā.

No Zlūkām Norviļa ceļš veda uz Kuldīgu, tad Liepāju, kur bija jākāpj kuģos un 10 oktobra vakarā jāatstāj degošais Kurzemes krasts. Mūsu bataljonu pārceļa uz Vāciju un pēc gaŗa brauciena ar vilcienu izkrāva Sudetijas pilsētā Eģerā. Tur pie lidlauka bija liela baraku pilsēta, kuŗā vācieši bija sapulcinājuši kādu 22 tautību zēnus, lai no turienes nodotu viņus savām zenīrtilerijas vienībām visā Vācijā.

Piemērojoties un iekārtojoties jaunajos apstākļos, laiks pagāja nemanot, un ar mūsu mūziķi un koŗmeistaru man nācās sastapties gluži neparastos apstākļos. Biju ceļā uz lidlauka virsnieku klubu, kad ievēroju nometnes ielas malā vairākus vācu instruktorus, kas pēc savām metodēm apmācīja kādu no zēniem piekomandētajiem skolotājiem. To varēja uzminēt pēc viņa ietērpa. Tuvāk pienācis, es ar izbrīnu redzēju, ka apmācāmais nav vis kāds neveiklāks skolotājs, bet mūsu bataljona koŗmeistars. Sīkumainie vācieši nebija varējuši savā vidū paciest privāttērpā ģērbtu latvieti un ietērpuši viņu skolotājiem paredzētajā tērpā, kas stipri atgādināja slēpošanas tērpu un bija līdzīgs tam, ko valkāja bataljona zēni — gaisaspēku palīgi. Kad nu Norvilis bija ieģērbts formastērpā, vācieši iedomājās no viņa vēl iztaisīt zaldātu. Tas negāja viegli ne apmācāmajam, ne apmācītājiem. Nevarēju šo lietu tā atstāt un tūdaļ devos pie bataljona komandiera, kuŗam lūdzu Norvili no ierindas pienākumiem atbrīvot un dot viņam piemērotu iespēju sākt apmācīt bataljona kori. Tam nu bija laika diezgan, un bija arī šai vajadzībai atbilstošā telpa. No lielā zēnu skaita nebija grūti izmeklēt kādu simtu tādus, kam dziedāšana patika. Zēni gan savās kaŗa dienasgrāmatās rakstīja, ka latviešu nodarbībās dziedāt nepavisam nepaticis, jo izdziedājušies jau diezgan ierindas apmācībās.

Koris mācījās labi, par spīti visām grūtībām, un jau

SENLATVIEŠU ZIRGS
(Ķēvesdēla Kurbada māte?)
Zigfrīda Sapieša keramika

18. novembrī varēja uzstāties ar skaistu koncertu kādā Ēgeras pilsētas koncertzālē. Tur tad notika bataljona 18. novembra svinības ar patriotiskām runām un deklamācijām. Svinībās kā viesi piedalījās arī vācu virsnieki no lidlauka, kā arī Ēgeras pilsētas valdes amatpersonas. Latviešu runas viņi nesaprata, bet koža dziedājums ievērojami pacēla latviešu bataljona un komponista Norviļa cieņu. Ar to vien var izskaidrot lidlauka komandiera atļauju Norvilim lietot virsnieku kluba klavieres.

Laiku pa laikam gāju kopā ar Norvili un pie šīm klavierēm mēģināju izdziedāt dažas viņa komponētās dziesmas. Viņš vēlējās rakstīt kādu plašāku darbu un sūdzējās, ka trūkstot libreta. Lai es viņam tādu sarakstot. Uzskatīju to par joku, bet Norvilis gluži nopietni sāka mani pierunāt uz rakstīšanu. Mana atrunāšanās, ka neesmu nekāds rakstnieks, nekā nelīdzēja. Norvilis man skaidroja, ka libretam neesot jābūt nekādam literāram mākslasdarbam. Libreta teksts kalpojot kā skelets, ap ko un uz kā veidot mūzikālo celtni. Jāatrod tikai piemērots stāsts, pasaka vai teika.

Pēc mūsu bataljona novietošanās Ēgeras lidlaukā tūdaļ sāku domāt par noderīgu veidu, kā ienest kādu spožumu mūsu kaņazēnu pelēkā un badīgajā ikdienā. Pārtika Vācijas pēdējā kara gadā bija ļoti trūcīga un gluži nepietiekama augošajiem zēniem. Ik dienas ap pusdienas laiku sirēnas raidīja trauksmes signālu, un tornī parādījās sarkanā bumba. Tad bija viss jāpamet un jāiet uz drošības joslu, kas atradās kādus 2 km no lidlauka, mazas upītes gravā. Ne lidlauks, ne zēnu nometnes barakas netika bumbotas, bet sekas varētu būt briesmīgas, ja tas notiktu un zēni nebūtu barakas atstājuši. Trauksmes dēļ zēni reti vien saņēma siltu ēdienu un varēja to mierīgi apēst. Pēcpusdienas bija mierīgākas, lai gan dažreiz trauksme atskanēja arī naktī.

Norvilis savus koža mēģinājumus iekārtoja ap trijiem pēcpusdienā, bet kādas divi vai trīs reizes nedēļā es aicināju tos, kas vēlējās, uz, tā sauktajām, dzimtenes sanāksmēm. Šais sanāksmēs skolotāji deva interesantus priekšlasījumus, es stāstīju varoņu stāstus un pasakas, Norvilis koklēja, un visi kopā dziedājām tautasdziesmas un kaņavīru dziesmas. Tā kā nācēji uz šīm sanāksmēm vairumā bija vieni un tie paši, tad kopīgi izraudzījām savam „pulciņam” vārdu „Kurbadieši”.

Šo vārdu zēni izvēlējās pēc kādas no manām pasakām par kalēja dēlu Kurbadu, kas iet uz Melnā kunga muižu, lai meklētu un atpestītu sava ķēniņa meitu. Kurbadam muižā ir jāklausa Melnā kunga gribai, bet ķēniņa meita mudina viņu lasīt Melnā kunga gudrības grāmatas. Ar šo grāmatu gudrību tad Kurbadš beidzot ķēniņa meitu arī atbrīvo. Mans nodoms bija likt zēniem

Zigfrīds Sapietis

MALUMEDNIEKA ATGRIEŠANĀS (koks)

saprast, ka arī viņi varēs atbrīvot Latviju tikai tad, ja izmantos savu kalpības laiku svešumā mācoties.

Par savas operas libretu domājot, Norvilis mudināja mani izmantot Kurbada fabulu. Neatceros, vai man pašam vai Norvilim tomēr šķita, ka fabula nav pietiekami raiba un nedod iespējas lieliem koļiem, sōlistu ārijām un deju iestarpinājumiem. Tā no pasakas paņēmām tikai Kurbada vārdu un ielikām viņu kādā Senkursas pilī. Pēc vecā valdnieka nāves (ar vareniem bēgu koļiem) trīs labieši sacensās pilskunga varas un meitas dēļ. Sacensībā uzvar Kurbads, bet sarežģījumus rada vīkingu iejaukšanās. Tie vēlas kuršus pierunāt doties sirojumā Lietuvā, ko Kurbads neatbalsta. Vīkingu pulkā ir kāda kaņotāja — sieviete, kuŗa liek saviem vīriem Kurbadu nolaupīt.

Pēc vergošanas svešajā zemē Kurbads palīdz vīkingiem atbrīvoties no viņu tiranniskā valdnieka un atgriežas Kursā. Tur ļaudis ir nemierā ar lielgā bajāra Didža uzkundzēšanos. Sirojums Lietuvā ir beidzies ar neveiksmi, raŗa ir bijusi vāŗa, bet Didzis liedzas dot ļaudīm labību no savām klētīm. Kurbadam ierodoties, ļaudis izsauc viņu par valdnieku. Tiem pievienojas arī kareivji pilī,

labieša Māra vadīti. Arī vecā kņēniņa meita Maira ir Kurbadu gaidījusi, un Didzis ar savu pavadoņu pulciņu aiziet kalpot Polockas kņazam.

Man šķiet, ka Didža lielības āriju Norvilis jau bija uzrakstījis, pirms mēs par libretu sākām runāt. Man vajadzēja mūzikas triolu gājieniem piemērot tekstu, tādēļ šīs ārijas ritms stipri atšķiras no libreta pārējā teksta ritma. Tā abi kopā pamazām veidojām operu. Kad es sūdzējos, ka neprotu aprakstīt Kurpada un Mairas mīlestību, Norvilis ieteica rakstīt manis paša piedzīvojumus. Protams, arī es biju „mīlējis un cietis”, bet no tā opera neiznāca. Kā veicās Norvilim, to es vairs neatceros, bet laikam jau viņam sekmējās, jo viņš nemitējās mani mudināt rakstīt tālāk.

Bataljona sastāvam mainoties, kad daļu no zēniem nosūtīja uz zenīrtari-lerijas baterijām un viņu vietā ieradās citi no Latvijas, mainījās arī koŗa sastāvs. Tā Norvilim darba netrūka. Pārmaiņas notika arī bataljona iekārtā. Bataljona komandieris aizgāja slimības atvaļinājumā. No viņa atvadoties, zēnu skolotāji bija izgatavojuši ļoti skaistu veltījumu, ko izsmalcinātā kaligrafiskā rakstā uzrakstīja viens no skautu vadītājiem. Bez sveiciena teksta veltījumā ietilpa arī divu Norviļa rakstīto dziesmu notis un teksti: „Pēter, nepaliec!” un „Fābiga vienības dziesma”. Pēdējo bija ierosinājis Norvilis pats. Viņš man teica, ka vēlētos uzrakstīt kaut ko tādu, kas raksturotu zēnu dzīvi Ēģerā un vācu instruktoru brutālītāti. Zēniem un viņu skolotājiem palīdzot, radās teksts, ko, vācu tulkojumā lasot, mūsu bataljona komandieris smiedamies nosauca par lietošanas pamācību Ēģerai:

„Ierindā ja stādīts esi, muti turi ciet.

Ja tu ļaunu sēklu sēsi, slikti tev var iet:

Dabūsi tā ‘Hinlegen’, negribēsi to vairs sen. . .

Šeit ‘Einheit Fabig’ Ēģerā, Sudetengau!

Dzied latvju zēni svešumā: ‘Heidā, heidau’,

Dzied latvju zēni svešumā: ‘Heidā, heidau!’”

Tuvojās Ziemsvētki, un bija jādāmā, kā tos padarīt mūsu zēniem gaišākus. Decembra sākumā Norvilis sāka veidot izlases kori, ar kuŗu viņš uzstājās divos plašos koncertos Ēģerā un Francenbādē kopā ar vairāku citu tautību zēnu priekšnesumu devējiem. Koncerti iepriecināja daudz ievainoto kaŗavīru, starp kuŗiem bija arī latvieši Koris būtu varējis dziedāt arī Ziemsvētkos pašu priekam, bet kopējām Ziemsvētku dziesmām vajadzēja pavadījuma. Ar Norviļa akordeonu tur nepietika — lidlaukā tak bija kādi 800 zēni, un viesos gaidāmi arī tuvumā dzīvojošie latvieši — civīlisti. Mēs zinājām, ka dažiem zēniem

ir līdzī vijole, citiem bija mutes „ermonikas”. Tagad vairs neatceros, vai nebija arī kāda stabule. Dažādus sitamos instrumentus varēja viegli sagādāt no virtuves un visbeidzot orķestrim piešķirt „dziļumu” — ar ķemmēm. Sākumā Norvilis par tādu nedzirdētu orķestra sastāvu negribēja ne domāt, bet beidzot tomēr piekāpās un pāris nedēļu laikā salasītajiem spēlmaņiem iemācīja visu vajadzīgo. Kurbadieši gatavoja arī citus priekšnesumus — deklamācijas un budēļus, bez kuŗu jokiem nevarēja būt nekādi latviešu Ziemsvētki.

Svētkus ievadīja jau 23. decembrī, kad zēni bija atbrīvoti no apmācībām un sakopa savas baraku istabas, lai jau tai pašā vakarā sāktu svinēt pa savām istabām. Svētvakarā, 24. decembrī, vakarjundu papildināja ar „Klusās nakts” dziedājumu. Pa istabām dedzināja eglītes, un paši deva savus priekšnesumus. Tur palīdzīgi bija arī zēnu skolotāji.

25. decembra vakarā notika gaidītais kopējais svētku sarīkojums uzpostā un karogotā ēdamzālē. Tur bija arī eglīte ar svecītēm un orķestrim paaugstinājums. Zēni sēdēja ap galdiem, kur nometnes vadība bija sagatavojusi vakariņas — ko nu septītajos kara Ziemsvētkos Vācija vēl varēja atļauties saviem jauniešiem karavīriem. Orķestris spēlēja lieliski, dziesmas skanēja skaisti, un mūsu mūzikas direktors varēja būt apmierināts ar sava darba panākumiem.

Neatceros vairs, cik ilgi Norvilis palika Ēgerā, un pašreiz man nav arī nekādu datu par to, kur un kad viņa zēnu koris vēl koncertējis. Esmu tomēr pārliecināts, ka viņi apciemoja vēl citas apkārtējās pilsētas, lai ar dziesmām iepriecinātu ievainotos karavīrus. Ēgerā vēl sagaidījām Lieldienas, kas 1945. gadā bija 1. aprīlī. Biju izvedis savu rotu patālu no nometnes. Tur gājām rotaļās un šūpojāmieš, jo viesos bija arī apkārtnes latviešu meitenes. Neatceros, vai Norvilis tad bija pie mums, laikam gan vairs ne. Liela daļa skolotāju bija atlaista.

Gar „Kurbada” libretu strādāju arī vēl pēc Ziemsvētkiem, kamēr citi pienākumi to vairs neļāva, tomēr nobeidzīs nebiju. Norvili sastapu pavisam nejauši gluži citā malā — meža vidū! Bija ļoti silts pavasaris, un es ar savu zēnu rotu bijām mežos pie Ausigas kaujas mācībās. Pa kādu stigu ejot, pretim nāca Norvilis ar visu ģimeni. Pārsteigums mums abiem bija liels un priecīgs. Tā būtu grūti satikties pat, ja būtu norunājuši. Izrādījās, ka viņi tad dzīvoja kaut kur Ausigā. Vairāk tikties negadījās. Karš beidzās. Man gadījās nokļūt krievu rokās, un bija jau 1948. gada aprīlis, kad atgriezos pie savējiem Rēgensburgā.

Neatceros, kā atkal stājos sakaros ar Norvili, tāpat arī, vai viņš mani mudināja, vai arī es pats saņēmos nobeigt solīto libretu. 1949. gada ziemā Ambergas izceļošanas nometnē radās izdevība manuskriptu pārrakstīt. Divus eksemplārus nosūtīju Norvilim. Opera tomēr skatuves gaismu nepiedzīvoja.

LATVJU JAUNATNE MŪZICĒ

MELBURNĀ

Emigrējot uz Austrāliju, mēs nonācām sabiedriskā vidē, kas visumā bija tālu no mūsu intelektuālajām prasībām kā izglītības, tā mākslas laukā. Pretojoties apstākļiem, latvieši darīja visu, lai jaunā paaudze tiktu pie izglītības, neaizmirstot arī mākslas nozares – visnotaļ mūziku. Tikko eksistence bija materiāli cik necik nodrošināta, mājās pamazām parādījās vijole, klavieres un citi mūzikas instrumenti

Kad 1967. g. 3. decembrī Melburnā viesojās „Mazās stīgas” instrumentālisti no Adelaides, tās vadītāja Aelita Larsena lūdza dot klavierniekus no Melburnas jauniešiem. Mūzikas paidagoģe Helēna Pranka par to stāsta rakstu krājumā *Melburnas latviešu biedrības 35 gadi*: „Zināju, ka mūziku mācās vairāki latviešu bērni un jaunieši, bet nezināju, kādu līmeni tie sasnieguši un vai viņiem ir drosme stāties publikas priekšā. Domāju, ka taisnīgākais, lietderīgākais un interesantākais veids būtu pulcināt visus mūziku studējošos jauniešus vienā gadskārtējā koncertā – parādē neatkarīgi no tā, cik tālu katrs ir ticis un pie kuŗa skolotāja mācās.” Arī plašākā sabiedrībā radās interese redzēt un dzirdēt ne vien esošos māksliniekus, bet arī topošos talantus.

Šo problēmu risināšanai 1968. gadā pie Melburnas latviešu biedrības nodibinājās mūzikas nozare, par tās vadītāju izraugot jau savā laikā Latvijā pazīstamo mūzikas paidagoģi Helēnu Pranku.

Organizējot iecerēto jaunatnes koncertu, H. Pranka lūdza arī citus zināmos latviešu mūzikas paidagogus pieteikt savus audzēkņus. Bija jāsameklē arī tie, kas Viktorijas valstī mācās cittautu skolotāju vadībā. Visnotaļ tas bija iespējams, apzinot visus mūzicētājus, kas mācās biedrības pamatskolās – Daugavas skolā un Kr. Barona skolā.

Kad priekšdarbi bija veikti, laikrakstā *Austrālijas latvietis* 1968. gada 5. septembrī un 4. oktobrī bija lasāms ziņojums, ka 19. oktobrī, pl. 16 Latviešu namā Melburnas latviešu biedrības sarīkojumā notiks jauno mūziķu pēcpusdiena. 18. oktobrī laikrakstā ir ziņa, ka pirmajā šādā jauniešu mūzikālajā pēcpusdienā piedalīsies 30 jauni mūziķi, to skaitā 29 pianisti un viens čellinieks.

1. novembrī laikrakstā ir sarīkojuma apraksts, kuŗā starp citu teikts: „Jauno mūziķu pēcpusdiena bija pulcējusi krietnu pusi Latviešu nama zāles klausītājus”. Minējis visu koncertētāju vārdus uzstāšanās kārtībā, recenzents

turpina: „Kuplais dalībnieku skaits patīkami pārsteidza rīkotājus un klausītājus. Var droši teikt, ka jauno mūziķu pēcpusdienu M.L.B. sarīkojumā tagad kļūs par gadskārtēju sarīkojumu. Mūzikas nozarei savu atbalstu turpmāk apsolījusi pianiste Zane Ritere un čellists Elmārs Liepiņš.” Ešot nodoms organizēt arī jauno mūzicētāju kokļu ansambli E.Liepiņa vadībā.

Tā šis pirmais jaunatnes mūzikālais sarīkojums, kuŗā īstenībā piedalījās nevis 29, bet 34 pianisti un viens čellinieks, ierosināja jauniešus ne vien rādīt savas spējas individuāli, bet arī veidot mūzikas ansambļus. Šai aktivitātei ir arī tīri nacionāla nozīme. Tā tuvina koncertētājus latviešu sabiedrībai, radot lepnumu par savu jauno paaudzi.

Ar jauno mūziķu astoto pēcpusdienu 1975. gadā, H.Prankai no mūzikas nozares vadības atsakoties, viņas vietā nāca mūzikas skolotāja Irēna Kastelāne, kas ar lielu nesavtīgumu veiksmīgi turpināja H.Prankas droši ievadīto darbu.

Kā iecerēts, šie jaunatnes koncerti patiesi izveidojās par gadskārtēju notikumu Melburnas latviešu sabiedrībā. Lai netraucētu audzēkņus sagatavoties mācības gada beigu pārbaudījumiem Austrālijas skolās, šie koncerti notiek oktobra mēnesī.

1987. g. 25. oktobrī MLB mūzikas nozares divdesmitā jaunatnes mūzikas pēcpusdienu noritēja svētku zīmē un noskaņā. Skatuvī greznoja liels MLB zīmes atveids, nošu virkne un krāšņs ziedu aranžējums. Visi dalībnieki nesāja rozetes ar skaitli „20”.

Kas šais 20 gados sniegts un kas sasniegts? Laika tecējumā ir apzināti praktiski visi latviešu bērni un jaunieši Melburnā un tās apkārtnē, kas vingrinājušies kādā mūzikas nozarē. 215 no viņiem ir piedalījušies priekšnesumos; daži pat spēlējuši vairākus instrumentus vai arī dziedājuši korī.

Individuālos priekšnesumos visvairāk ir bijis klaviernieku – 145, tad nāk 9 vijolnieki, 9 flautisti, 8 vokālisti, 3 čellinieki, 2 klarnetisti, ģitaristi un trompetisti un viens saksafonists. Korī dziedājuši 35, un kokļu ansambļu dalībnieku bijis 30.

Dodot iespēju uzstāties publiski, ir spēcīgāki koncertētāju pašapziņa un drosme. Klausītājiem atsaucība un aplausi ir devuši gandarījumu par veikto un mudinājumu mūzicēt arī turpmāk. Kaut arī priekšnesumiem nebija sacensību rakstura, tomēr, vērojot citu panākumus, jaunie mūziķi centās savu sniegumu uzlabot kā tehniski, tā arī izteiksmē. Spēcīgākie mūzicētāji ir tikuši aicināti uzstāties arī citos latviešu sarīkojumos un svinīgos aktos.

Jaunatnes mūzikālās pēcpusdienas ietekmējušas arī jaunatnes mūzikas ansambļu darbību. 5 reizes priekšnesumus sniedza Daugavas skolas absolventu

kokļu ansamblis Elmāra Liepiņa vadībā. Pa reizei uzstājās Latviešu vidusskolas kursu un Sprīdīšu ansamblis (Sandras Ābolas, Dainas Eglājas un Daces Ķiplokas vadībā), 4 reizes Sprīdīšu kokļu ansamblis (vad. D. Eglāja), 6 reizes kokļu ansamblis Teika (vad. E. Liepiņš), 5 reizes instrumentāls trio un kvartets (vad. Zane Ritere), vienu reizi kokļu ansamblis Stīga (vad. S. Ābola), 2 reizes Sprīdīšu bērnu orķestris (vad. Kristīne Mellēna) un divu dziedātāju, ģitaristes un flautistes kvartets (vad. Ruta Brože), pa reizei dziedājis Sprīdīšu meiteņu koris (vad. B. Eglāja) un Dainas koris (diriģents Edvīns Kļaviņš). Roberts Vincs sava skaņdarba atskaņošanai bija aicinājis talkā studiju biedrus – instrumentālistus.

Ja arī vairums atskaņoto kompozīciju bija cittautu autoru skaņdarbi, jo patīkami bija dzirdēt arī latviešu mūziku. No 37 latviešu mūziķiem Arvīdu Žilinski dzirdējām 10 koncertos un Andreja Jansona kokļu mūziku 9 sarīkojumos. 4 koncertos atskaņoja Jēkaba Graubiņa, Ādolfas Skultes un Jāņa Mediņa kompozīcijas, 3 koncertos Jāzepa Mediņa, Alfrēda Kalniņa un Bruno Skultes skaņdarbus. No pārējiem latviešu komponistiem dzirdējām pa divi vai tikai vienu darbu. Melburnas skaņraži bija Zane Ritere, Ruta Brože, Ernests Māršaus un no jauniešiem Juris Vanags un Roberts Vincs.

Liels skaits jauniešu ir piedalījušies gadu no gada daudzos koncertos: Helēna Kastelāne – visos 20, Kristīne Mellēna – 15, Daina Eglāja, Astrīda Pētersone un Linda Pētersone – 13, Valda Liepiņa un Edgars Vēgners – 12, Antra Kūlniece, Linda Aleksējeva, Linda Lejiņa un Roberts Junge – 11, Juris Vanags, Sandra Ābola un Sandra Aleksējeva – 10, Ligita Ritere, Lolita Drulle, Pauls Lejiņš, Karīna Ložere un Ingrīda Spilva – 9. Daudzi koncertējuši 6–8 un mazāk reizes.

Šo mūzicētāju skaitā ir vairāki tagad plašāk pazīstami mūziķi. Tā Jānis Vēgners tagad ir visā Austrālijā pazīstams operas solists. Helēna Kastelāne ieguvusi maģistra gradu mūzikā un gatavo savu doktora disertāciju. Augstāko mācībiestāžu absolventes ir Ruta Brože un Kristīne Mellēna, kas ir arī komponistes, pedagoģes un koŗa diriģentes. Mellēna gatavo savu maģistra darbu. Koŗus diriģē arī Daina Jaunbērziņa (Eglāja). Nīlss Silkalns beidzis vijolspēles studijas Zalcburgas Mocarteja mūzikas augstskolā un koncertē Eiropā. Ivars Bergmanis ir Melburnas latv. ev. lut. draudzes ērģelnieks, un viņam ir arī komponēšanas dotības. Jaunrades spējas ir arī Sandrai Aleksējevai.

Vairums koncertētāju mūziku mācījušies pie cittautiešiem. Latviešu skolotāji bijuši: Helēna Pranka, Irēna Kastelāne, Velta Bērziņa (Liepiņa), Elmārs Liepiņš, Ernests Māršaus, Aura Raiskuma, Zane Ritere, Helēna Kastelāne un Kristīne Mellēna.

Verners Dukurs

ANDRIS

Jaunatnes mūzikālajās pēcpusdienās koncertētāji sakārtoti pēc gatavības pakāpes – sākumā ar zemāku mūzikālo izglītību, priekšnesumu otrā daļā ar augstu tehnisko un māksliniecisko sniegumu. Dalībnieku skaits koncertā svārstījies no 24 līdz 47.

Aprakstus un vērtējumu par koncertiem rakstījis Arvīds Ķiploks *Austrālijas latvietī*. Recenzents, pieminot visus priekšnesumu sniedzējus, vairījies no tiešas kritikas, tās vietā īsi norādot uz centību, veiksmi, izteiksmi, pa laikam izsekojot koncertētāju progresam, salīdzinot ar iepriekšējo gadu sniegumu.

Daži recenzenta atzinumi par jaunatnes mūzikālajām pēcpusdienām: 1971. g. 19. nov.: „Klavieņu spēle visumā norāda uz nolūku dot bērniem vispārējo mūzikālo izglītību”. – 1972. g. 24. nov.: „Katrš šāds sarīkojums – koncerts mūzikas audzēkņiem un paidagogiem ir mērķis, kas kāpina interesi un piespiešanos. Ar iespējami maksimālo piepūli sagatavotie priekšnesumi nu arī rāda katra varēšanas pakāpi.” – 1973. g. 23. nov.: „Šāda latviešu jaunatnes mūzikālo nodarbību rēgulāra demonstrēšana uzskatāmi rāda latviešu ģimeņu rūpes par savu bērnu gara dzīves loka paplašināšanu, bagātināšanu. Koncerta otrā daļā visumā grūtāki skaņdarbi, kas prasa attīstītu tehniku un skaņās ietvertu jūtu izteikšanu.” – 1979. g. 26. janv.: „Mūzikālās pēcpusdienas kļuvušas visai rēgulāras un vienveidīgas, atļaujot vērotājam viegli salīdzināt, kā audzēkņu mūzikālā izglītība turpinās un kādā virzienā tā iet. Kvalitatīvā un kvantitatīvā ziņā šie sarīkojumi turas ļoti stabilā līmenī.” – 1979. g. 14. dec. no ansambļiem recenzents izceļ koklētājus, ko apzīmē par mūsu tautiskā mantojuma saglabātājiem.

Sabiedrības atbalsts izpaudies ziedotajās pamudinājuma balvās sekmīgākajiem dalībniekiem: A.Larsenas Sidraba stīgas balva vijolniekam, ar E.Burkevičas gādību saņemtā Kīta Hopkina (Keith Hopkins) balva un divas E.Burkevičas balvas dziedātājiem. Sākot ar 1978. gadu Dziesmuvaras koris ir devis gadskārtējas balvas dalībniekiem pēc biedrības valdes un mūzikas nozares ieskatiem. Melburnas latviešu biedrības balvu piešķir tiem, kas sasnieguši terciāro līmeni un turpina mūzikālo izglītību.

Koklētāji, sekmīgākie klaviernieki un sarīkojuma organizētāja H.Pranka 1971. gadā saņēma no rakstnieka Jāņa Sarmas viņa dzejoļu grāmatu *Svešos dārzos*.

Lietotā literatūra: MLB mūzikas nozares *Jaunatnes mūzikālo pēcpusdienu programmas* 1968–1987; rakstu krājums *Melburnas latviešu biedrības 35 gadi* (Melburnā 1985); laikraksts *Austrālijas latvietis*.

Gerhards Brēmanis

SIDNEJĀ

Piecdesmito gadu sākumā, pēc ieceļošanas Austrālijā daudzās ģimenēs kļuva aktuāls jautājums, kā sagādāt bērniem mūzikālās izglītības iespējas. Pirmārās dzīves nepieciešamības bija nodrošinātas, varēja sākt domāt par mūzikas instrumentu, pirmām kārtām klavieru, iegādi, jo tās vajadzīgas arī tad, kad galvenā interese pievērsta kādam citam instrumentam. Sevišķi akūts šis jautājums kļuva ģimenēs ar bērniem vecumā starp pieci un desmit gadiem, kad ir pēdējais laiks sākt nopietni mācīties spēlēt kādu instrumentu. Ko bērns iemācās rotaļādamies, to vēlākos gados vairs nevar atgūt pat ar daudz lielāku piepūli un laika patēriņu. Bērnībā arī brīvā laika ir vairāk nekā vēlākos skolas gados.

Atrast labu mūzikas skolotāju ir tikpat liela laime kā piedzimt mūzikālam. Šai zemē nav daudz pamatskolu, kuŗās pievērstu nopietnu vērību mūzikai. Izņēmums ir dažas augstvērtīgas vidusskolas, kuŗās mūzikas kultūrai piešķirta izcila vieta. Parasti mūzikas skolotājs meklējams ārpus skolas pedagogģiskā personāla.

Skolotāja izvēle nešķirami saistīta ar transporta grūtībām — kā lai bērns nokļūst uz mūzikas stundām reizi vai divas nedēļā, ja skolotājs dzīvo kādā citā lielās pilsētas malā? Bērns jāved arī uz latviešu sestdienas skolu. Vai vecāki jaudās daudz gadu no vietas izvadāt bērnus tālajos braucienos? Vai pietiks izturības un mērķtiecības?

Der atcerēties, ka bērna mūzikālās izglītības mērķis nav katrā ziņā izveidot viņu par mākslinieku, par profesionālu mūziķi. Tas izdosies tikai nedaudziem mūzikāli sevišķi apdāvinātiem indivīdiem. Mūzikas mācīšanās attīsta bērna un jaunieša mūzikālo koncepciju, sagatavo viņu par apzinīgu klausītājiem, par priekšnesumu sapratēju.

Trimdas laika sākuma gados Sidnejā darbojās divas latviešu klavier spēles studijas docentes Mirdzas Stūres un komponista Eižena Freimaņa vadībā. Tur jaunieši mēdza arī gatavoties Austrālijas mūzikas eksaminācijas pārvaldes pārbaudījumiem. Abas studijas rīkoja gadskārtējus skolēnu koncertus, dodot viņiem iespēju uzstāties publiski ar saviem sasniegumiem.

Ar Freimaņa nāvi 1968. gadā izbeidzās viņa studijas darbība. Pamazām apsika arī docentes Stūres darbs, un jaunieši sāka mācības pie šejienes austrāliešu mūzikas skolotājiem, kā arī Sidnejas konservātorijā.

Pēc tam sekojošais laika posms uzskatāms par sava veida kristalizācijas periodu. Jauniešiem pieaugot, noskaidrojās arī, vai viņu sākotnējā mūzikālā ievirze bijusi paliekamas vai pārejošas dabas. Latvieši prata selektīvi izvērtēt iespējas, ko apkārtnes mūzikālā vide spēj sniegt, ieskaitot teorētiskās studijas akadēmiskā līmenī. Savu vietu atrada jaunie vīru koģa diriģenti – Juris Balodis un Daina Jaunbērziņa. Pēc dažām sākuma neveiksmēm kļuva stabils Sidnejas latviešu jauktais koris sava apdāvinātā diriģenta Haralda Rutupa vadībā. Ar patiesu prieku šē var pieminēt pianistes Ingridas Rinnas (Rynn, dz. Šakūrovas) vārdu. Savu ideālismu un lielisko mūzikālītāti viņa daudzkārt pierādījusi neatlaidīgā darbā ar jaunās paaudzes mūzicētājiem, kā arī koncertos, pavadīdama no citām zemēm ieradušos dziedātājus un instrumentālistus.

Visi tālāk pieminētie mūziķi, kaut pašī vairs īsti nav saucami par jauniešiem, ir izauguši mūsu acu priekšā. Paaudze, kas tagad sāk savu mūzikālo izglītību, ienes koncertos daudz krāsainības, daudz skaidra, skanīga prieka. Ir tur pianisti, dziedātāji, stūdzinieki un dažādu pūšamo instrumentu spēlētāji. Šad tad viesojas arī kāda maza arpiniece no Kanberas. Tas viss rada tīkamu dažādību un paplašina mūzicētāju izteiksmes un uztveres spektru.

Kuplajā jauno mūziķu pulkā uzmanību pievērš daži no viņiem, nedaudz jaunāki par divdesmit gadiem, kas spēles tehnikā un izteiksmes līdzekļu bagātībā ir tālu priekšā pārējiem. Te gribu pieminēt pianistus Kārlī Rolavu un Elgu Vabulī, vijolnieci Lauru Ulrichu, altvijolnieci Andru Ulrichu, čellinieci Ingu Aizstrautu un flautisti Ingu Šeibeli. Savus sōlo priekšnesumus latviešu sarīkojumos minētās stūdzinieces bieži sniedz Rinnas (Šakūrovas) klavieŗu pavadījumā, bet kameramūzikas ansambļu veidā esam dzirdējuši viņas dažādās instrumentu kombinācijās. Viņu piedalīšanās bērnu un jauniešu koncertos vairs ilgāk nebūtu ieteicama, lai neapēnotu jaunākos spēlētājus. Sidnejas latviešu biedrības vadība iecerējusi rīkot atsevišķus koncertus jaunajiem mūziķiem, kas spēlē jau tālu progresējuši.

Jāpiemin kāds dīvains trūkums: pašlaik Sidnejā mums nav neviena vokālista, nedz vokāla ansambļa, ko varētu ieskaitīt šai mūzikālajā kategorijā un kas iecerētajā koncertā varētu piedalīties. Mazais ansamblis Gaisma, kas dažreiz ar dziesmām kuplina kādu dievkalpojumu vai draudzes sarīkojumu, nav stabils ne dziedātāju sastāva, ne balsu saliedējuma ziņā. Domāts lūgt viesos meiteņu ansambli Zilu no Melburnas, bet varbūt ar laiku radīsies kāds atrisinājums pašū mājās.

Austrālijas gadskārtējā latviskā kultūras parādē – kultūras dienās jau daudz gadu ievērojama vieta ierādīta jaunatnes koncertam. Taču piedalīšanās

šādā koncertā nav arī bez grūtībām. Jāatzīst, ka latviešu skaņraži nav devuši daudz viegli spēlējamo gabalu, kā tas ir cittaute mūzikas literātūrā, kur dažs komponists grūto materiālo apstākļu dēļ bijis spiests mācīt klavieru spēli jauniešiem, kas vēl nebija pārvarējuši spēles sākotnējās grūtības. Toreiz skolotājam neatlika nekas cits kā pašam uzrakstīt spēlējamā gabala notis. Ja pēc viņa nāves viņu sāka cildināt, kā tas bieži mēdza būt, tad sarakstīto nošu lapas

ieguva plašu ievēriību. Vēl mūsu dienās bērni mācās daudzus Mocarta, Šuberta un Černī viegli spēlējamus gabalus. Pie sarežģītajām latviešu skaņražu kompozīcijām nevar ķerties, ja spēlētājs vēl nav sasniedzis dzirkstošu gatavību. Pat Alfrēda Kalniņa „Jaunībai” veltītajā klavieru albumā sakopoti tādi darbi, kuŗu atskaņošana prasa gadiem ilgu gatavošanos un nobriedušu skaņraksta interpretācijas spēju. Ja mūzikas skolotājs vai mūzikālās izglītības vadītājs ir latvietis, viņam izdosies skolēnu izvadīt cauri šīm grūtībām vai arī sameklēt viņa spējām vairāk piemērotu gabalu. Ne vienmēr to varēs sagaidīt no cittautieša.

Otrkārt, kultūras dienu koncerti notiek gada beigās. Laba tiesa sagatavošanās darba būtu jāpaveic tai pašā laikā, kad skolā un universitātē tuvojas mācību gada noslēgums ar pārbaudījumiem. Šo pārbaudījumu rezultāti skolēnam vai studentam ir svarīgāki par visu citu, tāpēc spēle, tāpat kā pārējie blaku

Verners Dukurs

PIPS

darbi, jāpārtrauc. Atlikušais laiks var izrādīties par īsu, lai spēlējamo gabalu iemācītos.

Par kultūras dienām domājot, nāk prātā arī atjaunotās un šai zemē pārstādītās velsiešu eistedfoda sacensības. Tajās ir piedalījušies arī latviešu bērni un jaunieši, gūstot atzīstamus panākumus dažādās mūzikas nozarēs. Protams, arī gatavošanās uz šīm sacensībām prasa daudz darba.

Svešā vidē, svešas kultūras ietekmē augot, jaunieši nenovēršami pakļauts dažādiem destruktīviem strāvojumiem. Mūzikas laukā par vienu no tādiem uzskatāma, tā saucamā, roka mūzika, kas nav nekas vairāk kā pārmērīgi skaļš, erētiski pārsātināts, neatlaidīga ritma nomākts troksnis. Tuvos rados tam ir nepārtrauktā trokšņa produkcija, kas nāk no neatbildīgu ļaužu vaļā palaistām skaņukastēm, gan stacionārām, gan ērti līdz nēsājamām. Tā ir sēnalu mūzika. Mums jābūt nomodā, lai šī destruktīvā nezāle pārāk neiesakņotos mūsu jaunatnes garīgajā augsnē. Pavisam no tās izsargāties jau nebūs iespējams.

Jānis Muižnieks

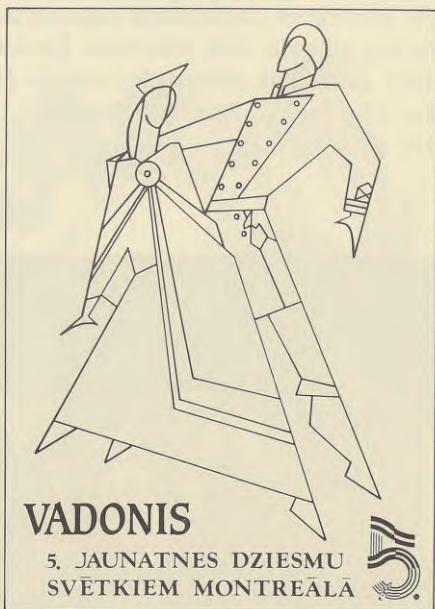

KANĀDĀ

Plašākie mūzikālie sarīkojumi jauniešiem – Latviešu jaunatnes dziesmu svētki – ir notikuši Kanādā. Kaut svētkiem ikreiz ir sava rīcības komiteja, to rīkotāja īstenībā ir šo svētku padome ar tās enerģisko vadītāju Mārtiņu Štauveru (adr.: 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Que. H9X 2R2, Canada). Kopš 1975. gada ar divu līdz triju gadu atstarpēm tie ir pulcinājuši simtiem Ziemeļamerikas jauno latviešu mūziķu un mūzikas mīļotāju. Nav noslēpums, ka galvenie darba veicēji, lai šie svētki notiktu, ir Štauveru ģimene – bez paša priekšsēža viņa dzīvesbiedre Ilga un meita, komponiste un diriģente Dace Aperāne – svētku mūzikas daļas vadītāja.

Latviešu jaunatnes dziesmu svētki ilgst četras, pat piecas dienas, un aptver ne tikai tīri mūzikālus sarīkojumus (kopkoļa koncertu, orķestra, jaunradu vai latviešu mūzikas koncertu), bet arī dievkalpojumu, mākslas skati un referātus, rakstnieku rītu, vakaru vai pēcpusdienu, tautasdeju uzvedumu, iepazīšanās, sadraudzības un jautro vakaru, dziesmu kažu, dziesmu vakaru un svētku balli. Bez tam svētku programmā paliekam ir arī kāds plašāks mūzikāli drāmatisks uzvedums. Trešajos svētkos (1979) tāds bija Baņutas Rubesas dziesmuspēle *Varoņdarbi* ar Daces Aperānes mūziku, kas ieinteresēja skatītājus un izraisīja plašas pārrunas latviešu sabiedrībā. Sestajos svētkos (1987) ievēribu guva to pašu mākslinieču mūzikālās lugas *Tango Lugāno* izrādes.

Līdz šim notikuši seši jaunatnes dziesmu svētki, un 1990. gadā paredzēti septiņi. Šiem svētkiem ir nenoliedzama nozīme jauniešu mūzikālās aktivitātes sekmē-

Zīmējis Gundars Jēgers

šanā. Tie vairojuši jauno komponistu, diriģentu un atskaņotāju rošību, iekvēlinājuši dalībniekos latviskuma apziņas dzirksteli. Kuplākais dalībnieku skaits, liekas, bijis ceturtajos svētkos (1982) – vienīgajā reizē, kad svētki nenotika Kanādā, bet Klīvlendā (ASV) un kuŗos piedalījās 27 kori un ansambļi un tikpat daudz deju kopu.

Otrs pasākums, kāds arī latviešiem nekur citur nav, ir tās pašas Latviešu jaunatnes dziesmu svētku padomes rīkotās mūzikas nometnes. Tās notiek pirms jaunatnes dziesmu svētkiem, sākot ar 1985. gadu, Orfordā, Kvebekā. Programmā ir latviešu mūzikas speciālistu referāti, pārrunas, meistarklases, nodarbības mūzikas teorijā un praksē, mēģinājumi un koncerti ar dalībnieku aktīvu piedalīšanos. Paredzēts laiks arī sporta nodarbībām un atpūtai. Pirmā mūzikas nometne (1985) ilga četras dienas, otra (1987) vienpadsmit dienas.

Septiņtie latviešu jaunatnes dziesmu svētki notiks no 1990. g. 29. jūnija līdz 2. jūlijam Šerbrukā, Kvebekā. Pirms tam būs III mūzikas nometne Orfordā, Kvebekā. Lektoru vidū būs prof. Tālvāldis Ķeniņš, pianists Arturs Ozoliņš, vijolniece Rasma Lielmane un citi izcili latviešu mūziķi. Mūzikas nometnes kamerkoris un jaunatnes orķestris ar nometnē sagatavoto programmu piedalīsies arī gadu vēlāk nākamajos Kanādas latviešu vispārējos dziesmu svētkos 1991. gada jūlija sākumā. Informāciju par mūzikas nometni sniedz tās mūzikas daļas vadītāja Dace Aperāne (adr.: 11 Cat Rocks Drive, RFD 2 Bedford, NY 10506, USA).

L. D.

HAMILTONAS KOKLĒTĀJU KOPA 1985

ŅUDŽERSIJAS PAMATSKOLAS KORIS 1985

ŅUDŽERSIJAS TAUTASDEJU KOPA ZAGLĪTIS 1985

ZIEMEĻAMERIKAS LATVIEŠU ĒRĢEĻU DIENAS

Ludvigs Reiters

Pirmās ērģeļu dienas, kādas līdz tam nebija bijušas ne brīvajā Latvijā, ne trimdā, notika Bostonā no 1980. g. 10. līdz 12. oktōbrim Amerikas latviešu apvienības protektorātā. Ideja rīkot šādas ērģeļu dienas radās toreizējam PBLA un ALA kultūras fonda priekšsēdim Ludvigam Reiteram.

Šo dienu nolūks bija iepazīstināt sabiedrību ar latviešu vidējās un jaunākās paaudzes ērģeļu mūzikas virtuōziem un latviešu ērģeļu mūziku, kā arī pulcināt baznīcu ērģelniekus, lai semināros pārrunātu par savas profesionālās spēles līmeņa izkopšanu. Reizē tās mudinātu komponistus radīt ērģeļmūzikas jaunradbus.

Interese par ērģeļu dienām bija lielāka nekā to rīkotāji sākumā bija iecerējuši. Koncerti dievnamos bija klausītājiem pārpildīti, un redaktors Arturs Strautmanis laikrakstā *Laiks* rakstīja: „Šis pasākums tiešām bija vienreizējs. Ieguvēji bija visi. Mūsu ērģeļu virtuōzi beidzot tika pie latviešu publikas, un tā savukārt dabūja izbaudīt latviešu komponistu reti dzirdētus vai nemaz nedzirdētus darbus ērģeļu mūzikas laukā. Jaunie ērģelnieki dabūja ne tikai noklausīties savu profesionālo amata brāļu mūzicēšanu, bet arī populāri teorētiskos referātus un seminārus.” Ērģeļu dienas labi papildināja numizmata Eižena Dzelzkalēja iekārtotā izstāde ar retiem ērģeļu mūzikas izdevumiem un vēsturiskām ziņām par ērģeļu spēli.

Ērģeļu dienu svinīgo atklāšanu Trimdas draudzes dievnamā ar svētbriņdi ievadīja mācītājs Imants Kalniņš, un tās atklāja Amerikas latviešu apvienības priekšnieks Jānis Riekstiņš. Sekoja referāti un ērģelnieku seminārs. Reprerentācijas koncerts ar izcilajām latviešu ērģeļmūzikas virtuōzēm — Anitu Rundāni, Dr. Ingrīdu Gūtbergu un Ilzi Akerbergu — notika 11. oktōbrī vēsturiskajā Trīsvienības (Trinity) baznīcā, Bostonā. Ērģelnieku parādes koncerts notika 12. oktōbrī Trimdas draudzes dievnamā, kuņā piedalījās ērģelnieki: Dr. Karīna Gūtberga, Imants Mežaraups, Vilnis Ciemiņš, Līga Zemesarāja un Rūta Āze, dziedoņi māc. Ivars Gaide un Gunta Plostniece, instrumentālisti: Oskara Ozola pūtēju ansambļis un vijolnieces Daiga un Līga Mežaraupa. Šīm ērģeļu dienām jaunradbus bija velētījuši komponisti Viktors Baštiks — „Fantaziju un fūgu par korāļa temu” un Imants Mežaraups — „Latvju svītu”.

Atzīstot, ka ērģeļu dienas ir lieliski izdevušās, atvadu azaidā visi vienojās, ka tās vajadzētu rīkot ik pēc divi gadiem, tūdaļ minot Toronto Kanādā.

Otrās ērģeļu dienas tā arī notika no 1983. g. 21. līdz 23. oktobrim Torontō LELBA protektorātā, iekļaujoties Mārtiņa Lutera 500 gadu atcerē. Atklāšanu ar svētbrīdi ievadīja prāvests Arturs Voitkus un atklāja PBLA un ALA kultūras fonda priekšsēdis Ludvigs Reiters. Komponists Tāļivaldis Ņeniņš šīm ērģeļu dienām bija veltījis kompozīciju par korāļa temu „Skaistais Kungs Jēzu”, ko atklāšanas koncertā atskaņoja pazīstamā izcilā ērģelniece Anita Rundāne. Galvenajā ērģeļu koncertā piedalījās Rundāne un no jaunās paaudzes Vija Klucherta (Grigale) un Andris Rožukalns. Šais ērģeļu dienās bija virkne referātu: prof. Dr. Egils Grīslis — „Mārtiņš Luters un viņa devums mūsu laikam”, Dr. Ingrida Gūtberga — „Ērģeļu

DOMA BAZNĪCAS ĒRĢELES
RĪGĀ 1883. G.

ĒRĢELNIECES UN KOMPONISTI: V. BAŠTIKS UN V. CIEMIŅŠ BOSTONĀ 1980

ĒRĢELNIEKI UN KOMPONISTI PIRMAJĀS ĒRĢEĻU DIENĀS BOSTONĀ 1980. G.

mūzikas literatūra”, māc. Edgars Ķiploks – „Ērģeļu attīstība Latvijā” un māc. Kārlis Kuškevics – „Dievkalpojuma mūzikālais ietērps”. Sevišķi iespaidīgs bija ērģeļu dienu noslēguma koncerts „Paceliet balsis”, kurā piedalījās vairāki ērģelnieki, pūtēju kvintets un apvienotais koris diriģenta Arvīda Purva vadībā. Arī šīs ērģeļu dienas papildināja izstāde ar LELBA archīvēra māc. E.Ķiploka un numizmata E.Dzelzkalēja interesantajiem materiāliem.

Trešās ērģeļu dienas notika Filadelfijā no 1985. g. 12. līdz 13. oktobrim ALA protektorātā. Tās atklāja ērģeļu dienu ierosinātais L.Reiters Filadelfijas brīvo latvju biedrības telpās. Ērģeļu koncerts Filadelfijā bija paredzēts Pestītāja (The Church of the Saviour) baznīcā. Tā celta 1857. gadā un ir ievērojama ar savām ērģelēm. Koncertā piedalījās Anita Rundāne un Marta Prāmniece, atskaņojot Tāivalža Ķeniņa, Jāņa Kalniņa un Imanta Mežaraupa jaundarbus. Šīm ērģeļu dienām komponists Arnolds Šturms bija veltījis jaundarbu „Pastorālā fantāzija ērģelēm” un Imants Mežaraups „Partita 2 x 6”.

Svētdien, 13. oktobrī koncerts sākās ar dievkalpojumu Filadelfijas latviešu ev. lut. Jāņa draudzes baznīcā, kur piedalījās Bukskautijas un Filadelfijas baptistu un luterāņu draudžu apvienotais koris diriģentu Ernesta Ķeņa,

EIŽENS DZELZKALĒJS, JĀNIS RIEKSTIŅŠ UN LUDVIGS REITRS 1980

V.Liepiņas un Ārijas Šulcas vadībā. Ērģeļu mūziku atskaņoja Dr.I.Gūtberga, Dāvids Ūsis un Līga Zemesarāja. Bez tam vēl piedalījās vokālais ansamblis Melodija Guntas Plostnieces vadībā un Filadelfijas vīru dubultkvartets Ojāra Jurjāna vadībā. Koncertu noslēdza apvienotais koris diriģenta Viktora Baštika vadībā. Šais ērģeļu dienās Anita Rundāne referēja par praktisko ērģelnieka darbu dievkalpojumos, Gunta Plostniece par Alfrēdu Kalniņu un Dr.Ingrīda Gūtberga par ērģeļu literātūru.

Ērģelnieku saietā pārrunāja ērģeļu dienu panākumus un atzina, ka tās ir kļuvušas jau par tradīciju, kas turpināma, rīkojot ik pēc divi gadiem pārmaiņus ALA un LELBA protektorātā. Ērģelnieku saietā nodibināja Latviešu ērģelnieku ģildi Amerikā (LEGA) un ievēlēja pagaidu valdi: priekšsēde Dr.Ingrīda Gūtberga, vietniece Ārija Šulca, sekretāre Anita Rundāne, kasieris Ludvigs Reiters, valdes locekļi: māc.Ivars Gaide, māc.Kārlis Kuškevics, Gunta Plostniece un Kārlis Jurisons. Latviešu ērģelnieku ģilde reģistrēta Masačūsetsā kā bezpeļņas organizācija, un tajā var iestāties ikviens latviešu ērģelnieks.

Ceturtās ērģeļu dienas notika no 1987. g. 24. līdz 25. oktobrim Čikāgā, Ciānas latviešu draudzes telpās LELBA protektorātā. Tās atklāja prāvests Vilis Vāršbergs ar dievvārdiem. Sekoja koncerts, kurā piedalījās ērģelnieks Ēriks Zušmanis, Valdis Treimanis, D. Ūsis, G. Plostniece (soprāns) un Ciānas draudzes koris ar diriģentu Rūdolfu Kalnmalu.

Galvenais ērģeļu koncerts notika Sv. Lūkas ev. lut. baznīcā, piedaloties Anitai Rundānei, Dr. Ingrīdai Gūtbergai un Martai Prāmniecei. Šai koncertā Rundāne atskaņoja Viktora Baštika šīm ērģeļu dienām veltīto kompozīciju „Balāde ērģelēm”. Ērģeļu dienas noslēdza 25. oktobrī ar dziesmotu oikūmenisko dievkalpojumu „Ak kaut man tūkstoš mēles būtu”. Piedalījās ērģelnieki: Rūta Āze, Kārlis Jurisons, Anita Rundāne, Valdis Treimanis, māc. Ivars Gaide (tenors) un Čikāgas vīru koris Lorijas Vudas (Wood) vadībā.

Jauno ērģelnieku koncertā piedalījās Āze, Jurisons un Dāvids Ūsis. Referēja Ludvigs Reiters par ērģeļu pirmsākumiem un Dr. Ingrīda Gūtberga par Bukstehudi viņa 350. dzimšanas gadā. Semināru par korāļiem un liturģiju mūsu draudzēs vadīja māc. I. Gaide, piedaloties V. Baštikam, Dr. I. Gūtbergai un A. Rundānei.

Piektās ērģeļu dienas būs Torontō, Kanādā no 1989. g. 6. līdz 8. oktobrim ALA protektorātā. Ērģelnieku entuziasms un sabiedrības dzīvā atsaucība pagājušajās četrās ērģeļu dienās rāda, ka tās ir ievērojams notikums mūsu dzīvē un tās ir jāturpina. Trimdas kultūras dzīvē esam kļuvuši ar vienu tradīciju bagātāki.

MŪZIKAS TERAPIJA

Nikolajs Picka

Modernās civilizācijas ietekmē radies daudz iekšējo sastrēgumu cilvēka dvēseles dzīvē, kas prasa izlīdzinājumu. Kamēr agrāk mūsu tautas vairums piemērojās dabas ritmiem, jo zemnieks dzīvo pilnā saskaņā ar dabas norisēm, pakļaujas tām, tagad mēs dzīvojam lielāko tiesu pilsētās un bieži esam industriālizētas sabiedrības daļa. Nepieciešamība pakļauties mainīgiem darba ritmiem fabrikās vai birojos var radīt neskaitāmus traucētājus simptomus, piemēram, nervozitāti, bezmiegu, iekšēju nemieru vai pat depresiju. Mazāk traucētāji simptomi ir iekšējā līdzsvara zudums, mazdūšība, neharmoniska dzīves izjūta, grūtības koncentrēties. Tāda veida simptomi sastopami ne tikvien pieaugušajos, bet arī bērnos, nemaz nerunājot par pensionāriem. Nopietnāki ir dvēseles līdzsvara traucējumi, kas saistās ar, tā saukto, neurōzi. To cēlonis ir konflikti, kas rada nedrošību, bailes un var novest pie „psīchosomatiskiem”, t. i., iekšējo organu (sirds, kuņģa) darbības traucējumiem. Tad jāgriežas pie psihoterapeuta.

Mūzikas terapija ir metode, ar kuŗas palīdzību var pilnīgi vai daļēji novērst minētos simptomus. Pārzinot šo terapijas metodi, iegūst jaunu, dziļāku pieeju nopietnās mūzikas izpratnē. Kā jauna metode mūzikas terapija pazīstama Eiropā apmēram 10 gadus. Tā lietojama gan individuāli, gan grupās ar 10 dalībniekiem un palīdz gan bērniem, gan pieaugušajiem. Lietojot grupā, tikai apmēram 10 % pacientu nav konstatējuši tās pozitīvo ietekmi. Mūzikas terapija balstās uz līdzdarbību — ja kāds no grupas locekļiem neuzklausa terapeuta norādījumus un necenšas tiem sekot, dziedinātāja efekta trūkst.

Autogēnais treniņš ir plaši izplatīta metode, kas balstās uz nervu impulsu vadīšanu vēlamā virzienā. Šulcs norāda, ka ar gribas palīdzību novadot šos impulsus attiecīgā virzienā, muskuļus atbrīvo no sasprindzinājuma un panāk subjektīvi izjūtamu visu ķermeņa daļu siltumu un pastiprinātu asinscirkulāciju. Šai nolūkā ar paša gribu jāietekmē nervu impulsu pārslēgšanās centri smadzenēs. Lai to panāktu, jānoguļas uz grīdsegas vai uz zvilņa aptumšotā istabā. Tad visas apziņā nonākušās domas un idejas ir jānobremzē, jākoncentrējas uz kājas lielo pirkstu, lai manītu, kā tas jūt otra kājas pirksta spiedienu uz to. Tā koncentrējas pēc kārtas uz visām ķermeņa daļām, kamēr nonāk līdz galvai. Viss tas veicina muskuļu sasprindzinājuma mazināšanos, visām ķermeņa daļām guļot brīvi ar savu svaru uz zvilņa vai pakļāja.

Pēc Šulca autogēnā treniņa metodes, galvenā vērtība bez tam vērtējama suģestijas veidiem, kas saistīti ar priekšstatu izveidošanos, visas domas koncentrējot vienā punktā, nepieļaujot brīvi plūstošo asociāciju rašanos, bet tās nobremzējot. Rezultātā jāiegūst arvien šaurāks apziņas horizonts, tā panākot, ka doma un aktuālie priekšstati pamazām nozūd, atstājot vienīgi domu vai domas drumstalas par „krišanu dziļā akā”. Pēc autora pieredzes, tad iespējams panākt stadiju, kad domu un priekšstatu nemaz nav. Šim nolūkam palīdz arī aptumšotā telpā un aizvērtām acīm redzes virzienā (tikai iedomāti, jo redzēt neko vairs neredz) „krišana uz leju”. Tad arī apziņā nekas neparādās („tukšums”), un ātri iestājas miega stāvoklis. Ar šo metodi var aizmigt desmit vai piecās minūtēs. Pēc atmošanās jūt, ka enerģijas krājumi ir atjaunoti, radies spēks un spars, un ir sajūta, ka būtu gulējis stundām ilgi.

Stadija īsi pēc atmošanās ir raksturīga ar domu labāku pārskatāmību: ienāk prātā iepriekš ilgi meklētie problēmu atrisinājumi. Tas tāpēc, ka panākta atbrīvošanās no iepriekš valdošo priekšstatu (ideju) biedrošanās. Skats ir brīvs, lai varētu meklēt cita veida atrisinājumus tām pašām problēmām. Bez tam iemiegot vai īsi pirms tam novērojama brīvāka pieeja zemapziņā uzkrātajam saturam un iespējams kāpināt domāšanas ražīgumu. Tātad šo autogēnā treniņa veidu var lietot arī, meklējot jaunu skatījumu uz problēmām.

Autogēnais treniņš dod iespēju labākai inspirācijai, atvieglo iemigšanu un ir laba, iedarbīga metode galvasāpju (migrēnas) ātrai novēršanai. Galvasāpē pazūd, ja atbrīvo visus muskuļus no inervācijas radītā sasprindzinājuma.

Jānorāda, ka atbrīvošanās no apziņā valdošajiem priekšstatiem un domām nepieciešama arī, lietojot mūzikas terapiju, jo visai dvēselei jābūt „atvērtai”, lai mūzikas ritms un melodija varētu brīvi sasniegt apziņu. Tikai tad, ja iespējama pilnīga nodošanās mūzikas skaņām, var panākt tās stabilizējošo iedarbību, jo ar mūzikas skaņām jāuzņemas arī vēstījums, kas iedarbojas līdz cilvēka dvēseles dziļumiem. Jūtu rezonance uz mūzikā ietverto vēstījumu caurstrāvo visu dvēseli, un tā zina, ko mūzikas gabals izteic, ko tas vēstī, kaut gan šo vēstījumu, mūzikā ietverto saturu nav iespējams izteikt vārdos.

Ar to ir norādīts uz mūzikas (un mūzikas terapijas) dziļāko iedarbību uz cilvēka dvēseli, jo mūzikai ir metafiziski aplēpts vēstījums tāpat kā labai gleznai, kas iedarbojas uz dvēseli ar formām un krāsām.

Mūzika ir akustiskas dabas priekšnesums, to uzņemas ar dzirdi, tāpēc tā jānoklausās telpā. Atkarā no tā, vai mūzikas terapija domāta bērniem, vai arī jauniešiem un pieaugušajiem, jāatrod piemērotas telpas. Telpai jābūt pietiekami plašai, bez traucējumiem, kas nāk no ielas. Jārūpējas, lai telpā būtu laba

Niklāvs Strunke

ANTIŅŠ SNAUDĀ

akustika. Bērni var atgulties uz grīdsegas vai arī sēdēt, kā katrs to vēlas. Mūziku nedrīkst spēlēt ar klavierēm vai vijoli, jo tas novirzītu bērnu uzmanību uz atskaņotāja personu, un viņi nespētu koncentrēties uz mūziku pašu. Vislabāk izvēlēties skaņuplates vai skaņulentes. Mūzikas atskaņotājam un skaņruņiem jābūt labas kvalitātes, lai klausītājiem varētu izjust patiesu aistētisku baudījumu. Atskaņojamai programmai nedrīkst izvēlēties dziesmas, jo tad klausītājiem pievērsīs uzmanību tekstam, ar ko būs apgrūtināta pilnīga atdošanās mūzikas valodai un tās emocionālajam saturam, kas panāk dvēseles konfliktu izlīdzinājumu. Bērniem pirmajās terapijas stundās ieteicams izvēlēties latviešu instrumentālistu iespēlētās skaņuplates, arī orķestra mūziku.

Mūzikas terapija var palīdzēt: 1) nemierīgiem bērniem, kas atrodas nepārtrauktā kustībā (MCD sindroms!); 2) nerātņiem, kas nav valdāmi ne mājās, ne arī skolā; 3) bērniem, kas nevar labi koncentrēties un kam tāpēc nav sekmes mācībās.

Mūzikas terapijas vadību var uzticēt psihologiem vai arī skolotājiem psihologu pastāvīgā klātienē, kas ar savu priekšzīmi dotu norādījumus par norises detaļām, tā panākot, ka skolotāji paši tik labi iedziļinās šīs metodes pamatprincipos, lai pēc tam varētu praktizēt patstāvīgi.

Lai bērni justos ērtāk, viņiem ļauj izvēlēties vai nu matraci, kur atgulties, vai popētus divānus sēdēšanai. Telpā jāatstāj brīva vieta kustībām, ja kāds pieceļas un pārvietojas. Paredzēti arī lielāki un mazāki spilveni, ko bērni var lietot pagalvim. Telpā var būt piesniedzamas arī lelles un lācīši, ja kāds vēlētos tos nolikt sev blakus.

Bērnus saņem laipniem vārdiem un norāda ierīkoties guļus vai sēdus, „lai visi kopā klausītos mūziku”. Sarunas un trokšņošana ar laipniem vārdiem jānobremzē, gan ne ar varu. Ja kāds no bērniem arī mūzikas laikā pieceļas un staigā pa istabu, ieteicams viņu novietot terapeuta tuvumā. Apģērbs kā vingrošanas stundās parasts.

Terapeuts un viņa palīgs palīdz bērniem nogulties ar skatu uz terapeutu. Terapeuts uzrunā dalībniekus: „Mēs visi gribam kopā klausīties mūziku. Ja būs kāda pazīstama melodija, varbūt kāds to labi ievēros. Priecāšos, ja kāds to vēl varēs atkārtot. Lai labāk varētu iegaumēt, lūdzu aizveriet acis un klausieties nekustoties. Mūsu rokas guļ smagas un nekustīgas uz matracēm. Arī kājas guļ nekustīgas un smagas.” Palīgs un terapeuts pārbauda bērnu novietošanos un aizvelk logu priekškarus, lai telpā iestājas krēsla. Pēc tam vēl pārbauda, vai visi paliek guļot norādītā stāvoklī: rokas nedaudz ieliekta uz matraci blakus ķermeņiem, kājas brīvi izstieptas vai nedaudz saliekta.

Mūziku ieslēdz un pēc 10 minūtēm izslēdz. Terapeuts prasa: „Kā šī mūzika patika?” Ja daži saka, ka tā bija garlaicīga, jānogaida, ko teiks citi, un bērni, kas izsakās pozitīvi, jāuzslavē. „Gan ar laiku iepatiksies”, terapeuts piezīmē un prasa: „Kas tā bija par mūziku, vai kāds jau zina kādu tās meloģiju no galvas?”

Lai bērniem pirmā terapijas stunda paliktu labā atmiņā, visi kopā iziet pagalmā (ziemas laikā kādā blaku istabā) ar bagātīgu rotaļu materiālu un ļauj bērniem kādas 20 minūtes rotaļāties. Vasarā, izejot ārā, mētā bumbuņu, sacenšas skriešanā un šaušanā mērķī, raidot bultas ar loku.

Otrā terapijas stundā bērnus tāpat laipni sagaida un lūdz ieņemt tās pašas gulvietas vai sēdvietas. Konstatēts, ka, mainot telpu vai gulvietu, terapija nav tik iedarbīga. Mūziku izvēlas daļēji to pašu, ko pirmajā reizē, vienīgi turot kādu mūzikas plati rezervē, ja kāds no mūzikas gabaliem būtu vienbalsīgi atzīts par „pārāk garlaicīgu”. Bērniem, kas vēlas, var atļaut pašiem izmēģināt klavier spēli. Visvairāk ieinteresētie bērni pēc tam drīkst palikt pie klavierēm, kamēr pārējie rotaļājas. Tā var gadīties atklāt kādu mūzikālu bērnu, kas vēlāk kļūst mūziķis.

Sākot ar otro terapijas stundu, bērni ierosināmi pavadīt mūziku ar ritmiskām kustībām (takts sišanu, kam jābūt klusai, lai citus netraucē). Sevišķa vērtība jāveltī tam, lai mūzika bērnus saistītu un viņi tai spētu sekot. Jāraugās, lai bērniem visi muskuļi būtu pilnīgi atbrīvoti, nesašprindzināti, ko vislabāk pārbaudīt, pieejot pie katra bērna. Bez šī muskuļu atsprindzinājuma terapijai nav nozīmes. Bērni, kas šo stāvokli neprot sasniegt, jātrenē individuāli. Tāpat nav sagaidāms, ka bērni bez terapeuta palīdzības iemācīsies labāk iegūt varu pār savu ķermeni (piemēram, nemierīgie bērni, kas nespēj kaut vai 10 minūtes nosēdēt bez pastāvīgām roku un kāju kustībām un ķermeņa šūpošanas). Arī nerātniem bērniem mūzikas terapija palīdzēs tikai tad, ja viņiem būs pietiekami gribas spēka savaldīt savas agresīvās tieksmes.

Terapijas ilgums atkarīgs no dvēseles traucējumiem raksturīgo simptomu izpausmes veida un intensitātes. Bez jau minētiem traucējumiem, kas var parādīties bērnudārzā vai skolā, mūzikas terapija var palīdzēt novērst arī bailīgumu un mazdūšību. Šie bērni tomēr trenējami atsevišķā grupā, jo nerātnie un nemierīgie bērni viņu bailīgumu tikai pastiprinātu. Terapijas procesā der norādījumi, uzmundrinājumi, pašapziņas veicināšana un tādu mūzikas darbu izvēle, kas vairāk uzveic optimismu. Raudulīgie ir jānoglāsta un jāpaņem klēpī, bailīgie jāuzmundrina un jābūt vienmēr viņu tuvumā. Bērni, kas nepacieš krēslainu istabu, ir jānoraida, jo viņiem labāk noderētu „rotaļu terapijas” metode.

Mūzikas terapija var dot norādi uz mūzikāli apdāvinātiem bērniem, lai vecāki varētu apsvērt, vai nebūtu ieteicams viņus iemācīt spēlēt kādu mūzikas instrumentu.

Ja nedēļā ielāno 3–5 stundas, tad terapija varētu ilgt 6–8 nedēļas. Lai pastiprinātu mūzikas terapijas iedarbību, vecākiem ieteicams iegādāties tās pašas un vēl citas latviešu mūzikas plates, lai bērns tās var noklausīties arī mājās, ja viņam patīk. Deju mūzika šim mērķim neder, arī rokmūzika ne, turpretim noder klasiskā mūzika (Bēthovens, Haidns, Mocarts).

Mūzikas terapijā pieaugušajiem jāuzsver autogēnā treniņa praktiskā puse. Arī autogēno treniņu var rīkot grupā un atsevišķi. Telpā jāaizvelk priekšdari, lai būtu krēsla. Pacienti ieteicams ģemt līdz divieli, ar ko aizsegt acis. Terapeuts raksturo muskuļu atbrīvošanu ar pašuģestijas spēku. Ar pašuģestiju vispirms jāpazūd katrai citai domai un katram citam priekšstatam. Intelekta vietā darbojas veģetatīvā nervu sistēma. Šādi „pārslēgšanās” procesi, kuņģus ierosina gribas spēks, ir visu panākumu pamatā. Ja domas censtos atgriezties intelekta jomā, tad tas nozīmē, ka pārslēgšanās nav vēl pilnīgi izdevusies un līdz ar to visi citi ar šo terapiju saistītie mērķi – ātra aizmigšana un galvas sāpju novēršana – nav sasniedzami.

Arī mūzikas terapijā nepieciešams panākt visu muskuļu atslābumu, lai visu uzmanību pievērstu tikai mūzikas ritmam un melodijai un ar atvērtu jūtu sfairu pārdzīvotu mūzikas darba veselumu.

Mūzikas terapija pirmām kārtām iedarbojas uz psihiskiem un ķermeņi novērojamiem sasprindzinājumiem, tos mazinot vai pilnīgi novēršot. Psihiskais spriegums rada koncentrācijas traucējumus un bailes, tā ka reizēm trūkst spēka atbilstoši reaģēt. Ja mūzikas terapijas mērķus izdosies panākt, iekšējais nemiers un neapmierinātība pašam ar sevi pazudīs. Iekšējais dvēseles spriegums rada bezmiegu, resp. grūtības iemigt. Nespēja izrauties no ikdienas pienākumiem, lai atpūstos un uzkrātu enerģiju, var radīt sirds slimības un depresiju. Dažus no šeit minētajiem simptomiem pieskaita, tā sauktajai, „uzņēmumu vadītāju slimībai”. Ar laiku psihiskie simptomi var pāriet uz ķermeni, radot galvas un muskuļu sāpes (it sevišķi plecos), arī asinscirkulācijas traucējumus, ar ko rodas aukstas kājas.

Atšķirībā no autogēnā treniņa mūzikālās terapijas laikā nav pilnīgi jānoslēdzas no ār pasaules iespaidiem un jāpārslēdzas uz sašaurinātu apziņas līdzdarbību. Tai vietā vispār jāatsakās no uzmanības un piepūles, kas iesaista gribas spēkus un līdz ar to novēršas no iespaidiem, ko uzņemam ar redzi un dzirdi. Jāklausa mūzikas priekšnesums un jāuztver tās harmonizējošais spēks. Pie

Niklāvs Strunke

VADI MANI, MANA DZIESMA

tam nav jāaizmirst savs ķermenis, pat ja tas liek sevi manīt (sāpes, nespēks). Taču uzmanība jāpievērš mūzikai un tās nomierinātājai iedarbībai. Mūzikas bauda rada daudz patīkamu asociāciju, veselu rindu emociju, kas varbūt aizved pie patīkamiem pārdzīvojumiem senā pagātnē.

Mūzikas terapijas stundās telpas iekārtojumam un mūzikas ierīcēm jāatbilst jau iepriekš aprakstītajām. Pieaugušajiem jāizvēlas klasiskā instrumentālā mūzika. Latviešiem būtu vēlams izvēlēties latviešu komponistu darbus latviešu mākslinieku sniegumā. Nebūtu vienīgi ieteicami modernie skaņdarbi, atskaitot dažus izņēmumus. No klasiskās mūzikas repertuāra ieteicami: Mocarta koncerts vijolei un orķestrim C dūrā KV 216 un klavierkoncerts A dūrā KV 488, Bēthovena 6. (pastorālā) simfonijs, 5. koncerts klavierēm un orķestrim Es dūrā un koncerts klavierēm, vijolei, čellam un orķestrim C dūrā un Brāmsa 2. koncerts klavierēm un orķestrim B dūrā.

Grupas lielums ir 12 dalībnieki, kas izraudzīti pēc ārsta ieteikuma, ar iepriekš minētajiem simptomiem. Terapeuts vispirms izskaidro terapijas mērķus un norāda, ka pēc terapijas stundām pacienti var terapiju turpināt savā dzīvoklī, klausoties pēc iespējas tos pašus mūzikas darbus no skaņuplatēm. Mūzikas noklausīšanās ilgst 10–15 minūtes. Pēc tam terapeuts sarunājas ar katru pacientu, atbildot uz jautājumiem un izskaidrojot, kādā veidā terapija iedarbojas. Jānorāda, ka vienīgi ar aktīvu piedalīšanos terapijas procesā sagaidāma mocošo simptomu pazušana.

Tāpat kā psihoterapijā arī mūzikas terapijā izveidojušies vairāki virzieni. Kā piemēru apskatīsim Benensona metodi. Benensons (Roland O. Benenson) ir spānietis un darbojas Buenosairesā, Arģentīnā. Viņa mūzikas terapijas metodes galvenā atšķirība no Eiropas prakses ir, ko viņš sauc par „regresiju”. Benensona uztverē tā ir atgriešanās pie cilvēka attīstības pirmatnējā stāvokļa, kas raksturo zīdaini. Ar savu metodi Benensons guvis sekmes garīgi slimo un mazāk attīstīto individu ārstēšanā.

Vēl nepiedzimušais bērns dzird mātes sirdspukstienu ritmu. Arī mūzikā ir ritmi, kas atgādina sirdspukstienus, bet terapeutam jāatrod katra individa specifiskais mūzikas ritms – tātd terapeutam vispirms jādarbojas ar katru pacientu atsevišķi. Pēc tam var veidot mazas grupas (ap 6 dalībniekus grupā).

Benensons uzsver tautības nozīmi. Katras tautas piederīgajiem ir savi īpatnēji iekšējie ritmi un to modulācijas. Tas nozīmē, ka latviešus nevar sasniegt ar internacionālu vai cittautu mūziku, bet mūzikas terapeutam jālieto latviskas melodijas, latviešu komponistu darbi, folklorā un mūzikas instrumenti.

Nākošā atšķirība no Eiropā praktizētās mūzikas terapijas metodes ir, ka pacienti mūziku neklausās, bet paši spēlē pašu izvēlētu mūzikas instrumentu, kādiem jābūt pietiekamā izvēlē. Terapeuts spēlē līdz to pašu instrumentu.

Terapiju sākot, pacientu iztaujā, bez vārda, uzvārda un vecuma lūdzot atbildes uz virkni jautājumu, kam sakars ar trokšņu, dziesmu un mūzikas ietekmi uz pacientu viņa bērnībā un vēlākajā dzīvē. Terapijas pirmajās 15 minūtēs, pacientam spēlējot, terapeuts noskaidro, kāda mūzika pacientam patīk, un tad pakāpeniski virza viņu no patoloģiskās mūzikas uz normālās, „pareizi organizētās” mūzikas formām.

Literatūra: R.Dreikurs, „Musiktherapie mit psychotischen Kindern”, *Musik und Medizin* (Stuttgart 1958).

V.E.von Frankl, *Theorie und Therapie der Neurosen* (Wien und Insbruck 1956).

G.Harber, *Musik und Vegetativum*. Vortrag an d. Dtsch. Kongreß für Musiktherapie (Berlin 1971).

G.Harrer, H.Harrer, „Musik, Emotionen und Vegetativum”, *Wiener medizinischer Wochenschrift* 118 (1968), 966–971. lpp.

H.P.Hesse, „Musikpsychologische Grundlagenforschung und Musiktherapie”, *Neue Wege der Musiktherapie* (Düsseldorf und Wien 1974).

H.Kleinsorge, *Selbstentspannung und gezieltes Organtraining* (Stuttgart 1974).

A.Schmolz, „Aspekte der Ausbildung unter besonderer Berücksichtigung des Wiener Hoschschullehrgangs f. Musiktherapie”, *Grundlagen der Musiktherapie und Musikpsychologie* (Stuttgart 1975).

J.H.Schultz, *Das autogene Training* (11. Aufl., Stuttgart 1964).

9. Austrālijas latviešu 29. kultūras dienas – a) Sidnejā 30. XII 1979 b) Haralds Rutups, Viktors Bendrups, Ēriks Ozoliņš, Kaspars Svenne c) Vidvuds Košķins d) 7 koņi.
10. Latviešu baptistu draudžu koņu 31. dziesmu diena – a) Čikāgā 27. IV 1980 b) Rūdolfs Kalnmals, Viktors Baštīks, Gunta Plostniece, Arvīds Purvs d) 8 koņi.
11. Austrālijas latviešu 30. kultūras dienas – a) Pertā 30. XII 1980 b) Vilma Roga, Ēriks Ozoliņš, Viktors Bendrups, Lilija Zobena c) Juris Pārups d) 6 koņi.
12. Latviešu baptistu draudžu koņu 32. dziesmu diena – a) Kvēkertaunā 26. IV 1981 b) Ernests Ķeris, Gunta Plostniece, Arvīds Purvs, Viktors Baštīks d) 8 koņi.
13. Latviešu 7. dziesmu svētki Kanādā – a) Torontō 4. VII 1981 b) Arvīds Purvs, Lilija Zobena, Roberts Zuika, Jānis Beloglāzovs, Roberts Balodis, Jānis Kalniņš c) Žanis Smits d) 57 koņi.
14. Anglijas latviešu 10. dziesmu dienas – a) Lesterā 26. VII 1981 b) Lilija Zobena, Marks Opeskins, Manzars Dreimanis, Ziedonis Āboliņš c) Valdis Auers d) 9 koņi.
15. Austrālijas latviešu 31. kultūras dienas – a) Brisbenā 29. XII 1981 b) Ēriks Ozoliņš, Imants Mežaraups, Viktors Bendrups, Juris Balodis c) Valters Zolte d) 5 koņi.
16. Latviešu baptistu draudžu koņu 33. dziesmu diena – a) Filadelfijā 25. IV 1982 b) Viktors Baštīks, Rūdolfs Kalnmals, Gunta Plostniece, Arvīds Purvs d) 7 koņi.
17. Ziemeļamerikas latviešu rietumkrasta 9. dziesmu svētki – a) Portlendā 4. VII 1982 b) Brigita Ritmane, Pēteris Galiņš, Vija Adamoviča, Daira Cilne, Imants Mežaraups, Fanija Matīsa, Lolita Ritmane c) Juris Jurisons, Andris Ritmanis, Jānis Zommers d) 10 koņi un 56 dziedātāji no citiem koņiem.
18. Eiropas latviešu 5. dziesmu svētki – a) Līdsā 31. VII 1982 b) Arvīds Purvs, Lilija Zobena, Marks Opeskins, Ziedonis Āboliņš c) Marianna Zariņa d) 17 koņi.
19. Garezera 7. dziesmu dienas – a) Mičiganā 15.(?) VIII 1982 b) Ernests Brusubārdis, sen., Ernests Brusubārdis, jun., Vizma Maksiņa, Guna Skujiņa, Aija Brugmena, Jānis Zuika, Voldemārs Melņis c) Oļģerts Cakars d) 186 dziedātāji.
20. Latviešu jaunatnes 4. dziesmu svētki – a) Klīvlendā 10. X 1982 b) Roberts Zuika, Vizma Maksiņa, Ralfs Augstroze, Monika Daukste, Imants Mežaraups, Lilija Zobena, Pēteris Aldiņš c) Zenta Apīne d) 27 koņi.
21. Austrālijas latviešu 32. kultūras dienas – a) Kanberā 30. XII 1982 b) Irma Pumpura, Roberts Zuika, Aštra Kronīte, Viktors Bendrups, Staņislavs Līvmanis, Juris Balodis, Kaspars Svenne c) Žanis Mediķis d) 8 koņi.

22. Latviešu baptistu draudžu koŗu 34. dziesmu diena* – a) Klīvlendā 24. IV 1983
b) Arvīds Purvs, Viktors Baŗtīks.
23. ASV latvieŗu 7. vispārējie dziesmu svētki – a) Milvōkī 3. VII 1983 b) Arvīds Purvs, Ernests Brusubārdis, sen., Roberts Zuika, Imants Meŗaraups, Daira Cilne c) Ēriks Krūmiņŗ d) 49 koŗi.
24. Austrālijas latvieŗu 33. kultūras dienas – a) Melburnā 30. XII 1983 b) Viktors Bendrups, Astra Kronīte, Haralds Rutups, Ēriks Ozoliņŗ, Ruta Broŗe, Arvīds Purvs, Monika Daukste, Staņislavs Līvmanis, Juris Balodis, Kristīne Mellēna, Daina Jaunbērzīņa, Imants Meŗaraups c) Armands Ļauļa d) 10 koŗi.
25. Latvieŗu baptistu draudžu koŗu 35. dziesmu diena* – a) Torontō 29. IV 1984
b) Viktors Baŗtīks, Rūdolfs Kalnmals, Gunta Plostniece, Arvīds Purvs.
26. Pasaules brīvo latvieŗu (2.) dziesmu dienas – a) Mīnsterē, Vācijā 3. VIII 1984
b) Marks Opeskins, Guntars Gedulis, Imants Meŗaraups, Vizma Maksīņa, Līlija Zobena
c) Jānis Muchks d) 41 koris un ansamblis.
27. Garezera 8. dziesmu dienas – Miŗiganā 19. VIII 1984 b) Rūdolfs Kalnmals, Ernests Brusubārdis, jun., Jēkabs Ūdris, Voldemārs Melķis, Jānis Zuika, Aija Brugmena, Andris Ūdris, Ernests Brusubārdis, sen., Gunārs Blaumanis c) Oļģerts Cakars d) 14 koŗi un ansamblī.
28. Austrālijas latvieŗu 34. kultūras dienas – a) Lōnsestonā 30. XII 1984 b) Viktors Bendrups, Astra Kronīte, Ēriks Ozoliņŗ, Juris Balodis, Staņislavs Līvmanis c) Edvīns Baulis d) 7 koŗi.
29. Latvieŗu baptistu draudžu koŗu 36. dziesmu diena* – a) Grandrepidsā 28. IV 1985
Viktors Baŗtīks, Arvīds Purvs, Gunta Plostniece, Rūdolfs Kalnmals.
30. Ziemeļamerikas latvieŗu rietumkrasta 10. dziesmu svētki – a) Vankuverā 6. VII 1985 b) Arvīds Purvs, Daira Cilne, Pēteris Galiņŗ, Fanija Matīsa, Vija Adamoviŗa, Brigita Ritmane, Lolita Ritmane, Indra Pulciņa c) Alberts Pūpols d) Pieteikti 15 koŗi ar apmēram 400 dziedātājiem.
31. Latvieŗu jaunatnes 5. dziesmu svētki – a) Montrealā 1. IX 1985 b) Daira Cilne, Marks Opeskins, Monika Daukste, Guntars Gedulis, Lolita Ritmane, Vizma Maksīņa c) Roberts Klaiŗe d) 14 koŗi.
32. Austrālijas latvieŗu 35. kultūras dienas – a) Pertā 30. XII 1985 b) Haralds Rutups, Viktors Bendrups, Imants Meŗaraups, Inģrīda Dekere (Dekker), Marks Opeskins, Staņislavs Līvmanis, Anita Rudaka c) Laimonis Muŗīnskis d) 10 koŗi.

33. Latviešu baptistu draudžu koŗu 37. dziesmu diena* – a) Bukskauntijā 27. IV 1986 b) Viktors Baŗtiks, Eduards Baŗtiks, Ernests Ūkeris, Gunta Plostniece, Arvīds Purvs.
34. Latvieŗu 8. dziesmu svētki Kanādā – a) Torontō 5. VII 1986 b) Arvīds Purvs, Ernests Brusubārdis, jun., Vizma Maksiŗa, Viktors Bendrups c) Ūanis Ūmits d) 61 koris.
35. Anglijas latvieŗu 11. dziesmu dienas – a) Lesterā 3. VIII 1986 b) Manzars Dreimanis, Alfrēds Tālbergs, Ziedonis Āboliņŗ, Marks Opeskins c) Valdis Auers d) 9 koŗi.
36. Austrālijas latvieŗu 36. kultūras dienas – a) Adelaidē 30. XII 1986 b) Astra Kronŗte, Haralds Rutups, Viktors Bendrups, Ēriks Ozoliņŗ, Juris Balodis, Daina Jaunbēŗziŗa, Staņislavs Līvmanis c) Ādolfs Borkus d) 12 koŗi.
37. Latvieŗu baptistu draudžu koŗu 38. dziesmu diena* – a) Ūikāgā 26. IV 1987 b) Viktors Baŗtiks, Arvīds Prods, Gunta Plostniece, Rūdolfs Kalnmals, Ralfs Augstroze.
38. Pasaules brīvo latvieŗu (3.) dziesmu dienas – a) Minsterē, Vācijā 7. VIII 1987 b) Marks Opeskins, Arvīds Purvs, Ziedonis Āboliņŗ, Imants Meŗaraups, Gaida Rulle c) Jānis Muchks d) 27 koŗi un ansambļi.
39. Gaŗezera 9. dziesmu dienas – a) Miŗiganā 15. VIII 1987 b) Ernests Brusubārdis, jun., Āndris Ūdris, Voldemārs Melķis, Aija Brugmena, Ernests Brusubārdis, sen., Rūdolfs Kalnmals, Jānis Zuika c) Oļģerts Cakars d) Ap 200 dziedātāju.
40. Latvieŗu jaunatnes 6. dziesmu svētki – a) Ūerbrukā 6. IX 1987 b) Andrejs Jansons, Pēteris Aldiņŗ, Loriŗa Vuda (Wood), Kārlis Prāmnieks, Lolita Ritmane, Imants Meŗaraups c) Ilga Ūtauvere d) 10 koŗi.
41. Austrālijas latvieŗu 37. kultūras dienas – a) Sidnejā 30. XII 1987 b) Haralds Rutups, Kaspars Svenne, Ēriks Ozoliņŗ, Viktors Bendrups, Daina Jaunbēŗziŗa, Juris Balodis c) Aivars Saulītis d) 9 koŗi.
42. Latvieŗu baptistu draudžu koŗu 39. dziesmu diena* – a) Velslihilsā 24. IV 1988 b) Ralfs Augstroze, Viktors Baŗtiks, Gunta Plostniece, Arvīds Purvs.
43. ASV latvieŗu 8. vispārējie dziesmu svētki a) Indianapolisā 2. VII 1988 b) Ernests Brusubārdis, sen., Aija Brugmena, Vizma Maksiŗa, Lolita Ritmane, Voldemārs Melķis c) Konstantīns Sventeckis d) 43 koŗi.
44. Austrālijas latvieŗu 38. kultūras dienas – a) Brisbenā 30. XII 1988 – b) Ēriks Ozoliņŗ, Astra Kronŗte, Haralds Rutups, Viktors Bendrups, Edgars Kariks, Daina Jaunbēŗziŗa, Zane Ritere c) Andris Francis d) 12 koŗi un ansambļi.
45. Latvieŗu baptistu draudžu koŗu 40. dziesmu diena* – a) Filadelfijā 30. IV 1989 b) Ralfs Augstroze, Viktors Baŗtiks, Rūdolfs Kalnmals, Gunta Plostniece, Dagnija Bēŗziŗa.

MŪSU KORĪ UN VOKĀLIE ANSAMBLĪ ASTOŅDESMITAJOS GADOS

Edgars Dunsdorfs

Dziesmu svētki, kas joprojām rēgulāri turpinās dažādās zemēs brīvajā pasaulē, liecina, ka latviešu koŗa dziesma sveŗumā nav apklususi. Protams, ir konstatējamās maiņas. Tas spilgti redzams, ja salīdzina *Archīva* 18. sējumā minētos datus ar ŗeit sniegtajiem. Ir vienības, kas darbu izbeiguŗas, un ir jaunas, kas raduŗas pēdējos gados.

Par koŗiem un ansambļiem, kas darbojās astoņdesmitajos gados, ŗai pārskatā sniegti tikai īsi koncentrēti dati, grupējot vokālās vienības pa atseviŗķām zemēm un alfabētiskā kārtībā pēc to atraŗanās vietas. Sniegti ŗādi dati: Koŗa vai ansambļa nosaukums. Diriŗenta vārds un (iekavās) dzimŗanas gads, ja tas zināms. Dziedātāju skaits. Gads, uz koŗu ziņas attiecas.

ŗie dati izmantoti kartogrammai (sk. 95. lpp.), parādot koŗu un dziedātāju skaitu, kas darbojās astoņdesmitajos gados seŗās dažādās zemēs – Anglijā, Amerikas savienotajās valstīs, Austrālijā, Kanādā, Vācijā un Zviedrijā. Datu nepilnības dēļ par diriŗentu dzimŗanas gadu nevarēja pārbaudīt, vai ir korrelācija starp diriŗentu vecumu un citiem faktoriem.

Pārskata dati ir nepilnīgi, jo reizēm (ja ziņas ŷemtas no rakstiem presē) nebija noskaidrojams dziedātāju skaits. Nopietnāks trūkums ir datu nepieejamība par diriŗenta dzimŗanas gadu. Lai to noskaidrotu, izmantotas enciklopēdijas un citi avoti, bet arī tur bija atrodama tikai daļa no meklētā. *Archīva* 18. sējumam (1978. g.) ziņas par koŗiem ievāca ar seviŗķu aptauju. Tagad daudzi no toreizējiem diriŗentiem pārtraukuŗi darbību, un viņu vietā stājuŗies jaunākie, koŗiem daudzreiz dzimŗanas gads nav zināms.

Daudzos gadījumos nav zināms dzimŗanas gads diriŗentēm. ŗī nelāgā paraŗa – sievietēm biografiskajos datos neminēt savu dzimŗanas gadu – ir liels traucējums zinātnēi. Par personām ar izcilu stāvokli sabiedrībā (to starpā arī diriŗentēm) reizēm iespējams dzimŗanas datus noskaidrot, pēc uzvārda sameklējot tos baznīcu biļeŗenos pirms gadu-desmitiem, bet tas prasa daudz pūļu un laika. Viēlāk tāpēc ir acināt mūsu dāmas atmet ŗo nosodāmo paraŗu, kas nevienam godu nedara.

ŗim pārskatam lielāko tiesu izmantotas sarīkojumu programmas, cik tās bija pieejamas Melburnas latvieŗu biedrības bibliotēkā. Vākti dati arī periodikā, un izmantots *Archīva* 18. sējums.

Koŗu sarakstā ietilpināti arī vokālie ansambļi, kaut gan liekas, ka daŗi no tiem dibināti tikai, lai piedalītos kādā atseviŗķā sarīkojumā, un to mūŗs nebūŗ ilgstoŗs. Turpretīm koŗu starpā ir vienības ar ilgstoŗu, nepārtraukti noturīgu spraīga darba posmu (piemēram, Melburnas latvieŗu biedrības jauktais koris Rota, kas 1989. gada jūlijā atzīmēja 40 nodziedātus gadus). Ir citi, kas, laika gaitā mainoties un pārveidojoties, sasnieguŗi augstu līmeni kvantitatīvi un kvalitatīvi (te kā piemērs varbūt noderētu Sidnejas latvieŗu koris Austrālijā un Ņujorkas latvieŗu koris ASV). Un ŗādu koŗu nebūt nav mazums.

ANGLIJĀ

- Bredfordas jauktais koris Līgo – Diriģents Alfrēds Tālbergs (1926) – 35 dziedātāji – 1986.
- Bredfordas sieviešu koris – Diriģente Ērika Sarkanbārde (1916) – 17 dziedātājas – 1986.
- Kōrbi vīru grupa – Vadītājs Vilis Liepiņš – 10 daļībnieki – 1986.
- Koventri jauktais koris Senatne – Diriģents Jānis Lielkājs – 18 dziedātāji – 1986.
- Lesteras latviešu koris – Diriģents Juris Jurgis (1927) – 12 dziedātāji – 1986.
- Londonas latviešu koris – Diriģente Lilija Zobena (1950) – 56 dziedātāji – 1986.
- Londonas vīru dubultkvartets Ogre – Vadītājs Laimonis Grīnbergs – 8 vīri – 1989.
- Vokālais ansamblis Atbals (Londonā) – Vadītājs Leslijs Īsts (Leslie East, 1949) 6 dziedātāji – 1984.
- Notingemas sieviešu dziedātāju vienība Atvasara – Diriģents Imants Balodis – 9 dziedātāji – 1986.

AMERIKAS SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

- Aiovas latviešu biedrības jauktais koris (Demoinā) – Diriģents Arnis Akselis – 27 dziedātāji – 1988.
- Bostonas latviešu koris Līga – Diriģents Jānis Austrums (1912) – 45 dziedātāji – 1983.
- Bostonas meiteņu ansamblis – Vadītāja Anita Kuprisa (1958) – 1987.
- Bostonas Trimdas draudzes sieviešu koris – Diriģente Anita Kuprisa (1958) – 1987.
- Kolibri ansamblis (Bostonā) – Vadītāji: Pēteris Aldiņš (1953) un Imants Mežaraups (1958) – 9 daļībnieki – 1986.
- Vīru dubultkvartets Tēvija (Bostonā) – Vadītājs Jānis Ansbergs (1911) – 10 daļībnieki – 1988.
- Bukskauntijas latviešu baptistu draudzes koris – Diriģents Ernests Ķeris (1913) – 1981.
- Čikāgas Daugavas vanadžu dubultkvartets – Diriģente Loriņa Vuda (Laurie Wood, dz. 1959) – 8 daļībnieces – 1987.
- Čikāgas kamerkoris Tās balsis – Diriģente Māra Vārpa – 12 dziedātāji – 1989.
- Čikāgas latviešu baptistu draudzes koris – Diriģents Rūdolfs Kalnmals (1929) – 1981.
- Čikāgas latviešu biedrības jauktais koris – Diriģents J. Kalniņš – 1987.
- Čikāgas latviešu ev. lut. Ciānas draudzes koris – Diriģents Rūdolfs Kalnmals (1929) – 58 dziedātāji – 1988.
- Čikāgas vīru koris – Diriģente Māra Vārpa – 17 vīri – 1988.
- Detroitas Daugavas vanadžu ansamblis Dziesma – Vadītāja Astra Kalniņa – 10 daļībnieces – 1987.

Detroitas latviešu jauktais koris – Diriģente Aina Brože – 7 dziedātāji piedalās 7. vispārējos ASV latviešu dziesmu svētkos – 1983.

Dienvīdflorīdas dziedātāju kopa – Diriģente Rūta Kalniņa – 6 daļībnieki – 1988.

Studentu biedrība Dziesmuvara – Diriģents Viktors Rundāns (1907) – 19 dziedātāji – 1983.

Filadelfijas latviešu baptistu draudzes koris – Diriģents Viktors Baštiks (1912) – 1987.

Filadelfijas ev. lut. sv. Jāņa draudzes koris – Diriģente Ārija Šulca (1921) – 24 dziedātāji – 1988.

Filadelfijas latviešu vīru dubultkvartets – Vadītājs Ojārs Jurjāns – 8 daļībnieki – 1988.

Kameransamblis Melodija, tagad: Melodia (Filadelfijā) – Vadītāja Gunta Plostniece – 10 daļībnieces – 1988.

Kamerkoris Auseklis (Filadelfijā) – Diriģenti: Ralfs Augstroze (1960) un Imants Mežaraups (1958) – 14 dziedātāji – 1988.

Grandrepīdsas latviešu baptistu draudzes koris – Diriģents Arturs Pakalns – 1981.

Grandrepīdsas latviešu jauniešu ansamblis Saskaņa – Diriģente Monika Strautniece (1963) – 19 dziedātāji – 1982.

Grandrepīdsas latviešu koris – Diriģenti: Monika Strautniece (1963) un Roberts Zuika (1913) – 44 dziedātāji – 1988.

Indiānas latviešu biedrības koris (Indianapolisā) – Diriģenti: Aija Brugmena (Brugman, dz. 1944) un Voldemārs Melkīšis (1917) – 34 dziedātāji – 1988.

Kalamazū Daugavas vanadzū ansamblis – Diriģents Jānis Zuika – 19 daļībnieces – 1988.

Kalamazū latviešu jauktais koris – Diriģents Jānis Zuika – 49 dziedātāji – 1988.

Kalamazū vīru koris – Diriģents Roberts Zuika (1913) – 16 dziedātāji – 1988.

Klīvlendas latviešu baptistu draudzes koris – Diriģenti: Benita Ukstiņa un Torilds Barbins – 19 dziedātāji – 1988.

Klīvlendas apvienotās ev. lut. draudzes koris – Diriģents Vilnis Ciemiņš (1935) – 1983.

Klīvlendas latviešu biedrības koris – Diriģents Andris Ūdris (1936) – 53 dziedātāji – 1988.

Konektikutas Rotas koris – Diriģente Irīna Kupče – 31 dziedātājs – 1988.

Konektikutas Rotas koģa jauniešu ansamblis – Diriģente Irīna Kupče – 11 dziedātāji – 1982.

Līnkolnas latviešu koris – Diriģente Māra Tiģere – 25 dziedātāji – 1988.

Longailendas koris (Ņujorkā) – Diriģente Irēne Jasuta (1957) – 40 dziedātāji – 1988.

Losandželosas kameransamblis Solaris – Vadītāja Daira Cilne (1944) – 8 daļībnieki – 1982.

Losandželosas latviešu koris – Diriģente Daira Cilne (1944) – 31 dziedātājs – 1988.

KORU UN ANSAMBLU SKAITS BRĪVAJĀ PASAULĒ
ASTOŅDESMITAJOS GADOS
(IEKAVĀS DZIEDĀTĀJU SKAITS)

- Vīru ansamblis Dziedošie maksšķernieki (Mančesterā) – Vadītājs Tālivaldis Paups – 1987.
- Brusubārdas jauniešu ansamblis (Milvōki) – Vadītājs Ernests Brusubārdis, jun. (1963) – 1987.
- Brusubārdas koris (Milvōki) – Diriģents Ernests Brusubārdis, sen. (1941) – 26 dziedātāji – 1986.
- Milvōki Daugavas vanadžu dubultkvartets – Diriģents Ernests Brusubārdis, jun. (1963) – 8 dalībnieces – 1988.
- Milvōki Daugavas vanagu vīru koris – Diriģents Ernests Brusubārdis, jun. (1963) – 24 dziedātāji – 1988.
- Milvōki jauktais koris Dzimtene – Diriģents Gunārs Blaumanis (1926) – 43 dziedātāji – 1988.
- Ansamblis Teiksma (Mineapolisā) – Vadītāja Elga Pone – 9 dziedātāji – 1988.
- Mineapolisas Kristus draudzes vokālais ansamblis – Diriģente Biruta Andersone – 10 dziedātājas – 1983.
- Mineapolisas-Sentpōlas ev. lut. draudzes koris – Diriģente Guna Skujiņa (1944) – 40 dziedātāji – 1988.
- Vīru ansamblis Atvaļinātie kanaki (Mineapolisā) – Vadītāja Guna Skujiņa (1944) – 1987.
- Ņubransvikas-Lēkvudas draudzes koris – Diriģente Ingrīda Stīla (Steel) – 28 dziedātāji – 1988.
- Ņujorkas dziedātāju ansamblis – Vadītāja Dace Aperāne – 10 dziedātāji – 1987.
- Ņujorkas latviešu baptistu draudzes koris – Diriģents Eduards Baštiks (1906) – 1986.
- Ņujorkas latviešu koris – Diriģents Andrejs Jansons (1938) – 67 dziedātāji – 1988.
- Ņujorkas latviešu vīru ansamblis Straume – Diriģente Brigita Alka (dz. Liepājā) – 11 dalībnieki – 1989.
- Pokipsi latviešu koris – Diriģents Māris Kristapsons (1953) – 17 dziedātāji – 1988.
- Portlendas latviešu koris – Diriģents Kārlis Jurisons (1961) – 22 dziedātāji – 1988.
- Ročesteras Līgas koris – Diriģente Velta Zadiņa – 16 dziedātāji – 1988.
- Sentpītersbergas latviešu biedrības jauktais koris (Florīdā) – Diriģents Visvaldis Grīnbergs – 30 dziedātāji – 1988.
- Sieviešu dubultkvartets Sigulda (Sietlā) – Vadītāja Maija Riekstiņa – 8 dziedātājas – 1989.
- Sietlas koris – Diriģents Pēteris Galinš (1930) – 51 dziedātājs – 1988.
- Sirakūzu jauktais koris Dziesmu pūrs – Diriģente Aina Sandera – 13 dziedātāji – 1988.
- Sirakūzu jauniešu koris – Vadītājas: Anna Olševska un Ruta Petričeka – 15 dziedātāji – 1982.

Takomas latviešu koris – Diriģente Fanija Matīša – 23 dziedātāji – 1982.

Takomas latviešu sieviešu ansamblis – Vadītāja Fanija Matīša – 1987.

Ziemeļkalifornijas jauktais koris – Diriģente Vija Adamoviča (dz. Rīgā) – 34 dziedātāji – 1982.

AUSTRĀLIJĀ

Adelaides DV dziesmu ansamblis Jautrie vecīši – 5 daļībnieki – 1986.

Adelaides latviešu biedrības jauktais koris – Diriģente Astra Kronīte (1954) – 46 dziedātāji – 1988.

Adelaides latviešu jauniešu koris – Diriģenti: Inese Laine un Aldis Sils (1968) – 1988.

Adelaides vokālais ansamblis Zemais do – 6 daļībnieki – 1988.

DV Adelaides nodaļas vīru koris Daugava – Diriģents Staņislavs Līvmanis (1923) – 56 dziedātāji – 1986.

Brisbenas latviešu biedrības jauktais koris Beverīna – Diriģents Ēriks Ozoliņš (1923) – 35 dziedātāji – 1987.

Kanberas latviešu jauktais koris – Diriģente Irma Pumpura (1924) – 16 dziedātāji – 1985.

DV Melburnas nodaļas vīru ansamblis Kursā – Diriģents Bruno Birzenieks (1929) – 15 daļībnieki – 1988.

Dziesmuvaras Austrālijas kopas koris (Melburnā) – Diriģente Ērika Ābele (1924) – 38 dziedātāji – 1988.

Melburnas etnografiskās mūzikas ansamblis Mēmais – Vadītāji: Gunārs Nāgelis (1952) un Brigita Stroda – 8 daļībnieki – 1987.

Melburnas jauniešu ansamblis Zils – Vadītāja Linda Aleksejeva – 7 daļībnieki – 1988.

Melburnas jauniešu koris Daina – Diriģente Zane Ritere (1939) – 31 dziedātājs – 1988.

Melburnas latviešu biedrības jauktais koris Rota – Diriģents Viktors Bendrups (1925) – 56 dziedātāji – 1988.

Rotas sieviešu koris (MLB jauktā koģa Rotas nozare Melburnā) – Diriģente Ruta Brože (1953) – 42 dziedātājas – 1988.

Pertas jauniešu dziesmu ansamblis Kortelītis – 8 daļībnieki – 1987.

Pertas latviešu jauktais koris – Diriģentes: Ingrīda Dekera (Dekker) un Anita Rudaka – 41 dziedātājs – 1985.

Sidnejas jauniešu koris – 18 dziedātāji – 1988.

Sidnejas latviešu jauktais koris – Diriģents Haralds Rutups (1922) – 63 dziedātāji – 1986.

Sidnejas latviešu vīru koris – Diriģenti: Juris Balodis (1956) un Daina Jaunbērziņa (1955) – 48 dziedātāji – 1988.

Vokālais ansamblis Laikmets (Sidnejā) – Pianists un vadītājs Imants Līcis – 9 daļībnieki – 1987.

KANĀDĀ

Daugavas vanadžu koris Saskaņa (Hamiltonā) – Diriģente Skaidrīte Darkēvica – 22 dziedātājas – 1988.

Hamiltonas jaunatnes koris – Diriģents Andris Dindzāns – 16 dziedātāji – 1982.

Hamiltonas latviešu biedrības dziedātāju kopa – Vadītājs Jānis Dindzāns – 16 daļībnieki – 1988.

Hamiltonas latviešu ev. lut. Kristus draudzes koris – Diriģente Skaidrīte Darkēvica – 22 dziedātāji – 1986.

Londonas latviešu koris – Diriģente Katrīna Pipaste – 11 dziedātāji – 1986.

Montrealas Mazbals – Diriģents Andrejs Vītols – 8 dziedātāji – 1982.

Otavas jauniešu koris – Diriģents Aivars Staško (1937) – 7 dziedātāji – 1987.

Otavas latviešu koris – Diriģents Aivars Staško (1937) – 23 dziedātāji – 1986.

Otavas vīru koris Junda – Diriģents Aivars Staško (1937) – 1987.

Sentkatarinas Daugavas vanadžu ansamblis Senatne – Vadītāja Ārija Freimane – 12 daļībnieces – 1988.

Daugavas vanagu vīru koris Kanādā (Torontō) – Diriģents Auseklis Pērkons (1932) – 27 dziedātāji – 1988.

Jauniešu jauktais koris Jaunbals (Torontō) – Diriģente Dace Šmita (1954) – 19 dziedātāji – 1983.

Latviešu koris Daina (Torontō) – Diriģente Astra Vītola – 34 dziedātāji – 1988.

Toronto Bezbals – Diriģents Jānis Beloglāzovs (1955) – 30 dziedātāji – 1982.

Toronto Bezvārda ansamblis – Vadītāja Māra Gulēna – 8 dziedātājas – 1982.

Toronto latviešu baptistu draudzes koris – Diriģents Žanis Gertners, arī Arvīds Purvs (1926) – 8 dziedātāji piedalās 8. dziesmu svētkos Kanādā – 1986.

Toronto DV sieviešu koris Zīle – Diriģents Arvīds Purvs (1926) – 35 dziedātājas – 1988.

Toronto latviešu katoļu vienības koris – Diriģents Antons Gertmanis (1912) – 25 dziedātāji – 1981.

Toronto latviešu pensionāru apvienības koris – Diriģents Edvīns Ārgalis – 34 dziedātāji – 1987.

Toronto meiteņu ansamblis Līga – Vadītājas: Aija Auziņa un Laura Zariņa – 9 dziedātājas – 1982.

Toronto sv. Andreja ev. lut. draudzes koris – Diriģents Arvīds Purvs (1926) – 40 dziedātāji – 1988.

Toronto sv. Jāņa draudzes vokālais ansamblis – Diriģente Brigita Alka – 15 dziedātāji – 1986.

Toronto vīru ansamblis Kalvis – Vadītājs Juris Dzeguze (1917) – 14 vīri – 1986.

Toronto vīru koris Viesturs – Diriģente Vizma Makšiņa (1955) – 36 vīri – 1988.

Toronto ZALJA koris – Vadītāja Ingrīda Ziediņa – 11 dziedātāji – 1987.

Vokālais ansamblis Dzirkšis (Torontō) – Diriģente Vizma Maksiņa (1955) – 14 dziedātāji – 1989.

Vankuveras latviešu biedrības koris – Diriģente Olga Griķe – 16 dziedātāji – 1982.

VĀCIJĀ

Hamburgas latviešu biedrības koris – Diriģents Arturs Cipulis (1922) – 26 dziedātāji – 1987.

Kamerkoris Dūdas – Diriģents Marks Opeškins (1953) – 34 dziedātāji – 1987.

Hanoveras latviešu koris – Diriģente Mirdza Pomnova – 8 dziedātāji – 1987.

Ķelnes latviešu koris – Diriģents Manzars Dreimanis (1933) – 34 dziedātāji – 1987.

Minchenes un Memmingenas koris – Diriģents Pāvils Brūvers (1949) – 19 dziedātāji – 1982.

Minsteres jauktais koris – Diriģents Mārtiņš Zandbergs (1945) – 33 dziedātāji – 1987.

Minsteres vīru ansamblis Tēraudbetons – 10 dziedātāji (starp tiem 4 no ASV) – 1987.

Oldenburgas dziedātāju kopa – Diriģents Māris Poruks – 18 dziedātāji – 1987.

Vokālais ansamblis Kastietādi – Vadītāja Maruta Grase – 7 daļībnieki – 1987.

ZVIEDRIJĀ

Gēteborgas latviešu koris – Diriģente Ilze Šakara (1944) – 21 dziedātājs – 1984.

Lundas latviešu draudzes koris – Diriģente Magdalēna Persona (Persson) – 17 dziedātāji – 1984.

Stokholmas latviešu koris – Diriģente Gaida Rulle (1959) – 45 dziedātāji – 1987.

Vokālais ansamblis Vilcējas – Vadītāja Silvija Stroda – 5 daļībnieces – 1987.

Pēc tiem pašiem avotiem, kur ņemtas ziņas par korjiem un vokālajiem ansambļiem – lielāko tiesu sarīkojumu programmām – konstatētas koklētāju vienības, kas darbojušās astoņdesmitajos gados.

ANGLIJĀ

Lesteras koklētājas – 5 daļībnieces – 1986.

Tautas mūzikas ansamblis Dūdaļnieki – Vadītājs Raimonds Dāle – 11 daļībnieki – 1987.

AMERIKAS SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

Grandrepidsas koklētāju grupa – Vadītāja Māra Zirne – 10 daļībnieki – 1982.

Sentpītersbergas dziedātāju un koklētāju ansamblis – Vadītājs Fēlikss Elksnītis – 1987.

AUSTRĀLIJĀ

Adelaides latviešu biedrības kokļu ansamblis Ausma – Vadītāja Lilita Šulca (1963) – 11 koklētāji – 1983.

Brisbenas koklētāji – 5 daļībnieki – 1988.

Melburnas kokļu ansamblis Teika – Vadītājs Elmārs Liepiņš (1916) – 7 daļībnieki – 1983.

KANĀDĀ

Hamiltonas koklētāju un dainotāju kopa – Vadītāji: Saulīte Neimane un Jānis Dindzāns – 5 daļībnieki – 1987.

Toronto latviešu biedrības koklētāju ansamblis Auseklītis – Vadītāja Ariāna Liepiņa (1941) – 9 daļībnieki – 1987.

VĀCIJĀ

Vokāli instrumentālā grupa Ķelnes prāģeri – Vadītājs Austris Grasis – 7 daļībnieki – 1987.

ZVIEDRIJĀ

Koklētāju ansamblis Trideksnis (Stokholmā) – Vadītāja Gaida Rulle (1959) – 4 daļībnieces – 1982.

Astoņdesmitajos gados darbojušies vēl dažāda rakstura vokālinstrumentāli ansambļi. Starp tiem ir gan pastāvīgas ilggadīgas vienības (piemēram, Čikāgas piecīši, kas pulcējuši ievērojamu klausītājiem skaitu, sevišķi, viesojoties 1989. gadā okupētajā Latvijā), gan grupas ar īslaicīgu darbību, kas veidojušas kādam atsevišķam gadījuma. Šeit atzīmēti daži, kas minēti sarīkojumu programmās vai periodikā.

ASV

Rokmūzikas grupa Bob and the Latvians (Ņujorkā) – Vadītājs Richards Skulte – 5 daļībnieki – 1987.

Čikāgas piecīši – Vadītājs Alberts Legzdiņš – Daļībnieki: Janīna Ankipāne, Armands Birkens, Uldis Ievāns, Uldis Streips (arī citā sastāvā) – 1989.

Vokālais ansamblis Lampu drudzis – 3 daļībnieki – 1987.

Ausmas Līdaces estrādes ansamblis – 7 daļībnieki – 1987.

Jauniešu mūzikas ansamblis Lillā līmuziņš (ASV rietumkrastā) – 1987.

Populārās mūzikas ansamblis Trīs no Pārdaugavas – Fēlikss un Mārtiņš Ērmanis un Vilnis Baumanis – 1988.

Kanādā

Montrealas ansamblis Mērnīku laiki – 5 daļībnieki – 1987.

Rokmūzikas ansamblis Elektriskie burkāni (Torontō) – 8 mūziķi – 1987.

Vācijā

Rokmūzikas grupa Arvīds un mūšitēji – 7 daļībnieki (arī no citurienes) – 1982.

Rietumvācijas rokgrupa Ludvigs dzird – 4 daļībnieki – 1989.

MŪZIĶU ĪSBIOGRAFIJAS

Lilija Dunsdorfa, Ziedone Caune, Melita Ozola

Šai pārskatā mēģināts ietvert dažādu nozaļu latviešu mūziķus – komponistus, diriģentus, vokālistus un instrumentālistus, arī mūzikologus un mūzikas pedagogus – no latviešu mūzikas vēstures sākuma laikiem līdz mūsdienām. Kaut lielākā vērība veltīta brīvajā pasaulē nokļuvušajiem, atzīmēti arī daži redzamākie latviešu mūziķi okupētajā Latvijā.

Datu avoti ir enciklopēdijas, lielāko sarīkojumu programmas, *Archīva* 6. un 18. sējums, *Latvju mūzikas* 1–17. sējums un atzīmes presē. Sniegtās ziņas ir: uzvārds (precētām sievietēm iekavās dzimtais uzvārds) un vārds, dzimšanas (arī miršanas) datums un vieta, izglītība, darbība mūzikas laukā, eventuāli norāde uz mītnes zemēm un norāde uz agrāko *Archīva* sējumu, kurā jau bijušas ziņas par attiecīgo personu; piemēram, šifrs A 18: 213 norāda, ka ziņas atrodamas *Archīva* 18. sējuma 213. lpp.

SAĪSINĀJUMI: A – *Archīvs*; akad. – akadēmija, akadēmisks; ans. – ansamblis; ārk. prof. – ārkārtas profesors (associate professor); b. – beidzis, beigusi; BM – Bachelor of Music; BMA – Bachelor of Musical Arts; BS – Bachelor of Science; dir. – direktors; diriģ. – diriģējis, diriģējusi, diriģente, diriģents; doc. – docents; dr. – draudze, draudzes; dub.-kvart. – dubultkvartets; dz. – dzimis, dzimusi, arī: dziesmu; dz. d. – dziesmu diena, dziesmu dienas; dz. sv. – dziesmu svētkos, dziesmu svētku; dzied. – dziedāšanā, dziedāšanas, dziedātāju; j. k. – jauktais koris; K – konservātorija; Kan. – Kanādā, Kanādas; KD – kultūras dienas (Austrālijā); kokl. – koklētāju; LK – Latvijas konservātorija; LKA ASV – Latviešu koģu apvienība ASV; LMA – Latvijas mākslas akadēmija; LO – Latviešu opera; loc. – locekle, loceklis; LU – Latvijas universitāte; LVK – Latvijas valsts konservātorija; LVU – Latvijas valsts universitāte; māc. – mācījies, mācījies; māc.-sp. – mācībspēks; MM – Master of Music; MME – Master of Music Education; MS – Master of Science; NO – Nacionālā opera; nom. – nometne, nometnes; nov. – novada, novadu; O – opera; OBT – L-jas akadēmiskais operas un baleta teātris; orķ. – orķestri, orķestrī, orķestra; pag. – pagastā; papild. – papildinājies, papildinājies; pavad. – pavadītāja, pavadītājs (parasti ar klavierēm vai ērģelēm); red. – redaktors; RPI – Rīgas politehniskais institūts; s. k. – sieviešu koris; simf. – simfoniņa, simfōniskis; sk. – skola, skolā, skolas; skolot. – skolotāja, skolotājs, skolotāju; stud. – studējis, studējusi; sv. – svētki; TK – tautas konservātorija; U – universitāte; vad. – vadītājs, vadītājs, vadītājs; v. k. – vīru koris; ZA – Zinātņu akadēmija.

ĀBELE, Ādofs (24. I 1889 Blomē – 1. VIII 1967 Kalamazū) – komponists, diriģents, ērģelnieks ev. lut. draudzēs; 1909–1915 stud. Pēterpils K; no 1924 LK māc.-sp., no 1927 arī Dziesmuvaras koģa diriģ.; no 1944 Vācijā, no 1950 ASV; diriģ. koģus un 1. un 2. ASV dz. sv. kopkoģi; darbi simf. orķ., ērģ., trimdā kompon. 20 oriģināldz.; piemiņas grāmata *Ādolfa Ābeles atcerei* 1986 [1987]; A 6: 139, 18: 212, 29: 38.

ĀBELE (VĪĶELE), Ērika (dz. 1924 Rīgā) – pianiste, diriģente; b. Erlangenas U klav. un ērģ. kl.; vad. tautasdeģu koģas Vācijā un Austrālijā, diriģ. Balaratas latv. j. k., Melburnas Dziesmuvaras koģa diriģente no 1985; A 18: 212.

ĀBOLIŅŠ, Ernests (3. I 1907 Zaubē – 27. I 1978 Bostonā) – dziedātājs (tenors) un diriģents; māc. dzied. privāti un Jaunanglijas K (ASV), bieži dziedājis latv. sarīkojamos un baznīcās, vad. kori L-jā un Vācijā, Amerikas latv. teātra Bostonā mūzik. vadītājs; A 17: 141, 18: 213.

ĀBOLIŅŠ, Ziedonis (dz. 21.III 1926 Tukumā) – diriģents; māc. vijolspēli mūz. sk. L-jā, Anglijā ieguvis būvīnž. gradu un turpinājis mūz. izgl.; diriģ. Londonas latv. jaukto kori; kopkora diriģ. dz. d.; no 1979 Angl. dz. d. org. komit. pr-dis. A 12: 63, 18: 213.

ACTIŅA, Rasma – sk.: SALMIŅA.

ADAMOVIČA (ZARIŅA), Vija (dz. 15.VIII 1941 Rīgā) – diriģente, grafike; māc. klavieresp. un vijolsp. Sinsinati (Cincinnati) U, 1964 BS (komerc. mākslā); papild. Zalcburgā; māc. diriģ. Sanhozē (San Jose) valsts U; kopš 1978 Ziemeļkalif. latv. kora diriģ.; vad. 8. un 9. rietumkr. dz. sv. kopkori (1982).

ĀDAMSONS, Jānis – čellinieks; ilggadīgs amer. simf. orķ. mūziķis Indianapolisā.

ADIJĀNS, Bernards (30.VI 1919 Bērzglā – 27.I 1981 Sidneja) – diriģents; stud. Melburnas K; vad. latv. katoļu kori Melburnā (1950–1955) un Sidneja un Sidnejas latv. vīru kori no 1976. A 18: 213.

ADMIRĀLA (ADMIRAAL, dz. CAUNE), Ivete (dz. 24.II 1967 Melburnā) – ērģelniece; māc. Jamahas (Yamaha) mūz. sk. Dandenongā; Linkolna inst. Melburnā 1984 dipl. (lietoj. zin.); Melburnas ev. lut. dr. ērģelniece 1980–1987, vad. bērnu orķ. vas. nom.

ALGARA, Vilma – sk.: ŪBELĪTE.

AISTARA, Sarmīte – sk.: ALĻE.

AIZSTRAUTA, Inga (dz. 1969 Austrālijā) – čelliniece; māc. klavierespēli; stud. mūz. Sidnejas U filol. fak.; sōliste jaun. konc. 37. KD (1987).

AKERBERGA, Ilze (dz. 8.VIII 1953 Bruklinā, ASV) – komponiste un ērģelniece; Bruklinas koll. BA (1975), MA (1977), papild. ērģelispēlē Vācijā un Francijā; vokāli un instrum. skaņdarbi; koncertējusi ASV, Zviedrijā uc.; palīgdiriģ. Ņujorkas latv. korī, ērģelniece Ņujorkas latv. ev. lut. dr.; vad. arī Vašingtonas (Kolumb. apg.) latv. kori, diriģ. 2. latv. jaun. dz. sv. kopkori (1977). A 18: 213.

AKSELIS, Arnis – diriģents un dziedātājs (baritons) – vada Aiovas latv. b-bas jaukto kori (1987).

ALBERINGS, Ludvigs (6.IX 1881 Ternejā – 28.II 1968 Vircburgā) – diriģents; 20. gs. sāk. dibin. Nauksēnos dzied. un mūz. b-bu; vad. kori L-jā un Vācijā; A 18: 213.

ALBERTIŅA (BRAUNA), Ludmila (7.IV 1909 Saldū – 28.V 1967 Kanādā) – b. LK; Kanādā dirig. vīru kori Viesturu (1958–1967), Kokles kori un vanadžu kori Senatnī (1965–1967). A 18: 213.

ALBERTS, Pēteris (dz. 8.XII 1953 Stokholmā) – mežradznieks; dzīvo Anglijā; sōlists 5. latv. jaun. dz. sv. 1985.

ALDIŅA, Līga – skolotāja un dziedātāja; Taftsa (Tufts) U: BA un MA (fr. val.), stud. Longī (Longy) mūz. sk.; sōliste 3. latv. jaun. dz. sv. (1979), koncertējusi baznīcās; Kolibri ansambļa daļbiece.

ALDIŅŠ, Mārtiņš (dz. 6.XII 1946 Rēgensburgā, Vācijā) – komponists, dziedonis, klarnetists, koklētājs un stabulnieks; stud. mūz. Konektikutas (Connecticut) U; Longi mūz. sk. Kembriđžā MA (senlaiku mūz. un stabules spēlē); Kolibri ans. daļbn., sniedzis stabules koncertus, godalgots jauno komponistu konkursā 1970; iedzied. skaņuplates.

ALDIŅŠ, Pēteris (dz. 17. X 1953 Vilimantikā, ASV) – skaņumākslinieks; 1979 Longi mūz. sk. Kembridžā dipl. kompoz., Karnegi Mellona U Pitsburgā MA (kompoz.); turpin. stud. Bostonas U; 1976 Bostonā nodib. Kolibri ans. un ir tā mūzik. vad., sevišķu vēribu veļtījot seno tautas mūz. instr. sagādei un lietošanai; pedāl. visos latv. jaun. dz. sv. mūzicējot, diriģējot un komponējot. A 18: 213.

ALDIŅŠ, Valdis (9.IV 1916 Krustpils pag. – 23.VIII 1979 ASV) – skolotājs un diriģents; vad. koŗus L-jā un Vācijā, Rotas kori Konektikutā, ASV. A 12: 65, 18: 214.

ALKA (DOBELE), Brigita (dz. Liepājā) – pianiste un dziedātāja; Toronto U mūz. fak. BM; Ņujorkas stāta U Bafalō (Buffalo) MA; stud. dzied. Bafalō un Prinstonā (Princeton); dzied. amer. kamerkorī un O uzved., māca mūz. latv. jaun. nometnēs, kopš 1978 vada Toronto sv. Jāņa dr. vokālo ansambli.

ALUNĀNS, Ralfs (19.I 1902 Rīgā – 11.VI 1978 Valtenhofenā, Vācijā) – b. LK kompoz. kl., kompon. dziesmas un instrumentāldarbus; diriģ. Memmingenas latv. kori Staburagu. A 6: 139, 12: 68, 18: 214.

ALUŽĀNE (ŠŪPULE), Alma (dz. 16.VI 1910 Cirgaļos) – skolotāja un diriģente; vad. Minsteres latv. ģimn. kori līdz 1974 un Minsteres dzied. kopu. A 12: 68, 269, 17: 142, 18: 214.

AĻĻE, Linda (dz. 26. X 1955 Filadelfijā) – čelliece; Džuljarda (Julliard) mūz. sk. Ņujorkā 1977 BA un 1978 MA, papild. Jēlas (Yale) U ASV, Zalcburgā, Frankfurtē un Maskavā; daudz koncertējusi Eiropā, Kanādā, ASV; sōliste ASV 8. dz. sv. 1988 (ar Birutas vārdu).

AĻĻE (AISTARA), Sarmīte (dz. 1959 Čikāgā) – pianiste un diriģente; BFA (mūz. paid.) Čikāgas Nortparka koll.; diriģējusi siev. kopkori DV 6. glob. dienās 1989.

ANČAROVS, Voldemārs – sk.: KADIĶIS.

ANDERSONE, Anda – sk.: JUNGE.

ANDERSONE, Austra – sk.: PLAMPE.

ANDERSONE (SPRŪDA), Biruta – diriģente; Mineapolisas Kristus dr. vokālā ansambļa vadītāja 1983.

ANDERSONE, Daira – sk.: CILNE.

ANNUS (ZEILE), Edīte (dz. 24.X 1946) – skolotāja, diriģente; beigusī Kombsa (Combs) mūz. koll. 1968, Kolumbijas U skolot. koll. Ņujorkā 1976 MA; ASV vad. Filadelfijas kokl. grupu 1971 un siev. ans. Dainuvīti 1972; Dziesmuvaras koŗa Ņujorkas grupas vadītāja 1973. A 12: 64, 18: 242.

ANSBERGS, Jānis (dz. 11.II 1911 Rīgā) – diriģents; stud. LK, b. LU tautsaimn. nod. 1942; dibin. un vada vīru dub.-kvart. Tēvijū, bijis koŗu un ansambļu vad. un ērģelnieks Bostonā, ASV 6. visp. dz. sv. padomes pr-dis un koŗu noz. vad. A 12: 63, 17: 143, 18: 214.

ANŠEVICA (KRASTIŅA), Velta (1902 – 18.XII 1973) – pianiste; stud. LU (ģerm. val.), māc. klavierģspēli; no 1950 klavierģstud. vad. ASV, Pokipsi latv. dr. ērģelniece.

ANŠMITA (GLESKE), Laimdota (dz. 19.VIII 1944 Rīgā) – folkloriste un dziedone; ASV stud. Veinas (Wayne) U; Rūzvelta U Čikāgā 1980 BA, 1982 MM (dzied.); dziedājusī latv. tdz. kokles pavadģjumā sarģkojumos un ASV 3. visp. latv. dz. sv. (1963), iedziedājusī skaņuplates; pirmais patģģvģģgais koncerts 1984.

APARJODS, Voldemārs (20.II 1910 Jaunpiebalgā – 19.III 1984 Mīlvōkī) – diriģents; stud. hum. zin. Baltijas un Ņelnes U Vācijā; L-jā diriģ. aizsargu kori un kopkori nov. dz. sv.; ASV no 1951 bijis Mīlvōkī latv. v. k. un siev. seksteta vad., 1983 organizēja ASV 7. visp. dz. sv. mūz. daļu; LKA ASV padomes loc.; ierosinājis dziesmu krājumu publicēšanu. A 12: 65, 78, 17: 143, 18: 214.

APERĀNE (ŠTAUVERE), Dace (dz. 19.XII 1953 Vinipegā, Kanādā) – komponiste un diriģente; 1976 Mekgila (McGill) U Montrealā BM, Hantera (Hunter) koll. Ņujorkā MA (mūz.); papild. kompoz. Parīzē un Ņujorkā; kompon. dziesmas, simf. poēmu, kantātes (darbi godalgoti); mācījusi mūz. amer. sk. un latv. skolās, kursus un nometnēs, mūz. noz. vad. 4. un 5. latv. jaun. dz. sv. un mūz. nom. Orfordā (1985); Kr. Barona balva par kantāti Balsis (1981).

APINE, Anita – Sidnejas U 1975 BA un Dip. Ed.; vad. Sidnejas kokl. ansambli 1970. A 18: 214.

APKALNE, dz. ŠREIBERE (SCHREIBER), Marga (dz. 22.IV 1925 Brēmenē) – dziedone, koncertsōliste; b. valsts mūz. augstsk. Detmoldā, pievērsusies latviešu mūzikai; sōliste 3.Eiropas latv. dz. sv. 1973, 1. Vācijas latv. dz. d. 1976, Baugas koncertuzved. Pasaules brīvo latviešu 2. dziesmu dienās (1984).

APKALNS, Longīns (dz. 17.XII 1923 Rīgā) – dziedonis (baritons, vēlāk drām. tenors), diriģents un komponists; no 1944 Vācijā; māc. kompoz. J.Vītola vad. 1945–1947, dzied. Detmoldas mūz. akad. no 1946; sōlists Osnabrikas O 1950, arī Detmoldas O un Vācijas radiof.; kompon. skaņdarbus laikmetīgā ievirzē: 3 simfōn., sōlodz. ciklus, kantātes ar orķ. pavad., koŗa dz., garīgo mūz., arī kokļu mūz. un latv. tdz. apdars; mūz. daļas vad. 2.Eiropas latv. dz. sv. (1968), diriģ. 2. latv. jaun. dz. sv. (1977) un dz.d. Visbijā (1979); publ. grāmatu *Lettsche Musik* (1977), līdzred. rakstu krāj. *Latvju mūzika*. A 6: 139, 7: 101, 12: 68, 18: 214.

ĀRONE, Elvīra – sk.: RENGA.

AŠMANE, Anna – sk.: SIETINSONE.

AUGSTROZE, Ralfs (dz. 24.VII 1960 Ņujorkā) – diriģents un komponists; Maiami (Miami) U: BA (kinematogr. techn.), stud. arī mūz. teōr, klavieru un čella spēli; koŗa diriģ. palīgs latv. bapt. dr., kopā ar Imantu Mežaraupu dibin. un vada kamerkori Ausekli; kompon. ap 40 skaņdarbu koŗiem, sōlistiem un instrumentiem; LKA ASV darba biroja vad. no 1989, ASV 9. visp. dz. sv. rīc. komit. pr-dis.

AUGSTUMA, Astrīda (dz. 8.VI 1942) – mūzikoloģe; Nebraskas U 1965 BM, 1967 MM; darbojusies Linkolnas simf. orķ. 1962–1967, māc.-sp. Sv. Marijas koll. un koŗa diriģ. katoļu bazn. Bismarkā, Ziemeļdakotā 1967–1968, māc.-sp. Linkolnas U Džefersonsitijā 1969–1976.

AUSTRUMS, Jānis (dz. 26.II 1912 Jumpravā) – diriģents; L-jā vad. Lielvārdes pag. j.k. un aizsargu dub.-kv., Vācijā Eslingenas nom. kori; dirig. kopkori Eslingenas un Rotveilas latv. nov. dz. sv.: Bostonā 2 gadus diriģ. turienes b-bas kori; kopš 1955 Līgas koŗa diriģents. A 12: 63, 18: 215.

AUZIŅA, Norma – sk.: LEONARDA.

AVOTIŅS, Jānis (dz. 5.X 1911 Jumurdā) – diriģējis Dziesmu vairoga kori no 1975. A 18: 215.

Āze, Rūta (dz. 10.III 1958 Torontō) – ērģeliece; Toronto karal. K dipl. (ērģel-spēlē) 1980, Toronto U 1981 BA (mūz. teōr. un vēst.); kopš 1976 ērģeln. bazn.; sōliste ērģeļu dienās; anglik. dr. ērģeliece un koŗa vad. 1985.

BABINS, Viktors (13.XII 1908 Maskavā – 1.III 1972 ASV) – pianists un komponists. b. LK klav. un kompoz. kl. 1927, ieguvis dokt. gradu, bijis Klīvlendas mūz. inst. dir. 1961–1972; darbi klavierēm un simf. orķestrim. A 6: 139.

BACHA, Paula – sk.: BRĒMĀNE.

BACHS, Jānis (18.VII 1846 Diķeros – 28.II 1931 Rūjienā) – skolotājs, komponists un ērģelnieks; b. Valkas skolot. semināru, darbojies Rūjienā un Rīgā, sarakst. dzied. māc. grāmatas skolām, kompon. un harmoniz. korāļus, piedal. Cimzes *Dziesmu rotas* pārstrādāšanā; pirmās latv. ev. lut. korāļu grāmatas autors.

BALODE, Dagnija (dz. 19.VII 1952 Ročdēlā, Anglijā) – dziedātāja (kontralts), māc. klavierisp. un dzied. Notingemas koll., b. skolot. inst. Mančesterā; sōliste jaun. rīta koncertā Angl. dz. d. Lesterā 1971, 1975.

BALODIS, Imants (dz. 1931) – diriģents; diriģ. jaun. pulc. kori 1970 un sieviešu dzied. vienību 1977 Notingemā, Anglijā; Anglijas latv. 9. dziesmu dienu rīc. komit. loc. A 12: 63, 18: 215, 19: 237.

BALODIS, Juris (dz. 1956) – diriģents; Sidnejas U : BA; māc. ērģelisp. un mūzikas teōr., arī klavierispēli; Sidnejas latv. vīru koŗa diriģents no 1981.

BALODIS, Kārlis (1905 – 7.XII 1972 Kanādā) – meŗradznieks; stud. LK, spēlējis L-jas radiof.; no 1949 Kanādā; spēlējis Vinipegas simf. un Halifaksas O orķestrī.

BALODIS, Niklāvs (dz. 16.II 1901 Kalsnavā) – skolotājs un diriģents; 1933 LU phil. mag., 1932 LK brīvmāksl. (dzied.); diriģ. Sirakūzu U kori ASV. A 17: 146; 8: 215.

BALODIS, Roberts (16.X 1918 Smiltēnē – 29.X 1985 ASV) – diriģents; mūziku māc. Jelgavas skolot. inst. un Jelgavas TK; diriģ. daudzus koŗus, arī Jelgavas v. k. Dziedoni un Zēdelhēmas gūst. nom. kori Dziedoni, ASV Longailendas siev. ans. un Ņujorkas latv. ev. lut. dr. Longailendas kori; kopkoŗa diriģ. Priedaines un Garezera dz. d., ASV latv. 6. viisp. dz. sv. (1978) un 7. latv. dz. sv. Kanādā (1981). A 12: 65, 18: 215.

BALTERĒ, Marīna – sk.: GERINGA.

BALTIŅŠ, Harijs (dz. 24.VII 1920 Rīgā) – diriģents; māc. vijolisp. Rīgā un Sidnejas K; vad. vīru dub.-kvart. Imantu Sidnejā, Austrālijā 1950. A 18: 215.

BANDERS, Pēteris (4.XII 1906 – 2.V 1962 Detroitā, ASV) – diriģents; b. LK 1933 (bazūnes spēlē); diriģ. 4. Valmieras kājn. pulka orķ., Vācijā Vircburgas centr. nom. kori 1946, kopkori Eslingenas dz. sv. un Fišbachas dz. d., ASV Detroitas latv. kori 1952–1962. A 18: 215.

BARANOVIČA (TITOVA), dz. REIZNIECE), Valija (dz. Daugavpilī) – pianiste; b. LK ar dipl., koncertējusi Rīgas radiof., Vācijā un Austrālijā, bieži kā pavadītāja.

BARBINS, Torilds – dziedonis un diriģents; Klīvlendas koncertapv. pr-ks no 1963, Klīvlendas latv. baptistu draudzes koŗa diriģents.

BARISONS, Pēteris (18.IV 1904 Sēlpilī – 13.VII 1947 Rīgā) – komponists; b. E. Viņģera fonol. inst. 1928, LK kompoz. kl. 1932, orķ. dirig. kl. 1934; bijis diriģ. NO, simf. orķ. koncertos, no 1936 māc.-sp. LK; kompon. 2 simfōn., simf. poēmas, rapsod., kantātes, kameramūz., ap 30 koŗa dz., 20 sōlodziesmas.

BARUŠA, Maija – pianiste Dainas kori un jaun. koŗa Gaismas rĩts diriŗente Torontō 1976.

BARUŠS, Jānis (18. VIII 1921 Madonā – 11. XI 1984 Torontō) – dziedonis, diriŗents un komponists; māc. dzied. un klavierisp. Rĩgā; dub.-kvart. un koŗa vad. Vācijā un Anglijā; no 1958 v. k. Viestura un Toronto sv. Jāņa ev. lut. latv. dr. koŗa diriŗents; skaņdarbi: dziesmas jauktajam un vĩru korim un sōlodziesmas. A 12: 67, 68, 18: 215.

BASTIKS, Eduards (dz. 1906) – diriŗents; LU 1931 ārsts; ASV Ņujorkas latvieŗu baptistu koŗa diriŗents; pedāl. latv. bap. dr. koŗu dz. d. 1986. A 12: 65, 18: 215.

BASTIKS, Viktors (dz. 3. II 1912 Pērkonē) – komponists un diriŗents; studējis kompoz. LK, diriŗ. nom. kori Vācijā, Zuikas v. k. Anglijā; no 1952 dzĩvo Filadelfijā, ASV; vad. bap. dr. kori un Filadelfijas latv. koncertapv-bu; kompon. sōlodz., koŗa dz. un kantātes, starp tām 6. latv. dz. sv. Kanādā (1976) pasūtĩn. kantāti Dievam slava; sast. garĩgu dz. krājumus; PBLA KF godabalva par veikto garĩgajā mūz. (1980). A 6: 140, 12: 64, 18: 215.

BAUERS-ZEMGALIS, Kārlis (dz. 2. V 1924 Jēkabpilī) – dziedonis; māc. dzied. Vĩsbādenē, Mĩnchenē un Bernes dzied. akad. Šveicē; kopš 1967 darbojas Bāzeles O; koncertējis Eiropā, Amerikā un Austrālijā, iedzied. latv. dz. skaņuplatēs.

BAULA (BOWLE, dz. STOKMANE), Vija – dziedone (soprāns) – sōliste koncertā Grandrepidsā 1987.

BAUMANE, Anda – pianiste; Dŗuljarda (Julliard) mūz. sk. BM un MM; māc.-sp. mūz. sk. Bruklinā un koll. Ņudŗersijā, pavad. latv. koncertos; pedāl. 6. dz. sv. Kanādā.

BAUMANE, Elza – sk.: ŽUBĪTE.

BAUMANE (agrāk SALNĀJA, dz. PULCIŅA), Izolde (dz. 26. XII 1907 Rĩgā) – operdziedone (soprāns), NO sōliste 1928–1944, Vācijā sōliste Oldenburgas latv. O; no 1949 ASV; bij. sōliste ASV 2. vīsp. latv. dz. sv. (1958).

BAUMANIS, Kārlis (11. V 1835 Viļķēnos – 10. I 1905 Limbaŗos) – skolotājs, komponists, L-jas valsts himnas autors; māc. mūz. Pēterpilī; izdoti vairāki dz. krājumi.

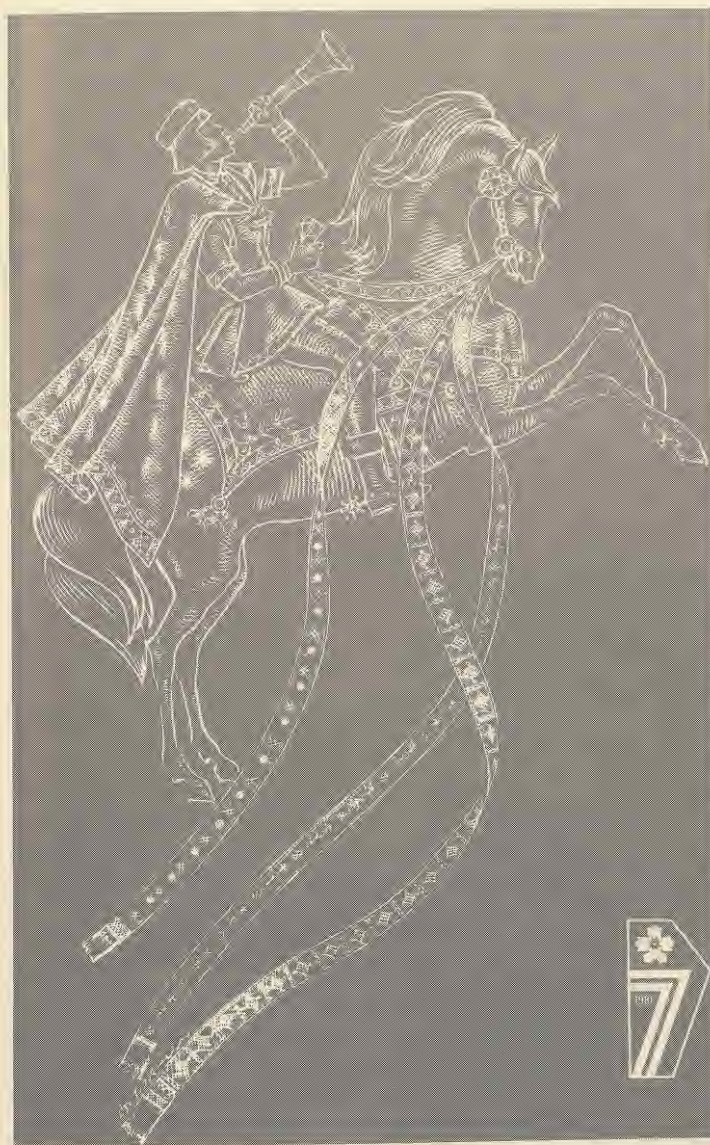
BAUMANIS, Uldis (dz. 1936 Rĩgā) – vijolnieks un diriŗents; Manhetenas mūz. sk. Ņujorkā 1961 BM, 1966 MM, 1973 Rodailendas paid. koll. DMA; sōlists, kamerģmūzikis un koncertmeistars; māc.-sp. kolledŗās un universitātēs; stĩgu kvarteta dalĩbn. 8. latv. dz. sv. Kanādā 1986. A 8: 267, 18: 216, 21: 183.

BEĶERE (PUKINSKA), Zenta (1913 – 21. X 1972 Kanādā) – dziedone: b. LK 1940, papild. Parĩzē un Toronto karal. K; koncertējusi Kanādā.

BELOGLĀZOVŠ, Arvĩds – kontrabasists; Rĩgā māc. kontrabasa un klav. spēli un mūz. teor.; stud. Toronto karal. K; spēlējis Otavas un Kvebekas simf. orķ.; no 1969 Otavas mākslas centra orķ., ar koŗu koncertējis pasaules mūzikas centros.

BELOGLĀZOVŠ, Jānis (dz. 21. VI 1955 Torontō) – pianists un diriŗents; stud. mūz. Otavas U, diriŗ. Otavas latv. kori, v. k. Jundu un Toronto Dainas kori, kopkori 1. un 3. latv. jaun. dz. sv. (1975, 1979), 7. latv. dz. sv. Kanādā (1981) un jaun. konc. kopkori 8. latv. dz. sv. Kanādā (1986). A 18: 216.

BENDRUPS, Viktors (dz. 14. VI 1925 Jelgavā) – diriŗents; māc. mūz. Jelgavas skolot. inst. un Jelgavas mūz. sk.; diriŗ. bērnu kori Dānijā; Austrālijā dziedājis O kori un māc. O skolā; 1957 diriŗ. Melburnas ev. lut. latv. dr. jaun. kori un v. k. Kokli, un kopš 1959 Melburnas latv. b-bas j. k. Rotu; kopkoŗa diriŗ. daudzās KD, 1. PBL dz. d. Visbijā un 8. latv. dz. sv. Kanādā; PBLA KF atzin. raksts 1984. A 12: 66, 17: 147, 18: 216.

7. LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKI KANADĀ
1981. G. NO 1. LĪDZ 5. JULIJAM

Eduards Dzenis

DZIESMU SVĒTKU PROGRAMMAS VĀKS

BENEFELDE, Ada (19.II 1887 Rīgā – 24.V 1967 Vircburgā) – operdziedone (li risks soprāns); b. Berlīnes K, sōliste no 1918 LO, no 1920 NO; Vircburgā režis. O uzved.

BERGERS, Harijs (dz. 1914 Liepājā) – dziedātājs (baritons); māc. LK un kursus Zalcburgā; patstāvīgi koncerti Sidnejā, sōlists Austrālijas radiof. sešdesmitajos gados.

BERGMANIS, Ivars (dz. 19.VIII 1969 Melburnā) – ērģelnieks; māc. privāti klav. un ērģeļu spēli, b. attiecīgo kursu 1985 un 1987; stud. ērģeļspēli Melburnas U Melbas K; pirmais patstāv. ērģeļmūz. koncerts 1987; ērģelnieks Melburnas latv. ev. lut. dr. un austrāl. apvien. bazn., arī koŗa vad.; pavad. sōlistu un koŗu koncertos; rakstījis arī džezu un rok-mūziku, pētījis datora izmantošanu kompozīcijā.

BERĪNO, Haralds (12.III 1906 Rīgā – 18.VIII 1982 Kanādā) – komponists; b. LK kompoz. un klav. kl.; diriģ. nom. kori Vācijā, no 1950 Kanādā, ērģelnieks un diriģents presbiter. bazn.; rakstījis vairumā vokālos skaņdarbus, arī instrum. mūz.; ap 100 sōlodz, arī ar orķ. pavad., orātorija, kantāte; ieskaņota skaņuplate. A 6: 140, 18: 216.

BERKOLDS, Pauls (dz. 12.VII 1956 Sietlā, ASV) – operdziedonis (baritons) – b. Vašingtonas štāta U mūz. fak. dzied. kl., papild. Romā; sōlists amer. O, sniedzis patstāv. koncertus ASV, Kanādā, Austrālijā; diriģ. 2. latv. jaun. dz. sv. 1977, vad. 2 x 2 nom. 1977/1978, sōlists 5. un 6. latv. jaun. dziesmu svētkos. A 18: 216.

BERĶIS, Arvīds (16.III 1906 Paņemunē – 30.VI 1974 ASV) – diriģents, mežradznieks; stud. LK meŗraga un koŗa kl.; 3. Jelgavas kājn. pulka orķ. diriģ.; Vācijā diriģ. Reichenbergas latv. kori un Eslingenas kamerkori, ASV Portlendā latv. kori; ASV rietumkrasta dz. sv. kopkoŗa diriģ. 1965, 1970, 1972. A 12: 65, 16: 92, 18: 216.

BERTHOLDE, Silvija – sk.: OZOLIŅA.

BERZINSKA (CINKA), Helēna (20.III 1892 Lietuvā – 24.IX 1956 Rīgā) – operdziedone (mecosoprāns); 1921 b. Tbilisi K; sōliste Liepājas O 1921–1925, NO 1925–1935, 1944–1948; LVK doc. 1944–1953.

BERZINSKIS, Ēvalds (24.I 1891 Lielvircavā – 4.VI 1968 Rīgā) – ģellinieks, pādagogs; 1929–1956 NO koncertmeistars, kopš 1944 LK ģella kl., vēlāk stġu instr. kl. vad., no 1959 profesors.

BĒRZIŅA, Austra – sk.: PLAMPE.

BĒRZIŅA, Dagnija – dziedātāja (soprāns); sōliste bapt. dr. korī; diriģ. jauniešu kori 1989.

BĒRZIŅA (KUKAINE, dz. KARLSONE), Elfrīda (18.IV 1904 Rīgā – 4.VI 1983 Kanādā) – sportiste, koncertdziedone, pādagoge; b. LK 1936 (dzied.); Rietumontario U prof. (fiz. audzin.) 1952–1971; Londonas latv. koŗa (Kanādā) diriģ. no 1964. A 7: 105, 12: 67, 269; 17: 148, 18: 218.

BĒRZIŅA, Irēne – sk.: ĒBERŠTEINA.

BĒRZIŅA (agrāk ZAĶE, dz. LIEPIŅA), Velta (dz. 18.VII 1916 Krievijā) – koncertdziedone; LK brīvmāksl. 1942; sōliste L-jas radiof. no 1938, koncertġusi Frontes teātrī, Vācijā latv. nom. 1944–1949; no 1949 Austrālijā; sōliste latv. sarīk., Melburnas latv. operešu ans., 29. KD Sidnejā 1979; mūz. skolot. austrāl. vidussk. A 12: 284.

BĒRZIŅA, Vizbulīte (dz. 11.IV 1929 Rīgā) – mūzikoloģe; b. LVK mūz. vēst. nod. 1958; LVK māc.-sp. 1958–1962; rakstġusi apceres presē, monogr. par Jāni Ivanovu (1964), darbu par tautas mūzik. atmodu (1983) un Jāni Zālīti (1984), analiz. skaņdarbus.

BĒRZIŅŠ, Alberts (3.IV 1893 – 23.I 1970 Zviedrijā) – vijolnieks; NO orķ. mūzikis, Rīgas dārzu un Jūrmalas konc. organizētājs; pēc 1944 Norčepingas pils. orķ. mūziķis Zviedrijā.

BĒRZIŅŠ, Leonards (dz. 24.X 1920 Rīgā) – diriģents; māc. Rīgas, Cēsu un Jelgavas skolot. inst.; vad. korus un ans. bēgļu nom. Vācijā; ASV diriģ. vīru kori Krīvu 1951–1979 un Ziemeļkalifornijas latv. jaukto kori 1959–1972. A 12: 66, 18: 216.

BĒRZKALNS, Anatolijs – pianists, mūzikologs; Kolumbijas U skolot. koll. 1961 MA (mūz.); ārk. prof. Trentonas valsts koll.; darbojas Ņujorkā, pavadot solistus; ērģelnieks draudzes sarīkojumos (1987). A 8: 267, 21: 185.

BĒRZKALNS, Valentīns (17.IX 1914 Izvaltā – 18.II 1975 ASV) – mūzikologs, komponists un diriģents; stud. LK; publ. grāmatas: *Latviešu dziesmu svētku vēsture* (1965), *Latviešu dziesmu svētki trimdā* (1968); rakstu krājuma *Latvju mūzika* red. 1968–1975; sakop. dz. krājumus j. k. un s. k.; ALA godabalva 1966. A 6: 140, 7: 106, 18: 216.

BĒTIŅŠ, Jānis (29.IV 1830 Bērzmuižā – 18.V 1912 Rīgā) – ērģelnieks; b. Irlavas skolot. semināru, sagatav. pirmos latv. ērģelniekus un orķ. mūziķus; dz. sv. kopkoņa diriģ. BICKIS, Miķelis – matemātiķis; Mekgila (McGill) U 1967 BS; māc. klavier spēli, vad. Edmontonas latv. b-bas jaukto kori 1969. A 18: 217.

BIDIŅA, Ksenija – koncertdziedone (mecosoprāns); piedal. 2. Anglijas latv. dz. d. 1950, Lielbrit. KD jaundarbu konc. 1952, 1. visp. dz. sv. atcerē 1953, Anglijas dz. d. Lesterā un Londonā 1971 un 9. Anglijas dz. d. Lesterā 1975.

BIEZAITE, Māra – sk.: LAŠČUKA.

BIEZAITIS, Ēriks (dz. 30.V 1911 Liepājā) – sabiedriska darbinieks, Adelaides latv. koņa dibin., LAA mūz. noz. vad., LAAJ mūz. krātuves dibin. un vad. no 1961; sakop. *Mūzikas krātuves katalogu* I (1974), II (1981); Tautas balva 1985. A 18: 97.

BIRZENIEKS, Bruno (dz. 19.II 1929 Liepājā) – akordeonists, diriģents; māc. Liepājas K 1941–1944 vijolspēli un harm.; Melburnā balsu apmāc. Melburnas latv. b-bas vīru kori Koklē, dzied. skolot. Daugavas skolā, akordeonists un mūzik. vad. tautasdeju kopā Daugavieši-Sakta; no 1984 diriģē vīru ans. Kursu, diriģējis vīru kopkori KD.

BIŠKAPA, Mirdza – sk.: POMPOVA.

BIŠTĒVIŅA, Anna – sk.: JUDOVIČA.

BISTĒVIŅŠ, Oļģerts (30.V 1907 Šķibē – 17.IX 1972 Arģentīnā) – diriģents un komponists; b. LK diriģ. un kompoz. kl., papild. Bāzelē; kopš 1946 darbojās Arģentīnā, orķ. diriģ. un K māc.-sp.; kopkoņa diriģ. ASV rietumkr. 4. dz. sv. (1970). A 18: 217.

BLAUMANIS, Gunārs (dz. 22.X 1926 Rīgā) – diriģents; ASV 1953 BA (sociol.); māc. klavier spēl. Rīgā; diriģ. korus ASV, Milvoki j. k. Dzimitenes diriģ. no 1974; kopkoņa diriģ. Garģezera 8. dz. d. (1984); LKA ASV padomes loc. A 18: 217.

BLŪMA, Zenta – sk.: VĪĶE.

BLUMBERGS, Osvalds – ap 1914 diriģ. Ņujorkas latv. bapt. dr. kori (kopā ar Rūdolfu BLUMBERGU) un Ņujorkas latv. ev. lut. dr. kori (no 1938). A 18: 217.

BOBKOVICS, Arturs (10.I 1885 Rīgā – 9.II 1959 Rīgā) – diriģents; 1906 b. Zondershauzenas K Vācijā; organiz. un vad. simf. orķ. koncertus Latvijā; LU mūz. dir., LU koņa, vēlāk LVU koņa diriģents.

BODNIECE (SNIEDZE), Linda – 1983 vad. Dienvidflorīdas dziedātāju kopu (dibin. 1980).

BODNIEKS, Lars – vada Dienvidflorīdas dziedātāju kopu 1983.

BOGDANOVICA (NĀRUNA), Mirdza (dz. 30. XI 1925 Rīgā) – pianiste un gleznotāja; stud. Maincas U; koncertējusi Vācijā; no 1957 ASV; papild. Džuljarda mūz. sk. un Hantera koll.; koncertējusi ASV, Kanādā, Eiropā, Tobagō un Venecuēlā; iespēlējusi skauplates 1962, 1968, 1974.

BORGIELA (ILSTERE), Daina (dz. 12. I 1949) – koncertpianiste; Depōla (De Paul) U 1969 BA (klaviersp.), Ziemeļrietumu (Northwestern) U Čikāgā 1972 MM; sōliste 3. Eiropas dz. sv. (1973); vada savu klavierstudiju Čikāgā.

BORGS, Jūlijs (3. VII 1905 Saldū – 14. II 1962 ASV) – operdziedonis; b. LK, dziedājis Liepājas O līdz 1944, Vācijā Oldenburgas O vad. režiju Sevilas bārdzinim; no 1950 Klīvlendā, no 1959 Ņujorkā.

BRACHMANIS, Arveds (1900–1956 Bostonā) – kontrabasists; ASV no 1914, māc. privāti, spēlējis amer. simf. orķ. un citur.

BRAMBATS, Kārlis (dz. 28. VII 1924 Rīgā) – mūzikologs; stud. mūz. vēst. un teoriju, instrumentāc. un kompozīciju Hamburgas U; raksti par tdz. latv. un vāciski.

BRANTE, Ksenija (24. I 1917 Krievijā – 5. IX 1979 ASV) – dziedone (lirisks soprāns); māc. dzied. LK, papild. Štutgartes mūz. augstsk.; no 1950 ASV; līdz 1973 daudz koncertēja.

BRAUNA, Ludmila – sk.: ALBERTIŅA.

BRAUNS, Joachīms (dz. 11. VIII 1929 Rīgā) – vijolnieks un mūzikologs; 1941 ar vecākiem deportēts uz Sibīriju; 1951 b. LVK vijolkl., 1964 Maskavas K mākslas zin. kand. grads; māc.-sp. LVK 1958–1971, izceļoja uz Izraelu 1972, kur ir māc.-sp. Telavivas un Jeruzalemes U; publ. 3 grāmatas un ap 300 rakstu.

BRAVO (GRAUĪŅA), Ieva (dz. 24. V 1947 Iecavā) – vijolniece; stud. Maskavas K 1969–1970; no 1970 Čilē, no 1971 Anglijā; koncertējusi Dienvidamerikā, Eiropā, ASV un Kanādā, britu radiof. un televīzijā; no 1985 dzīvo Barselonā, Spānijā.

BRECHMANE, Milda – sk.: ŠTENGELE.

BRĒDERMANIS, Jānis – vijolnieks; b. Stokholmas mūz. augstsk. altvijoles klasi (1962) un vijolspēles paid. kl. (1968); diriģējis Stokholmas latv. kori 1976. A 18: 217.

BREDIKA, Elvīra – sk.: MILTUS.

BRĒMANE (BACHA), Paula (18. II 1887 Rīgā – 29. VII 1971 Melburnā) – mūz. pedagoge, dziedātāja; stud. dzied. LK, sōliste bazn. L-jā; no 1950 Austrālijā; dzied. skolot. pamatsk. L-jā, Vācijā un Melburnā, ērģelniece ev. lut. dr.; kompon. gaidu un skautu dz.

BRĒMANIS, Gerhards (dz. 6. V 1910 Rīgā) – sabiedrīks darbinieks, skolotājs; bijis Austrālijas 2. KD rīc. komit. pr-dis Melburnā 1952, rakstījis mūz. kritikas, kompon. mūziku teātrā izrādēm un skolēnu lugu uzvedumiem.

BRIEDIS, Pēteris – vijolnieks; stud. Klīvlendas mūz. inst.; sōlists 4. latv. jaun. dz. sv. (1982) un daudzos citos latviešu sarīkojumos.

BRIEDIS, Roberts (dz. 28. XII 1901 Smiltēnē) – dziedātājs (lirisks baritons): māc. dzied. Rīgā, no 1939 papild. Itālijā; 1944–1945 sōlists Romas O; no 1953 Zviedrijā, koncertējis latviešu sarīkojumos.

BRILTS, Teodors (4. VII 1907 Kacēnos – 14. IX 1976 Kanādā) – operdziedonis (baritons); māc. LK un Itālijā; dziedājis Liepājas O un NO; no 1948 Kanādā, kur vadīja dziedāšanas klasi Halifaksas K.

BRĪVKALNE, Paula – sk. HĀKE.

BROKS, Staņislavs (dz. 10. I 1926 Dricēnos) – diriģents; māc. vijolspēli; 1954 kordiriģenta diploms LVK; diriģ. D-pils jaukto kori Daugavu, kas sacensībās iegūst pirmās vietas; rakstījis tautasdziesmu apdares korim.

BROŽE, Aina – diriģente; Detroitas latv. koŗa vad. no 1972. A 18: 217.

BROŽE, Ruta (dz. 23. VI 1953 Melburnā) – diriģente un komponiste; Melburnas U 1974 BM; mūz. skolot. vidussk.; no 1975 diriģē Melburnas latv. b-bas j. k. Rotas siev. kori; kopkoŗa diriģente Austrālijas latv. 33. KD 1983; komponējusi koŗa dziesmas.

BRUGMENA (BRUGMAN, dz. VINTERE), Aija (dz. 9. V 1944 Rīgā) – diriģente; Indiānas U 1966 BM, Batlera (Butler) U 1970 MM; Indiānas latv. b-bas koŗa palīgdiriģ. (no 1970), vad. DV siev. ans. no 1971; diriģ. Gaŗezera dz. d. kopkori 1974, 1977; vada savu klavierstudiju. A 12: 64, 17: 153, 18: 217.

BRUSUBĀRDA, Ernests (5. VIII 1880 Ārlavā – 22. IV 1968 Mīlvōkī) – diriģents; stud. Pēterpils K; L-jā dibin. Brusubārdas kori; kopkoŗa diriģ. dz. dienās Vācijā un dz. sv. ASV; rakstījis mūz. kritikas; no 1952 Brusubārdas koŗa diriģ. Mīlvōkī. A 18: 217.

BRUSUBĀRDIS, Ernests, sen. (dz. 8. XI 1941 Rīgā) – diriģents; Viskonsinas K Mīlvōkī 1960 mūz. skolot. dipl., 1963 BM, 1971 MM; 1960 pārņēma no tēva Brusubārdas koŗa vadību Mīlvōkī; diriģējis kopkori Gaŗezera 4. dz. d. (1974), Rietumkrasta 4. dz. sv. (1970), 5. un 6. ASV visp. latv. dz. sv. (1973, 1978); vada kori Mīlvōkī mūz. skolā; LKA ASV pr-dis no 1973. A 6: 140, 12: 65, 18: 218.

BRUSUBĀRDIS, Ernests, jun. (dz. 17. IV 1963 Mīlvōkī) – diriģents; stud. Viskonsinas U klavieresp., kompoz. un diriģ.; kopš 1984 diriģē Mīlvōkī DV vīru kori un DV siev. dub.-kvart.; diriģē amer. koŗus un simf. orķ., kopkoŗa diriģ. Gaŗezera dz. d. un ASV 7. un Kanādas 8. latv. dz. sv.; PBLA KF atzin. raksts par tautasdeju lieluzved. mūz. vadību 1983, tāpat atzin. raksts oriģināldziesmu konkursā.

BRŪVERS, Pāvils (dz. 10. IV 1949 Rīgā) – diriģējis Minchenes un Memmingenas kori 1984.

BŪMANE, Nora – arpiniece; dipl. arpas spēlē Toronto U mūz. fak. 1980; spēlējusi Kanādas nacion. baleta un Kanādas O orķ., Otavas simf. un Nacion. mākslas centra orķ., arī Redžainas (Regina) simf. orķ.; uzstājusies sōlo un kamermūz. koncertos; māc.-spēks Albertas koll.

BURKĒVIČA, Ērika – dziedone (soprāns); sniegusi patstāv. koncertus Austrālijā, arī ar Viktorijas simf. orķ. un radiofōnā.

CAKARE (LAMBERTE), Marta (dz. 22. V 1920 Krievijā) – dziedātāja; stud. dzied. Rīgas tautas augstsk., pēc tam Zviedrijā un no 1953 ASV; koncertējusi ASV un Kanādā; Grandrepidsas bapt. dr. koŗa diriģ. 1987. A 17: 155.

CAUNE, Ivete – sk.: ADMIRĀLA.

CENNE (DZIRKALE), Alīse (3. VI 1897 Smīltenē – 21. VII 1969 ASV) – pianiste; brīvmāksl. LK 1926; darbojās Cēsu mūz. sk. un Rīgas TK; koncertējusi Rīgas, Tallinas, Kauņas, Budapeštas un Prāgas radiof., kara laikā leģionāriem frontē, Vācijā bēgļu nom.; klav. kl. vad. Baltijas mūz. sk. Detmoldā; savas klavierstud. vad. Ņujorkā; rakstījusi mūz. apceres periodikā.

CENNE, Lauma (dz. 1969 Torontō) – fagotiste, dzejniece; māc. arī kokles, klav. un flautas spēli; dzied kamerkorī, spēlē jaun. orķ., pedal. dz. sv. kopš 1977.

CEPURE (ZĀLĪTE, estrādes vārds: NEILSONE), Astrīde (dz. 6. VIII 1936 Rīgā) – dziedātāja, bazn. koŗa diriŗ.; stud. dzied. Lībekā, Vācijā, b. V. Stota mūz. studiju Ņujorkā 1956; koncertējusi ASV, iedziedājusi skaŗuplati (1978).

CEPURĪTE, Marta – sk.: ROZE.

CIELAVA (JUREVIČA), Emīlija (m. 30. I 1942) – diriŗējusi Sidnejas latv. jaukto kori Austrālijā 1928–1929. A 18: 218.

CIEMIŅŠ, Arvīds (28. I 1900 Zvārtavā–3. XII 1969 ASV) – ģellinieks; 1929 b. LK ģella kl., darbojies NO un L-jas radiof., Vācijā Berlīnes, Oldenburgas un Bādenbādenes radiof.; ASV no 1951 orķ. Bostonā, vēlāk Kalifornijā, kur kopā ar Hugo Štrausu un Eduardu Vīnertu koncertēja kā Kalifornijas trio; bijis māc.-sp. Sanfrancisko mūz. koll.

CIEMIŅŠ, Jānis (23. VII 1906 Zvārtavā–22. XII 1956 ASV) – ārsts un mūziķis, vad. kori Vācijā 1945; viens no Klīvlendas koncertapv.-bas dibinātājiem. A 18: 218.

CIEMIŅŠ, Vilnis (dz. 5. V 1935 Rīgā) – ārsts un mūziķis (pianists, ēŗģelnieks, diriŗģents); Oberlīnas koll. mūz. kl. 1956 BA; diriŗģ. kopkori latv. dr. dienās Gaŗezerā, vad. ASV karaŗlotes kori Korejā 1962–1964, no 1975 Klīvlendas ev. lut. dr. koŗa diriŗģ.; kompon. sōlo un koŗa dz., kantātes, klavieru un ēŗģeļu mūziku. A 12: 64, 14: 279, 18: 218.

CILNE (ANDERSONE), Daira (dz. 23. VI 1944 Rīgā) – diriŗģente; stud. mūziku Kalif. U Losandŗelosā, 1965 BA (fr. val.); 1969–1970 diriŗģ. Losandŗ. siev. kori, no 1971 Losandŗ. latv. kori; 1977 dibin. un vad. Solaris kamerans.; 6., 7., 8. rietumkr. dz. sv. (1975, 1977, 1979) un 7. visp. ASV dz. sv. (1983) kopkoŗa diriŗģ. A 12: 65, 17: 157, 18: 218.

CIMZE, Dāvis (1822–1872) – skolotājs; māc. skolot. seminārā, harmoniz. latv. tdz., palīdzējis sastādīt *Dziesmu rotu*; darbojies Gulbenē, no 1848 Pēterpilī. A 6: 141.

CIMZE, Jānis (3. VII 1814 Raunā–22. X 1881) – skolotājs un mūziķis; stud. Vācijā; no 1839 fakt. Valmieras skolot. semin. vad., sagatav. simtiem latv. tautskolot.– koŗu diriŗģentu; pirmais harmonizējis latv. tdz., izdevis dz. krāŗumu *Dziesmu rotu*. A 6: 141.

CINKA, Helēna – sk.: BERZINSKA.

CIPULIS, Arturs (dz. 14. III 1922 Rīgā) – skolotājs un sabiedrīks darbinieks; Vācijā diriŗģ. Braunŗveigas un Hamburgas latv. kori; Eiropas 1. latv. dz. sv. (1964) rīc. komit. pr.-dis, 2. dz. sv. (1968) rīc. kom. vicepr.-dis. A 12: 68, 81, 17: 157, 18: 218.

CĪRULIS, Jānis (31. XII 1897 Umurgā–13. II 1962 Torontō) – komponists un diriŗģents; stud. LK vijolsp. un kompoz.; Vācijā vad. Detmoldas j. k., Kanādā Hamiltonas j. k., v. k. Viesturu un j. k. Dainu; triju pirmo Kanādas latv. dz. sv. kopkoŗa diriŗģents; atmiņu grāmata *Mūzikanta piezīmes* (1961). A 6: 141, 8: 215, 16: 92, 18: 218.

CĪRULIS, Juris – dziedonis (baritons); māc. Marisa Vētras stud., b. Toronto karal. K, papild. Vīnē; dzied. amer. profes. ans.; koncerts Torontō 1987.

COBLE, Inŗrīda – sk.: STĪLA.

CUKURS, Pauls (1896–22. VI 1971 ASV) – ārsts un pianists; b. Giŗicka mūz. sk. Rīgā, stud. LK; 1926 LU ārsts; repetitors NO, pavadītājs koncertos.

ĶAKSTE, Aija (dz. 6. I 1924 Rīgā) – pianiste; stud. LK klav. kl. 1937–1944; no 1944 Zviedrijā; papild. klavieresp. un māc. kompoz.; koncertējusi Zviedrijā un Norvēŗģijā.

DĀBOLIŅŠ, Kārlis (7. III 1901 Baldonē–27. X 1975 ASV) – klarnetists; 1927 b. LK klarnetes kl.; mūziķis NO orķ. 1928–1944.

DAINE, Leonarda (dz. 19. XI 1924 Rīgā) — koncertdziedone (mecosoprāns); māc. LVK 1950—1955; no 1955 L-jas valsts filharm. sōliste; viena no spējīgākām okup. L-jas skaņumāksliniecēm.

DAMBIS, Edgars (16. III 1901 Alūksnes pag. — 9. XI 1975 Anglijā) — agronoms un mūziķis; LU 1930 agronoms, Lauks. akad. Štutgartē Dr. agr.; māc. dzied., vad. kori L-jā un Vācijā un vīru ans. Gaiziņu Anglijā. A 7: 112, 8: 269, 18: 219.

DAMBIS, Pauls (dz. 30. VI 1936 Rīgā) — komponists, redzamākais vid. paaudzes skaņradis L-jā; b. LVK 1962; darbi: opera *Ikārs*, orātorijas, stīgu kvarteti, klavieršonātas, simfōnijas, vijolkoncerts; koŗa darbi: *Kurzemes burtnīca*, *Sērdieņu dziesmas*, *Jūras dziesmas*, *Ganu balsis*.

DAMBRĀNE (STELPE), Verena — pianiste; Mičiganas centr. koll. (ASV) 1952 BS (klavieršp.), Mičiganas U Annarborā 1953 MM; koncertsōliste; vad. Kolumbusas dzied. kopu ASV 1959; prof. Kepitala (Capital) U Kolumbusā (Columbus) ASV. A 18: 219.

DARKĒVICA, Skaidrīte — pianiste; DV v. k. Kanādā palīģdirīģente, Hamiltonas Daugavas vanadžu koŗa Saskaņa dirīģente (1986).

DĀRZIŅA, Andra (dz. 1964 Adelaidē, Austrālijā) — altvijolniece; Adelaides K 1984 BM, papild. Berlīnē; ieguvusi godalgas sacensībās, ar orķ. koncertējusi Eiropā; patstāvīgi koncerti ASV un Kanādā; sōliste Austr. 36. KD (1986).

DĀRZIŅŠ, Emīls (3. XI 1875 Jaunpiebalģā — 19. X 1910 Rīgā) — komponists; stud. Pēterpils K 1898—1901, pēc tam skolot. un mūz. kritiķis Rīgā; komponējis koŗa un sōlo dziesmas, kas joprojām svaigas un pievilcīģas, daģus orķestra darbus. 6: 141.

DĀRZIŅŠ, Volģgangs (26. IX 1906 Rīgā — 25. VI 1962 ASV) — komponists, pianists; b. LK kompoz. un klav. kl.; no 1950 ASV māc.-sp. Spokenas K; diriģ. amer. bazn. kori, koncertējis visos lielākajos ASV centros; publ. skaņdarbus klavierēm un 200 latv. dz. apdares balsij un klav., kompon. klavierģkoncertus, svītas, sonātas, prelūdijas; ALA KF godalgas. A 6: 141, 16: 95, 18: 219.

DĀRZNIECE, Laimdota — sk.: RISTAMECA.

DAŠKEVICA, Margareta — sk.: PUCE.

DAUGE, Nikolajs (12. VIII 1894 Rīgā — 13. VII 1964 Rīgā) — koncertpianists; māc. Maskavas K 1908—1915, klavierģkl. vad. LK, LVK 1920—1927, 1944—1961 (no 1946 prof.); sniedzis ap 10 patstāvģgu koncertu.

DAUGULIS, Arvīds (17. [29.] III 1879 Cēsvalnē — 14. III 1955 Rīgā) — pianists; 1904 b. Pēterpils K; darbojies par mūz. skolot., koncertējis Baltģijas valstīs un Krievijā; 1920—1952 LK klav. kl. vad. (no 1927 prof.).

DAUKSTE, Monika — sk.: STRAUTNIECE.

DĒDELIS, Kārlis — dziedonis (tenors); sōlists kamerkorģ Dūdas PBL dz. d. Minsterē (1987) un turnejā (1988, 1989).

DELLE, Velta — sk.: GRĀVĪTE.

DERKĒVICA, Ausma (dz. 20. VII 1929 Rīgā) — dirīģente; b. LVK 1959; izcilā siev. koŗa Dzintara dirīģ. no 1959; Melngaiļa tautas mākslas nama mūz. sekt. vad. 1959—1964, Akad. koŗa dirīģ. kopš 1969, Dārziņa mūz. vidussk. paid. 1964—1972; dirīģējusi dziesmu svētku kopkori no 1973.

DĒVISA (DAVIS, dz. GÜTBERGA), Karģna (dz. 22. IX 1932 Rīgā) — koncertpianiste; Zalcburgas Mocartejā b. klavierģkl. 1948, ērģeļu kl. 1949 un dirīģ. kl. 1950; no

1952 ASV; Bostonas U 1958 Dr. grads (mūz.), māc.-sp. Bostonas U 1953–1963; koncertējusi Eiropā, ASV un Kanādā, bieži kopā ar māsu Ingrīdu; ieskaņ. skaņuplates. A 7: 121, 21: 193.

DIDRICHSONE (ŠTRĀLA), Ilze – pianiste; b. Toronto karal. K 1954, papild. Ņujorkā; speciālizējusies Volfganga Dārziņa klaviermūz. atskaņošanā; mūz. recenzente presē; sōliste kamer-mūz. koncertā 6. Kanādas dz. sv. (1976).

DINDZĀNE, Baiba (dz. 1952) – Mekgila (McGill) U Montrealā 1973 BPhT; vad. Montrealas sk. kori un kokl. grupu Peiradznieki (1975). A 18: 219.

DINDZĀNS, Andris – dziedonis (tenors) un diriģents; sōlists apvien. koŗa konc. Kanādā, ASV, PBL dz. d. Minsterē (1987); diriģ. Hamiltonas jaun. kori 1982.

DINDZĀNS, Jānis – diriģ. koŗus Bromptonā (Brampton), Kanādā; vad. Montrealas kokl. un dainot. kopu 1969; Hamiltonas latv. b-bas dzied. kopas vad. 1988. A 18: 219.

DOBELE, Brigita – sk.: ALKA.

DOBROVOĻSKIS, Voldemārs (9. VI 1895 Jelgavā–12. VI 1967 ASV) – pianists un komponists; stud. mūz. Pēterpils K; ASV vadīja savu studiju Čikāgā un koncertēja; vokāli un instrumentāli skaņdarbi. A 21: 125.

DŌLA (DOLE, dz. EFERTE), Māra (dz. 11. XII 1921 Rīgā) – pianiste; māc. klav. spēli LK, b. Heidelbergas mūz. augstsk. Vācijā; Jaunanglijas (New England) K Bostonā 1951 BM, 1954 MM; Simonsa koll. 1961 MLib; klavieriskolot. 1948–1960, mūz. kritiķe; koncertējusi Vācijā un ASV, diriģ. Trimdas dr. kori Bostonā 1954. A 12: 83, 18: 220, 20: 183.

DRAVNIECE, Lidija – brīvmāksliniece; vad. jaukto dub.-kvart., vēlāk kori Longvju, ASV (1959).

DREIFELDE, Gunta (dz. 15. IX 1952 Torontō) – diriģente; Toronto U 1975 BA (vācu un fr. val.), Konkordijas U BFA (mūz.); diriģ. Montrealas latv. jaun. kori un 2. latv. jaun. dz. sv. kopkori (1977); darbojas Kanādas O sabiedrībā. A 18: 219.

DREIMANIS, Manzars (dz. 5. IV 1933 Talsos) – diriģents; māc. klavierisp.; Braunšveigas techn. augstsk. inž. dipl. 1957; 1963 dibin. Ūelnes latv. kori un 1973 pārņēmis Tiklas Ilsteres kori; diriģ. kopkori 1. Vācijas latv. dz. dienās (1976), 4. Eiropas latv. dz. svētkos (1977) un PBL dz. d. Visbijā (1979). A 18: 219.

DRUVA, Elija (dz. 27. IX 1895 Rīgā) – dziedātāja, sōliste Reitera korī; koncertējusi Vācijā un ASV.

DRUVASKALNS, Nikolajs (1902 Jelgavā–24. XII 1967 Adelaidē) – dziedāšanas pedagogs kopš 1937, konsultants Dailes teātrī 1942–1944, Vācijā Oldenburgas latv. O un dub.-kvart. Daugava; kopš 1949 Austrālijā turpināja dzied. paid. darbu.

DUBELZARE, Tabita – sk.: JAUNZEME.

DUCMANE, Bīruta – sk.: OZOLIŅA.

DUCMANIS, Jānis – diriģents; vada Ročesteras jaukto kori Līgu 1983.

DŪMIŅŠ, Jānis (23. IV 1895–1954 (?) ASV) – skolotājs; vad. koŗus Vācijā un kopkori dz. dienās; bijis L-jas dziesmu svētku b-bas padomes loceklis. A 18: 219.

DŪMIŅŠ, Jānis (dz. 30. III 1922 Rīgā) – koŗdiriģents; māc. vijolspēli; 1949 b. LVK diriģ. fak., papild. Ļeņingradas K 1951–1954; Valsts akad. koŗa diriģents 1949–1960, Gaismaspils koŗa diriģents 1960–1967, Rīgas koŗa diriģ. no 1962; LVK māc.-sp. no 1950 (prof. no 1977); dirig. dziesmu svētku kopkori kopš 1955.

DUMPIS, Žanis – altvijolnieks, ilggadīgs amer. simf. orķ. mūziķis Indianapolisā; vada altvijoles klasi Batlera (Butler) U.

DUNKELE (SPRIŅĒ), Irēna (dz. 15. XII 1916 Madonā) – koncertpianiste, mūzikoloģe; LK brīvmākslin. klavierespēlē 1940; stud. mūzikol. un baltu val. Stokholmas U, 1973 fil. kand., 1984 Ph.D.; koncertējusi Vācijā 1957, ASV un Kanādā 1958; no 1954 māc.-sp. Upsalas pils. mūz. sk., no 1974 Stokholmas U; publik. par latv. mūz. un val.

DUNKELS, Alfrēds (14. VI 1907 D-pilī – 8. VI 1982 Zviedrijā) – vijolnieks; b. LK 1933, LU 1937 mag. iur.; no 1944 sōlists Zviedrijas radiof., no 1945 Upsalas U akad. kapellas vijolnieks, no 1953 māc.-sp. Upsalas pils. mūz. sk. un Upsalas simf. orķ. diriģents, ar orķ. koncertējis Zviedrijā, Vācijā, Anglijā, Somijā un Norvēģijā; sōlists latv. sarīkoj. A 9: 254, 18: 220.

DZEGUZE (POLE), Emma (dz. 27. VI 1914 Rīgā) – keramiķe un dziedone; b. Cēsu mūz. sk., stud. grafiku un keramiku Ontario mākslas koll. Kanādā; sakārtojusi E. Freimanis *Dziesmas koņem* (1968), izdevusi *Dziesmas balsij un klavierēm* (1979).

DZEGUZE, Juris (dz. 8. VII 1917 Rāmuļos) – inženieris un diriģents; māc. dzied. LK, Mičiganas U 1965 BSEE; Vācijā vad. latv. koņus Darmštātē, Bābenhauzenē uc.; no 1949 Kanādā, noorganiz. un vad. Vinīpegas latv. b-bas j. k. 1949–1951, Torontō 1951 noorganiz. un vad. ansambli Kalvi, kas koncertējis visos dz. sv. ASV un Kanādā. A 12: 68, 15: 163, 18: 220.

DZELDE, Jānis (dz. 1940 Liepājā) – dziedonis (tenors) Austrālijā; māc. dzied. Tijas Savickas mūz. stud. un 1963 Sidnejas (?) K; piedal. latv. sarīkoj.; 1974 koncertējis kopā ar Andri Ruģī.

DZENE, Irēne – sk.: PĒTERSONE.

DZENIS, Augusts (dz. 30. XII 1905 Ērgļos) – diriģents; māc. LK; vad. koņus Vācijā un ASV; Ročesteras jautkā koņa Līgas diriģents 30 gadus. A 12: 66, 18: 220.

DZENIS, Ilmārs – kabārē stila dziedonis, humorists; piedal. latv. sarīkoj. 1987, iedziedājis skaņuplates.

DZILNA, Rita – sk.: ZAPRAUSKA.

DZIRKALE, Alīse – sk.: CENNE.

DZĪTARE, Terēze (dz. 25. I 1937 Rīgā) – diriģente; māc. klavierespēli; stud. mūz. Sidnejas K 1955–1957; diriģ. siev. kori Sidrabeni Sidnejā no 1977. A 18: 220.

DŽĒMSONE (JAMESON, agrāk OSE, dz. RITMANE), Brigīta (dz. 19. XI 1947 Getingenā, Vācijā) – diriģente un komponiste; Luisa Klārka koll. ASV 1968 BM, Vašingtonas stāta U 1970 MM; vada Portlendas latv. kori; kopkoņa diriģ. dziesmu svētkos; kompon. dziesmas, A 12: 65, 18: 231.

ĒBERŠTEINA (BĒRZIŅA), Irēne (dz. 6. VI 1911 Dubultos) – dziedone; stud. Rīgā un Milānā; māc.-sp. Vīgnera fonol. inst. (balss nostād.); Vācijā darbojusies Freiburgā; no 1948 Karakasā, Venecuēlā.

EFERTE (MARTINSONE), Edīte (1886 – 4. II 1968 Bostonā) – dziedone; māc. Rīgas mūz. sk., b. Maskavas K 1914; LK māc.-sp. 1921–1925, koncertējusi līdz 1933, arī NO sōliste.

EFERTE, Māra – sk.: DŌLA.

EGLĀJA (UPATNIECE), Biruta (dz. 14. VI 1931 Valmierā) – mūziķe; māc. Valmieras mūz. sk., vadījusi Sprīdīšu meiteņu ans. Melburnā, Austrālijā (1982). A 18: 220.

- EGLĀJA, Daina – sk.: JAUNBĒRZIŅA.
 EGLĀJS, Valdis (dz. 2. I 1918 Jelgavā) – vadītājs Ķelnes latv. kori Vācijā (pirms 1974?). A 18: 220.
 EGLĪTE (MARKUS), Elga (dz. Priekuļos) – dziedone (mecosoprāns); māc. Jelgavas TK un LK; patstāvīgi koncerti Melburnā 1974; sōliste Melburnas latv. operešu ansambļā 1965–1975.
 EGLĪTE (VEIKERTE), Emma (dz. 1915 Sausnējā) – dziedātāja (soprāns); māc. LK un Dānijā; koncertējusi Rīgā, Vācijā, Dānijā un Austrālijā.
 EGLĪTE, Jolanta – sk.: ULRICHA.
 EICĒNS, Pēteris (28. II 1898–15. VIII 1969) – skolotājs; vadītājs kori Vācijā un Austrālijā. A 18: 220.
 EICHE, Eduards (20. III 1900–25. XI 1967 ASV) – vijolnieks, diriģents un komponists; b. LK; NO koncertmeistars; koncertējis Rīgas radiof. un Vācijā; Stutgartē diriģ. vācu filharm. orķ.; Ņujorkā vad. savu privāto mūz. studiju, strādājis reizē arī fizisku darbu. A 18: 220.
 EINBERGA, Millija – sk.: VALTERE.
 EIZĀNS, Vilis – vad. kori Vācijā 1946; ASV diriģ. Garezera 3. dz. d. kopkori, vad. Čikāgas jauktu kori Daugavu 1973. A 18: 220.
 ĒĶE, Dzidra (dz. 1921 Auros) – dziedātāja (soprāns); māc. LK un Kvīnslendas K Austrālijā; piedalījies KD koncertos un sarīkojumos.
 ELKS-ELKSNĪTIS, Ernests (2. IX 1878 Taurenē–1940 Latvijā) – dziedonis (baritons); māc. dzied. Rīgā un Briselē; no 1896 Rīgas latv. b-bas teātrī aktieris, operas un opeletes režisors; 1915 koncertējis Sibīrijā.
 ERDMANE, Silvija (dz. 11. X 1956 Filadelfijā) – dziedātāja (soprāns); māc. Tempļas U; sōliste ASV 6. visp. dz. sv. (1978) un PBL 1. dz. dienās Visbijā (1979); iedziedājusi latv. tautsdziesmas skaņuplatē.
 ERIŅA, Rita – sk.: ZĀLĪTE.
 EŠE (SEPE), Ludmila (dz. 19. XII 1918 Salacgrīvā) – dziedātāja (lirisks soprāns); māc. dzied. LK no 1937; Liepājas O sōliste 1941–1944; koncertējusi Eiropā un Amerikā.
 EZERGAILIS, Juris (dz. 1955) – altvijolnieks; māc. Eldera K Adelaidē, Austrālijā; spēlē Dienvidaustrālijas orķestrī, piedalās latv. sarīkojumos.
 EZERKALNE, Māra (dz. 16. III 1951 Hamiltonā, Kanādā) – mūziķe; b. Toronto U klavierp. klasi 1972; Mekmāstera (McMaster) U 1973 BM, Sorbonnas U Parīzē 1975 MA (fr. val.); vad. mūz. ansambli Eiropas latv. 4. dz. sv. 1977. A 18: 221.
 FEILS, Alfrēds (29. V 1902 Rīgā–5. X 1942 Sibīrijā) – komponists, diriģents; 1928 b. LK komponz. un ērģ. kl., darbojies Daugavpils TK 1932–1941; kompon. lielāko tiesu koradziesmas. A 6: 142.
 FEODOROVŠ, Aleksandrs (4. XII 1908 Rīgā–26. XI 1946 Vācijā) – krievu izcelsmes mūziķis (fagotists); b. LK fagota kl. 1932; LK māc.-sp. 1932–1944, NO un radiof. orķ. mūziķis un sōlists.
 FETLERS, Dāvids – Ročesteras U mūz. fak. 1955 DMus; māc.-sp. turpat. A 21: 197.
 FETLERS, Timotejs (31. XII 1916 Ņujorkā–8. VIII 1981 ASV) – mūziķis, pedagogs; Ziemeļrietumu U Evanstonā 1946 Dr. grads mūzikā; māc.-sp. ASV universitātēs (Evanstonā, Čikāgā, Losandželosā), vairāku dr. mūz. noz. vad., arī komponējis.

Kārlis Sūniņš

PAVASARIS

FOGELMANE (MALDONE), Daina (m. 7.IV 1972 ASV) – pianiste; b. LK 1933; ērģeliece Vīlimentikas latv. dr., vēlāk Bostonā un Kalifornijā.

FRANKS, Jānis (26.V 1910 Liepājā – 10.VI 1978 Austrālijā) – dziedonis (tenors) un gleznotājs; b. LK, dzied. NO; no 1944 Vācijā, koncertējis bēgļu nom., sōlists Oldenburgas latv. O; Austrālijā koncertēja valsts radiof. ar Sidnejas simf. orķ., piedal. Sidnejas karal. O izrādēs, Austrālijas latv. KD un sniedzis patstāvīgus koncertus.

FREIMANE, Ārija – Sentkatarinsas Daugavas vanadžu ansambļa vad. (1988).

FREIMANE, Elvīra – sk.: RENGA.

FREIMANE, Ērika – sk.: PLAMPE.

FREIMANIS, Eižens (7.XI 1906 Rīgā – 26.II 1968 Austrālijā) – pianists, komponists; b. LK; 1959 b. Sidnejas K (klavieresp.); mūz. stud. vad., koncertpianists Kanberā; komponējis sōlo un koŗa dziesmas, arī opereti.

FREIMANIS, Kārlis (17.X 1911 Rīgā – 19.VI 1975 Sidnejā) – diriģents, literatūrzinātnieks; L-jā beidzis koŗdiriģentu kursus; Sidnejas U 1960 BA (angļu lit.); vad. koŗus L-jā, Vācijā un Austrālijā. A 18: 221.

FREIMANIS, Rufus (dz. 1927 Jelgavā) – ērģelnieks un diriģents; māc. Jelgavas skolot. inst. un Jelgavas TK 1934–1944, papild. Braunveigas K 1945–1947 un Līdsas mūz. koll. Anglijā; vad. Līdsas siev. kori 1968, no 1960 ērģelnieks angļu dr., no 1982 latv. dr.; diriģ. kopkori 11. Anglijas dz. dienās (1986). A 12: 63, 18: 221.

FREIMANIS, Valters (dz. Kuldīgā) – čellinieks; māc. ASV; māc.-sp. Ņujorkas stāta U Osvego koll.; pirmais patstāv. koncerts Ņujorkā 1975.

FREIVALDE, Velta (dz. 13.IV 1911 Skujenē) – diriģente; vad. kori L-jā un Vācijā, diriģējusi kopkori Franku novada dziesmu dienās 1946. A 18: 221.

GABRUŠEVS, Nikolajs (dz. 15.V 1924 Nirzā) – komponists; stud. LK; b. vijoles kl. mūz. augstsk. Hanoverā 1958; vad. Manheimas latv. kori Kokli 1964; komponējis latv. tautasdziesmu svītu korim, stīgu orķ. un klavierēm. A 18: 221.

GAIDE (agrāk RUNDĀNE, dz. GRIGALE), Anita (dz. Daugavpilī) – ērģeliece; Toronto U 1967 BA, 1969 MA (klas. val.), arī BEd; Parīzes mūz. sk. 1972 virtuōz. dipl. ērģelēspēlē; koncertējusi Kanādā, ASV, Eiropā un Austrālijā; Toronto latv. koncertapvb. sekretāre, V ērģeļu dienu rīc. komit. vad. (1989). A 18: 222.

GALLIS, Daumants (dz. 9.II 1927 Rāmuļos) – diriģents; 1953 b. LVK koŗdiriģentu kl.; 1951–1960 vadījis ZA jaukto kori; no 1960 ir mākslīn. vad. un galv. diriģents Valsts akad. kori; diriģ. arī dz. sv. kopkori; 1958–1961 bijis māc.-sp. LVK.

GALĒNA, Dace – sk.: KÖPLENDA.

GALĒNA (LOZE), Velta (dz. 20.III 1914 Drustos) – diriģente; stud. LK koŗa diriģ. klasē; Vācijā vad. kori un dub.-kvart.; ASV Dziesmu vairogu no 1975, Kalamazū jaukto kori no 1978. A 18: 221.

GALIŅŠ, Pēteris (dz. 24.XII 1930 Rīgā) – diriģents; Bostonas U 1960 BS (aeronautilkā); vad. koŗus Sietlā, Bostonā, Takomā, tagad Latv. b-bas Vašingtonas valstī kori Sietlā. A 12: 66, 15: 167, 18: 221.

GARŪTA, Lūcija (14.V 1902 Rīgā – 15.II 1977 Rīgā) – komponiste, koncertpianiste; b. LK kompoz. kl. (1924) un klav. kl. (1925), papild. Parīzē; no 1927 māc.-spēks Rīgas TK, vēlāk LK un LVK; vokāli un instr. skaņdarbi; sarakst. grāmatu *Harmonija* (1975). A 6: 142.

GEDULIS, Guntars (dz. 27. VIII 1952 Ņujorkā) – komponists, diriģents, arhitekts; Ņujorkas pils. koll. 1974 BM, Ņujorksītijas U BArch; asist. Ņujorksītijas U un Rietummičiganas U 1974; no 1975 Venecuēlā divu koņu diriģents; diriģ. kopkori 1. latv. jaun. dz. sv. (1976); vokālu un instr. skaņdarbu autors. A 17: 106, 167, 18: 221, 21: 199.

GEDULIS, Visvaldis (18. XI 1922 Maskavā – 19. XI 1988 Kalamazū, ASV) – dziedonis (bass); māc. mūz. sk. Lībekā, Ņujorkas mūz. koll. un Džuljarda (Julliard) mūz. sk.; sōlists amer. O un latv. koncertos, arī Baņutas koncertatskaņ. 1983; organiz. mūz. nom. Garžerā.

GELVĀNE, Sofija – sk.: LJUBINA.

GERINGA (GERINGAS, dz. BALTERE), Marīna (dz. Rīgā) – pianiste; māc. LVK klavieru un kamerans. kl., papild. Maskavā, bij. LVK māc.-sp.; piedal. koncertos un radio raidījumos; no 1975 Kanādā, Toronto karal. K māc.-sp.

GERKE, Rūta (dz. 26. III 1941 Rīgā) – operdziedone (soprāns); no 1948 dzīvo Austrijā; 1969 b. Vīnes mūz. augstsk. dzied. kl.; dzied. Vācijas O Pasavā, Bīfeldē un Minsterē, viesizrādēs Šveicē, Rietumkr. latv. dz. sv., 3. un 4. Eiropas latv. dz. sv. (1973 un 1977) un Anglijas 8. dz. dienās (1971).

GERTMANIS, Antons (dz. 5. I 1912 Viļakā) – skolotājs un diriģents; Toronto latv. katoļu koņa diriģ. kopš 1964. A 12: 68, 17: 167, 18: 222.

GERTNERS, Žanis – Toronto latv. bapt. dr. koņa diriģents 1952–1956, arī vēlāk (1987). A 18: 222.

GINTERE, Laura (dz. 24. IX 1912 Rīgā) – diriģente; LU 1940 arhitekte; vad. Lundas latviešu kori Zviedrijā kopš 1973. A 13: 193, 18: 222.

GLEŠKE, Imants (dz. 8. XII 1914 Jelgavā) – vijolnieks; māc. LK; kopš 1957 mūzikas Indianapolisas simf. orķestrī ASV.

GLEŠKE, Laimdota – sk.: ANSMITA.

GLEŠKE, Lilija (dz. 31. XII 1914 Jelgavā) – dziedātāja, ģimenes ans. vad.; māc. Jelgavas TK, koncertējusi Kanādā un ASV latv. 6. visp. dz. sv. (1978); vad. Detroitas mūz. ans.; sarakst. uzvedumus 3. (1963), 4. (1968) un 5. (1973) ASV visp. dz. sv., kur piedal. 193 dalībnieki; ansambļim piešķirta Kr. Barona prēmija 1965. A 18: 222 (jālabo priekšvārds).

GODESS, Hermanis (dz. 3. III 1920 Rīgā) – pianists; 1937 b. LK klav. kl., papild. Vīnē un Parīzē; no 1950 ASV; koncert. galv. mākslas centros Amerikā, Eiropā un Āzijā.

GOLDIŅA, Ariana – sk.: LUMBROZO.

GOMEZA (GOMEZ, dz. KRUMOVICA), Rūta (dz. 6. VII 1954 Rīgā) – vijolniece; stud. LVK 1969–1971, Maskavas K 1971–1973; koncertējusi Amerikā un Eiropā; māc.-spēks Santjago K Čilē.

GRAFA (GRAFF, dz. SPĒKMANE), Ilizāna – pianiste; Sirakūzu (Syracuse) U mūz. fak. 1968 BM; māc.-sp. turpat; latv. draudzes ērģelniece, koncertsōliste. A 21: 200.

GRĀFS, Aleksandrs – sk.: GRĀPS.

GRANTA, Ilga (dz. 1967 Anglijā) – flautiste, Vankuveras akad. orķ. dalībniece; piedal. 5. latv. jaun. dz. svētkos 1985.

GRANTS, Uga – pianists; māc. Kērtisa (Curtis) mūz. inst. Filadelfijā; Tenesi U 1967 BM, Pībodi K 1973 MM; patstāv. koncerti ASV, koncertturneja Austrālijā 1989; iegūtas godalgas un balvas.

GRAPS (arī: GRĀFS), Aleksandrs (1885 – 17.V 1961 Vašingtonā); b. Šeremetjeva mūž. sk.un Pēterpils U; sōlists Liepājas O; vad. Memmingenas latv. kori Vācijā. A 18: 222.

GRASIS, Austris (dz. 1.VI 1942 Rudbāržos) – valodnieks un dziedātājs; Upsalas U 1971 fil.kand., Stokholmas U 1972 fil.kand., 1974 fil.mag.; māc.sp. Bonnas U; māc. klarnetes spēli; kopā ar brāli Uldi pedal.Saulesbrāļu ans.Zviedrijā; 1975 abi brāļi devās koncertturnejā uz ASV ar paškompon. dz. un tdz.; ieskaņota skaņuplate; Ķelnes prāģeru ans.vad.PBL dz.dienās Minsterē; latviešu īpašuma Francijā Abrenes iegādes ini-ciātors un pārvaldītājs. A 21: 200.

GRASIS, Uldis – fotogrāfs un dziedātājs; māc. bazūnes spēli, pedal.Saulesbrāļu ansambļun kopā ar brāli Austri 1975 koncertēja ASV, dziedot pašsacerētas un pārveido-tas dziesmas un tautsdziesmas.

GRASMANE (MILLERE), Marga (22.XI 1905 Valmierā – 14.IV 1984 ASV) – ar-niece; ASV no 1950; koncertējusi, bijusi latv. draudzes ērģelniece, izdevusi skaņuplati.

GRAUBIŅA, Guna – sk.: SIMONA.

GRAUBIŅA, Ieva – sk.: BRAVO.

GRAUBIŅS, Jēkabs (16.IV 1886 Preiļos – 3.XII 1961 Rīgā) – komponists, latv. tautas mūzikas pētnieks; b. LK kompoz. kl. 1923; LK doc. no 1938, prof. no 1950; de-portēts, atgriezies Rīgā smagi cietis; plaši pazīstami viņa vokālie skaņdarbi, tdz. apdares; kompon. arī instrum. mūz., sarakstījis mūz. māc. grāmatas, rakstījis apceres folkloristikā. A 6: 142, 21: 130.

GRĀVĪTE (DELLE), Velta (dz. 10.X 1908 Strazdumuižā) – koncertpianiste; b. LK klav. kl. 1930, mūz. teōr. kl. 1936, stud. arī kompoz.; doc. LK klav. kl. 1940–1944; Vācijā diriģ. un ērģelniece; no 1949 ASV, savas mūz. stud. vad. Kolorādospringsā, latviešu un amerikāņu koŗa diriģente. A 17: 170, 18: 222, 21: 200.

GRĀVĪTIS, Oļģerts (dz. 30. VIII 1926) – mūzikas recenzents un komponists; 1952 b. LVK (mūz. vēst.), papild. Ļeņingradas valsts K 1952–1956; b. LVK kompoz. kl. 1960; no 1960 ir LVK māc.sp.; kompon. vokālus un instrum. skaņdarbus; zin. darbi: *Jurģānu Andrejs* (1953), *Jāzeps Vītols un latviešu tautas dziesma* (1956). A 6: 142.

GREBEŽS, Jānis (dz. 1912 Aglonā) – L-ģā vad. 3 ģimnaziju koŗus, Vācijā kori un Augsburgas dziesmu dienu kopkori. A 18: 222.

GRIGALE, Anita – sk.: GAIDE.

GRIĶE (PĒTERSONE), Oļģa – dziedone (mecosoprāns); stud. Toronto karal. K un Toronto U; godalgota mūz. festivālā 1974, no 1978 Vankuveras O sōliste; diriģ. Van-kuveras latv. b-bas kori 1982, sōliste 9. rietumkr. dz. sv. (1982); koncertējusi Kanādā, ASV, Austrālijā.

GRIMMA, Milda – sk.: ŠTRAUSA.

GRĪNBERGA (JĒRUMA), Jāna (dz. 1953 Londonā) – stud. bioģīmiju Londonas U, māc. dzied. mūz. un drāmas sk. Londonā; Atbalss ans. dalībniece, sōliste Anglijas 10. dz. dienu kopkorī (1981).

GRĪNBERGA (VĪGNERE), Malvīne (25.X 1873–1949. jūn.) – dziedātāja; māc. Ernesta Vīģnera dzied.ursos, papild. ārzemēs; 1905 dziedāja pirmajā latv. dz. koncertā Berlīnē, 1913 LO, no 1919 NO sōliste, vēlāk Rīģas TK dzied. klases vadītāja.

GRĪNBERGS, Kārlis (dz. 7.II 1938 Valmierā) – arhitekts un dziedonis (bari-tons); no 1950 Bostonā; māc. dzied. Bostonas K, pedal. O kl. izrādēs; sōlists Ņujorkas

kokļu ans. turnejās un ASV latv. 6. visp. dz. sv. (1978); sōlists Baņutas koncertatskaņoj. 1983; patstāvīgs garīgais koncerts 1987.

GRĪNBERGS, Visvaldis – diriģ. Sēntpītersbergas latv. b-bas kori 1988.

GRĪNUPS, Alberts (1875 – 21. I 1953 ASV) – vijolnieks un tautsaimnieks; b. Rīgas politechn. inst.: ilggadīgs NO mūziķis.

GRĪNVALDS, Eduards (dz. 10. X 1908 Sīpelē) – diriģents; b. LK; Vācijā vadījis nom. koru 1946; komponējis sōlodziesmas. A 18: 222.

GUBENE, Marija (27. VIII 1872 Kraukļos – 11. VIII 1947 Rīgā) – ērģelniece, mūzikas kritiķe; b. Maskavas K ērģ. un teōr. kl. 1906; LK māc.-sp. 1919–1936 (no 1927 prof.); komponējusi sōlodziesmas un tdz. apdares. A 6: 143, 21: 132.

GULBIS, Jānis (dz. 1969 Torontō) – čellinieks; māc. arī klavieresp., piedal. 4. un 5. latv. jaun. dz. sv. (1982, 1985) un instrum. ans. 7. latv. dz. sv. Kanādā (1981).

GŪTBERGA, Ingrida – sk.: JOHANSONA.

GŪTBERGA, Karīna – sk.: DĒVISA.

GŪTMANE, Renāte (dz. 23. V 1931 Rīgā) – operdziedone (mezosoprāns); b. Ķelnes mūz. augstsk., darbojusies Āchenas, Maincas un Karlsruhe O un Štutgartes valsts O; dzied. latv. koncertos ASV un Kanādā; sōliste 2. Eiropas latv. dz. sv. (1968), 1. Vācijas latv. dz. dienās (1976) un Anglijas latv. dziesmu dienās.

GŪTMANIS, Andris (dz. 1938 Liepājā) – diriģents; Mekgila (McGill) U Kanādā 1968 BM, Potsdamas koll. ASV 1973 MM; 1970 dibin. un vada Lēksšoras (Lakeshore) kamerorķ.; mūz. skolot., diriģē v. k. Jundu, vīru kopkorā diriģ. Minsteres dz. dienās; kompon. instr. skaņdarbus. A 17: 172, 18: 222, 19: 247.

HĀKE (BRĪVKALNE), Paula (dz. 22. II 1907 Valdemārpīlī) – operdziedone (soprāns); dzied. Štutgartes valsts O 1957–1972, arī Vīnes O un Parīzes Lielajā O; koncertējusi latviešiem Eiropā, Amerikā un Austrālijā.

HAMMERS, Alfrēds – dziedonis (bass-baritons); patstāv. konc. Melburnā (piecdesmitajos gados), piedalījies citos sarīkojumos.

HARTMANE, Fanija – sk.: MATĪSA.

HAUZERA (HAUSER, dz. LARSENA), Mairita (dz. 17. IX 1919 Beļģijā) – vijolniece; Adelaides U mūz. nod. BA, Detmoldas mūz. augstsk. koncertmeistares dipl.; papild. Lucernas K meistarkl. Šveicē; 1972 koncertējusi Eiropā, Japānā, Amerikā.

HĀZNERIS, Fēlikss (1889 – 21. I 1953 ASV) – ērģelnieks; b. Pēterpils K; L-jā Slokas bazn. ērģelnieks, Dubultu ģimn. skolotājs; pēc kara ērģelnieks un pedagogs Vācijā; komponējis dziesmas teātra izrādēm. A 19: 247.

HEINE, Žermēna – sk.: VĀGNERE.

HEISTERS, Andris (dz. 1959 Londonā) – fagotists; BS (ģeol.) Bristoles U; māc. klav. un ērģ. spēli; fagotists angļu simf. orķ.; latv. draudzes ērģelnieks; bērnu un jaun. orķ. diriģents PBL dziesmu dienās Minsterē 1987.

HERLINGA, Lilija (dz. 1907 Rīgā) – dziedātāja (soprāns); māc. dzied. un klavier-spēli; sōliste Rīgas radiof. un Vācijā; koncertējusi Sidnejā 1964, 1965.

HESE, Irēne (29. VI Rīgā – 7. II 1972 Vācijā) – pianiste; brīvmāksliniece LK 1928, klavieriskolotāja; koncertēja latv. bēgļu nometnēs Vācijā, piedalījies Eiropas latviešu dziesmu svētkos; vadījusi Lībekas latviešu sieviešu dziedātāju kopu 1964. A 12: 68, 18: 223.

Arnolds Sildegs

DZIESMU SVĒTKU PROGRAMMAS VĀKS 1983

JASUTA (UPENIECE), Irēne (dz. 17. X 1957 Filadelfijā) – diriģente; Stonibruka (Stony Brook) U 1979 BM; vada Ņujorkas latv. ev. lut. dr. Longailendas kori (1983).

JAUNARĀJS, Vītauts – vad. Denveras jaun. dz. un mūz. ansambli Liesmu 1976. A 18: 223.

JAUNBĒRZIŅA (EGLĀJA), Daina (dz. 16. VI 1955 Melburnā) – diriģente; māc. klavier spēli un mūz. teor., vad. Sprīdišu koki. ansambli Melburnā, dirig. Melburnas latv. b-bas j. k. Rotas vīru kori 1980 un vīru kopkori Austr. latv. 33. KD 1983; Sidnejas latv. v. k. diriģente no 1981.

JAUNBĒRZIŅA, Ilze – koŗa sōliste (alts); bijusi dziesmu iestudētāja Sidnejas latv. teātrī; dzied. Austr. latv. 29. KD atklāš. konc. Sidnejā 1979. A 19: 248.

JAUNZEME, Ausma – sk.: MALLENA.

JAUNZEME (DUBELZARA), Tabita (21. IV 1929 Jēkabpilī – 14. III 1976 ASV) – dziedone; no 1950 ASV; koncertējusi latv. un amer. draudzēs, Bukskauntijas baptistu dr. koŗa sōliste; iedziedātas skaņuplates.

JERIŅŠ, Kārlis (Carl JÖRN, 5. I 1876 Rīgā – 19. XII 1947 ASV) – operdziedonis (tenors); dziedājis Hamburgas, Berlīnes, Londonas un Ņujorkas operā, arī viesizrādēs L-jā.

JĒRUMA, Jāna – sk.: GRĪNBERGA.

JERUMANE, Brigita (dz. Rīgā) – dziedone (kolorātursoprāns); b. Bruklinas koll. Ņujorkā, māc. Glendēlas (Glendale) koll. Kalifornijā; vada Glendēlas pils. garīgo kori, piedalās amer. un latv. sarīkojumos; daudz koncertējusi ASV; koncertturneja 1989.

JĒRUMS, Alberts (1. I 1919 Igaunijā – 6. I 1978 Anglijā) – komponists un diriģents; b. LK kompoz. kl. 1942; no 1938 koŗa diriģ. un mūz. kritiķis; Vācijā pavidagogs Baltijas mūz. sk. Detmoldā; no 1947 Anglijā; 1948 dibin. Londonas latv. kori, kopkoŗa diriģ. Eiropas un Kanādas latv. dz. svētkos un visās Anglijas latv. dz. dienās; *Latvju mūzikas, Ceļā zīmju un Latvju enciklopēdijas* red. loc.; kopš 1945 kompon. daudz koŗa dz., arī sōlo dz. un kamer mūz.; pirmais latv. komponists, kas pievērsies modernismam mūzikā. A 6: 144, 12: 63, 18: 223.

JIRGENSONE, Aija – sk.: ŠRĒDERE.

JOHANSONA (JOHANSON, dz. GŪTBERGA), Ingrīda (dz. 6. VII 1934 Rīgā) – koncertpianiste; b. Zalcburgas Mocarteja klav. kl. 1948, ērģ. kl. 1949, diriģ. kl. 1950; Bostonas U 1958 Dr. grads mūz. un mākslas vēst.; 1956–1963 māc.-sp. Bostonas U klav. un ērģ. kl.; ērģelniece un koŗa diriģ. amer. bazn., pedal. latv. sarīk.; kopā ar māsu Karīnu koncertējusi Eiropā, ASV un Kanādā, ieskaņojusi skaņuplates. A 7: 121, 21: 206.

JOHANSONS, Pāvils (dz. 18. X 1947 Stokholmā) – skolotājs, dzejnieks un dziedātājs (baritons); Stokholmas U 1971 fil. mag.; rakstījis populārmūz. tekstus un meldijas, ar ans. Dunduru iedzied. 3 skaņuplates, koncertējis Eiropā, Amerikā un Austrālijā.

JÖRN, Čarl – sk.: JERIŅŠ.

JOSTIŅŠ, Juris (7. XI 1961 Anglijā – 30. IV 1989 Anglijā) – mūziķis, latv. rok mūzikas komponētājs un atskaņotājs.

JOZEPA, Inta (dz. 31. III 1948 Štutgartē) – pianiste; no 1950 ASV; Nebraskas U 1970 BA, Jēlas (Yale) U 1973 MM; klavier spēles pavidagoģe, koncertējusi ASV.

JUDOVICA (BIŠTĒVIŅA), Anna – diriģ. Grandrepidsas Vienības dr. kori (1970?).

JUNGE (ANDERSONE), Anda – pianiste; Viskonsinas K 1969 BM; klavier skolot.

JUREVICA, Emīlija – sk.: CIELAVA.

JURĢIS, Juris (dz. 19.V 1927 Cēsīs) – skolotājs, mācītājs; b. Oksfordas U teol. fak. Anglijā; vad. vīru dub.-kvartetu Vēsmu 1949 un Lesteras latv. kori 1975. A 9: 85, 12: 63, 17: 177, 18: 224.

JURISONS, Kārlis (dz. 1961 Portlendā) – ērģelnieks; māc. klavieresp., stud. ērģel-spēli Marilherstas koll. Portlendā; ērģelnieks latv., igauņu, zviedru un amer. dr., sōlists 9. rietumkrasta dz. sv. 1982; diriģ. kopkori brīvdabas dz. dienās ASV rietumkrastā 1987.

JURJĀNS, Andrejs (30.IX 1856 Ērgļos–28.IX 1922 Rīgā) – komponists; 1882 b. Pēterpils K kompoz., ērģ. un mežraga kl.; latv. simf. mūz. pamatlicējs, rosīgs tautas melōdiju vācējs, pētījis latv. tdz. harmoniz. principus; vokālie darbi: tdz. sabalsojumi, koŗa un sōlo dziesmas, kantātes. A 6: 144.

JURJĀNS, Juris (4.IV 1861 Ērgļos–14.VII 1940 Rīgā) – meŗradznieks, diriģents; 1883 b. Pēterpils K; no 1920 LK māc.-sp., 1927 prof.; dz. sv. kopkoŗa diriģents; darbi pūtēju orķestrim uc. A 6: 144, 21: 134.

JURJĀNS, Ojārs – vad. vīru dub.-kvart. Filadelfijā no 1973; piedal. ASV 8. visp. dziesmu svētkos 1988. A 18: 224.

JURJĀNS, Pāvuls (22.II 1866 Ērgļos–6.I 1948 Rīgā) – diriģents un komponists; 1898 b. Pēterpils K dzied. kl., 1912 dibin. pirmo latvieŗu O; 1919–1939 LK dzied. klases vad., 1927 prof.; harmoniz. tdz. koŗem, devis daŗus instr. mūz. darbus. A 6: 145, 21: 134.

JUZUPS, Roberts (dz. 1966 ASV) – trombonists; stud. Īstmena (Eastman) K Ročesterā, piedal. 4., 5. un 6. latv. jaun. dz. sv.; spēlē mācībiestādes orķestrī.

KADIĶIS-ANČAROVS, Voldemārs (26.III 1902 Odesā–31.I 1982 Vācijā) – dziedonis; no 1932 NO sōlists; no 1941 Vācijā, dzied. Kēnigsbergas, Hamburgas, Minchenes, Berlīnes, Oldenburgas, Hanoveras O uc.

KAKTIŅŠ, Ādolfs (26.VII 1885 Mazsalacā–25.VII 1965 ASV) – operdziedonis (baritons); sōlists LO Rīgā 1912, Nirnbergas O 1913, NO no 1918; no 1949 ASV; koncertēja ASV un Kanādā; Tēvzemes balva 1937; piemiņas grāmata *Dzīves opera* (1965). A 19: 249.

KALĒJA, Baiba – sk.: ŠMITA.

KALĒJA (MAIZĪTE), Felicita (dz. 20.X 1911 Rīgā) – pianiste; 1940 b. LK klav. klasi; Akadījas U mūz. fak. Kanādā doc. 1949, prof. 1969. A 7: 124, 21: 208.

KALĒJA, Margarita – sk.: ŠĒFERE.

KALĒJS, Jānis (7.I 1912 Rīgā–7.XI 1973 Kanādā) – vijolnieks; LK laureāts 1934, papild. Berlīnē 1936–1939; māc.-sp. Rīgas mūz. sk., doc. LK 1940–1944; no 1949 Kanādā, māc.-sp. Akadījas (Acadia) U, no 1956 prof., no 1965 dekāns; daudz koncertējis kopā ar dzīvesbiedri Felicitu. A 21: 134.

KALMĪTE, Guna – sk.: SKUJIŅA.

KALNĀJA, Daira – sk.: LANGENA.

KALNĀJS (agrāk: KRUMBERGS), Alfrēds (dz. 13.I 1904 Medņos) – mūziķis un grāmatnieks; stud. LK sitamo instr. kl. 1928–1934, piedal. Zemnieku drāmas teātrģa dibin. 1931, bijis tā O trupas mūziķ. daŗas vad.; Berlīnē diriģ. nom. kori; no 1949 ASV, kur Čikāgā dibin. spiestuvi un grāmatu apģādu.

KALNĀJS (agrāk: BERKHOLCS), Arnolds (13.IX 1906 Vaivē–22.III 1975 ASV) – diriģents un komponists; b. LK ērģ. kl. 1932; L-jā mūz. pavidagogs; Vācijā 1945 Valkas nom. dibin. Dziesmu vairoģa kori; 1949 ar kori pārcēlās uz ASV; diriģ. kopkori

latv. dz. sv. Vācijā, ASV un Kanādā, kompon. koŗa dz., bijis *Latvju mūzikas* red. loceklis. A 6: 145, 12: 64, 16: 84, 18: 224.

KALNIETIS, Jānis (22. I 1906 Drustos – 21. XII 1980 ASV) – diriģents, skolotājs; stud. mūz. LK 1930–1935, dzied. Reitera un NO kori, diriģ. latv. koŗus Vācijā un ASV; rakstījis par mūz., recenz. koncertus, sakārt. koŗa dz. krājumus, kompon. tdz. apdares, koŗa un sōlo dziesmas. A 6: 145, 17: 178, 18: 224, 19: 249.

KALNIŅA, Astra (dz. Latvijā) – dziedone; stud. mūz. Hamburgas U un Detroitā, ASV; dzied. amer. O, vada 1975 dibināto Detroitas Daugavas vanadžu ans. Dziesmu, kas koncertējis ASV un Kanādā 1982.

KALNIŅA, Biruta – sk.: TRIPODI.

KALNIŅA, Elza – sk.: MEKŠA.

KALNIŅA, Rūta – vada Dienvidflorīdas dziedātāju kopu 1988.

KALNIŅŠ, Aldonis (dz. 26. II 1928 Užavā) – komponists; 1954 b. LVK kompoz. klasi; 1950–1957 savācis ap 1000 latv. tdz. melōdiju, kompon. kamer mūz. un skaņdarbus koŗiem; no 1959 Liesmas apgāda mūz. red. A 6: 145.

KALNIŅŠ, Alfrēds (23. VIII 1879 Cēsis – 23. XII 1951 Rīgā) – komponists, ērģelnieks; māc. Pēterpils K 1897–1902, ērģelnieks Igaunijā un L-jā 1902–1923; 1925–1926 NO dir., 1927–1933 ērģelnieks ASV, pēc tam L-jā; LVK rektors 1944–1948; kompon. daudz koŗa un sōlo dz., operas Baŗuta un Dzimtenes atmoda; Tēvzemes balvas laureāts; Baŗutas koncertatskaņ. notika Ņujorkā 1982, Milvokī 1983, Minsterē 1984 Andreja Jansona vad. un daļējs atskaņ. Melburnā 1983 Arvīda Purva vad. A 6: 145.

KALNIŅŠ, Jānis (dz. 3. XI 1904 Igaunijā) – komponists un diriģents; stud. LK 1920–1924; NO diriģ. 1933–1944; no 1949 Kanādā, mūz. prof. Frederiktonā, orķ. dibin. un simf. orķ. diriģ. līdz 1968, bazn. ērģelnieks un koŗa vad.; kompon. simf., operas, kantātes un lielu skaitu citu instr. un vok. skaņdarbu; diriģ. latv. dz. sv. kopkori; ieskaņotas skaņuplates; Dr. hon. causa grads 1981 Mauntelisona (Mount Allison) U, spec. provinces balva par sasniegumiem estrādes mākslā 1984. A 21: 209.

KALNIŅŠ, Jānis – mūz. pedagogs; Rūzvelta U mūz. koll. (ASV) BMEd; simf. orķ. mūzikīis un mūz. skolotājs vidusskolā.

KALNIŅŠ, Teodors (23. XI 1890 Tartū – 17. X 1962 Rīgā) – diriģents; māc. Rīgas mūz. sk. un Pēterpils K; NO koŗmeistars, studentu vīru koŗa vad.; LVK māc.-sp. 1950–1962; komponējis dziesmas un tdz. apdares.

KALŅMALS, Rūdolfs (dz. 23. VI 1929 Kuldīgā) – diriģents; māc. mūz. Čikāgā; koŗu diriģ. Čikāgā kopš 1967, vada bapt. un ev. lut. dr. kori; kopkoŗa diriģ. piecās latviešu bapt. dr. koŗu dz. dienās, Gaŗezera dz. dienās un garīgā konc. 7. dz. sv. Kanādā un ASV 7. vīsp. dz. sv.; LKA ASV padomes loceklis. A 12: 64, 18: 224.

KALNS, Edgars (dz. 1964 Detroitā) – trompetists; mācījies privāti; stud. datorzin. Mičiganas U Anarborā; sōlists vai orķestŗa daļbnieks vairākos latviešu dziesmu svētkos.

KALUMS, Edgars (10. VII 1911 Daugavpilī – 6. XI 1987 Austrālijā) – diriģents; 1941–1944 koŗu diriģ. Jelgavā; Vācijā diriģ. kori Giftenē un Barntenē; no 1949 Austrālijā; 1970–1977 s. k. Sidrabenes, no 1976 DV dz. ans. Dziesmu gars vad.; diriģ. sieviešu kopkori 23. un 25. KD (1973, 1975). A 12: 67, 17: 180, 18: 224, 19: 249.

KAMINSKA (PRIEDĪTE), Līga – diriģente, mūzikas pedagoge; māc.-sp. Alfr. Kalniņa Cēsu mūz. vidusskolā; vada jaun. kori un vīru kori Cēsis (1989).

KAMINSKIS, Valters (dz. 17. XI 1929 Rīgā) – komponists; b. LVK 1953, paidagogs Jāzepa Međiņa mūzikas vidusskolā; darbi: sōlo un koŗa dziesmas, simfōn. poēmas, ar estrādes mūzika.

KANCĀNS, Ēriks (dz. 1957 Stokholmā) – vijolnieks; māc. Stokholmas mūzikas augstsk.; vijolnieks Stokholmas O orķ.; uzvarējis mūz. sacens. 6. latv. dz. sv. Kanādā 1976.

KANDAROVSKIS, Alberts (1907 Latvijā – 13. VIII 1964 Kanādā) – mūziķis; L-jā darbojies tauru orķestros, Vācijā organiz. mūz. ansambļus nometnēs; no 1950 Torontō, 1954 piedal. tauru orķ. organizēšanā; aranžējis ap 200 kompoz. tauru orķestrim.

KANDROVICŠ, Nikolajs (1. X 1910 Skaistkalnē – 25. X 1968 Anglijā) – vadījis latv. koŗus Anglijā līdz 1968. A 18: 224.

KANTS, Arvīds (18. IV 1912 Liepājā – 1. VIII 1965 Adelaidē, Austrālijā) – diriģents; b. L-jas kaŗaskolu; vad. koŗus un dub.-kvart. L-jā, Vācijā un Austrālijā, diriģ. vīru kopkori Austrālijas latv. 3. KD (1953). A 18: 224.

KAŅEPS, Dāvis (dz. 1966) – obojists; stud. Mūlenberga koll. (ASV) vācu val. un polīt. zin.; piedal. 5. un 6. latv. jaun. dz. sv.; spēlē latv. rokmūz. grupā Jampadracī Ņujorkā.

KARELIS, Kārlis (dz. 27. VII 1901 Vaiņodē) – ērģelnieks; vad. kori L-jā un Gēteborgā, Zviedrijā (1955–1968). A 18: 225.

KARIKS, Edgars (dz. 1955 Jaungvinejā) – flautists un diriģents; stud. Jaungvinejas un Kvīnslendas K; Adelaides U 1983 MA (flautas spēlē), gatavo dokt. disert.; dibin. orķ. New Music Ensemble, ir austrāl. jauno komponistu b-bas pr-dis un Adelaides U Linkolna koll. vīcedir.; koncertējis Austrālijā un Ziemeļamerikā, diriģ. jaun. orķ. 6. latv. jaun. dz. svētkos Serbrukā.

KĀRKLIŅA (SKUDRA), Alma (dz. 1. IV 1917 Krustpils pag.) – diriģente; b. LK, vad. koŗus un ansambļus Anglijā un Kanādā. A 12: 67, 68, 18: 225.

KĀRKLIŅA, Daina – sk.: PAVASARA.

KĀRKLIŅA, Māra – sk.: LEONARDA.

KĀRKLIŅŠ, Andris (André el Letón, dz. 28. I 1942 Zaļeniekos) – ģitarists; māc. ģītaras spēli no Spānijas čigāņiem; koncertējis Eiropā, arābu valstīs, Indijā, Taizemē, Austrālijā, Filipīnās, Amerikā, arī Rīgā; komponējis dziesmas.

KĀRKLIŅŠ, Jānis (S. I 1889 Vecpiebalgā – 20. VI 1963 Rīgā) – operdziedonis (bass); no 1918 Nacionālās operas sōlists.

KĀRKLIŅŠ, Jēkabs (25. III 1867 Koknesē – 11. XI 1960 Rīgā) – dziedātājs, mūzikologs; b. Pēterpils K dzied. un mūz. teōr. kl.; LK doc. 1920–1927, prof. 1927–1937, LVK prof. līdz 1950; komponējis dziesmas. A 6: 146, 21: 135.

KARLSONE, Elfrīda – sk.: BĒRZIŅA.

KARLSONE, Līna – dziedone (soprāns); brīvmāksl. LK, papild. Vācijā; sōliste ASV 5. visp. latv. dz. sv. (1973).

KARPA (PULCIŅA), Adele (10. I 1902 Valmierā – 20. VII 1957 ASV) – operdziedone (lirisks soprāns); b. LK dzied. kl. 1924; NO sōliste no 1925, LK doc. 1941–1944, pēc tam Vācijā, no 1950 ASV; biogr.: Ansis Karpis, *Latvijas Nacionālās operas sōliste Adele Pulciņa-Karpa* (1959).

KAŠTELĀNE (KASZTELAN), Helēna (dz. 30. X 1959 Melburnā) – koncertpianiste, mūzikoloģe; Melburnas U 1980 BM, 1987 MM, gatavo Dr. disert.; māc.-sp. koll. 1982–1987, U 1986–1987; saņēmusi daudz balvu un stipendiju, daudz koncertējusi.

KASTELĀNE (KASZTELAN, dz. ZUPĀNE), Irēna – pianiste; Melburnas U dipl. 1971 klaviersp., 1972 mūz. paid.; no 1975 Melburnas latv. b-bas jaun. mūz. noz. vadītāja.

KAUFMANE, Pia (dz. 1960 Dānijā) – flautiste; stud. flautas spēli Dānijas karal. mūz. akad., papild. Jēlas (Yale) U (ASV); no 1986 galvenā flautiste dāņu Randersa orķ.

KAUFMANIS, Ringolds (10.V 1930 Biržos–3.IX 1980 Dānijā) – ērģelnieks; no 1945 Dānijā; 1951 b. Dānijas karal. K, 1953 ieguvis orķ. diriģ. tiesības, pēc tam ērģelnieks dāņu un latv. dr. Kopenhāgenā, mūz. skolot. dāņu sk., akad. koŗa un orķ. (ap 200 pers.) diriģ. 1962–1971; piedal. 2. Eiropas latv. dz. sv. 1968, Anglijas latv. dz. d. 1975 un Vācijas 1. latv. dz. dienās 1976. A 18: 225.

KAULIŅŠ, Atis (6.XII 1867 Gaujienā–1944 Jelgavā) – diriģents un komponists; Pēterpils K 1893 brīvmāksl. ērģelisp.; māc.-sp. mūz. sk. Viļņā, 1895–1898 karaorķ. diriģ. Kauņā; no 1898 Jelgavā bazn. ērģelnieks, mūz. skolot., Līgas koŗa diriģ., žurn. *Mūzikas druva* izd. un red. 1906–1909; kompon. O, dziesmulugu un opereti (1923–1927), sōlo un koŗa dziesmas.

KAVARA, Arturs – sk.: PRIEDNIEKS.

KAŽOCIŅŠ, Kārlis (15.V 1886 Plāterē–18.IV 1920 Plāterē) – skolotājs un komponists; līdz 1912 stud. ķīmiju Rīgas politechn. inst., māc. Gižicka mūz. skolā, vad. Rīgas Jaunā teātra kori un Plāteres pag. kori; komponējis sōlo un koŗa dziesmas.

KEMPA (KEMP, dz. SVENNE), Valda (dz. 15.XII 1934) – mūziķe; Toronto U 1961 BM; māc.-spēks Jaunanglijas K Bostonā (1968?). A 8: 278, 21: 211.

KLAUVERTE, Agrita (dz. 1950) – pianiste; b. Sidnejas valsts K 1973; mūzikas skolot., piedal. KD konc. uc. latv. sarīkojumos, arī austrāliešu koncertos.

KĻAVIŅŠ, Ēriks (dz. 1945 Veidenē, Vācijā) – vijolnieks; no 1949 Austrālijā; stud. vijolspēli Melburnas U mūz. fak.; koncertmeistars O orķestros; no 1967 ASV, papild. Itālijā un Čikāgā; sōlists simf. orķestros; koncertējis ASV, Kanādā un Austrālijā, bijis māc.-spēks Viskonsinas K (ASV).

KĻAVIŅŠ, Jānis (dz. 6.V 1921 Rugājos) – ārsts un dziedonis (bass-baritons); K. Albrehta U ķīlē 1959 Dr. med.; Vācijā Mūz. akad. dipl. 1959; māc.-sp. ASV univers. no 1954, prof. (patol.) no 1963; Klīvlendas latv. koncertapv-bas dibin. un ilggad. pr-dis; dzied. O un koncertos, spēlējis altvijoli stīgu kvart., diriģ. baleta orķ.; koncertējis ASV, Eiropā, Austrālijā uc.; vairāk nekā 125 zin. publ. autors; godabalvas zinātnē un mūzikā. A 7: 132, 14: 305, 21: 212.

KĻAVIŅŠ, Juris – L-jā diriģē T. Kalniņa Rīgas radiof. kori un LVU kori Juventus; kopkoŗa diriģents Eiropas 6. latv. dziesmu svētkos Helsingborgā 1989.

KĻAVIŅŠ, Ojārs (27.I 1931 Rīgā–16.X 1971 ASV) – diriģents; stud. K Čikāgā; vad. Čikāgas latv. jaukto kori Daugavu 1969, 1971; kompon. koŗa dziesmas. A 12: 64, 16: 119, 18: 225.

KĻAVIŅŠ, Ralfs (dz. 18.VII 1941 Brazīlijā) – čellinieks, Novaodesas I un II latv. bapt. draudzes koŗa diriģents 1977. A 18: 225.

KŌBLA, Ingrīda – sk.: STĪLA.

KOKARS, Gido (dz. 17.VIII 1921 Gulbenē) – diriģents; stud. LVK no 1951; vad. LVU jaukto kori Dainu, no 1960 Rīgas radioorķestris vīru kori, no 1963 kultūras nama jaukto kori Daili, ko uzskata par vienu no labākajiem Rīgas koŗiem; no 1960 ir LVK mācītspēks.

**AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU
33. KULTŪRAS DIENAS
MELBURNĀ, 1983. GADĀ**

Ivars Muzikants

KULTŪRAS DIENU PROGRAMMAS VĀKS

KOKARS, Imants (dz. 16. VIII 1921 Gulbenē) – diriģents; māc. vijolspēli Rēzeknes mūz. skolā 1943; stud. LVK (diriģ. nod.) 1951–1956; vad. vairākus korus, no 1955 vīru kori Dziedoni, kas kļuvis par vienu no labākajiem L-jas korjiem; Rīgas kamerkoļa Ave sol diriģents (koris uzvarēja 1974 Itālijā polifonās j. k. mūz. sacensībās, ir vairākkārt koncertējis brīvajā pasaulē; turneja ASV arī 1987).

KOKTA, Silvija – sk.: PORIETE.

KŌPLENDA (COPELAND, dz. GALĒNA), Dace (dz. 19. VI 1954 Čikāgā) – diriģente; Rietummičiganas U 1976 BS (mūz.); diriģ. Dziesmu vairoga kori un kopkori Gaņezera 5. dz. dienās 1977, organiz. un vad. Kalamazū latv. kori no 1978 un Saulesmeitu ansambli 1981. A 18: 221.

KORNS, Arnolds (dz. 1954 Kanādā) – māc. klavieresp. Toronto karal. K, ērģelnieks Kalgari latv. draudzē, piedal. dz. svētku jaun. koncertā.

KORTĀNS, Aleksandrs (5. XI 1897 Tīnūžos–1. III 1962 Rīgā) – operdziedonis (baritons); 1932–1955 sōlists NO un L-jas operas un baleta teātrī.

KORTESA (LIELMANE), Rasma (dz. 24. VIII 1945 Rīgā) – koncertvijolniece; stud. LVK 1963–1967, pēc tam Čaikovska K Maskavā; 1967–1971 sōliste L-jas filharm. orķ. un māc.-sp. LVK; no 1971 Meksikā; koncertējusi Eiropā, ASV, Kanādā, Angolā un Meksikā; piedalījiesies latviešu dziesmu svētkos un citos sarīkojumos.

KRAFTS, Juris (dz. 9. II 1944 Rīgā) – ērģelnieks un gleznotājs; stud. Minesōtas U; ērģelnieks Mineapolisas latv. ev. lut. dr. no 1963, DV vīru ans. vad. no 1975; piedal. gleznu izstādēs, rīkojis savu darbu skates; ieskaņota skaņuplate. A 18: 225.

KRASTIŅA, Inta – sk.: LONGA.

KRASTIŅA, Velta – sk.: ANŠEVICA.

KREICBERGS, Fricis – dziedātājs (tenors) – dzied. galv. lomas Melburnas latv. operešu ansamblī no 1965. A 12: 290.

KREISMANIS, Nikolajs (26. VII 1912 Valmierā–4. III 1983 ASV) – pianists, komponists, vēsturnieks; stud. LU, papild. skaņumākslā; Sakramento valsts koll. 1958 BA, 1960 MA (vēst.); papild. vēst. Kalif. U Berklejā 1960–1963 un Austrijas valsts U Vīnē 1969–1970; pianists Rīgas radiof. 1941–1944; kompon. latv. leģionāru dz. un mūziku lugām, pavad. sōlistu konc; ASV no 1950; dibin. Sakramentō mūz. studiju; Sakramento valsts koll. māc.-sp. 1959–1961, Svēto vārdu (Holy Names) koll. māc.-sp. 1961–1978, no 1963 profesors. A 21: 213.

KRENKLE, Laima (1891–24. I 1963 Stokholmā) – dziedone (lirisks soprāns); beigusi Maskavas K 1916.

KRĪGENA, Maija – sk.: PLAKIDE.

KRISTAPSONE, Mērija (Mary, dz. 1956) – klarnetiste; 1979 Vestčesteras stāta U BS (mūz. paid.); mūz. skolotāja, sōliste un orķestra mūziķe.

KRISTAPSONS, Māris (dz. 1. II 1953 Ņujorkā) – komponists, diriģents un mūzikas kritiķis; 1975 Hartvikas koll. Ņujorkā BS (mūz.); no 1977 vada Pokipsi latv. kori; 3. latv. jaun. dz. sv. (1979) atskaņots viņa skaņdarbs – cikls balsij un klav., ASV 7. visp. latv. dziesmu svētkos (1983) – sōlo dziesmas.

KRISJĀNE (MUIŽARĀJA, dz. VĪGNERE), Meta (16. VI 1905 Maskavā–15. I 1958 Melburnā) – diriģente, pianiste; stud. LK 1921–1926, Bādenes mūz. augstsk. 1949–1950; vad. Hānavas latv. kori, diriģ. kopkori Hānavas dz. d. (1946); Austrālijā Melburnas

latv. b-bas jauktā koŗa (1950–1957) un Austrālijas latv. KD kopkoŗa diriŗente; piemigas izŗevums *Vainaga vijŗjai* (1961). A 18: 225.

KROLLS, Oto (26. V 1888 Inŗukalnā–2. II 1969 Ķikāgā) – sabiedrisks darbinieks; NO inspektors 1931; Vācijā un ASV teātra darbinieks, grāmatu autors un izdevŗjs, lugu tulkotājs. A 19: 252.

KRONBERGA, Linda (dz. 1967 Torontō) – pianiste; māc. klav. un vijoles spēli un dzied.; Ķikāgas pieciŗu ansambļa daļbiece, Gaŗezera vidusskolas koŗa palīgidiriŗente, jaunatnes kopkoŗa diriŗente 8. latv. dz. svētkos Kanādā (1986).

KRONĪTE (VEISBERGA), Astra (dz. 1954) – diriŗente; Adelaides U 1973 BA, 1975 Dip. Ed; māc. klavierspēli, stud. mūz. vēst. un teōr. Adelaides K; vada Adelaides latv. b-bas jaukto kori kopŗ 1979; diriŗ. arī Austrālijas latv. KD kopkori.

KRŪMIŅA, Baiba – diriŗente un paidagoŗe; Viskonsinas mūz. koll. (ASV) 1964 BM; Jaunanglijas K Bostonā MM; koŗa diriŗ. un mūz. skolot. amer. vidussk. A 18: 225.

KRŪMIŅŠ, Edvards (22. VI 1904 Madonā–17. VIII 1984 Austrālijā) – arhitekts un diriŗents; LŪ 1932 arhitekts; vad. Dziesmuvaras kori Melburnā 1963–1967 un Melburnas latv. b-bas v. k. Kokli 1969; aranŗŗejis tdz. korim. A 12: 66, 13: 198, 18: 225.

KRŪMIŅŠ, Edvīns (7. IX 1907 Rĩgā–9. III 1984 Anglijā) – operdziedonis (baritons); b. LK; sōlists NO; no 1944 Vācijā, no 1947 Anglijā, dziedājis latv. sarĩkojumos.

KRŪMIŅŠ, Kārlis (1891–18. IX 1964 Montrealā) – dziedonis (bass); māc. Saratovas K un privāti, papild. Berlĩnē; sōlists Maskavā un Liepājas O, no 1927 NO; pēc kara Zviedrijā un Kanādā.

KRUMOVĪĀ, Rūta – sk.: GOMEZA.

KRŪMS, Gustavs (13. III 1907 Rĩgā–23. VIII 1982 Adelaidē) – māc. LK (?), vad. Adelaides vīru kori Austrālijā 1949–1951. A 18: 226.

KUKAINE, Elfrīda – sk.: BĒRZIŅA.

KUKAINE, Erna – sk.: LATIŗEVA.

KŪLNIECE, Antra (dz. Melburnā) – dziedātāja (soprāns); mācĩjusies privāti; piedalĩjusies latvieŗu sarĩkojumos, sōliste jaunatnes koncertā Austrālijas latv. 33. KD Melburnā (1983) un dziesmuspēlē 36. KD Adelaidē (1986).

KUNSTMANIS, Pauls (14. V 1880 Lĩvbērzē–26. IX 1956 Melburnā) – skolotājs, diriŗents; vad. koŗus L-jā un Vācijā, Melburnas latv. ev. lut. dr. kori 1954–1956. A 18: 226.

KUPCIS, Ernests (14. IV 1912 Morē–10. X 1977 Ķikāgā) – diriŗents; b. LK; ASV Rūzvelta (Roosevelt) U Ķikāgā 1954 BM, 1956 MM; vad. koŗus Vācijā un Ķikāgas latvieŗu vīru kori Daŗgavieŗus ASV. A 18: 226.

KUPĶE, Irīna – diriŗente; vada Konektikutas Rotas kori 1988.

KUPLE, Auguste (dz. 15. IX 1913 Liepājā) – mūziķe; māc. dzied. Liepājas TK, bijusi Liepājas bap. Nācāretes dr. sōliste un ēŗģelniece; Austrālijā Tasmānijas ev. lut. dr. ēŗģelniece Hobartā no 1952. A 18: 226.

KUPLĒNA, Ilze (dz. 20. IV 1952 Skotijā) – stud. flautas un klav. spēli, mūz. teōr. un dziedāŗanu; diriŗŗejusi Londonas latvieŗu kori Anglijā. A 18: 226.

KUPRISA, Anita (dz. 6. I 1958 ASV) – trompetiste un komponiste; Lovelas U (ASV) BA (mūz. paid.), BA (kompoz.); spēlē arī klav., ēŗŗeles, ģitaru, kokli; Kolĩbri ans. daļbiece; kompon. skaņdarbus ansamblim, koŗa dz., kantātes; godalga par dziesmu *Pastorāle* (1983).

KURME, Guna (dz. 20. III 1925 Rīgā) – pianiste; stud. LK 1938–1944; Rīgas radiof. sōliste; no 1945 Zviedrijā; 1946–1951 stud. Stokholmā un Šveicē; koncertējusi Vācijā, Šveicē, Itālijā un ASV, spēlējusi radiof. daudzās Eiropas pilsētās.

KURME, Irma (dz. 23. VI 1927 Slatē) – dziedone; māc. dzied. Vācijā 1954–1960; no 1960 ASV; koncertējusi Vācijā, Zviedrijā, Holandē, Kanādā, ASV un Austrālijā; iedziedājusi skaņuplates; 1977–1980 ALA kultūras biroja mūz. nozares vadītāja.

KURMIŅŠ, Andrejs – koncertdziedonis (bass-baritons) un diriģents; Portlendas U ASV 1956 BM (dzied.), papild. vēl citās koll. un U; diriģ. Losandželosas latv. kori un 4. rietumkrasta dz. sv. kopkori 1970; koncertējis. A 18: 226.

KUŠKEVICS, Ernests (22. II 1889 Mērsragā – 16. II 1980 ASV) – trompetists kara-orķestrī; b. Pliskavas karaškolu, 1917 brīvmāksl. Charkovas K; koncertējis L-jā un Igaunijā, spēlējis NO orķ., pēc tam vad. 3. Jelgavas kājn. pulka orķ.; kompon. milit. mūz.; no 1950 mūzikas skolotājs ASV.

KUZMIŅOVŠ, Juris (dz. 15. III 1947 Rīgā) – čellinieks; māc. LVK un Maskavas mūz. akad.; koncertējis ar Igaunijas radiof. orķ. un Liepājas simf. orķ.; no 1978 brīvāajā pasaulē; koncertējis Ņujorkā, Filadelfijā, Čikāgā.

KVIESIS, Aivars (dz. 19. I 1941 Rīgā) – jurists un pianists; no 1948 Kanādā; Toronto U 1968 BA, LLB, 1976 Toronto karal. K dipl. klavier spēlē; ērģelnieks Toronto kanādiešu un latviešu draudzē.

KVIESIS, Viktors (23. VI 1911 Jelgavā – 28. VII 1980 Kanādā) – jurists un pianists; 1934 b. LU tieslietu nod., arī LK klavierķlasi; sōlists L-jas radiof., dalībnieks kamer-mūz. ansambļī; no 1944 koncertējis Vācijā; kopš 1948 Kanādā ērģelnieks un klavier spēles pādagogos; diriģējis arī simf. orķestri.

ĶAUKĒ, Elza – sk.: INDRIKSONE.

ĶENIŅŠ, Juris (dz. 9. VI 1951) – čellinieks; Toronto U 1973 BM (čella kl.), 1974 BME; vad. jaun. kori (Toronto ?), mūzicējis latv. mūz. ansambļos, koncertējis latv. sarikojumos. A 18: 226.

ĶENIŅŠ, Tāivaldis (dz. 23. IV 1919 Liepājā) – komponists; māc. kompoz. LK; 1950 laureāts Parīzes nacion. K; no 1951 Kanādā, no 1952 Toronto U māc.-sp., kopš 1973 prof. (kompoz.), pēc pension. 1984 godaprof.; 1973–1974 Kanādas kompon. līgas prezidents; kompon. 8 simf., 12 koncertus, kantātes, sonātas, darbus ērģelēm, klavierēm un stīgām, arī koŗa un sōlo dziesmas. A 6: 147, 7: 136, 18: 226, 21: 216.

ĶEPĪTIS, Jānis (2. I 1908 Trikātā – 9. VIII 1989 Rīgā) – pianists un komponists; 1926 b. Valmieras mūz. sk., 1931 LK kompoz. klasi, papild. klavier spēlē Parīzē un Vīsbādenē; devis patstāv. koncertus, 1938 pirmo autorkoncertu; kameransambļa klases vad. LVK; kompon. O, baletus, simfōnijas, klavierķkoncertus, kamer mūz., ap 60 dz. koŗiem, ap 250 sōlodziesmu.

ĶERE, Gunta – sk.: PLOSTNIECE.

ĶERIS, Ernests (dz. 30. I 1913 Latvijā) – diriģents; b. diriģ. kursus Rīgā 1938; diriģ. Bukskauntijas latv. bapt. dr. kori no 1949 un Latv. bapt. dr. koŗu dz. dienu kopkori. A 18: 226.

ĶIPLOKS, Arvīds (dz. 17. II 1906 Kalnciemā) – tautsaimnieks un dziedātājs (baritons); māc. dzied. Minchenē un Nirnbergā, koncertējis Vācijā; diriģ. Melburnas latv. b-bas

jaukto kori 1958–1959; rakstījis presē par mūz. jautājumiem, vadījis Latv. apv-bas Austrālijā un Jaunzēlandē skaņumākslas nozari. A 18: 226.

KUNĶIS, Bierants (7. XII 1877 Nīcā – 1. I 1970 Vācijā) – diriģents, komponists; māc. Pēterpils K 1906–1912, kaķorķ. diriģ. 1911–1914, diriģ. Liepājas operetē 1912–1914, Nac. teātra mūz. daļas vad. 1919–1923, pēc tam Liepājā O korķmeistars, filharm. un vīru korķ diriģ.; Vācijā 1945 Oldenburgas latv. O korķmeistars, latv. j. k., DV korķ un siev. dub.-kvart. vadītājs, draudzes ērģelnieks. A 18: 227, 19: 253 (jālabo dati).

LĀCIS, Vilis – sōlists vīru korī; vad. Zuikas vīru kori Anglijā 1961–1968 un Kōrbi (Corby) latv. jaun. un siev. kori 1967. A 12: 63, 18: 227.

LAGZDIŅŠ, Aldis – ērģelnieks; 1969 BM Džuljarda (Julliard) mūz. sk.; ieguvis pirmo vietu Amerikas ērģelnieku apv-bas nacion. konkursā; gadskārtēji patstāvīgie koncerti Ņujorkā.

LAGZDIŅŠ, Arvīds – kopkorķ sōlists Anglijas 8. dz. dienās 1967; vad. vīru dub.-kvart. Tērveti Anglijā 1968. A 12: 63, 18: 227.

LAMBERTE, Ilga – sk.: MUNTERE.

LAMBERTE, Marta – sk.: ČAKARE.

LANGA (LANG, dz. ILSTERE), Tikla (2. II 1904 Vestienā – 21. V 1983 Vācijā) – komponiste un diriģente; b. LK kompoz. kl. 1936; 1949–1950 Austrālijā vad. Melburnas latv. b-bas jaukto kori (vēlāko Rotu); Vācijā 1953–1973 Ķelnes latv. jauktā korķ diriģ.; kompon. korķ dz. un skaņdarbus orķ., ieskaņ. skaņuplates. A 6: 143, 12: 68, 18: 227.

LANGENA (LANGEN, dz. KALNĀJA), Daira (dz. 4. V 1941 Valmierā) – pianiste, diriģente; māc. klavierģspēli tēva Arnolda Kalnāja vad.; Rietummičiganas U 1962 BA (fr. val.), Endrjūsa (Andrews) U ASV 1971 MM (klavierģsp.); no 1971 māc.-sp. koll. un savā studijā; koncertējusi ASV, diriģ. kopkori Garēzera dz. dienās.

LANGENFELDE (ZULTERE), Milda (9. IV 1902 Rīgā – 13. X 1961 Melburnā) – dziedone; māc. LK 1920–1923, daudz koncertējusi L-jā un ārzemēs, dzied. O un radiof.; no 1944 Vācijā, vēlāk Austrālijā, kur vadīja dzied. studiju.

LAPENSONS, Georgs – vijolnieks; LK laureāts, mūzikģis NO un radiof. orķ., vēlāk Berlīnē, pēc kaķa Anglijā; no 1949 Kanādā, sōlists Kanādas radiof., māc.-sp. Maiami U (ASV); kompon. skaņdarbus vijolei un orķestrim.

LAPPUĶE, Rolands (dz. 26. VIII 1956 Francijā) – dziedātājs, ģimnazijas skolotājs; Luija Pastēra U 1982 Dr. grads (psīchol.); Austrālijā Latv. jaun. apv-bas valdes loc., *LJAA žurnāla* red.; koncertģjis Eiropā un ASV, iedziedāta skaņuplate.

LAPSE, Valfrīds (7. XI 1908 Rīgā – 7. XI 1971 ASV) – diriģents; b. LK; vadģjis korģus L-jā, Vācijā un ASV, arī amer. korģus; kompon. duetus (tdz. apdares); savas klavierģstudijas vadģtājs ASV.

LARSENA, Aelita – pianiste; brģvmāksliniece LK; stud. Štutgartes mūz. augstsk.; Austrālijā 1965 dģbin. un vadģjusi jaun. ansambli Sidraba stģģu Adelaidē. A 18: 227.

LARSENA, Mairita – sk.: HAUZERA.

LARSENS, Gunārs (dz. 17. IX 1949 Beģģijā, Mairitas dvģģubrģlis) – vijolnieks; Adelaides U 1969 BA (mūz.), 1971 BA (mūz. ļoti sekm.); Lucernas K Šveicē koncertmeistara dipl.; koncertģjis Austrālijā, ASV, Eiropā, sōlists kameransablģ, mācģbspēks Lucernas koll.

LAŠČUKA (LASHCHUCK, dz. BIEZAITE), Māra (dz. 28. X 1945 Eichštātē, Vācijā) – koncertpianiste; Adelaides U Eldera K 1966 BM, Adelaides U un Francijas vald. stipendiāte Parīzē 1966–1968; koncertējusi Austrālijā, ASV, Kanādā un Eiropā; maģistra darbs par Volfganga Dārziņa mūziku.

LATIŠEVA (KUKAINE), Erna (dz. 10. VI 1909 Rīgā) – operdziedone; b. LK; sōliste NO līdz 1939, Liepājas O 1939–1950; kopš 1955 strādā Liepājas mūz. vidusskolā.

LATIŠEVA, Lilija (m. 30. XI 1969 Jaunzēlanē) – koncertdziedone (soprāns); bij. Liepājas O sōliste; no 1949 Jaunzēlandē, koncertējusi arī Vācijā un Austrālijā, sōliste radiofōnā un ceļojošā operā.

LAURS, Jānis (dz. 7. I 1950 Adelaidē) – čellinieks; Adelaides U 1972 BM, papild. Šveicē; koncertējis Eiropā, Austrālijā un 1974 ASV un Kanādā; ar jaun. orķ. viesojies Japānā, vad. latv. stīgu orķ., diriģ. kori un orķ.; 1975–1982 māc.-sp. Jaunanglijas (New England) U Austrālijā; ar 1975 dibin. kameransambli New England Ensemble koncertējis arī citos kontinentos; piedal. Austrālijas latv. KD.

LAUVA, Velta – sk.: ZADIŅA.

LAZDĀNS, Vitolds (dz. 29. XII 1936 Daugavpilī); māc. O skolā Melburnā; vadītjis latv. katoļu jauktu kori Melburnā 1963–1973. A 18: 227.

LAZDIŅŠ, Jānis (1876 – 20. III 1953 Briselē) – vijolnieks un diplomāts; 1898 b. Pēterpils K, papild. Parīzē; Krievijas galma orķ. sōlists 1902–1917, LK māc.-sp. 1919–1921; L-jas sūtnis Beļģijā un Luksemburgā.

LEGZDIŅŠ, Alberts – mūziķis; Iļinojas U 1960 BA (polīt. zin.); Čikāgas piecīšu ansambļa vadītājs no 1961. A 18: 227.

LEISTS, Valdis (1915–1975 Melburnā) – aktieris Liepājā un Vācijā; režisors Melburnas latviešu operēšu ansambļi. A 19: 255.

LĒNMANE, Ērika – sk.: SARKANBĀRDE.

LEONARDA (KĀRKLIŅA), Māra – čelliniece Iļinojas filharm. orķestrī ASV; koncertējusi Florīdā 1987.

LEONARDA (LEONARD, dz. AUZIŅA), Norma (dz. 24. I 1930 ASV) – vijolniece; Džuljarda (Julliard) mūz. sk. 1953 BS, 1955 MS; koncertējusi ASV amer. un latv. sarīkojumos; māc.-sp. vijolspēlē Ročesteras U (ASV). A 21: 220.

LEPMANIS, Kārlis (1907 – 7. I 1948 Štutgartē) – vijolnieks; 1934 b. LK; Rīgas un Štutgartes radiof. mūziķis.

LESIŅA (ŠMITA), Valda (30. IX 1910 Valmierā – 1. II 1985 ASV) – dziedātāja; LK brīvmākslin. 1943; L-jā dzied. O un koncertos; no 1950 ASV; koncertējusi ASV, Kanādā un Tobagō, kopā ar vīru Knutu vadījusi mūz. studiju; iedzied. skaņuplates.

LESIŅŠ, Knuts (dz. 28. III 1909 Pēterpilī) – pianists, komponists, rakstnieks; LK brīvmākslin. klaviersp. 1932; māc.-sp. Vīgnera fonol. inst. un Rīgas mūz. skolā, mūzikas kritiku autors presē; no 1950 ASV, vada mūz. stud., koncertējis ASV, Kanādā un Tobagō; kompon. sōlo un orķ. dziesmas, stīgu instr. un klav. mūziku, ieskaņ. skaņuplates; *Latvju mūzikas* red. A 6: 147, 8: 236, 18: 193, 19: 256.

LESPA, Hansis (dz. 21. IX 1905 Rīgā) – ērģelnieks; b. LK 1930; vad. koŗus L-jā un Vācijā, diriģ. Augsburgas dziesmu dienu kopkori. A 18: 227.

LIBERTE, Alma (dz. 19. VII 1897 Melluŗos) – dziedone, aktrise; stud. dzied. Bostonas K; ASV no 1909, dzied. O un koncertos; skatuves vārds Signa Mora.

LIBERTE (REBĀNE), Amanda (20.IV 1893 Trikātā–17.V 1981 Ņujorkā) – operdziedone (mecosoprāns); māc. dzied. mūz. sk. Pēterpilī; 1913–1925 sōliste Pēterpilī un Maskavas O, 1925–1929 NO Rīgā, pēc tam ārzemēs; no 1949 ASV.

LĪCIS, Imants – pianists, komponists; vad. Sidnejas jaun. ans. Laikmetu līdz 1977 un Nameju; aranž. dz. un mūziku tautasdeju uzvedumiem uc., mūz. konsult. Sidnejas latv. teātrī, komponējis mūziku lūgām. A 18: 228, 19: 256.

LĪČĪTE, Paula (20.VIII 1889 Rīgā–11.VII 1966 Rīgā) – komponiste, dziedone; māc. klavier spēli un dzied., 1923 b. LK kompoz. klasi; komponējusi vokālo un instrumentālo mūziku. A 6: 148.

LĪČĪTIS, Jānis (18.V 1913 Vilzēnos–5.XI 1978 Rīgā) – komponists, pedagogs; 1940 b. LK kompoz. kl.; kompon. koŗa dz., darbus stīgu kvart., simfōniju. A 6: 148.

LĪDACE (UPENIECE), Ausma – estrādes dziedone (kontralts); stud. mūz. Šōrlainas (Shoreline) mūz. koll.; ilgus gadus dziedājusi latv. un amer. vok. ansambļos, koncertējusi ASV un Kanādā, Austrālijā un Eiropā; 1986 nodib. estrādes ans., kuŗā pati ir sōliste; 1988 ans. koncertēja ASV 8. visp. latv. dz. svētku ietvaros.

LĪDAKS, Kārlis (27.VII 1893 Rīgā–1941 deportācijā Krievijā) – diriģents un komponists; māc. vijol spēli; 1923 LK ieguvis vidussk. mūz. skolot. tiesības; jau 16 gadu vecumā diriģ. Āgenskalna bapt. dr. kori, vad. bapt. dr. kopkori 1912, 1925, 1935; sakop. dziesmu krājumu *Dziesmu pērles*, kompon. ap 50 koŗadziesmu.

LĪDUMA, Skaidrīte – sk.: HILDEBRANTE.

LIEDAGS, Kārlis (10.I 1906 Trikātā–4.VIII 1967 ASV) – dziedonis (bass-baritons); b. LK; darbojies Liepājas O; koncertējis Vācijā; 1949–1963 Sidnejā, pēc tam dzīvoja ASV.

LIELAUSE, Maija – sk.: MEKDUGALA.

LIELMANE, Rasma – sk.: KORTESA.

LIELZUIKA, Pēteris (dz. 30.VI 1922 Lubejā) – dziedātājs (tenors); stud. Bruklinas K Ņujorkā, koncertējis, piedal. latv. dz. svētkos Eiropā, ASV un Kanādā; sōlists Baŗutas koncertatskaŗojumā 1983; iedziedātas divas skaŗuplates.

LIEPA, Egons (dz. 1956 Londonā) – pianists; 1979 b. mūz. un drāmas skolu Londonā, turpin. studijas pavad. kl.; sōlists latv. mūz. konc. Anglijā 1981.

LIEPA, Jolanda (dz. 12.VII 1954 ASV) – pianiste; Sinsinati (Cincinnati) U 1975 BM (klavier spē. ļoti sekm.); Jēlas (Yale) U 1977 MM, 1979 MMA; bij. māc.-sp. Jēlas U, daudz koncertējusi, arī patstāv. konc. lielāko tiesu amer. sabiedr.; strādā skaŗuplaŗu sab. Losandŗelosā.

LIEPIŅA, Alvīne – sk.: SINEPE.

LIEPIŅA, Ariāna (dz. 18.X 1941 Bauskā) – dziedātāja (soprāns); māc. dzied. un klavier spēli Kanādā; vad. kokiļt. grupas Torontō; sōliste latv. sarīk. 1987, jauktā koŗa Dainas diriģente 1987. A 18: 228.

LIEPIŅA, Laura (dz. 1969 Bostonā) – vijolniece; stud. Jaunanglijas K, koncertējusi Bostonā 1987.

LIEPIŅA, Velta – sk.: BĒRZIŅA.

LIEPIŅŠ, Elmārs (dz. 12.VIII 1916 Pēterpilī) – čellinieks; no 1949 Austrālijā; sōlists 11. KD (1961); koncertējis Melburnā; spēlējis simf. orķ. un Melburnas latv. operēŗu ansambļī no 1968, vada kokiļu ans. Teiku. A 18: 228.

PASAULES BRĪVO LATVIEŠU DZIESMU

DIENAS

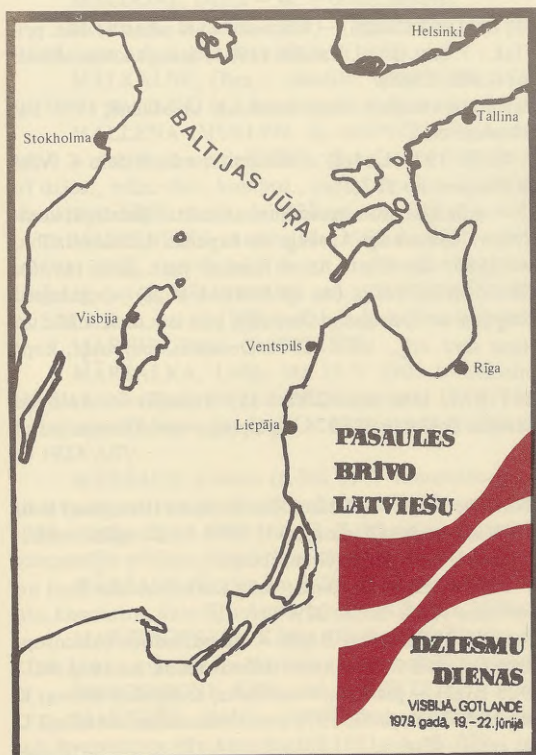
1979.

1984.

1987

LIETIŅŠ, Kārlis (16. III 1908 Baugos–20. VIII 1979 ASV) – diriģents un komponists; b. LK kompoz. kl.; mūz. konsult. teātrīs, kompon. mūz. lugām; Vācijā 1945–1948 Mērbekas latv. korā diriģ.; no 1949 ASV; skaņdarbi kopiem un kokļu ansambļiem. A 6: 148, 18: 228.

LILLENURMA, Aura – sk.: RAISKUMA.

LINAUTS, Leonīds (dz. 8. VII 1914 Liepnā) – stiklagleznotājs; māc. LMA figūr. darbnīcā 1938–1944; Vācijā vad. jaukto kori Kleinkecā 1945. A 5: 213, 18: 228.

LINDE, Voldemārs (7. VIII 1912 Jaunpilī–13. VIII 1955 Kanādā) – komponists; 1942 b. LK kompoz. kl.; diriģ. Ventspilī; no 1951 Kanādā, dibin. vīru kori Viesturu, diriģ. kopkori 1. latv. dz. svētkos Kanādā (1953); nedaudz skaņdarbu klavierēm, stīgu instrum., balsij. A 6: 148, 18: 228.

LINDEMANIS, Haralds – Vācijā vadījis kori un diriģējis Eslingenas dz. svētku kopkori 1947. A 18: 228.

LINDENBERGS, Arturs (m. 1939 Rīgā) – skolotājs un komponists; skautu vadītājs un jaunatnes audzinātājs Aucē, vēlāk Rīgā, kompon. skautu dziesmas (publ. 1930 un 1937).

LINTS, Edijs (Eddy LINDT, dz. 1963 Čikāgā) – klarnetists un pianists; māc. prievāti un Depōla (De Paul) U mūz. fak.; 7. latv. dz. sv. Kanādā (1981) izlases konc. sōliste, piedal. 4. un 5. latv. jaun. dz. svētkos (1982, 1985).

LIPOMANIS, Leo – operdziedonis (tenors); stud. dzied. LK un Milānā, 1955 Toronto karal. K; dziedājis operās un koncertos.

LĪVMANIS, Staņislavs (dz. 11. XI 1923 Ludzā) – diriģents; māc. Eldera K Adelaidē, Austrālijā; vada DV vīru kori Daugavu no 1976.

LIZIŅŠ, Andrejs (dz. 1961) – mūziķis; stud. tautsaimn. un mūz. Filadelfijā; kompon. tdz. apdares un oriģināldz. korim; kamerkorā Ausekļa un kapellas Anđeles dalībņ.; darbi atskaņoti 5. latv. jaun. dz. sv. (1985) un 8. latv. dz. sv. Kanādā jaun. konc. (1986).

LJUBINA (LEWBIN, dz. GELVĀNE), Sofija (dz. 24. II 1945 Rīgā) – vijolniece; b. Maskavas K vijoles kl.; 1974 izceļojusi no Latvijas uz Austriju, pēc tam uz Kanādu un ASV; 1975–1976 spēlējusi Vinipegas simf. orķ., 1976–1978 Denveras simf. orķ.; kopš 1979 Sanfrancisko simf. orķ. vijolniece.

LONGA (LONG, dz. KRASIŅA), Inta (dz. 12. VI 1953 Sidnejā) – skolotāja; Sidnejas U 1973 BS (matēm.), Sidnejas skolot. koll. 1974 dipl. paid.; vad. Sidnejas koll. ansambli no 1974. A 18: 228.

LOZE, Velta – sk.: GALĒNA.

LUCA (LUTZ, dz. MERŽIŅSKA), Maija – mūzikoloģe; Duglasas (Douglass) koll. 1961 BM, Jēlas (Yale) U 1963 MM, Viskonsinas (Wisconsin) U 1977 Ph. D. (mūz.); māc. spēks Ziemeļkarolainas (North Carolina) U Grīnsborō (Greensboro).

LUCS, Vilhelms (dz. 12. IV 1910 Rīgā) – diriģents; vada Linkolnas latv. kori no 1952; piedal. ASV latv. 7. visp. dz. svētkos 1983. A 18: 229.

LUDIŅA (PABIĀNA), Anna (dz. 29. XI 1906 Rīgā) – operdziedone (mecosoprāns); 1934 b. LK, 1930–1932 sōliste Ceļojošā O, Zemnieku drāmas teātrī, no 1934 NO.

LUKSS, Imārs (dz. 20. I 1925 Rīgā) – pianists, vēsturnieks, arhitekts; Romas K klav. klasē 1947 brīvmākslinieks; no 1948 Venecuēlā, 1972 prof. Venecuēlas centrālajā U (arhitektūras vēsturē); publikācijas archit. vēsturē.

LUKSTE, Margareta – pianiste; Londonas U Kanādā 1958 AMus, 1965 BA (matēm.).

LUMBROZO (LOUMBROZO, dz. GOLDIŅA), Ariana (dz. 18. X 1951 Rīgā) – pianiste; b. LVK, 1977 Džuljarda mūz. sk. MM, stud. Ņujorkas U 1987; no 1976 brīvajā pasaulē, daudz koncertējusi Bostonā, Ņujorkā uc.; kopš 1980 kopā ar vīru plaši koncertējusi Eiropā un Amerikā, atskaņojot darbus divām klav.; iespēlētas skaņuplates, iegūtas godalgas duopianistu sacensībās.

LŪSE (MAURIŅA), Herta (15. III 1892 Rīgā – 10. IV 1980 ASV) – operdziedone (mecosoprāns); māc. dzied. Rīgā un Vitebskas TK; 1922–1944 sōliste NO; 1939–1944 dzied. kl. docente LK; koncertējusi Vācijā un no 1950 ASV.

LŪSE, Nadīne – sk.: ZIEMELE.

MAKSIŅA, Vizma (dz. 20. XII 1955 Torontō) – diriģente; Rietumontario U BA (mūz. paid. un dzied.), Toronto U BEd (mūz. un vēst. paid.); mūz. skolotāja, vada vīru kori Viesturu un Dzirksks ansambli; kopkoļa diriģ. 1., 3. un 4. latv. jaun. dz. sv., Gaņezera dz. dienās 1977, 1979 uc. un dz. dienās Minsterē (1984). A 17: 197, 18: 229.

MALDONE, Daina – sk.: FOGELMANE.

MALĒJA, Inga (dz. 1974) – vijolniece; māc. mūz. sk.; amer. jaun. orķ. dalībniece; piedal. jaun. orķ. 6. latv. jaun. dz. sv. (1987).

MĀLKALNE, Olga – pianiste; brīvmākslin. LK; mūz. pedagoge Brisbenā, Austrālijā 1975; piedal. KD un citos latviešu sarīkojumos.

MALLENA (MULLEN, dz. JAUNZEME), Ausma (22. X 1936 Rīgā – 20. II 1978 ASV) – dzejniece un dziedātāja; Stenfordas (Stanford) U 1967 BA, 1968 Ph.D., stud. arī dzied., mūz. vēst., kompoz., papild. Berlīnes U Vācijā; bij. Stenfordas U māc.-sp.; pievērsusies sevišķi latv. tēz. dziedāšanai; izdoti dzejoļu krājumi. A 8: 225, 21: 141.

MANTINIEKS, Andris (dz. 1950 Anglijā) – diriģents un komponists; stud. mūz. teōr. un diriģ., ieguvis mūz. skolot. tiesības Birmingemas U; angļu dr. ērģelnieks un koļa diriģents, latv. koklēt. ansambļa vad.; rakstījis skaņdarbus PBL dz. dienām Minsterē 1984 un 5. latv. jaun. dz. sv. 1985, vadījis jaun. kori un ansambli Minsteres dz. dienās.

MARKUS, Elga – sk.: EGLĪTE.

MĀRSALKA, Lidija (dz. 19. V 1903 Iecavā) – dziedātāja (lirisks soprāns); LK dzied. kl. brīvmāksl. 1932; dziedājusi radiof., 1940–1944 sōliste Liepājas O; 1945–1947 darbojusies Oldenburgas latv. O; 1948–1949 Anglijā dzied. radiof. un latv. sarīkojumos, no 1958 ASV.

MĀRŠAUS, Ernests (6. XII 1907 Jaungulbenē – 6. VIII 1979 Melburnā) – dziedonis (tenors) un komponists; b. mūz. sk. Lībekā; no 1950 Austrālijā; Melburnas U mūz. fak. 1968 mūziķa dipl.; diriģ. koļa L-jā, Vācijā un Austrālijā; koncertējis Austrālijā un ASV, komponējis vokālus skaņdarbus. A 18: 229, 19: 257.

MĀRŠAUS, Ēvalds (m. 9. III 1978 Austrālijā) – dziedātājs (baritons); piedalījis latv. koncertos, dziedājis Austr. latv. 10. KD sarīk. Melburnā 1960.

MARTINOVSKIS, Kārlis (30. V 1886 Pļaviņu pag. – 1968) – komponists; māc. Rīgas ķeizar. mūz. sk. un Maskavas filharmonijā; kompon. operas, orķ. svītas, ap 80 dz.

MARTINSONE, Edīte – sk.: EFERTE.

MARTUŽS, Jānis – vad. Vesterburas gūstekņu nometnes orķestri Vācijā 1946, dub.-kvartetu un vīru kori Anglijā 1951. A 18: 229.

MATĪSA (HARTMANE), Fanija – pianiste, diriģente; b. Liepājas TK klavierklasī, Vašingtonas U Sietlā 1968 BA (mūz. paid.); vad. Takomas latv. kori no 1961, diriģ. Rietumkrasta dz. svētku kopkori 1972 un 1975. A 12: 66, 18: 229.

MATĪSA, Vīta (dz. 1955 Portlendā, ASV) – pianiste; māc. klavier spēli Banfas mūz. skolā; 1974 stud. Parīzē; S. Lorensas (Lawrence) koll. Ņujorkā 1976 BA; 1987 U Šveicē Ph.D. (polīt. zin.); sōliste dz. sv. jaun. koncertā 1972 un 1975.

MATĪSS, Tālis (1.V 1904 Rugājos – 7.VIII 1985 Rīgā) – dziedonis, mūzikas pādidagogs; sōlists NO 1933–1939, Liepājas O 1940–1941, Valsts filharm. 1945–1955.

MAURIŅA, Herta – sk.: LŪSE.

MAURIŅS, Emīls (8.IX 1888 Rīgā – 18.VIII 1965 ASV) – operdziedonis (baritons); māc. Rīgas mūz. sk. 1911–1914, papild. Itālijā; NO sōlists 1918–1928, Ceļoj. O vad. no 1928, vēlāk pādidagogs; Vācijā vad. Flensburgas nom. kori. A 18: 229.

MAZIŅA, Elza – sk.: IGALE.

MAZUTIS, Juris (dz. 14.II 1940 Rīgā) – inženieris; Mekgila (McGill) U Montreālā 1962 BEE; datorzinātņu speciālists, mūzik. lugu autors, jaunatnes uzvedumu režisors. A 15: 198, 19: 258.

MEDIŅS, Jānis (9.X 1890 Rīgā – 4.III 1966 Stokholmā) – komponists; māc. Rīgas mūz. inst.; 1916–1918 kaŗaorķ. diriģ. Sibīrijā, 1920–1928 diriģ. NO, 1928–1944 Rīgas radiof.; 1920–1944 LK māc.-sp., no 1929 prof.; no 1944 Vācijā, no 1949 Stokholmā; kompon. operas, baletus, simfōn., ap 300 dz.; atmiņu grāmata *Toņi un pustoni* (1964). A 6: 148, 21: 142.

MEDIŅS, Jāzeps (13.II 1877 Kauņā – 12.VI 1947 Rīgā) – komponists; māc. Rīgas mūz. inst.; 1901–1910 šī inst. dir., 1916–1921 diriģ. Bakū; 1922–1924 darbojās NO, komponējis operas, simfōnijas, kantātes, dziesmas. A 6: 149.

MEDIŅS, Jēkabs (22.III 1885 Rīgā – 27.XI 1971 Rīgā) – komponists un pādidagogs; māc. Rīgas mūz. inst. un Berlīnes mūz. augstsk.; 1921–1944 Jelgavas skolot. inst. pādidagogs un TK dir., no 1944 LVK māc.-sp., no 1945 prof.; darbi simf. orķestrim un dažādiem instr., koŗa dz. un tdz. apdares; grāmata *Koŗa dziesmu pamati* (1956). A 6: 149.

MEDNE, Rita – sk.: PĒTERSONE.

MEDNIS, Haralds (dz. 16.VIII 1906 Jaunlaicēnē) – koŗdiriģents; b. LVK kompoz. klasī 1949, orķ. diriģ. kl. 1950, no 1940 O koŗmeistars; vad. koŗus Rīgā, diriģ. kopkori četros Latvijas dz. svētkos; kopš dibin. (1957) vada v. k. Tēvzemi, ar ko daudz koncertējis.

MEGNE, Ieva – pianiste; b. Sanpaulo K Brazīlijā 1966; stud. Britu Kolumbijas U mūz. fak. no 1970; sōliste Rietumkrasta dz. svētku jaun. koncertā (1972).

MEKDUGALA (McDUGAL, dz. LIELAUSE), Maija (dz. 9.V 1926 Subatē) – flautiste; māc. klavier spēli Rīgā un Vīnes K; no 1947 Anglijā, kur vad. flautas spēli, piedal. Anglijas latv. dziesmu dienās un 2. Eiropas latv. dz. svētkos (1968).

MEKŠA (KALNIŅA), Elza (dz. 10.V 1906 Rīgā) – dziedātāja; 1933 brīvmākslin. LK; Rīgas radiof. sōliste, no 1944 Vācijā, kur vad. mūz. sk. bērniem; no 1951 Brazīlijā, kopš 1968 ASV; sōliste latv. sarīkojumos 1987.

MELLĒNA, Kristīne (dz. 11.I 1962 Austrālijā) – pianiste; 1983 lic. dipl. Trinitī koll. Londonā; Melburnas U 1984 BM (klavier spēli.); papild. dzied. un mūz. paid.; koncertējusi Melburnā un citur Austrālijā, diriģējusi koŗus, vada savu mūz. studiju. Melburnā.

MELLIŅA, Valija (dz. 1938 Latvijā) – dziedone (alts) un diriģente; stud. Toronto karal. K; Čikāgas K 1962 BM, 1964 MM; papild. Anglijā; bij. māc.-sp. (O kl. vad. un dzied. pedagoge) Fiska U Tenesī (1975), Kepitala (Capital) U Kolumbusā un Austrumčīnganas U Ipsilanti (Ypsilanti); diriģējusi kopkori Gaņezera dziesmu dienās 1969, vad. Klīvelendas apv. ev. lut. dr. kori. A 18: 229, 21: 190.

MELLIS, Aleksandrs (20.II 1894 Rīgā–22.VIII 1968 ASV) – komponists un diriģents; L-jā diriģ. simf. un teātru orķ., Vācijā 1946 Štutgartes filharm. orķ.; ASV no 1950, latv. dr. ērģelnieks Deitonā; kompon. dziesmas, klavierģimīniatūras un teātra mūziku. A 18: 229, 19: 258.

MELLUPS, Rūdolfis (1871–1970) – L-jā bijis NO koņa inspektors, Vācijā vadījis jaukto kori 1945. A 18: 229.

MELNGAILIS, Emīls (15.II 1874 Līgatnē–20.XII 1954 Rīgā) – komponists; māc. Drēzdenes K 1896–1897, b. Pēterpils K 1901; no 1920 darbā L-jā; 6–9. dz. svētku organiz. un kopkoņa diriģ.; darbi: 10 koņa dz. krājumi *Birzēs i norās* (1902–1956), *Latviešu mūzikas folkloras materiāli I–III* (1951–1953), baleti, simf. poēmas uc. A 6: 149.

MELŅIS, Valdemārs (dz. 19.XI 1917 Pēterpilī) – pianists un diriģents; Vācijā matēm. skolot. latv. ģimn.; ASV no 1950, darbojies par klavierģskolot.; koncertējis Vācijā, ASV un Kanādā, vada Indiānas latv. b-bas kori, diriģ. nov. dz. sv. 1960 un Gaņezera dz. d.; LKA ASV padomes loc. A 12: 64, 17: 199, 18: 230.

MENKE, Juris – flautists; Jaunanglijas K Bostonā 1964 BM (flautas spēlē); māc.-spēks Bruklainas mūz. skolā Masačūsetsā, ASV. A 21: 224.

MERHAUTA, Irma – sk.: PUMPURA.

MERITA (PRINDULE), Ārija (dz. 5.I 1929 Jaunrozē) – dziedātāja (soprāns); stud. dzied. 1963–1966 Melburnas U mūz. fak.; koncertējusi latv. un austrāl. sabiedr., diriģē Melburnas latv. ev. lut. dr. Sv. krusta baznīcas kori.

MERITS, Uldis (dz. 15.X 1922 Kalncempjos) – arhitekts; Melburnas U Austrālijā 1958 B.arch.; vad. skolas kori Dānijā, Melburnas korpor. kopas dub.-kvartetu Austrālijā. A 12: 66, 13: 202, 18: 230.

MERŽINSKA, Maija – sk.: LUCA.

METSONA (MATTSON, dz. RITMANE), Lolita (dz. 1963 Portlendā, ASV) – komponiste; b. kompoz. un filmu mūz. kursus, stud. kompoz. Kalifornijas U Nortridžā (Northridge); blakus vieglajai mūz. komponējusi koņa un sōlo dz., kantātes un instr. mūz.; dziesmas godalgotas 6. un 7. latv. dz. svētkos Kanādā; ieskaņotas 6 skaņuplates; PBLA KF atzinības raksts 1984.

MEŽARAUPA, Daiga (dz. 27.XII 1963) – altvijolniece; māc. Setlmenta mūz. sk., spēlējusi skolas izlases stīgu kvartetā, piedal. 3. un 5. latv. jaun. dz. sv. (1979, 1985); mācījusi mūz. latv. skolās un bērnu nometnēs.

MEŽARAUPA, Līga (dz. 25.IX 1963) – vijolniece, māc. vijolspēli Setlmenta mūz. skolā, spēlējusi skolas izlases stīgu kvartetā.

MEŽARAUPS, Imants (dz. 10.X 1958 Filadelfijā) – komponists un diriģents; b. Setlmenta (Settlement) mūz. sk. klav. un kompoz. kl.; Pensilvānijas U: BA, BSE un MA; Filadelfijas sv. Jāņa dr. ērģelnieks un koņa diriģ.; bijis viesdiriģ. koņu koncertos, diriģējis kopkori dz. sv. un dz. dienās un trijās KD Austrālijā; bijis lektors jaunatnes nom. un kursos; darbi atskaņoti jaunatnes uc. dz. svētkos. A 18: 230.

MICULE, Melita (dz. 8.I 1945 Čehoslovākijā) – operdziedone (mecosoprāns); stud. dzied. Hamburgas U 1969, Mičiganas U: BA (zīmēš.), māc. Sinsinati (Cincinnati) U un Filadelfijas dziedoņu akad.; dzied. O Spānijā, ASV, Izraelā, Vācijā, sōliste latv. dziesmu svētkos un citos sarīkojumos.

MIEZE, Brigita – sk.: TRAUČIŅA.

MIEŽĪTE, Vera – sk.: SILIŅA.

MIKELSONS, Eduards (24.IV 1896 Allažos–5.VI 1969 Latvijā) – operdziedonis (bass); 1921–1941 NO sōlists, 1921–31 Rīgas TK paidagogs, 1935–1940 LK dzied. kl. vad., 1945–1965 dzied. paidagogs. A 21: 143.

MIKELSONS, Rūdofs (dz. 11.VIII 1905 Rīgā) – vijolnieks; māc. vijolsp. Rīgas mūz. sk. un 1941–1944 LK; no 1949 Austrālijā, vēlāk ASV, kur 1959–1963 spēlēja Indianapolis un Ziemeļkarolainas orķestrī, no 1963 Sentluisas orķestrī.

MILLERE, Marga – sk.: GRASMANE.

MILTUS (BREDIKA), Elvīra – b. Tupanas pils. K Brazīlijā 1965 (mūz. teor. un klavierisp.); vad. Vārpas centra latv. bapt. dr. orķestri no 1975. A 18: 230.

MINČENKO, Staņislavs (dz. 11.II 1901 Pasiēnē) – diriģents; stud. ērģelispēli LK 1922–1923 un Daugavpils TK 1925; L-jā vad. skolas un bazn. koņus, Austrālijā Kanberas latv. b-bas jaukto kori 1950–1952. A 18: 230.

MISIŅŠ, Herberts (dz. 2.X 1910 Rīgā) – ASV vad. Mīlvōki latv. ev. lut. Kristus dr. jaun. kori 1963. A 17: 202, 18: 230.

MISIŅŠ, Hugo (dz. 14.II 1907) – sabiedrīks darbinieks, dziesmuspēļu tekstu autors. A 19: 259.

MOGENSENA (MOGENSEN, dz. SVENNE), Edīte (dz. 28.VIII 1931) – pianiste; māc. Valmieras mūz. sk.: no 1944 Dānijā, no 1951 Kanādā; b. Toronto karal. K, vada savu klavierstudiju.

MOGENSENA (MOGENSEN), Sandra – (dz. 22.VI 1960 Kanādā) – pianiste; Rietumontario U dipl. klavierisp., papild. Kopenhāgenā un Zalcburgā; pedal. latv. dz. sv., daudz koncertējusi, arī patstāvīgos koncertos.

MONDRUSA, Larisa – sk.: ŠVARCA.

MUIŽARĀJA, Meta – sk.: KRISJĀNE.

MUIŽNIECE, Maija – Sidnejas U Austrālijā 1965 BS (matēm. fiz.) – vad. Sidnejas kolēktīvu ansambli 1968. A 18: 230.

MUIŽNIEKS, Jānis (dz. 27.II 1911 Rīgā) – inženieris, lidotājs un mūziķis; māc. klavierisp. 1. Rīgas mūz. inst. 1928–1933; LU 1937 mech. inž.; Romas U 1939 Dr. ing. aer. LU priv.-doc. 1943, BU ārk. prof. 1946–1949; Nusautvelsas U Sidnejā, Austrālijā māc.-sp. 1951–1980; no 1974 Sidnejas latv. ev. lut. Vienības dr. ērģelnieks; kompon. skaņdarbus, publ. rakstuļ periodikā un techn. rokasgrāmatas. A 7: 145, 15: 200, 21: 225.

MUIŽNIEKS, Juris (dz. 1944 Rīgā) – čellinieks; māc. Sidnejas valsts K, papildinājes Eiropā 1970; sōlists Austrālijas latv. KD, Sidnejas simf. orķestra mūziķis.

MUNTERE (LAMBERTE), Ilga (dz. 18.VII 1910 Vecmīlgrāvī) – dziedone; b. LK 1944; sōliste NO un Rīgas radiof., Vācijā latv. O Oldenburgā; no 1950 ASV.

MUNTERS, Kārlis (13.XII 1898 Rīgā–24.IV 1980 ASV) – čellinieks; 1928 b. LK, papild. Leipčigas K; no 1925 NO orķ. dalībnieks, 1929–1944 L-jas radiof. sōlists; 1945–1950 Vācijā; daudz koncertējis; no 1950 ASV.

Niklāvs Strunke

TEIKSMA

MŪRNIECE, Vaira – dziedātāja (soprāns); māc. dzied. mūz. skolā Melburnā; dziedājis galv. lomās Melburnas latv. operēšu ansamblī no 1965. A 12: 289.

MŪRNIĒKS, Jānis – dziedātājs (tenors); Melburnas latv. operēšu ansambļa dibinātājs un vadītājs 1965–1975. A 12: 281 un sek.

MŪRNIĒKS, Varimants – diriģ. Latv. bapt. dr. koŗu 8. dz. dienas kopkori; vadītis Čikāgas bapt. dr. kori un vīru dub.-kvartetu 1968. A 18: 230.

NĀRUNA, Mirdza – sk.: BOGDANOVIČA.

NĀRUNS, Ingus (dz. 29.IV 1925 Rīgā) – čellinieks; māc. LK; koncertējis Vācijā 1945–1949 un Šveicē, pēc tam ASV; vada čella ansambli, no 1963 Maiami (Miami) simf. orķ. galv. čellinieks; Maiami U mūz. fak. māc.-sp. (1979?); sōlists koncertos, dziesmu svētkos uc. latv. sarīkojumos. A 21: 226.

NĀRUNS, Viktors (16.I 1934 Liepājā – 16.II 1977 ASV) – mūziķis; izdevis skauplates Kaibala Records.

NEILSONE, Astrīde – sk.: CEPURE.

NEIMANIS, Gustavs (6.III 1894 Ēdolē – 20.II 1961 Rīgā) – operdziedonis (bass); māc. dzied. Maskavā, darbojies Tomskas O, 1922–1925 Liepājas O, pēc tam NO sōlists līdz 1961.

NETELHORSTA, Magda – sk.: STOTA.

NĪCE, Līlija – dziedone (alts) – sōliste garīgā koncertā Florīdā 1987.

NĪCIS, Kārlis (18.VII 1888 Viesītē – 28.V 1985 Sidnejā) – dziedātājs; 1920–1925 stud. LK; sōlists NO, no 1928 Austrālijā, kur koncertējis austr. un latv. sarīk.; kopš 1930 Latvijas godakonsula Sidnejā sekretārs. A 19: 260.

NIEDRA, Jānis (26.IX 1887 Rīgā – 9.X 1956 Kanādā) – operdziedonis (bass); 1909–1913 māc. ķeizar. mūz. sk.; 1912–1915 sōlists LO, 1919–1944 NO sōlists; devās uz Vāciju un tālāk uz Kanādu; koncertējis vēl 1953; vad. Londonas latv. jaukto kori Kanādā 1950–1952; piemiņas rakstu krājums *Jānis Niedra* (1967).

NIKIFOROVA, Baiba – pianiste; Rietumu rezerves U 1968 BA (klavierisp. ļoti sekm.); Iļinojas U 1970 MA; gatavojās doktora grada iegūšanai.

NORGARDE, Linda – dziedone (soprāns); garīgs koncerts Čikāgā 1988.

NORĪTIS, Arvīds (23.XII 1902 Rīgā – 2.VII 1981 Zviedrijā) – vijolnieks; māc. vijolspēli 1912–1919 Rīgas mūz. inst. un 1919–1921 LK, papild. Berlīnē un 1924–1925 Parīzē; koncertmeist. Rīgas radiof., 1928–1931 Austrālijā, tad māc.-sp. Kauņas K, 1933–1944 diriģ. NO; Zviedrijā diriģ. Vesterosas simf. orķ. 1950–1961, Reitera kori Stokholmā, kopkori dz. svētkos Hanoverā un dz. dienās Visbijā. A 12: 69, 18: 230.

NORVILIS, Jānis (dz. 25.I 1906 Praulienā) – komponists; māc. LK kompoz., klavierispēli un diriģ.; L-jā diriģējis koŗus, nov. dz. sv. kopkori, Vācijā 1946–1949 Blombergas latv. kori; no 1950 Kanādā koŗu diriģ. un dr. ērģelnieks; kompon. O Kurbads, arī instr. mūz., bet lielāko tiesu vokālus skaņdarbus; dziesmas godalgotas; publ. krājums *Senā gads-kārta latviešu tautas dziesmās* (1973); bijis Latv. dz. sv. b-bas Kanādā pr-ks 1962–1967. A 6: 150, 12: 67, 18: 230.

NUNAVS, Kārlis (6.IV 1912 – 21.XII 1970 Mauntmartā, Austrālijā) – diriģents; Latvijā bijis vijolnieks, Vācijā vadītis baleta grupu Latviešu balets; Austrālijā diriģējis austrāliešu ģimnazijas meiteŗu kori un Melburnas latvieŗu biedrības vīru kori Kokli. A 18: 231, 19: 261.

OKOLO-KULAKS, Aleksandrs (1.IX 1906 Liepājā – 25.III 1989 ASV) – komponists; komerczin. doktora grads Lježas U Beļģijā 1933, papild. mūz. stud. Zolburgā; 1942–1944 diriģ. Liepājas O, pēc tam Parīzē, no 1952 Ņujorkā red. amer. mūz. apgādā; komponējis simfōn. poēmas, operetes, kameramūziku, dziesmas; darbi godalgoti, ieskaņoti skaņuplatēs. A 6: 150.

OPESKINS, Marks (dz. 23.X 1953 Rīgā) – diriģents, komponists; stud. LVK Rīgā; no 1973 Rietumeiropā; b. Frankfurtes mūz. akad. paid. fak. klavierisp. un kompoz. klasi; māc.-sp. Frankfurtes mūz. augstsk., 6 Frankfurtes koru diriģents; diriģ. kopkori 1. Vācijas latv. dz. dienās, 4. un 5. Eiropas latv. dz. sv. un PBL dz. dienās Gotlandē un Minsterē, arī KD Austrālijā 1985. A 18: 231.

ORDELOVSKIS, Gunārs (dz. 28.III 1927 Jelgavā) – diriģents un komponists; b. LVK bazūnes klasi 1949, māc. kompoz. kl. 1959–1968; no 1962 LVK māc.-spēks, no 1963 Rīgas operetes teātra diriģents; kompon. operetes, sonātas, aranžējis ap 150 tdz. A 6: 150.

ORE, Ādams (12.VI 1855 Mazsalacas pag. – 10.VI 1927 turpat) – ērģelnieks un komponists; māc. Rīgā un Štutgartes K ērģelispēli un kompoz., papild. Neapolē; koncertējis lielākajos Eiropas centros; skaņdarbi ērģelēm, viencēliena opera, arī dziesmas. A 6: 150.

ORE, Harijs (21.IX 1885 Pēterpilī – 1972 jūn. Honkongā) – komponists un pianists; 1909 b. Pēterpils K kompoz. kl. un 1911 klavierispēles kl., papild. Vācijā; kopš 1915 darbojies Tāļajos austrumos, no 1936 Honkongā. A 6: 150.

ORE, Ringolds (13.I 1931 Jelgavā – 7.VI 1968 Rīgā) – komponists; 1957 b. LVK kompoz. kl.; 1957–1959 orķ. diriģ. Rīgā, 1951–1961 skaņuplašu fab. Melodijas mākslin. vad., 1962–1966 LVK māc.-sp.; kompon. instr. mūz., arī vieglās mūz. skaņd. A 6: 150.

ORE, Zaiga (1926 Liepnā – 21.V 1987 ASV) – pianiste; 1947–1949 stud. klav. spēli Erlangenas U Vācijā; no 1950 ASV; 1953 Talsas (Tulsa) U mūz. fak. BM; koncertējusi ASV, 1962–1964 māc.-spēks mūz. skolā Čikāgā.

OSE, Brigita – sk.: DŽĒMSONE.

OZERE, Vera – sk.: PUĶE-PUĶĪTE.

OZERS, Maksis (1915–19.II 1973 Čikāgā) – dziedonis (bass); NO korists, reizēm sōlists koncertos.

OZOLA, Baiba (dz. 1967) – dziedātāja; māc. koll.; uzvarējusi amer. kluba vokālā sacensībā; sōliste latv. baznīcā 1987.

OZOLA, Laima (dz. 1954 Anglijā) – pianiste; 1974 dipl. klavierispēlē Londonas karal. mūz. akad.; piedal. jaun. koncertā dz. dienās Lesterā 1975.

OZOLA, Velta – sk.: STJUARTA.

OZOLIŅA (DUCMANE), Biruta (1917–7.X 1945 Vācijā) pianiste; b. LK 1939, koncertsōliste un kameramūziķe.

OZOLIŅA, Elīna – sk.: RAILIJA.

OZOLIŅA (SĪLE), Mirdza (25.I 1908 Palangā – 10.XII 1987 Strasburgā) – operdziedone; LK brīvmākslin. 1936; Liepājas O sōliste; pēc kara Rāvensburgā, vēlāk Strasburgā, Francijā.

OZOLIŅA (BERTHOLDE), Silvija (26.I 1915 Krievijā – 19.VIII 1952 Buenosairesā) – pianiste; b. LK klav. kl. 1938, papild. Berlīnē; 1940–1944 LK docente, koncertēja L-jā, Vācijā un Austrijā; no 1950 Arģentīnā.

OZOLIŅŠ, Alfrēds (1.IX 1895 Rembatē – 12.VIII 1986 ASV) – čellinieks; māc. Rīgā un 1916–1917 Maskavas K, papild. Berlīnē un Leipcīgā; no 1919 LK čella kl. vad., vairākkārt dekāns un prorekt.; Vācijā latv. stiģu kvarteta dalībnieks; no 1950 ASV, 1951–1955 Sirakūzu (Syracuse) U māc.-sp. čella spēlēt un krievu val.; 1955–1965 čellinieks Bafalo (Buffalo) simfoniiskajā orķestrī. A 21: 228.

OZOLIŅŠ, Arturs (dz. 7.II 1946 Lībekā) – koncertpianists; 1962 b. Toronto K, 1967 Mannesa mūz. koll. Ņujorkā, 1968–1969 papild. Parīzē; koncertējis daudzās turnejās Kanādā, ASV, Eiropā, Dienvidamerikā, PSRS un okupētajā Latvijā, iespēlējis skaņuplates.

OZOLIŅŠ, Egils (dz. 20.V 1945 Peizenbergā, Vācijā) – mūzikologs un pianists; Kalifornijas U Losandželosā 1969 MA (mūzikol.), 1983 Ph.D.; koncertējis 2. un 4. Rietumkrasta dz. svētkos, ērģelnieks Miera dr. Losandželosā un māc.-spēks (mūzikol.) Kalifornijas U. A 21: 228.

OZOLIŅŠ, Ēriks (dz. 16.IX 1923 Jaunsaulē) – diriģents; L-jā māc. ērģelspēli; no 1941 diriģ. L-jā, vēlāk Vācijā un Anglijā; kopš 1953 vada Brisbenas latv. b-bas jaukto kori (tagad Beveļma) Austrālijā, arī KD kopkora diriģents; kompon. kora dz. A 18: 231.

OZOLIŅŠ, Jānis (30.V 1908 Jelgavā – 21.IX 1981 Rīgā) – diriģents un komponists, padomju režīma pārstāvis; b. LK 1935, LVK rektors 1951–1977, prof. no 1965. A 6: 150.

OZOLIŅŠ, Teodors (dz. 7.XI 1919 Mēdzulā) – b. Jelgavas skolot. semināru un Jelgavas TK; gūstā Putlosā un Zēdelhēmā; ASV Daugavas kora diriģ. Čikāgā, ilggadīgs Čikāgas Daugavas vanadžu dub.-kvart. un vanadžu apvien. kora vad.; diriģ. arī kopkori dziesmu svētkos un Gaņezera dziesmu dienās; LKA ASV padomes loc. A 18: 231.

OZOLIŅŠ, Valdemārs (5.XI 1896 Vestienā – 15.II 1973 ASV) – komponists; stud. Pēterpils un Maskavas K, b. LK 1921; diriģ. ASV 1. latv. dz. sv. kopkori; kompon. instr. skaņdarbus, kantātes un sōlodziesmas; sōlodz. krājumi: *Sarmotai dvēselei* (1959), *Miglā asaro logs* (1963), *Dziedošā smeldze* (1965); Edmunds Zirņītis publ. piemiņas grāmatu *Tā mūžam nepaliks* (1989). A 6: 151, 18: 231.

OZOLS, Arnolds (18.III 1910 Zaļeniekos – 9.I 1959 Anglijā) – tautskolotājs, vad. vīru ansambli Mežezeru Notingemā. A 18: 231.

OZOLS, Pēteris – baritons, ģitarists, bundzinieks; bijis Kolibri ansambļa dalībnieks Bostonā, kabarē stila dziedātājs, koncertējis kopā ar Ilmāru Dzeni ASV 1987.

PABIANA, Anna – sk.: LUDIŅA.

PADEGA, Laura – vijolniece; 1982 Vasara (Vassar) koll. BM, stud. arī vēsturi; sōliste un koncertmeist. 3–5. latv. jaun. dz. svētkos (1979, 1982, 1985); Kolibri un Ausēkļa ansambļa dalībniece, mūz. paidagoģe.

PADOMS (SARMA), Vilis (1914 – 20.IV 1970 Melburnā) – dziedātājs (tenors); māc. Rīgas TK un privāti Vācijā; no 1950 Austrālijā, pa reizei piedal. sarīkojumos.

PAEGLE, Brigita – sk.: SAIVA.

PAKULE, Elfrīda (dz. 2.VI 1912 Rīgā) – operdziedone (koloratūrsoprāns); b. LK 1938; NO sōliste 1940–1941, 1944–1956, pēc tam Valsts filharm.; koncertējusi arī PSRS un ārzemēs.

PALEJA, Indra (dz. 1965 Ņudžersijā) – trompetiste, spēlēt vidussk. orķestrī, piedal. 5. latv. jaun. dziesmu svētkos 1985.

PAMPOVA (BĪSKAPA), Mirdza – vadījusi Hanoveras latv. kori Vācijā no 1974. A 18: 232.

PAMPOVS, Armands – Hanoveras latviešu koŗa diriŗents no 1978.

PANTELEJEVS, Aleksandrs (4. III 1883 Kuldīgā – miris pirms 1962) – skolotājs; vad. Vankuveras latv. jaukto kori 1952 un krievu bazn. kori. A 18: 232.

PATVALDNIĒKS, Eduards (26. IX 1901 Liepājā – 16. IX 1988 ASV) – tiesībnieks un mūziķis; LU mag. iur. 1929; doktora grads Briselē; ASV vijolnieks Sanhozē (San Jose) simf. orķ. 1949–1955, diriŗ. v. k., kompon. dz.; izdota skaņuplate. A 11: 266, 18: 232.

PAUCĪTIS, Kārlis (23. VII 1891 Cēsīs – 1967) – klarinetists; māc. Rīgas mūz. sk. 1908–1911, spēlējis O orķ. 1912–1915, NO mūziķis 1918–1928, vad. milit. orķestri; mūz. žurnāla redaktors 1923–1927.

PAULS, Raimonds (dz. 12. I 1936 Rīgā) – komponists; b. LVK klav. kl. 1958, stud. kompoz. 1962–1965; populārākais vieglās mūzikas komponists okupētajā Latvijā; izdotas daudzas skaņuplates; rakstījis arī mūziku lugām un filmām.

PAUPE, Ilga (dz. 11. V 1953 ASV) – dziedone (kontralts); 1976 Harta (Hartt) mūz. koll. BM; no 1974 dzied. Konektikutas O, sōliste ASV latv. dz. sv., dz. dienās Visbijā un Baŗutas koncertatskaņojumā Ņujorkā (1982) un Milvōkī (1983).

PAVASARA (KĀRKLIŅA), Daina (19. IX 1909 Jēkabpilī – 16. IX 1985 Londonā) – pianiste, tautsaimnieka Jāņa Kārklīņa meita, komponista Helmera Pavasara dzīvesbiedre no 1938; 1933 brīvmākslin. LK; no 1944 Vācijā, no 1954 Anglijā; koncertējusi Rīgā, Vācijā un Anglijā.

PAVASARS, Helmers (dz. 19. V 1903 Lejasciemā) – komponists, diriŗents; b. LK kompoz. kl. 1928, vijolkl. 1930, diriŗ. kl. 1938; docents LK 1940–1944; Vācijā māc.-sp. BU Pinebergā; no 1954 Anglijā; ērģelnieks, diriŗents dz. sv. un dz. dienās; kompon. kantātes, orķ. svītu, kamer-mūz., koŗa un sōlo dz., skaņdarbi flautai, vijolei, ērģelēm; Tautas balvas laureāts 1983, *Arĥīva* līdzstrādnieks. A 6: 151, 18: 232, 21: 229.

PAVASARS, Klauss (dz. 19. VI 1926 Rīgā) – diriŗents; stud. LK, Lodzā un Berlīnē, papild. Detmoldas mūz. augstsk.; no 1964 diriŗ. un studiju vad. Ņelnes O, no 1966 doc. Ņelnes valsts mūz. augstsk., no 1972 prof.; diriŗ. orķ. latv. un balt. koncertos, arī 3. Eiropas latv. dz. sv. Ņelnē (1973). A 18: 232.

PĀVULĀNE, Ausma (dz. 1946 Zviedrijā) – diriŗente; Lundas techn. augstskolā Zviedrijā 1971 ķīm. inŗeniere; vad. Lundas latv. kori 1968–1973. A 18: 232.

PELLE, Richards (28. IV 1893 Lielplatonē – 22. V 1969 Kuldīgā) – dziedātājs (tenors); NO sōlists mazākās lomās 1919–1926 un no 1930; pēc 1945 dzied. skolot. Kuldīgā.

PĒRKONS, Auseklis (dz. 13. III 1932 Rīgā) – ķīmijas inŗenieris un diriŗents; Toronto U 1958 BS, 1960 BA, MS, 1965 Ph.D. (ķīm.); vada DV vīru kori Kanādā no 1973. A 7: 150, 8: 275, 15: 282, 18: 232.

PĒTERMANIS, Jānis (1891 – 1. I 1953 Vācijā) – bundzinieks; māc. Pēterpils un Rīgas mūz. sk.; bundzinieks NO orķ.; Oldenburgas latv. O un vācu teātra mūziķis.

PĒTERSONE (TEPFERE), Ileāna (dz. 23. XI 1934) – operdziedone (mecosoprāns); 1964 b. Zviedrijas mūz. akad. O kl.; no 1965 pastāvīga sōliste Zviedrijas kara. O; viesojusies Kopenhāgenā, Hamburgā, Berlīnē, Vīsbādenē, Edinburgā, Maskavā, Oslō; koncertējusi ASV un Kanādā, latv. dz. svētkos Hanoverā 1968, Lesterā 1971, Ņelnē 1973, Torontō 1976, Londonā 1977, Sanfranciskō 1979 un dz. dienās Visbijā 1979.

PĒTERSONE (DZENE), Irēne (dz. 30.VIII 1926 Alūksnē) – dziedātāja (liriski drāmatisks soprāns); māc. LK 1943–1944; b. Hamburgas mūz. augstsk. 1955, koncertējusi Vācijā, Zviedrijā, Dānijā.

PĒTERSONE, Olga – sk.: GRIĶE.

PĒTERSONE (MEDNE), Rita (dz. 29.IV 1913 Praulienā) – pianiste, pedagoge; LK brīvmāksl. klavierp. 1938; koncertējusi L-jā, Vācijā, ASV; Ņujorkas latv. ev. lut. dr. ērģelniece un koŗa diriģente; ar dr. kori piedal. latv. dz. sv. Torontō un Klīvlendā; no 1977 Losandželosā, kur vada savu mūz. studiju un piedal. latv. sarīkojumos. A 18: 232.

PĒTERSONS, Pēteris (dz. 1.III 1909 Turaidā) – skolotājs un diriģents; b. Jelgavas skolot. inst. 1928; vad. koŗus L-jā un ASV; 1. rietumkrasta dz. sv. rīcības komitejas pr-ks. A 17: 210, 18: 232.

PETRĒVICIS, Edgars (dz. 13.IV 1919 Liepājā) – dziedātājs (baritons); māc. Liepājas K; sōlists Liepājas O; koncertējis Vācijā un Austrālijā.

PICKA, Arvaldis (dz. 1.XI 1951 Hesenē, Vācijā) – vada Ūelnes j.k. no 1976 un Ūelnes latvieŗu sievieŗu kori 1977. A 18: 232.

PIEKALNĪTE (ETMANE), Mirdza – skolotāja un dziedātāja (alts); b. Jelgavas skolot. inst., māc. diriģ.ursos un dzied. privāti; vadījusi koŗus, koŗa sōliste Liepājas O un Oldenburgas latvieŗu operā.

PIEKALNĪTIS, Boriss (dz. 2.IV 1910 Litenē) – operdziedonis (bass-baritons); māc. LK 1941–1944, sōlists Liepājas O un Vācijā Oldenburgas latv. O, koncertējis; no 1949 Ņujorkā; ar Donas kazaku kori viesojies Eiropā un ASV; pēc tam Štutgartē, koncertējis latvieŗu centros.

PIJOLA (SKUDRA), Olga (1912 Pēterpilī–30.XI 1971 Sidnejā) – dziedone (soprāns); brīvmāksl. LK; devusi patstāvīgus koncertus; dzied. radiof. Rīgā un Sidnejā, koncertējusi Eiropā, Amerikā un Austrālijā ar tdz. programmu.

PINNE (VĪŅELE), Elza (dz. 24.VII 1916 Smiltēnē) – diriģente; vad. koŗus L-jā un Vācijā, diriģ. 1951 dibināto Balaratas latv. jaukto kori Austrālijā. A 12: 66, 18: 233.

PIPASTE, Katrīna – diriģente; vad. Londonas latv. kori Kanādā 1983.

PIRKTIŅA, Ausma (dz. 1936) – diriģente; Klīvlendas latv. b-bas jauktā koŗa palīgdiriģente 1983. A 18: 233.

PLAKIDE (KRĪGENA), Maija (dz. 1939 Rīgā) – operdziedone (mecosoprāns); b. LVK; OBT un Valsts filharm. sōliste; 1987 viesojās Ņujorkā.

PLĀŅE, Mirdza – sk.: VĪNERTE.

PLAMPE (agrāk ANDERSONE, dz. BĒRZIŅA), Austra (dz. 8.X 1910 Talsu apr.) – skolotāja, diriģente; b. Jelgavas skolot. inst., māc. Jelgavas TK, stud. mūz. Vācijā un Kanādā, siev. koŗa Zīles dibin., Dainas koŗa diriģ. Torontō 1959–1971; sakārt. dz. krājumu jaunatnei: *Augsim Latvijai* (1952, 1958, 1962), *Dziesmu kamoliņš* (1970), *Rotaļas ar dziedāšanu* (1971). A 12: 68, 18: 233.

PLAMPE (FREIMANE), Ērika (16.XI 1911 Liepājā–26.VI 1960 Torontō) – komponiste un diriģente; b. LK kompoz. kl. 1938, bijusi mūz. skolot.; no 1944 Zviedrijā, no 1949 Torontō; Dainas koŗa diriģ., kopkoŗa diriģ. dz. d. (1952), 1. un 2. latv. dz. sv. Kanādā (1953, 1957); 1968 izdots dz. krāj. *Dziesmas koŗiem*. A 6: 142, 16: 92, 18: 233.

PLOSTNIECE, Daina (dz. 1971 ASV) – vijolniece; māc. Setlmenta mūz. sk.; spēlējusi televīzijā un amer. stūgu orķ.; sōliste 4. latv. jaun. dz. sv. 1982, konc. bazn. 1987.

PLOSTNIECE (KERE), Gunta (dz. 11. VI 1942 Kalētos) – mūzikoloģe, diriģente, dziedone un pianiste; Filadelfijas mūz. akad. 1964 BM, Pensilvānijas U 1969 MA (maģ. darbs par Jāzepa Vītola dziesmām); no 1970 māc.-sp. Setlmenta mūz. sk. Filadelfijā; sōliste Latv. bapt. dr. koŗu dz. dienās un ASV latv. visp. dz. svētkos; piedal. Filadelfijas O izrādēs, koncertējusi ASV kolledŗās, radiof. un televīz.; no 1974 kamer-mūz. ans. Melodija (tagad: „Melodia”) vad.: diriģē dr. un jaun. koŗus, raksta par mūz. jautājumiem. A 21: 231.

PLŪDONE, Vaida – sk.: SĪLE.

PLAVNIECE, Olga – sk.: ŽĪDA.

POLE, Emma – sk.: DZEGUZE.

POLE, Roberts (1898–23. XI 1947 Vācijā) – klarnetists; vec. docents LK; NO un radiofōna mūziķis.

POMERS, Juris (dz. 11. XII 1916 Rucavā) – diriģents; vad. vīru dub.-kvart. Nīkrācē 1941, Minchenē 1947–1949 (Ausekli), Tasmānijā 1949 (Ausmu), Melburnā no 1959 (Kursu); dziedājis koŗos, sabalsojis dziesmas. A 12: 66, 18: 233, 19: 263.

POMMERS, Andrejs (22. VII 1904 Pēterpilī–14. V 1980 Anglijā) – diriģents; no 1947 Anglijā; diriģ. kopkōri Anglijas latv. 5. dz. dienās 1958, vad. vīru kori Daugavu, ērģelnieks latvieŗu draudzē. A 12: 63, 18: 233.

PONE (SPROGE), Elga – diriģente; vada dzied. un koklēt. ansambli Teiksmu (dib. 1967). A 18: 238 (jālabo dati).

PONE, Elza – ērģelniece; vad. Mineapolisas-Sentpōlas ev. lut. dr. kori 1952–1964 un DV apv.-bas Minesōtā kori Beverīnu no 1965. A 12: 65, 18: 233.

PONE, Gundaris (dz. 17. X 1932 Saldū) – komponists (seriālists); Minesōtas U 1954 BA, 1956 MA, 1962 Ph.D.; papild. Venecijā; prof. Ņujorkas valsts U Ņupfalcā, kamerorķ. diriģ. un mākslin. vad. no 1974, latv. avangarda mūz. redzamākais pārstāvis; darbi klavierēm, kamerorķestrim uc., vairākkārt godalgoti, plaŗi atskaņoti ASV, arī latvieŗu dz. svētkos. A 6: 152, 7: 151, 18: 233, 21: 231.

PONE, Valija – sk.: PUIŠE.

PONTUŠKA, Velta – Sanpaulo latv. bapt. dr. koŗa Brazīlijā palīģdiriģente 1977. A 18: 233.

PORIETE (KOKTA), Silvija (dz. 1954 Kalgari, Kanādā) – dziedātāja; māc. Albetas U un Banfas mūz. sk.; dzied. Kanādas mūz. festivālos, vairākkārt godalgota jaun. mūz. sacensībās; sōliŗte jaunatnes koncertā latv. dz. sv. 1972 un 1975.

PORIŅŠ, Alfrēds (1. I 1902 Koknesē–9. XI 1969 ASV) – dziedātājs (tenors); bijis Liepājas O, vēlāk NO sōlists; no 1944 Vācijā, no 1949 ASV.

PORUKS, Jēkabs (23. VII 1895 Druvienā–19. VIII 1963 ASV) – komponists; b. LK kompoz. kl. 1923; mūz. skolot. Rīgā, 1929–1936 NO drāmaturģs, 1941–1944 NO dir., arī LK doc.; Vācijā noorganiz. Franku nov. dz. dienas; no 1949 ASV; kompon. koŗu un sōlo dz., rakstījis mūz. kritikas; atmiņu krāj. *Ciemoŗanās* (1963). A 6: 152, 21: 145.

PORUKS, Māris – vad. Oldenburgas dziedātāju kopu Vācijā no 1971. A 18: 233.

PRĀMNIECE, Marta – ērģelniece; Dŗuljarda (Julliard) mūz. sk. BM un MM; māc. ērģ. un klav. spēli un dzied.; piedal. 4. un 5. latv. jaun. dz. sv., ērģeļu dienās, 2. latv. mūz. nometnē uc.; ieguvusi godalgas; rakstījis arī ērģeļmūziku.

PRĀMNIĒKS, Kārlis (dz. 1964) – ērģelnieks un pianists; stud. ērģeļsp. un diriģ. Dŗuljarda mūz. sk.; ērģelnieks un diriģ. amer. dr.; diriģ. kopkōri 6. latv. jaun. dz. sv. 1987.

PRANKA (agrāk prec. VĪGNERE), Helēna (dz. 12. III 1902 Rūjienā) – mūzikas pedagoge; māc. Ernesta Vīgnera fonol. inst., pēc viņa nāves šī inst. vad.; no 1944 Vācijā, no 1949 Melburnā, Austrālijā, kopš 1959 savas mūz. studijas vad.; noorganizējusi un vadījusi Melburnas latv. b-baš jaunatnes mūzikas nozari.

PRĒDELIS, Arvīds (16. XI 1902 Stāmerienē – 24. IV 1960 Rīgā) – ērģelnieks; 1930 b. LK ērģelklasi, 1937–1938 papild. Parīzē; ērģelnieks Rīgas baznīcās, koncertējis, rakstījis periodikā.

PRIEDĪTE, Ernests (dz. 1900 L-jā) – gleznotājs; stud. LMA; vad. Takomas latviešu kori 1951. A 18: 234.

PRIEDĪTE, Līga – sk.: KAMINSKA.

PRIEDNIEKS-KAVARA, Arturs (29. VI 1901 Liepājā – 9. IV 1979 ASV) – operdziedonis (tenors); māc. dzied. Vācijā 1927–1931, no 1928 Berlīnes valsts O sōlists, no 1931 arī NO sōlists; 1935–1937 papild. Vīnē; ASV dzied. prof. Gustava Ādolfā koll. Mīnesōtā, 1976 Sentpītersbergas latv. b-bas korā vad. A 7: 152, 18: 234, 21: 145.

PRINCE, Skaidrīte – dziedone (soprāns), sōliste garīgā koncertā Florīdā 1987.

PRINDULE, Ārija – sk.: MERITA.

PUCE (PUTCE, dz. DAŠKEVICA), Margareta (dz. 11. V 1919 Rīgā) – dziedātāja; māc. Cēsu mūz. sk., koncertējusi latv. sarīk. Vācijā; no 1947 Anglijā; piedal. latv. dz. dienās un Eiropas latv. dz. sv., vadījusi tautasdeju kopas Londonā.

PUISĒNS, Jānis (27. IV 1915 Krievijā – 17. VIII 1970 Sidnejā) – diriģents; b. Latgales TK, stud. LK; L-jā bijis ērģelnieks; diriģ. korus L-jā, Vācijā un no 1950 Sidnejā, Austrālijā. A 18: 234.

PUIŠE, Valentīne (skatuves vārds Valija PONE, dz. 23. II 1904 Rūjienā) – dziedātāja, aktrise; 1934 LK brīvmākslin. (dzied.); L-jā dziedājusi Ceļoj. O izrādēs; no 1944 Vācijā, no 1949 Austrālijā; aktrise latv. teātrī Melburnā. A 19: 263.

PUKINSKA, Zenta – sk.: BEČERE.

PUĶE-PUĶĪTE (OZERE), Vera (dz. 7. IX 1915 Maskavā) – pianiste, mūzikoloģe; 1939 brīvmākslin. LK, papild. Dānijas karal. K Kopenhāgenā; 1946–1947 koncertējusi Dānijā, kopš 1947 dzīvo Zviedrijā; no 1952 klavieriskolot. Gēteborgas mūz. sk., bijusi ērģeliece Gēteborgas latv. ev. lut. dr., svētd. skolas pārzine; stud. mūzikol. Gēteborgas U 1969–1971, piedal. koncertos.

PUĶĪTE, Līga (dz. 4. I 1954 Gēteborgā) – ērģeliece un pianiste; 1978 b. Gēteborgas mūz. augstsk. klav. kl.; bijusi zviedru bazn. palīģērģeliece, vad. meiteņu kori; no 1978 Ķelnē, kur papild. klavierispēlē un palīdz diriģēt latv. korus; Anglijas dz. d. ērģeliece 1981; dirig. korus dz. d. Minsterē 1984.

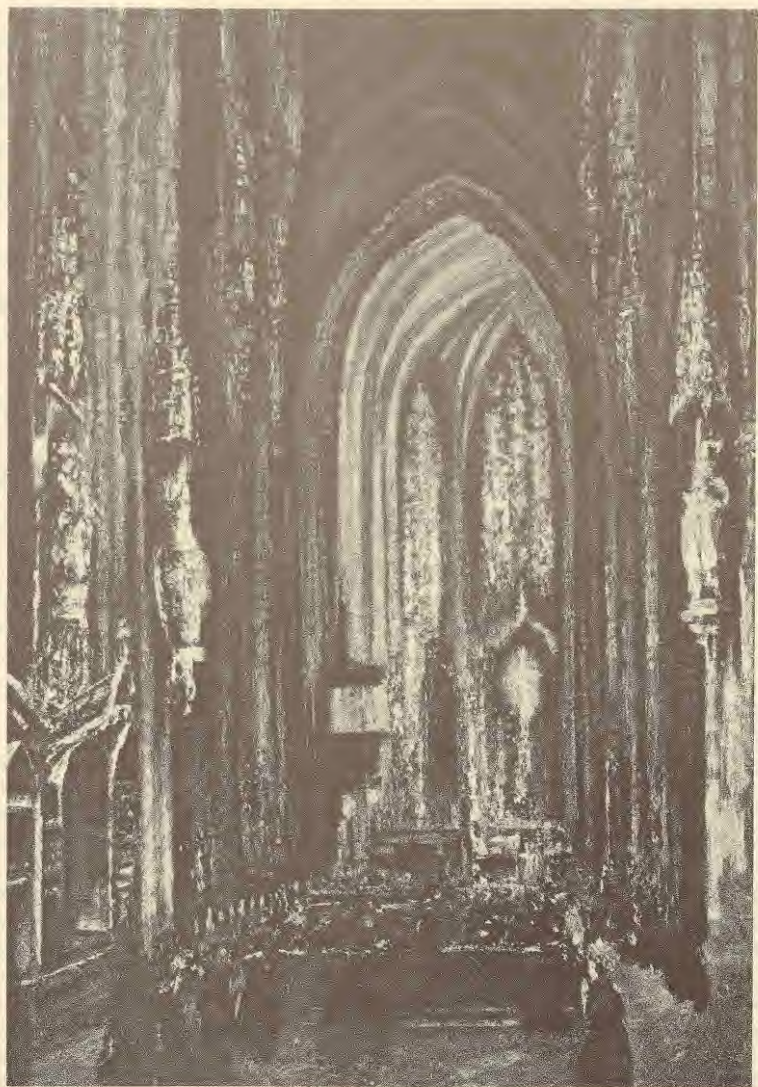
PULCIŅA, Adele – sk.: KARPA.

PULCIŅA, INDRA – vad. gaidu jendas kori Hamiltonā, Kanādā no 1975, diriģ. kopkori 10. rietumkrasta dz. svētkos (1985). A 18: 234.

PULCIŅA, Izolde – sk.: BAŪMANE.

PUMPURA (MERHAUTA), Irma (dz. 14. VII 1924 Rēzeknē) – pianiste, diriģente; māc. klavieresp. H. Berīno vad. 1936–1940, stud. Braunšveigas valsts mūz. sk. 1946–1949; Austrālijā Kanberas latv. ev. lut. dr. ērģeliece, vada Kanberas latv. jaukto kori, piedalījies koncertos. A XII: 66, 18: 234.

PURENA, Irisa – pianiste; 1985 no okup. L-jas Vācijā; pavadīt. Vācijā un Kanādā.

Ludolfs Liberts

DIEVNAMĀ

PURVA, Ārija – sk.: ROZE.

PURVS, Arvīds (dz. 22. III 1926 Meņģelē) – diriģents, komponists, vijolnieks; Vācijā vijolnieks Oldenburgas latv. O, Anglijā Lesteras pils. simf. orķ.; Lesteras latv. jauktā koŗa diriģ. 1950–1956; no 1956 Kanādā, vada Sv. Andreja ev. lut. dr. kori, Toronto latv. bapt. dr. kori un Toronto DV siev. kori Zīli; kopkoŗa diriģ. dz. svētkos un Latv. bapt. dr. koŗu dz. dienās; diriģ. simf. orķ. Kanādā, ASV, Vācijā un Austrālijā; kompon. ap 50 koŗa dz. un kantātes; Latv. dz. sv. b-bas Kanādā padomes pr-dis, vairākkārt dz. sv. rīc. komitejas vicepr-dis un mūz. daļas vad.; dz. krājumu red., recenziju autors; PBLA KF balva 1977. A 6: 152, 12: 68, 18: 234.

RAIKOVSKA (SAPALE), Apoloniya (dz. Tilžā) – dziedātāja (soprāns); māc. LK un Vācijā, koncertējusi Austrālijā (1959), ASV un Kanādā.

RAILIJA (RILEY, dz. OZOLIŅA), Elīna – pianiste un ērģeliece; maģistra darbs Ziemeļaiovas U Sedarfōlsā (Cedar Falls), ASV; darbojas vairākos orķestros, vadījusi dziesmuspēļu iestud. vidusskolā.

RAISKUMA (LILLENURMA), Aura (dz. 16. I 1911 Rīgā) – dziedone; b. LK dzied. kl. 1940; L-jā vad. skolēnu koŗus, Austrālijā Džīlongas (Geelong) latv. jaukto kori 1962–1965; koncertējusi; iedziedātas 2 skaņuplates. A 18: 234.

RAMATS, Eduards (12. IX 1888 Vaivē – 6. III 1983 Čikāgā) – dziedātājs (baritons) un diriģents; b. Maskavas K dzied. kl. 1920; NO sōlists 1920–1921, pēc tam mūz. skolot. un koŗu diriģ. L-jā, Vācijā un ASV; diriģ. dz. sv. kopkori, sarakstījis *Mūzikas pamatmācību* (1947). A 8: 245, 18: 234.

RAMIŅŠ, Imants (dz. 1943 Latvijā) – vijolnieks, diriģents, komponists; diploms vijolspēlē Toronto karal. K; BA Toronto U mūz. fak., māc. arī kompoz., divi gadi stud. Mocartejā, Zalcburgā; no 1969 vijolnieks, koŗu un orķ. diriģ. Britu Kolumbijā; daudz komponējis pēc pasūtīn. vokāli instr. darbus amer. koŗiem.

RAŅĶE, Linda (dz. 1965) – flautiste; mūz. māc. privāti; piedal. sacensībās gan sōlo un kvartetos, gan orķ.; mūzicējusi latv. sarīk., arī latv. jaun. dz. svētkos 1982.

REBA, Edīte – dziedone (soprāns); stud. Bostonas U; dzied. latv. sarīkojumos.

REBĀNE, Amanda – sk.: LIBERTE.

REINHOLDE, Lauma (dz. 9. IX 1906 Rīgā) – pianiste un komponiste; stud. Pēterpils K 1915–1921, b. LK klavierisp. un kompoz. kl. 1926, papild. Vācijā 1928–1929; daudz koncertējusi L-jā un ārzemēs; palika L-jā; darbi: ap 200 sōlodziesmas, darbi klav. un vijolei, opera Krauklītis (1945). A 6: 153.

REINHOLDS, Jānis (4. VI 1882 Koknesē – 5. X 1938 Rīgā) – vijolnieks un komponists; b. Rīgas mūz. sk 1911; vijolkl. vad. turpat 1913–1915; kopš 1919 NO orķ. vijolnieks; kompon. koŗu un sōlo dz., arī instr. miniatūras. A 6: 153.

REITERS, Leons (11. X 1926 Rīgā – 1976 Rīgā) – komponists un diriģents; māc. kompoz. LK, vēlāk Zviedrijā; atgriezies L-jā, kur bija diriģents; komponējis koŗu un sōlo dziesmas. A 6: 153.

REITERS, Teodors (23. III 1884 Ļaudonā – 14. XII 1956 Stokholmā) – diriģents; b. Pēterpils K diriģ. kl. 1918; diriģ. NO kori 1919–1944, Reitera kori, L-jā dz. sv. kopkori (no 1926); no 1944 Zviedrijā, kur 1945 nodibin. savu kori; diriģ. arī zviedru simf. orķ. A 18: 234.

REIZNIECE, Valija – sk.: BARANOVIČA.

Francijā ar Alberta Jēruma fonda stipendiju; ērģelnieks latviešu un amerikāņu draudzē, koncertējis latviešu sariņojumos; patstāvīgs klavieru koncerts 1981.

RUBENE, Anita (dz. 16. XI 1955 Filadelfijā) – dziedātāja (soprāns) un diriģente; Vestčesteras (Westchester) koll. 1977 BM (dzied. un diriģ.); 1976 1. godalga jauno mākslinieku sacensībās; mūz. skolotāja; vad. kopkori Gaņezera 5. dz. dienās, sōliste 9. rietumkrasta dz. svētkos 1982. A 18: 235.

RUCIŅŠ, Eduards (1909 Tukumā – ap 1972 Austrālijā) pūtēju orķestŗa daļbnieks un vijolnieks; vad. Bičvortas latv. jaukto kori Austrālijā 1951–1953, kapelmeistars austrāliešu pūtēju orķestŗī. A 18: 235.

RUDAKA, Anita – diriģētjusi kopkori Austrālijas latv. 35. KD Pertā (1985).

RŪĶE, Ilze – Viskonsinas U 1974 BA (lingv.); vad. meiteŗu kvintetu Villaini 1972. A 18: 235.

RULLE, Gaida (dz. 1959 Zviedrijā) – diriģente; 1974 nodibin. kokļu ansambli Trideksni; 1979 PBL dz. dienās Gotlandē aranŗ. mūziku tautasdeju pavadījūmam un vad. orķestŗi, 1984 dz. dienās Minsterē vad. jaunatnes kori un koklētājus.

RULLIS, Voldemārs (4. VI 1908 Olainē – 18. III 1983 Sidnejā) – diriģents; 1939 b. LK meŗraga kl.; L-jā diriģ. pūtēju orķ.; mūz. un dzied. skolot. Daugavpilī; diriģ. koŗus Vācijā, Austrālijā Kanberas latv. j. k. līdz 1953, Sidnejas latv. b-bas jaukto kori 1953–1975 un KD kopkori. A 18: 235.

RUNDĀNE, Anita – sk.: GAIDE.

RUNDĀNS, Viktors (dz. 2. X 1907 Pēterpilī) – diriģents; māc. klāv., vijoles un flautas spēli, papild. Toronto karal. K; vad. koŗus L-jā kopŗ 1924, Vācijā Šlēzvigas v. kori 1946, Kanādā seŗus koŗus 1952–1975. A 12: 67, 68, 18: 236.

RUNĶIS, Andris (dz. 1933 Valmierā) – dziedātājs (baritons); māc. dzied. Sidnejas valsts K; sōlists KD un citos latv. sariķ., sniedzis patstāvīgus koncertus.

RUPAINIS, Antons (1906 Bēŗzgalē – 1976 ASV) – rakstnieks, diriģents; b. Rēzeknes skolot. inst., māc. LK; diriģents Latgalē; Vācijā Neietingenas latv. jauktā koŗa diriģents ap 1947. A 8: 247, 19: 265.

RUSMANIS, Kriŗš (dz. 1955? Anglijā) – meŗradznieks; b. Karal. mūz. koll. kompoz., dzied. un meŗraga kl.; meŗradznieks Londonas orķestŗos un ansambļos, dibinājis stīģu ans. Serenata Notturna, aranŗ. tam mūziku, bijis reŗisors BBC raidītajā mūz. progr. nodaļā, piedal. 5. Eiropas latv. dz. svētkos (1982).

RUŠEVICS, Valdemārs (dz. 25. VIII 1907 Krievijā) – vijolnieks; māc. Smoļenskas mūz. sk. 1919–1924 un LK vijolspēles kl. 1925–1931; Rīgas radiof. koncertmeistars un sōlists 1927–1944, LK doc. 1940–1944; Vācijā Latv. stīģu kvarteta daļbnieks; no 1950 ASV, paidagogs Kalamazū koll., koncertmeistars orķestŗī.

RŪTENBERGS, Aleksandrs (dz. 3. I 1912 Latvijā) – vad. Zuikas vīŗu kori Anglijā no 1968. A 18: 236.

RUTUPS, Haralds (dz. 25. III 1922 Rīgā) – diriģents; Sidnejas valsts koll. 1962 diploms dzied., 1963 LMus; b. Sidnejas skolot. koll. 1963; vad. Sidnejas latv. jaun. koŗus un vīŗu kori, no 1975 Sidnejas latv. jaukto kori, diriģ. KD kopkori; LAJ skanumākslas nozares vadītājs no 1982. A 12: 66, 67, 17: 222, 18: 236.

SAIVA (PAEGLE), Briģita (dz. 1929 Lielvārdē) – dziedātāja (soprāns); māc. Dānijas karal. K un Sidnejas K; dzied. sariķoj. un patstāv. koncertos Austrālijā un Eiropā.

SAKSE (VĪKSNE), Mērija (m. 10. XII 1953 Kopenhāgenā) – dziedone; b. LK 1929; pēc kara dzīvoja Vācijā; koncertsoliste.

SAKSS, Imants (dz. 16. I 1918 Adulienā) – diriģents un komponists; stud. LK ērģelspēli; no 1948 Kanādā; diriģ. latv. korus Hamiltonā, latv. un kanād. dr. ērģelnieks, mūz. recenzents, *Jaunās gaitas* mūzik. daļas red.; komponējis koru dziesmas. A 6: 153, 12: 67, 17: 223, 18: 236.

SAKSS, Pauls (14. I 1878 Jaunpilī – 31. III 1966 Ņujorkā) – dziedonis (lirisks tenors); 1909 b. Romas mūz. akad. dzied. kl., 1913–1915 sōlists LO Rīgā, 1918–1926 NO, no 1919 LK doc., no 1927 prof.; Vācijā vadīja savu dzied. studiju, no 1950 ASV. A 21: 149.

SALAKS, Arturs (20. IV 1891 Liepnā – 1984 Latvijā) – komponists; māc. LK 1920–1925, izdevis koru dz. krājumu *Manas dzimtenes dziesmas* (1926, 1930), sarakstījis dzied. māc. grāmatas, vācīs latgaliešu melodijas. A 6: 153.

SALIŅA, Laila (dz. 3. V 1955 ASV) – koncertdziedone (mecosoprāns); Jaunanglijas (New England) K 1978 BM, Stonibruka (Stony Brook) U 1985 MM; māc. arī dzied. privāti; Kolibri ans. dalībniece, piedal. koncertos ASV, Kanādā, Eiropā un Austrālijā; dziedājusi lomas O, koncertējusi ar orķ.; patstāvīgi koncerti Ņujorkā uc. no 1977; sōliste Cīrihes operas ansambļī 1987/88.

SALIŅA, Lalita – sk.: SĪPOLIŅA.

SALMIŅA (ACTIŅA), Rasma (dz. 3. IV 1933 Rīgā) – mūziķe; b. Sanfrancisko K klavieresp. un paid. kl. 1958, vad. Ziemeļkalif. dzied. kopu 1968. A 17: 223, 18: 236.

SALNĀJA, Izolde – sk.: BAUMANE.

SANDERA, Aina – diriģente; vada Sirakūzu jauko kori Dziesmu pūrs (1983).

SAPALE, Apolonija – sk.: RAIKOVSKA.

SARKANBĀRDE (LĒNMANE), Ērika (dz. 1916) – vad. Bredfordas siev. kori Anglijā no 1964, Līdsas siev. kori 1967. A 12: 63, 18: 236.

SAULĪTE, Arnolds (4. V 1924 Rīgā – 30. I 1977 Torontō) – b. Fiz. audzin. institūtu; vad. Toronto Austrumu latv. ev. lut. dr. bērnu kori un dzied. ansambli, 1973–1977 DV vīru kori Kanādā. A 18: 236.

SAULĪTE, Ieva (dz. 10. V 1963 Ņujorkā) – obojiste; 1979 uzņemta Vasara mākslas skolas orķestra studiju fakultātē.

SAULĪTE, Māra (dz. 19. VII 1965 Ņujorkā) – flautiste; māc. privāti flautas un klav. spēli; piedal. amer. valsts un nov. orķ. kopspēlēs un sacensībās, arī 3. latv. jaun. dz. sv. 1979.

SAVICKA, Tija – pianiste; māc. LK un Freiburgas mūz. augstsk. Vācijā, piedal. latv. koncertos; mūz. un drāmas studijas vadītāja Olberī (Albury) Austrālijā 1975.

SEPE, Ludmila – sk.: ESE.

SEPE, Magdalēna (dz. 27. VI 1901 Pēterpilī) – dziedātāja (lirisks soprāns); māc. dzied. Daugavpils TK, arī LK, papild. Itālijā; koncertēja radiof. uc.; no 1944 trimdā.

SĒRMŪKSLIS, Jānis (11. VIII 1855 – 13. I 1913) – ērģelnieks; b. Pēterpils K ērģ. klasi 1883; pārstrādājis un no jauna izdevis Cimzes *Dziesmu rotu*. A 6: 153.

SIETIŅSONE (AŠMANE), Anna (26. VII 1888 – 16. VII 1967) – mūzikas un ritmikas skolotāja; 1944 dibin. mūz. skolu Ofenburgā, Vācijā un 1952 Kalifornijā, ASV; koncertējusi Vācijā.

SĪLE, Mirdza – sk.: OZOLIŅA.

SĪLE (PLŪDONE), Vaida (dz. 17. III 1913 Rīgā) – pianiste; LK brīvmāksliniece 1936; klavieriskolotāja Latvijā, Vācijā un ASV.

SILIŅA (MIEZĪTE), Vera (1904–14. XII 1971 ASV) – mūzikas skolotāja, diriģente; Grandrepidsā klav. studijas vad., siev. koŗa Atbalss diriģ.; no 1969 Florīdā latv. b-bas koŗa diriģente.

SILIŅŠ, Mārtiņš (30. XI 1900 Carnikavā – 15. V 1980 Sidnejā) – diriģents; māc. LK diriģ. kursoš; no 1965 vad. Sidnejas latv. ev. lut. Vienības dr. j. k.; kompon. un aranŗ. dz. draudzes un skolas korim, harmoniz. dz. lugām. A 12: 140, 17: 225, 18: 236, 19: 267.

SĪLIS, Arturs (30. VI 1904 Katvaros – 1943 deportācijā Sibīrijā) – komponists; b. LK kompoz. kl.; koŗu diriģ. Rīgā, Ventspils TK dir.; darbi simf. orķ. un klavierēm, koŗa un sēlo dziesmas. A 6: 153.

SILKALNS, Nīlss (dz. 8. V 1967 Melburnā, Austrālijā) – koncertvijolnieks; 1989 Zalcburgas Mocartejā dipl. vijolspēlē (ļoti sekm.); 1978 ieguvis 2. vietu Reinzemes Vestfālenes jauno mūziķu sacens.; koncertējis Eiropā un Austrālijā; sōlists latv. dz. svētkos un Austrālijas KD; Alberta Jēruma piemiņas stipendija (1984).

SILS, Aldis (dz. 1968) – stud. Adelaides U mūz. fak., vada Adelaides jauniešu vokālo ansambli (1987).

SIMONA (GRAUBIŅA), Guna (dz. 12. III 1918 Lubānā) – zobārste un diriģente; Tībingenas U Vācijā 1949 Dr. med. dent.; Pitsburgas U (ASV) 1959 DDS; vad. dzied. kopas Ziemeļkalifornijā, arī jaun. ans. Līča vēji 1976–1979. A 14: 344, 18: 237.

SINEPE (LIEPIŅA), Alvīne (dz. 4. IV 1898) – pianiste, mūzikas paidagoģe; ASV klav. studijas vad., paidagoģe Milvōki mūz. koll. 1952–1974; diriģ. Milvōki latv. koŗus 1952–1974. A 18: 237, 21: 240.

SINEPS, Arnolds (13. II 1881 Dignājā – 20. IV 1952 ASV) – mūzikas paidagogs; b. Pēterpils K bazūnes kl. 1905; māc.-sp. Baltijas mūz. inst. 1906–1911; koncertējis baznīcās; mūz. sk. dir. Valmierā 1924–1944; no 1950 ASV; kompon. koŗa dz. A 6: 154.

SINKA, Indra (dz. 1958) – klavierniece; Ekseteras U Anglijā BA (vācu val.); piedalījies 5. Eiropas latv. dz. sv. jaunatnes rīta koncertā (1982); spēlē arī stabuli.

SĪPOLIŅA (SALIŅA), Lalita (dz. 19. V 1958 ASV) – flautiste; māc. Bostonas K, 1980 Vasara koll. BM; Sēntpōla (St. Paul) U Otavā 1987 MA; sōliste Latv. jaun. dz. sv., 7. (1981) un 8. (1986) latv. dz. sv. Kanādā; Kolibri ans. daļbiece, koncertējusi ASV un Kanādā; flautas spēles paidagoģe Otavā.

SĪPOLS, Timotejs (dz. 1967) – vijolnieks; stud. Ziemeļrietumu (Northwestern) U mūz. un vēst. fak.; daudz mūziķējis baznīcās un latv. sarīkoj.; spēlē U orķestrī; piedal. 6. latv. jaun. dz. svētkos (1987).

SKRASTIŅŠ, Jānis (1906–2. III 1972 ASV) – ārsts un mūziķis; 1929 b. LK trombas kl., 1938 LU med. fak.; mūziķis L-jas radiof. orķ.; kopš 1953 ASV.

SKUDRA, Alma – sk.: KĀRKLIŅA.

SKUDRA, Olga – sk.: PIJOLA.

SKUJIŅA (KALMĪTE), Guna (dz. 28. I 1944 Rīgā) – diriģente; Minesōtas U 1966 BS, 1970 MA; diriģ. Gaŗezera dz. dienās, Mineapolisas-Sēntpōla latv. ev. lut. dr. koŗa, dub.-kvart. un skolas koŗa vad., dr. ēŗģelniece; māc.-sp. Minesōtas U 1982; publ. *Latvian melodies for the piano* 4 daļās (1972). A 18: 237.

- SPĒKMANE, Ilizāna – sk.: GRAFA.
- SPOĢIS, Raimonds (dz. 1965) – dziedonis (baritons); stud. Minsteres mūz. augstskolā, ieguvis 1. vietu Vācijas mūz. mākslin. apv-bas konkursā 1987; sōlists kantātē *Dievs, Tava zeme deg* ar kamerkori Dūdas (1989).
- SPOĢIS, Toms – pianists; beidzis klavieru un ērģeļu klasi Detmoldas mūz. augstskolā; mūzikas skolotājs Hanoverā (1987).
- SPOŽAIS, Laimonis (dz. 22. IV 1923 Vilzēnos) – skolotājs; vad. koklētāju kopējo ansambli 6. kokļu dienās 1970 Bostonā, ASV. A 12: 276, 17: 228, 18: 238.
- SPRANCIS, Ansis – diriģents; vad. Pertas latv. jaukto kori Austrālijā 1950–1973(?) un vīru kori Gauju 1965–1969 (?). A 12: 66, 18: 238.
- SPRINCIS, Alfrēds (dz. 17. XII 1906 Kraukļos) – diriģents; ; b. LK mežraga un kapelmeist. klasi 1934; vad. 1. jātnieku pulka orķestri 1934–1941 un Latgales dz. svētku orķestri (Daugavpilī 1940). A 17: 230, 18: 238.
- SPRINĢE, Irēna – sk.: DUNKELE.
- SPRĪVULIS, Maksimilians (dz. 1910 Varšāvā) – pianists; māc. LK klavierklasē; ilggadīgs bazn. ērģelnieks Austrālijā, pavadītājs KD koncertos (1975).
- SPROGE, Elga – sk.: PONE.
- SPROĢIS, Jūlijs (25. IX 1887 Jelgavā – ?) – vijolnieks un mūzikas kritiķis; māc. vijolspēli un kompoz. Pēterpilī 1908–1915; koncertējis Krievijā, Somijā, L-jā; Folkloras krātuves mūz. daļas vad. 1934–1944; kompon. instr. mūziku. A 6: 154.
- SPRŪDA, Biruta – sk.: ANDERSONE.
- SPRŪDZA, Anda – aktrise, dziedātāja un koklētāja; koncertējusi Kanādā; sniegusi tdz. (kokles pavad.) un deklam. pēcpusdienu Torontō 1988; mūzik. reliģ. uzved. autore.
- STAKLE, Skaidrīte – sk.: BĒKERA.
- STALAZS, Harijs (30. V 1924–22. VIII 1962 Anglijā) – diriģents; vad. vīru kori Daugavu Bredfordā, Anglijā 1962. A 18: 238.
- STALE, Ilze (dz. 1961 ASV) – mežradzniece; stud. bioloģiju Kornelas (Cornell) U; māc. mūz. privāti, spēlē Kornelas pūtēju orķ.; piedal. 4. latv. jaun. dz. sv. (1982).
- STĀMURE, Ingeborga – dziedone (soprāns); 1974 b. Viskonsinas U dzied. klasi; 1975 devuši desmit patstāvīgus koncertus; vad. 7 amer. bazn. koņus.
- STĀMURS, Helmutš (dz. 16. IV 1906) – obojists; b. LK obojas klasi; bijis docents turpat; pēc kara dzīvoja Melburnā, Austrālijā. A 21: 243.
- STANGUTS, Herbertš (dz. 23. VII 1923 Kuldīgā) – dziedātājs (tenors); māc. privāti; koņa sōlists Melburnā, dzied. latv. sarīkojumos; patstāvīgs koncerts 1987.
- STAŠKO, Aivars (dz. 1937) – diriģents; vad. stud. b-bas Dziesmuvaras Toronto kopas kori 1964–1965 un Madisonas studentu kori ASV 1970; diriģ. Otavas latv. koņus 1987, aranžējis tdz. koklēm. A 12: 65, 18: 238.
- STAŠKO, Kārlis (28. VIII 1909 Dzērbenē–16. VI 1985 Otavā, Kanādā) – koklētājs; Rīgā vad. mandoliņu orķ., kas mūzicējis radiof., Kanādā mūz. ans. Toronto tubadūri 1962–1972, Dziesmuvaras Toronto kopu un koklētāju ansambļus, pārzinājis Kokļu informācijas centru un kokļu nošu bibliotēku. A 12: 67, 72, 18: 238.
- STELPE, Verēna – sk.: DAMBRĀNE.
- STENGREVICS, Andris (dz. 1948 Ņujorkā) – tubists; 1970 Ņujorkas stāta U koll. BM; spēlējis amer. orķ., no 1974 mūz. pīdagogs; piedal. 3. latv. jaun. dz. sv. 1979.

JŪLIJS DIEVKOCIŅŠ (sk. 32. lpp.)
Kārļa Miesnieka zīmējums

STEPRĀNS, Jānis (dz. 1958 Montrealā) – saksofōnists; Jaunanglijas (New England) K: MM, Mekgila (McGill) U mūz. fak. 1979 LM; kopš 1984 spēlē džeza saksofōnu; māc.-sp. Mekgila U mūz. fak.; piedal. 6. latv. jaun. dz. sv. (1987).

STĪLA (STEEL), agrāk KĒBLA (COBLE, dz. ŠTURMA), Ingrīda – diriģente, pianiste; vad. Ļubransvikas-Lēkvudas dr. kori (1983, 1988); pavadītāja bazn. konc. 1987.

STJUARTA (STEWART, dz. OZOLA), Velta (dz. 4.IX 1911 Rīgā) – operdziedone; brīvmākslin. LK 1941; Liepājas O sōliste, koncertējusi Eiropā, no 1950 ASV, dziedājusi Sanfrancisko O, sōliste 8. rietumkrasta dz. svētkos.

STOKMANE, Vija – sk.: BAULA.

STOTA, dz. NETELHORSTA (NETTELHORST), Magda (22. VII 1900 – 1986) – operdziedone; stud. dzied. LK, no 1926 trīs gadus Itālijā, sōliste Nīcas O, koncertējusi Rīgā; māc.-sp. Rīgas TK; Ņujorkā mūz. studijas vadītāja.

STOTS, Eduards (dz. 11. III 1903) – diriģents un komponists; vadījis koģus L-jā, Vācijā un ASV; komponējis vokālus skandarbūs. A 12: 64, 18: 238.

STOTS, Viktors (21. IV 1899 Allažos – 17. XII 1974 Ņujorkā) – operdziedonis (lirisks baritons); b. LK dzied. kl. 1925, papild. Itālijā 1925–1927; NO sōlists 1927–1944, LK dzied. klases vad. 1935–1944; ASV savas dzied. studijas vad. A 18: 238, 21: 151.

STRAUTIŅA, Rīta (dz. 1953) – pianiste; Mekgila (McGill) U Montrealā 1975 BM, Indiānas U: MA (mūz. paid.); vad. Montrealas koklēt. un dainot. ans., piedal. izlases konc. 7. latv. dz. sv. Kanādā (1981). A 12: 67, 18: 238.

STRAUTMANIS, Eduards (dz. 12. XII 1903 Embūtē) – diriģents; māc. Liepājas K; vad. koģus L-jā, Čikāgas latv. ev. lut. dr. kori ASV no 1953. A 12: 64, 18: 239.

STRAUTNIECE (DAUKSTE), Monika (dz. 1963 Grandrepidsā) – diriģente; māc. diriģ. kursos Garžerā 1979; diriģ. Grandrepidsas latv. kori (kopā ar R. Zuiku) un dzied. vienību Mazais novadiņš Mičiganā; diriģ. 4. latv. jaun. dz. sv. kopkori 1982 un Austrālijas latv. 33. KD kopkori Melburnā (1983).

STUMBRIS, Olafs (dz. 26. II 1931 Rīgā) – sociologs un dzejnieks; stud. sociol. Kalifornijas U Losandželosā; nodibin. un vad. Losandželosas latv. kori; publicēti dzejoļu krājumi. A 8: 252, 18: 239.

STŪRE, Mirdza (dz. 20. III 1905 Krievijā) – pianiste un mūzikas pedagoge; b. LK klavierklasī 1930, Berlīnes pils. K meistarkl. 1936; LK doc. 1941–1944; koncertējusi Baltijas valstīs, Vācijā un Austrālijā; no 1949 mūzikas pedagoge Sidnejā.

SVARRE, Eduards – vijolnieks; L-jā spēlējis Liepājas filharm. un O orķestrī; diriģ. Melburnas operešu ansambli 1971–1975. A 18: 239, 19: 271.

SVENNE, Edīte – sk.: MOGENSENA.

SVENNE, Kaspars (dz. 4. X 1911 Somijā) – diriģents; māc. Rezeknes TK; vadījis koģus L-jā, Dānijā, Vācijā, Adelaides latv. b-bas jaukto kori Austrālijā 1951–1979; kopkoģa diriģents Austrālijas latv. KD un 5. ASV latv. dz. sv. (1973); komponējis skatuves mūziku. A 12: 66, 18: 239, 19: 272.

SVILĀNE (VŌVERE), Helēna (dz. 1917) – vad. Adelaides latv. katoļu draudzes kori Austrālijā 1966. A 18: 239.

SVILĀNE, Marija (dz. 20. III 1947) – pianiste; Adelaides U 1969 BA (mūzikā, ļoti sekm.), 1974 BM; Austrālijas latviešu KD jaunatnes koncerta sōliste; diriģ. Adelaides latv. katoļu draudzes kori 1976. A 18: 239.

SVILĀNS, Miķelis – vijolnieks; māc. vijolspēli Adelaidē, papild. Adelaides U mūz. fak.; bijis Adelaides jaun. ans. dalībnieks, vad. Adelaides latv. koklēt. ans. 1972–1974.

SVILIS, Ivars (dz. 1962 Londonā) – obojists un klaviernieks; māc. Karal. mūz. sk., stud. inženierzin. Londonas pils. U; piedal. Anglijas latv. dz. dienās un Eiropas dz. sv. 1982.

SVILPE, Ruta (dz. 21. IX 1950 ASV) – skolotāja; stud. valodas ASV un Francijā; vad. Vašingtonas (Kolumbijas apg.) koklētāju grupu 1975. A 17: 234, 18: 239.

ŠAKARA (RISTAMECA), Ilze (dz. 29. II 1944 Irlavā) – diriģente; māc. klavieresp., Gēteborgas U Zviedrijā fil. kand.; Gēteborgas latv. koŗa vad. no 1969. A 18: 235.

ŠAKŪROVA, Ingrīda – sk.: RINNA.

ŠĒFERE (KALĒJA), Margarita (1910–11. II 1968 Montrealā) – pianiste; b. LK 1930, LU 1934 (mag. hist.); mācītspēks Rīgas TK.

ŠĒNFELDS, Eduards (dz. 1907) – komponists; b. LK kompoz. un ērģeļu kl., stud. LU tieslietas; tagad Anglijā; darbi klavierēm, ērģelēm un orķestrim, dziesmas; konkursā (1965) godalga par sōlodziesmu. A 6: 155.

SEPSKIS, Oskars (24. I 1850 Jaunpilī – 31. XII 1914 Rīgā) – ērģelnieks, komponists; stud. Leipcigas, Berlīnes un Drēzdenes K; ērģelnieks Saldū 1869–1876, no 1884 Rīgā; komponējis garīgas koŗa dziesmas, izdevis žurn. *Dziesmu pūrs*. A 6: 155, 29: 20.

ŠKETRIS, Pauls (dz. 1958 Kanādā) – ķīmijas inženieris un dziedonis (baritons); māc. klavierespēli privāti un dzied. Toronto U; dziedājis Toronto pils. O un Toronto operēu teātri, sōlists 5. latv. jaun. dz. sv. 1985; patstāvīgs koncerts 1987.

ŠKOBA, Rūta – dziedone (soprāns); piedal. KD koncertos (1983), patstāvīgi koncerti Austrālijā, iedziedātas skaņuplates.

ŠMITA-KALĒJA, Baiba (dz. 18. V 1949 Zviedrijā) – skolotāja; b. Hamiltonas skolot. inst. Kanādā 1969, Mekmāstera U Hamiltonā 1972 BA (relīģ. un klas. liter.); vad. Hamiltonas latv. b-bas kori 1970. A 12: 67, 97, 17: 235, 18: 239.

ŠMITA, Dace (dz. 1954 Kanādā) – diriģente; stud. mūz. Rietumontario U, vad. Londonas latv. j. k. Kanādā 1976, Jaunbalss koŗa vad. Hamiltonā un Torontō no 1979. A 18: 239

ŠMITA, Judīte – dziedātāja (mecosoprāns), sōliste KD jaunatnes koncertā, piedal. latviešu sarīkojumos Melburnā, Austrālijā.

ŠMITA, Valda – sk.: LESIŅA.

ŠMITS, Dāvids (dz. 1971 Aizputē) – ērģelnieks; no 1976 brīvajā pasaulē; mācījies klav. un ērģ. spēli; ērģelnieks Toronto latv. un kanād. draudzē, piedal. K koncertos un latviešu sarīkojumos (1989).

ŠMITS, Jānis (3. XII 1876 – deportēts 1941) – skolotājs; stud. Manitobas U valodas un teol. 1911–1917; vad. Vinipegas latv. kori Kanādā ap 1912; Angļu inst. dir. Rīgā 1922–1940. A 18: 239.

ŠPECHTS, Heinrichs – vad. Elizabetes vīru kori Ņudžersijā, ASV 1958. A 18: 239.

ŠRĒDERE (SHRADER, dz. JIRGENSONE), Aija (dz. 1953 ASV) – dziedone (koloratūrsoprāns); Oberlinas koll. (ASV) 1977 MM; sōliste O un operetē Klīvlendā, arī Gaezera dziesmu dienās (1984).

ŠREIBERE, Maŗda – sk.: APKALNE.

ŠTAUVERE, Dace – sk.: APERĀNE.

ŠTAUVERE, Māra (dz. 1969 Kanādā) – flautiste; spēlējusi skolas orķestrī, piedal. 5. un 6. latv. jaun. dziesmu svētkos (1985, 1987).

ŠTAUVERS, Mārtiņš (dz. 13. VI 1927) – sabiedriska darbinieks, pārtikas produktu pētnieks; stud. Vinipegas un Mekgila (McGill) U; Latviešu jaunatnes dziesmu sv. iniciators un organizētājs kopš 1975. A 15: 230.

ŠTEINBERGS, Kārlis (dz. 31. X 1906 Vandzenē) – dziedātājs; 1939 b. LK dzied. klasi; kopš 1934 dziedāja Dailes teātrī dziesmuspēlēs un koncertēja radiof. un provincē; pēc kara Rīgas mūzikālajā komēdijā.

ŠTELMANIS, Edvīns – diriģents; vada Klīvlendas vīru ansambli Tēvzemi no 1967. A 12: 65, 18: 240.

ŠTENGELE (BRECHMANE), Milda (20. X 1893 Rīgā – 30. X 1981 Rīgā) – operdziedone (soprāns); NO sōliste 1919–1953; māc.-sp. LVK dzied. klasē 1944–1948, operklasē 1955–1962; Tēvzemes balvas laureāte.

ŠTERNA, Gunta – arpiniece; piedal. Ziemsvētku ieskaņas koncertā (ASV) 1988.

ŠTRĀLA, Ilze – sk.: DIDRICHSONE.

ŠTRAUSA (GRIMMA), Milda (dz. 24. V 1921 Maskavā) – dziedone, koncertsōliste; māc. klavieresp. un dzied. Rīgā, 1944 stud. Eslingenas mūz. sk., piedal. Eslingenas latv. operrešu ansablī; no 1949 Sanfranciskō, ASV; koncertējusi ASV, Kanādā un Anglijā; ALA kultūras biroja godabalva 1969.

ŠTRAUSS, Hugo (dz. 14. IX 1908 Pēterpilī) – pianists; 1930 b. LK klav. klasi; koncertējis Prāgā un Varšavā; 1940–1944 docents LK klav. klasē; koncertējis Vācijā, no 1949 AŠV. A 18: 240, 21: 246.

ŠTROMBERGS, Alfrēds (dz. 19. II 1922 Liepājā) – diriģents; stud. LK kompoz. un klavieresp. 1943–1944; Kanādā b. Toronto K 1958; bijis māc.-sp. Halifaksas K un daudz gadu darbojies Toronto U operas sk.; tagad prof. Albertas U Edmontonā, O un vok. studiju vadītājs; diriģ. simf. orķ. latv. dz. svētkos Kanādā; kompon. dziesmas un instrum. miniatūras; A 6: 155, 18: 240, 21: 246.

ŠTURMA, Ingrīda – sk.: STĪLA.

ŠTURMS, Arnolds (dz. 22. VII 1912 Dobeles pag.) – komponists, flautists; LK flautas kl. laureāts 1934; sōlists NO un radiof. 1934–1944, LK flautas kl. vad. 1940–1944; koncertējis Vācijā, no 1949 mūz. pedagogs ASV; kompon. instrum. mūz. un dziesmas; darbi vairākkārt godalgoti. A 6: 155, 18: 240, 21: 246.

ŠŪBERTS, Pauls (20. III 1884 Zaļeniekos – 11. X 1945 Polijā) – pianists; 1911 b. Pēterpils K klav. kl. un Pēterpils U jurid. fak.; LK klav. kl. māc.-sp. (no 1927 prof.); NO dir. 1925–1926; koncertējis L-jā un ārzemēs, kompon. sōldziesmas un klav. miniatūras. A 6: 155, 21: 154.

ŠULCA, Ārija (dz. 16. XII 1921 Rīgā) – diriģente; stud. klavieresp. LK un Frankfurtē, Vācijā; diriģ. skolēnu kori Hānavā; ASV ev. lut. dr. koģa dibin. un vad. Bukskauntijā no 1952; diriģ. kopkori Priedainē; Filadelfijas ev. lut. sv. Jāņa draudzes koģa diriģ. 1986; LKA AŠV archīva vadītāja (1977). A 12: 64, 18: 240.

ŠULCA, Lilita (dz. 1953) – mūziķe; Flindersa U Adelaidē, Austrālijā BA (datorzin.); Adelaides kokļu ansambļa Ausmas vad. 1982; diriģ. jaun. kori Adelaidē, ērģelniece latv. ev. lut. draudzē.

ŠŪPULE, Alma – sk.: ALUŽĀNE.

Alberts Vasilis

TAUTU MEITA, DZIEDĀTĀJA

ŠVARCA (MONDRUSA), Larisa (dz. 15. XI 1945 Rīgā) – estrādes dziedātāja; sōliste Rīgas estr. orķ. 1962–1964; 1965–1972 sōliste Maskavā; no 1973 Vācijā, koncertējusi Eiropā, ASV, Kanādā un Austrālijā; iedziedātas skaņuplates.

ŠVARCA, Marta – sk.: ROZE.

TĀLBERGS, Alfrēds (dz. 1926 Puzē) – diriģents un dziedātājs; vad. v. k. Daugavu Anglijā 1977, kopkorā diriģ. 11. Anglijas latv. dz. dienās (1986); no 1978 Bredfordas j. k. Līgo diriģents; sōlists latviešu sarīkojumos. A 18: 240.

TAUBE, Verners (20. VII 1894 Krustpīlī– 5. XII 1974 ASV) – vijolnieks un diriģents; māc. Berlīnes K, Pēterpīlī un Parīzē; L-jā māc.-sp. Rīgas mūz. inst. un TK; ASV ārk. prof. Batlera (Butler) U un vijolnieks simf. orķ.; vad. Indiānas latv. b-bas kori 1950. A 18: 240, 21: 156.

TAURINA, Zāra (Sarah, dz. 1970) – stabulniece; māc. Trinitī mūz. koll. Anglijā, uzvarējusi vairākās sacens., spēlē arī klav. un flautu; dalīb. angļu orķestrī, piedalījies 5. Eiropas latv. dz. svētku jaunatnes rīta koncertā 1982.

TEICHMANIS, Atis (15. VI 1907 Liepājā– 14. II 1987 Freiburgā) – čellinieks; b. LK čella kl. 1930, papild. Parīzē un Zolzburgā, 1932–1944 Rīgas radiof. sōlists, 1940–1944 LK docents, no 1947 prof. Freiburgas valsts mūz. augstsk.; koncertējis daudzās Eiropas valstīs, 1944–1947 ar Latviešu stīgu kvartetu. A 7: 167, 21: 247.

TEICHMANIS, Juris (dz. 1966 Freiburgā) – čellinieks; māc. Freiburgas mūzikas augstsk.; uzvarējis Vācijas jaun. mūz. konkursā, piedal. 5. Eiropas latv. dz. svētku jaun. rīta koncertā (1982).

TEPFERE, Ieāna – sk.: PĒTERSONE.

TĒRAUDA, Zaiga (dz. 22. X 1938) – skolotāja; b. Minesotas U mūz. fak. 1960; vad. Klīvlendas apv. latv. ev. lut. dr. skolas instrum. ansambli; korā sōliste (soprāns) bazn. koncertā 1987. A 17: 238, 18: 240.

TĒRAUDS, Eduards (dz. 1961 ASV) – trombonists; spēlējis orķestrī un sōlo, arī Lēkvudas (Lakewood) koll. džezā orķ.; piedal. 4. latv. jaun. dz. svētkos (1982).

TĒRAUDS, Jānis (dz. 1963) – ērģelnieks un komponists; māc. klavierisp. privāti, stud. polīt. zin. Mekgila (McGill) U, ir bazn. ērģelnieks un korā diriģ., kompon. ērģeļmūziku, piedal. 5. latv. jaun. dz. sv. (1985).

TĪĢERIS, Arvīds – Anglijā vad. Ročdēlas dzied. kopu 1951, Kanādā Edmontonas vīru dub.-kvart. 1953–1959, 1963–1966. A 18: 240.

TIMERMANE, Edīte (dz. Rīgā) – pianiste un ērģelniece; māc. LK, darbojusies NO; Vācijā bijusi Latviešu baleta pianiste; Kanādā no 1949; stud. ērģeļspēli Torontō, bijusi 15 g. Sv. Jāņa un 14 g. Sv. Andreja ev. lut. dr. ērģelniece.

TĪSS, Gunārs – mācītājs un diriģents; b. Ventspils mūz. sk. un Kampinasas mūz. inst. Sanpaulō; vad. daudzus bapt. dr. korus un orķ. Brazīlijā; no 1949 māc.-sp. (mūzikā) augstākajās mūz. skolās. A 18: 240, 21: 248.

TITOVA, Valija – sk.: BARANOVIČA.

TRAUCIŅA (MIEZE), Brigīta (dz. 8. VI 1939 Ventspīlī) – koncertērģelniece; b. LVK klavierisp. un ērģeļu kl., papild. Prāgas mūz. akad.; no 1972 L-jas valsts filharmonijas sōliste; kopš 1981 brīvāajā pasaulē, no 1982 doc. Minsteres valsts mūz. augstsk.; daudz koncertējusi; iespēlētas 8 skaņuplates.

TRAVIŅA, Erna (dz. 4. III 1906 Rīgā) – operdziedone; 1931 b. LK dzied. klasi, 1936 papild. Itālijā; sōliste Liepājas O 1932, NO no 1934; godalga starpt. konkursā Vīnē 1932; 1965 bija dzied. paidagoģe Rīgas teātros.

TREIMANE, Kristīne (dz. 1953 Ņujorkā) – čelliniece; Filadelfijas mūz. sk. BM; spēlējusi simf. orķ., pedāl. 5. latv. jaun. dz. sv. un mūz. nom. (1985), arī 8. dz. sv. Kanādā.

TREIMANIS, Dzidris – čellinieks, The Latvian Trio dalībnieks; koncertējis ASV ar trio no 1950; pedāl. 6. Garžezera dz. dienās 1979.

TREIMANIS, Valdis – pianists; no ASV koncertējis gandrīz visos latviešu centros dažādās zemēs; 1969 koncertturnejā Austrālijā atskaņoti tikai latviešu skaņražu darbi.

TRĒZIŅA, Gaida (dz. 1919 Rīgā) – dziedātāja (mecosoprāns); 1939–1944 māc. LK, papild. Londonā; no 1944 Vācijā, no 1949 Londonā; koncertējusi latviešu centros.

TRIPODI (KALNIŅA), Biruta (21. X 1907 Igaunijā–27. IX 1982 ASV) – dziedone (līrisks soprāns); ASV no 1927; Ņujorkas U: BA; koncertējusi 1928 un 1938; kopš 1966 dzīvoja Kalifornijā.

TUNCE, Dagmāra – sk.: ROZENBERGA.

TUNCE, Rūdolfs (dz. 16. II 1892 Rīgā) – operdziedonis (tenors); māc. Rīgas mūz. skolā, papild. Pēterpilī; sōlists LO 1912–1916, NO 1918–1930; pēc kara palika L-jā.

TURAIIDS, Dainis – jaunās paaudzes pianists, koncertējis 3. rietumkrasta dz. sv. (1962), sōlistes pavadītājs koncertā Sanfranciskō 1987.

TURSS, Jānis (31. VII 1876 Prāulienā–27. II 1945 Ēdolē) – ērģelnieks; b. Pēterpils K; draudzes ērģelnieks Krievijā un Latvijā, koru diriģents Liepājā.

ŪBELĪTE (AIGARA), Vilma – dziedātāja, Klīvlendas koncertapvienības pr-ce 1960–1962; vad. Klīvlendas latv. ev. lut. Mārtiņa draudzes vokālo ansambli. A 18: 213.

ŪDRIS, Andris (dz. 21. II 1936 Liepājas apr.) – diriģents; māc. klavierisp. Vācijā un ASV, dzied. privāti un Klīvlendas mūz. sk.; sōlists latv. sarīkoj., harmonizējis tdz.; no 1984 Klīvlendas latv. b-bas jautkā koru diriģents.

ŪDRIS, Jānis (9. XI 1905 Sērmūkšos–15. I 1963 ASV) – diriģents; b. LK (dzied.) 1938; vad. Rīgas kori Birtaliņu, Vācijā Baireitas nom. kori 1945, ASV dz. svētku kopkori, draudzes kori un vīru dub.-kvartetu Filadelfijā (1951–1953). A 18: 241.

ŪDRIS, Jēkabs (dz. 20. XII 1909 Latvijā) – diriģents; vad. kori Vācijā un Klīvlendas latv. b-bas j. k. no 1951; LKA ASV darba biroja vad. 1964–1989. A 18: 241.

UKSTIŅA, Benita – Klīvlendas latv. baptistu draudzes koru diriģente (1988).

ULRICHA, Andra (dz. Sidnejā) – vijolniece, sōliste Austrālijas latv. 38. KD (1988).

ULRICHA (EGLĪTE), Jolanta – pianiste un ērģelniece; Adelaides U 1963 BM; sōliste KD jaunatnes koncertos (1957, 1959); mūzikas recenzente.

ULRICHA, Laura (dz. Sidnejā) – altvijolniece; sōliste Austr. latv. 38. KD (1988).

UPENIECE, Ausma – sk.: LĪDACE.

UPENIECE, Irēne – sk.: JASUTA.

UPENIECE, Margrieta – arpiniece; māc. arī klavierispēli; 1973–1976 spēlējusi Toronto jauniesu simf. orķestrī, 1976 mūz. festivālā ieguvusi 1. godalgu, arī 6. latv. dz. svētkos Kanādā 1976 saņēmusi balvu.

UPENIEKS, Kazimirs – Sietlas meiteņu kvarteta Staburadzes vad.; ar kvartetu septiņdesmitajos gados koncertējis ASV, Kanādā, Eiropā un Austrālijā; koru sōlists brīvdabas dziesmu svētkos ASV rietumkrastā 1987.

UPENIEKS, Valdemārs (20.VIII 1896 Bukaišos—1955 Rīgā) — komponists; b. LK, darbojies par mūz. kritiķi, komponējis dziesmas, arī instrumentālu mūziku.

UPĪTE, Rēna (dz. 1958 Kanādā) — pianiste; 1974 b. Toronto U klav. un mūz. teōr. klasi, māc. Banfas mūz. sk.; godalgota Kanādas mūz. festivālā, piedal. jauniešu koncertā 6. rietumkrasta latv. dz. svētkos 1975.

UPMANE, Ināra — mūziķe; Sanfrancisko stāta koll. 1967 BA (mūz.); asistente turpat. A 21: 249.

ŪSIS, Dāvids (dz. Klīvlendā, ASV) — ērģelnieks; māc. klavier spēli Klīvlendas mūz. inst. un ērģel spēli privāti; māc. arī flautas spēli; piedal. Latv. bapt. dr. koŗu gadskārtējās dz. dienās, sōlists Ziemeļamerikas ērģeļu dienās (1987), daudz koncertējis baznīcās.

ŪSIS, Valdis — dziedonis (baritons); koŗa sōlists, piedal. baznīcas koncertos Filadelfijā, Klīvlendā, Torontō (1987).

VABULE, Elga (dz. 1964 Sidnejā) — pianiste; diploms klavier spēlē; Sentdžordža (St. George) koll. BMED; piedal. latv. sarīkoj.; sōliste jaunatnes koncertā Austrālijas latv. KD (1987).

VĀGNERE (HEINE), Žermēna (dz. 23.VI 1923 Rīgā) — operdziedone (liriski drāmatiskis soprāns); b. LVK dzied. kl. 1950, stud. vēsturi LVU; sōliste OBT 1950—1975, arī koncertsōliste.

VAIVODE, Antonina — koncertdziedone (kontralts); dziedājusi amer., kanād. un latv. sarīkoj. un patstāvīgos koncertos no 1954; koncertējusi arī Austrālijā; sōliste 5. rietumkrasta dz. sv. garīgajā koncertā Vankuverā 1972; iedziedātas skaņuplates.

VALDMANIS, Ferdinands (dz. 30.I 1910 Rīgā) — ārsts un mūziķis; 1934 b. LK bazūnes un dzied. kl., LU 1942 ārsts; L-jā diriģ. nov. dz. djenu kopkoŗi Ogrē 1943, Vācijā Fišbachas latv. koŗi un dz. dienas kopkoŗi 1946. A 14: 357, 18: 241, 21: 250.

VALDOVSKA, Natālija (m. 18.VII 1973 Montrealā) — dziedone (soprāns); māc. dzied. Liepājas TK; no 1928 sōliste Liepājas O, 1936—1937 papild. Vīnē, 1938—1944 sōliste Rīgas radiof.; no 1948 Kanādā; koncertēja vēl līdz 1960.

VALLE, Aleksandrs (7.XII 1890 Rīgā—?) — diriģents un komponists; māc. Rīgas un Saratovas mūz. sk.; no 1918 koŗu un orķ. diriģ. Rīgā; kompon. O *Ragana* (Aspazijas vārdi), darbus orķestrim, ap 100 koŗadziesmu un tdz. apdaŗu; nedaudz darbu arī padomju režīma laikā. A 6: 156.

VALLE, Bernhards (20.III 1888 Rīgā—6.XI 1924 Rīgā) — diriģents un komponists; māc. Rīgas mūz. sk. un Šterna K Berlīnē; 1914 diriģ. simf. koncertus Rīgā, no 1919 NO drāmaturgs un diriģ.; *Latvju mūzikas red.*, izdevis *Mūzikas svešvārdu vārdnīcu*; darbi orķestrim, nepabeigta O *Viesturs*. A 6: 156.

VALTERE (EINBERGA), Millija (dz. 25.IX 1903 Ainažos) — diriģente, aktrise; darbojusies teātrī L-jā, Vācijā un ASV; no 1984 Milvōki Daugavas vanadžu dub.-kvarteta vadītāja. A 19: 278.

VANADZIŅŠ, Nikolajs (12.XII 1892 Trikātā—23.VIII 1978 Rīgā) — ērģelnieks; 1917 b. Pēterpils K, darbojies turpat 1920—1923; NO dir. 1934—1936, LK un LVK ērģ. kl. vad. no 1938, kopš 1947 profesors.

VANAGS, Rūdolfš (dz. 19.XI 1892 Rīgā) — diriģents; 1910—1917 stud. Pēterpils K, no 1920 LK; no 1918 koŗmeistars NO, no 1921 diriģ. Liepājas O, no 1927 NO, kopš 1935 atkal koŗmeistars NO, no 1952 māc.-sp. LVK koŗdiriģ. un O klasē.

Sigismunds Vidbergs

ZIEMAS VAKARS

VĀNE, Alīda (1899–1969) – operdziedone (soprāns); no 1905 Bostonā, kur mācījās dzied., papild. Itālijā; no 1924 sōliste Itālijas operās, kopš 1936 L-jā sōliste NO.

VARPA, Māra (dz. ASV) – diriģente; BA Rietummičiganas U un Grinela kolledžā Aiovā, stud. ērģeļspēli un bazn. mūz. Vīnē; mūz. skolot. amer. pamatsk.; diriģē Čikāgas vīru kori un kamerkori Tās balsis (1989).

VASIŅJEVS, Nikolajs (15.IX 1891 Rīgā–13.VII 1961 Rīgā) – operdziedonis (tenors); stud. Pēterpils U un K 1918–1923, papild. Milānā; no 1924 NO, 1941–1944 Liepājas O sōlists, no 1945 režisors OBT; iestudējis ap 30 operu.

VASKIS, Jānis (dz. 15.VI 1923 Grostonā) – dziedātājs (tenors); ASV vad. Aiovas latv. b-bas kori un vīru dub.-kvart.; koŗa sōlists bazn. konc. (1987). A 12: 63, 18: 241.

VĒGNERIS, Jānis (dz. 1950 Vācijā) – operdziedonis (bass-baritons); no 1955 Austrālijā; Viktorijas mākslas koll. 1980 diploms (O kl.); Austrālijas O sōlists, piedal. Baŗugas koncertatskaŗojumā Austrālijas latv. 33. KD Melburnā (1983).

VEIDE, Dzintars (dz. 6.V 1923 Liepājā) – dziedonis (baritons); māc. dzied. Vācijā un Melburnā; patstāvīgi koncerti Austrālijā; sōlists latv. sarīkoj. uc.; 1971 devies koncertturnejā uz Ameriku un Eiropu. A 19: 279.

VEIDE (VITĀNE), Magda – dziedone (soprāns); māc. dzied. LK; dzied. vācu O Oldenburgā; Austrālijā daudz koncertējusi; 1971 koncertturnejā uz Ameriku un Eiropu.

VEIKERTE, Emma – sk.: EGLĪTE.

VEINBERGA (BIRNE), Ingeborga (dz. 13.VI 1924 Rīgā) – pianiste un dziedātāja; Toronto karal. K absolvente; klavier spēles skolot. savā studijā Skārborō, Kanādā.

VEISBERGA, Astra – sk.: KRONĪTE.

VĒJŠ, Teodors (16.IV 1902 Rīgā–6.I 1965 Latvijā) – vijolnieks; b. LK 1926, papild. Čehoslovākijā; no 1920 NO orķestrī, no 1925 orķ. koncertmeistars, vēlāk simf. orķ. sōlists un diriģents; 1949–1962 OBT galvenais diriģents, iestudējot ap 50 uzvedumu.

VĒMANIS, Arturs (1893–11.XI 1953 Francijā) – altvijolnieks; māc. Rīgas mūz. skolā, bijis NO un Rīgas radiofōna mūziķis.

VERNERS, Alberts (28.VI 1894 Rīgā–deportēts 1940) – operdziedonis (baritons); māc. Rīgas mūz. sk., papild. ārzemēs; koncertējis kopš 1915; Liepājas O sōlists no 1922, NO 1925–1940, vad. Rīgas TK dziedāšanas klasi.

VESTENS, Kārlis (16.X 1899 Rīgā–24.IX 1978 Zviedrijā) – vijolnieks; b. LK 1926, papild. ārzemēs; kopš 1922 NO pirmais vijolnieks, vēlāk arī koncertmeistars, no 1944 Zviedrijā.

VĒTRA (agrāk: BLUMBERGS), Mariss (19.VII 1901 Tīrzā–24.XII 1965 Kanādā) – operdziedonis (tenors); b. LK (dzied.), papild. Itālijā 1923–1926; NO sōlists 1922–1923, 1927–1928; kopš 1929 Vācijas pilsētu operās uc.; no 1944 Zviedrijā, no 1950 Halifaksā, Kanādā; vad. Toronto siev. dub.-kvart. Līgu 1956; publicējis atmiņu tēlojumus *Div' dūjiņas* (1955), *Karļa viesi* (1954), *Mans baltais nams* (1954, 1955, 1976), *Rīga toreiz* (1955, 1979), *Sestā kolonna* (1957). A 18: 241, 19: 279.

VĒVERE, Ausma – Britu Kolumbijas U Vankuverā 1963 BA (angļu val.); vadījusi Vankuvas latv. jaukto kori 1965.

VĪGNERE, Helēna – sk.: PRANKA.

VĪGNERE, Malvīna – sk.: GRĪNBERGA.

VĪGNERE, Meta – sk.: KRISJĀNE.

VĪGNERIS, Ernests (19. I 1850 Tērvetē – 25. V 1933 Rīgā) – komponists un mūzikas pedagogs; māc. Maskavas K, piedal. Dobeles nov. dz. sv. 1870, diriģējis kopkori 3., 4. un 5. dz. svētkos; vācis un harmoniz. tdz., 1918 nodibin. Fonoloģijas inst. absol. dzirdes atūstīšanai, rakstījis presē un publicējis grāmatas par mūzikas jautājumiem. A 6: 156.

VĪGNERIS, Leonīds (dz. 9. XI 1906 Maskavā) – diriģents; māc. sava tēva Ernesta vadībā, 1928 b. LK ērģ. kl., 1930 kompoz. kl., papild. ārzemēs; bijis orķ. diriģ. NO un radiof., vadījis vīru korus – Dziedoni un Vīģnera kori; 1944–1949 bijis OBT galv. diriģ., 1947–1949 vadījis Filharm. simf. orķ., 1949–1963 Radio un televīz. simf. orķ.; no 1954 bijis LVK doc., no 1961 prof.; kompon. daudz korģadziesmu, arī skaņdarbus klavierēm un orķestrim. A 6: 157.

VIKMANE, Kristīne (dz. 1955 Montrealā) – dziedātāja (soprāns); Mekgila (McGill) U: BA, Jorkas (York) U: MA (tautsaimn.); sōliste 3. latv. jaun. dz. svētkos (1979).

VĪKSNE, Mērija – sk.: SAKSE.

VĪĶE (BLŪMA), Zenta (dz. 1914) – vad. Klīvlendas latv. bapt. dr. kori ASV 1971. A 12: 64, 18: 241.

VĪĶELE, Elza – sk.: PINNE. VĪĶELE, Ērika – sk.: ĀBELE.

VILKA, Laila (dz. 1967 Torontō) – flautiste, mācās privāti; orķ. dalībiece 5. latv. jaun. dz. svētkos 1985.

VILUMANIS, Aleksandrs (dz. 15. VII 1910 Krievijā) – operdziedonis (baritons); 1936 b. LK dzied. kl., 1939 papild. Milānā; sōlists Liepājas O līdz 1939, NO 1939 un no 1945; kopš 1948 bijis LVK māc.-sp. – vokālās nod. vad., profesors.

VĪNERTE (PLĀĶE), Mirdza (6. V 1901 Nītaurē – 22. II 1986 Sanfranciskō) – mūzikas pedagoge; brīvmākslin. LK; 1940–1944 LK dzied. kl. vad.; ASV vad. Sanfrancisko dzied. grupu 1962; māc.-sp. Sanfrancisko mūz. centrā. A 16: 245, 18: 241, 21: 252.

VĪNERTS, Eduards (15. VIII 1899 Rīgā – 23. XI 1981 Sanfranciskō) – vijolnieks; māc. LK 1919–1927, papild. ārzemēs; 1926–1944 radiof. orķ. koncertmeistars, 1940–1944 LK doc., sōlists simf. konc.; no 1944 Vācijā, no 1949 ASV.

VINTERE, Aija – sk.: BRUGMENA.

VINTERE, Maija (dz. 10. V 1944 Turaidā) – pianiste; b. Detmoldas mūz. akad. (mūz. paid.) 1965 un Freiburgas mūz. augstsk. klavieršp. meistarklasi 1971; māc.-spēks turpat; vada arī savu klavieršpēles studiju un koncertē. A 21: 253.

VINTERE, Marija (dz. 18. I 1911 Jelgavā) – dziedātāja (līrisks un koloratūrsoprāns); b. LK dzied. kl. 1937, papild. Berlīnes mūz. akad. 1939; kopš 1940 NO sōliste; no 1944 Zviedrijā, no 1947 dzied. pedagoge Gēteborgā.

VINTERS, Aleksandrs (dz. 31. VIII 1897 Mellužos) – mūzikas pedagogs; 1917–1921 māc. Vladivostokas K, 1930–1935 LK fonol. inst. māc.-sp., kopš 1929 diriģēja korus un kompon. skatuves mūz. Jelgavas teātrim; no 1944 Zviedrijā, no 1953 vada mūz. skolu Gēteborgā. A 6: 157.

VINTERS, Juris (dz. 1969 Kanādā) – vijolnieks; māc. spēlēt arī klav., bungas, mežragu un ērģeles; spēlējis kanād. skolu un jaun. orķ., piedal. 4. un 5. latv. jaun. dz. sv. 1985.

VISTELIS, Vladislavs (5. I 1907 Daugavpilī – 5. XII 1985 ASV) – komponists un ērģelnieks; L-jā vadījis armijas sakaru rotas vīru kori, Vācijā nometņu korus, Čikāgā dub.-kvartetu Daugaviešus 1952 un kokļu ansambli Kaivu 1977; aranžējis tdz. ansambļiem, sakārtojis katoļu dz. krājumu *Dziedāsim tam Kungam* (1973, 1974). A 18: 242.

VĪTIŅŠ, Jānis (14. X 1897 – deportēts 1940) – dziedātājs (tenors); māc. LK un Itālijā; NO sōlists, daudz dziedājis ārzemju operās.

VĪTOLA (dz. VĪTOLA), Annija (3. II 1890 Palsmanē – 2. XII 1982 ASV) – dziedātāja (soprāns) un pianiste, prof. Jāzepa Vītola dzīvesbiedre; māc. Pēterpils un Maskavas K, b. LK; 1918–1920 NO sōliste; no 1944 koncertējusi Vācijā, vēlāk ASV.

VĪTOLA (IKŠE), Astra – Toronto Dainas koŗa diriģente 1988.

VĪTOLA, Džilla – ģelliniece; Rietumontario U: BM (ģella spēlē), papild. Cīrihē, Banfā uc.; piedal. izlases konc. 7. latv. dz. sv. Kanādā (1981); spēlē Kanādas O orķestrī, radio raidījumos un kamer mūzikas ansambļī, māca ģella spēli.

VĪTOLIŅŠ, Andris (dz. 5. X 1931 Rīgā) – ērģelnieks, komponists, diriģents; b. Stokholmas mūz. augstsk. klavierģsp. paid. kl. 1953, klavierģsp. kl. 1964, ērģ. kl. 1966; stud. seno mūz., ģembalo spēli; kopģ 1956 klavierģskolot. un diriģents Stokholmā; organizējis bērnu kori un orķ. dz. svētkos Eiropā; darbi koklēm, klavierēm, ērģelēm, instr. ansambļiem, klavierģspēles ābece *Dziedāsim, rotāsim* (1965–1967, 1978). A 6: 157.

VĪTOLIŅŠ, Jānis (20. IV 1886 Litenē – 14. V 1955 Rīgā) – komponists un fagotists; b. Maskavas K fagota kl. 1916 un LK kompoz. kl. 1926; no 1926 līdz 1931 ASV; māc.-sp. no 1920 LK, no 1950 LVK; darbi: 2 simfōn., balets *Iga* (1935), *Turaidas roze* (1940), *Indulis un Ārija* (1955), darbi simf. un pūtēju orķ. uc. A 6: 157.

VĪTOLIŅŠ, Jēkabs (5. VIII 1898 Sarkanos – 9. IX 1977 Rīgā) – mūzikologs un folklorists; b. LK kompoz. kl. 1924, orķ. diriģ. kl. 1927, papild. Vīnē 1929, 1931, Parīzē 1937; NO drāmaturģs 1925–1929, koŗu un nov. dz. sv. kopkoŗa diriģ., mūzikas recenzents, *Mūzikas apskata* red., LK un LVK māc.-sp., grāmatu (pētījumu un folkloras materiālu publik.) autors; no 1946 ZA folkloras inst. zinātn. līdzstr., 1961 ieguvis Dr. gradu Leņģingradas K. A 6: 157, 21: 162.

VĪTOLS, Alberts – dziedātājs (baritons); sācis dziedāt 1951 Vācijā; turpinājis studijas Torontō, rīkojis patstāvģvus koncertus, bijis sōlists koŗu koncertos, arģ 7. latv. dz. svētkos Kanādā (1981).

VĪTOLS, Alberts (dz. ap 1962 Torontō) – dziedātājs (tenors); Toronto U 1985 BSc; piedal. 5. latv. jaun. dz. sv. (1985); māca dzied. latv. vidusskolās; deju kapellas Skandāla vadģtājs 1987.

VĪTOLS, Daumants (20. X 1907 Vģtrupē – 11. XI 1986 Montrealā) – diriģents; māc. 1. Rģgas mūz. inst., vadģjis koŗus L-jā, Vācijā, Anglijā; diriģ. kopkori Anglijas latv. dz. dienās, Kanādā Montrealas vģru kori Jundu no 1955. A 12: 67, 18: 242.

VĪTOLS, Jāzeps (27. VII 1863 Valmierā – 24. IV 1948 Lģbekā) – komponists; 1886 b. Pēterpils K kompoz. kl., vēlāk prof. turpat; LK dibinātājs 1919, tās prof. un ilggadģjs rekt., kompoz. kl. vadģ., 1926–1940 arģ LU prof.; no 1944 Vācijā, mūz. sk. vad. Detmoldā; ārzemju K un mūz. akad. godabiedrs, Tēvzemes balva 1937; daudz vok. darbu, orķ. simfōn., uvertģras, svģtas, kamer mūz., klav. sonāta, variācijas, miniatģras; bijis *Mūzikas* izd. (1925); autobiogr. *Manas dzģves atmiņas* (izdota 1963). A 6: 157, 21: 162.

VIZBULIS, Roberts (14. VI 1887 Dobeles pag. – ? Latvijā) – dziedātājs; māc. Pēterpils TK, dziedājis krievu koŗos, 1919–1926 NO korģ; 1918 nodģbin. NO sekstetu Piltenes prāģģtuģ, kas daudz koncertēja L-jā un ārzemēs; sarakstģjis kuplejas un vairākas lugas.

VOLKOVA, Zane – sk.: RITERE.

VŌVERE, Helēna – sk.: SVILĀNE.

Nina Jurševska

SAULAINÉ

VUDA (WOOD), Loriņa (Laurie, dz. 1959 Čikāgā) – diriģente, mūzikas skolotāja; 1982 BA (mūz. paid.); no 1985 Čikāgas latv. vīru koŗa un Daugavas vanadŗu dub.-kvart. vadītāja; 1987 dzied. skolot. Gaŗezera vasaras vidussk., diriŗ. 6. latv. jaun. dz. sv. kopkori 1987; dzied arī amerikāņu kori.

ZĀBERS, Jānis (11. VIII 1935 Meirānos – 25. III 1973 Rīgā) – operdziedonis (liriski drāmatisks tenors); stud. dzied. LVK 1957–1960, papild. Romā 1962 un Milānā 1964; viens no spoŗākiem latvieŗu dziedoņiem, dziedājis koncertos un radiofonā; iedziedātas skaņuplates.

ZADVINSKIS, Dāvids (dz. 1964 ASV) – pianists; Rietummiŗiganas U stud. dziedāŗanu, klavierspēli un medicīnu; vairākus gadus spēlējis dŗeza ansamblī, kompon. dažus klavierdarbus, ir draudzies ēŗģelnieks; piedal. 5. latv. jaun. dz. sv. (1985).

ZAĶE, Māra – vijolniece; b. Hobartas K Austrālijā, spēlējusi Tasmānijas simf. orķ., vēlāk Oslo simf. orķestrī (1975).

ZAĶE, Velta – sk.: BĒRZIŅA.

ZAĶIS, Valdis (dz. 7. V 1910 Jelgavā) – ķellinieks; 1937 b. LK ķella kl., papild. Zalcburgā 1944; māc.-sp. Cēsu un Rīgas TK, no 1937 arī NO orķ. mūziķis; 1948 ŷiles pilsētas orķestra koncertmeistars.

ZĀLĪTE, Astrīde – sk.: CEPURE.

ZĀLĪTE (ERIŅA), Rita (4. IV 1912 Liepā – 16. XII 1981 Austrālijā) – dziedone, aktrise, baletdejotāja; stud. baltu filoloŗiju LU, b. NO baletskolu, pievērsusies skatuves mākslai; daudz koncertējusi. A 19: 280.

ZĀLĪTIS, Jānis (12. II 1884 Nītaurē – 12. XII 1943 Rīgā) – komponists un mūzikas kritiķis; b. Pēterpils K kompoz. kl., mūz. kritiķis presē no 1905; NO dir. 1919–1922, 1926–1928; rakstījis koŗa un sōlodziesmas, kam raksturīgi jauni meklējumi latv. vokālajā mūzikā. A 6: 158.

ZĀLĪTIS, Jānis (dz. 1946) – mūziķis; ieguvis fil. kand. gradu; vieglās mūz. ans. Dundura vad. Stokholmā 1972–1974. A 18: 242.

ZALŪPS, Rūdolfis – matēmatiķis un mūziķis; Ņujorksitijas U 1975 BS (matēm. un elektron. mūz.); māc.-spēks Ņujorkas U matēm. fak. Brokportā 1979 (?). A 21: 254.

ZANDBERGS, Mārtiņŗ (dz. 6. X 1945 Vācijā) – skolotājs un diriŗents; Rietumu rezerves U (ASV) 1968 BA (matēm.); māc. klav. un vijoles spēli, dzied. un mūz. teōriju; Minsterē vad. vīru ans. no 1973, diriŗ. MLĢ skol. kori 1974–1976, Minsteres latv. j. k. 1987; sakop. dz. un zigŗu krāj. *Mārtiņa dziesmu grāmata I, II* (1972, 1978). A 17: 247, 18: 242.

ZANDERS, Jānis (1911 Rīgā – 26. VII 1983 Lundā, Zviedrijā) – skolotājs; vadījis Lundas latv. kori 1945–1968, Lundas vīru dub.-kvart. 1948–1954. A 12: 68, 18: 242.

ZANDMANE, Olga (m. 15. I 1973 ASV) – dziedone; stud. LK, papild. Vācijā; 1964 BĒd Bafalo (Buffalo) U; ASV vadījusi dzied. un klav. studiju.

ZAPRAUSKA (DZILNA), Rita (dz. 12. XII 1921 Rīgā) – koncertdziedone (drāmatisks soprāns); stud. LK 1943–1944 un ŷtutgartes mūz. augstsk. 1945–1947, papild. Holandē 1956–1957; no 1950 ASV, sōliste Filadelfijas O 1954–1955, koncertējusi ASV, Anglijā, Beļŗijā, Vācijā, Zviedrijā.

ZARIŅA, Laura (dz. 1964 Torontō) – dziedātāja (mecosoprāns); stud. dzied. Toronto U un Manesa mūz. koll., sōliste 7. latv. dz. sv. Kanādā un 5. un 6. jaun. dz. sv.

LATVIJAS KONSERVATORIJA (AP 1932. G.)

NACIONĀLĀ OPERA

ZARIŅA, Vija – sk.: ADAMOVIČA.

ZARIŅS, Kārlis (3. II 1903 Ikšķilē – 17. VI 1970 Zviedrijā) – altvijolnieks; 1931 b. LK vijolkl., 1928–1944 spēlēja NO orķestrī; no 1944 Zviedrijā, Norčepingas orķestra mūziķis.

ZARIŅŠ, Marģers (dz. 24. V 1910 Jaunpiebalgā) – komponists; stud. LK 1928–1931 ērģ., klav. un kompoz. kl.; 1940–1949 Dailes teātra mūzik. daļas vad.; komponējis operas, instr. mūz. simf. orķ. un ansambļiem, darbus atsev. instr., skatuves mūz., tdz. apdares, sōlo un koŗa dz., orātorijas, kantātes, bieži vien cildinot režīmu. A 6: 158.

ZARIŅŠ, Pēteris (dz. 6. VIII 1957 Torontō) – pianists; Toronto karal. K diplomī klavier spēlē, Toronto U 1980 BM, Mičiganas U 1982 MM; koncertējis Kanādā un ASV; māc.-sp. Toronto karal. K (1985); piedal. dz. svētkos un dz. dienās, devis patstāvīgus koncertus, vadījis meiteņu vokālo ansambli Ausmu.

ZEILE, Edīte – sk.: ANNUS.

ZEMESARĀJA, Līga – ērģelniece; koncertējusi 1975, 1987.

ZEMZARS, Jānis (3. XII 1874 Līvberzē – 1943 pavasarī Čikāgā) – diriģents; vad. Čikāgas latv. ev. lut. Cīnās dr. kori 1910–1943. A 18: 242.

ZEMZARS, Jānis – pianists; 1972 Klīvlendas mūz. inst. BM (klavier spēlē), koncertējis amerikāņu un latviešu publikai, sōlists un pavadītājs.

ZIEDONIS, Viktors – vijolnieks, diriģents; vad. amer. kamerorķestri Indianapolisā, diriģ. nov. dz. svētku orķ. 1960, bijis Latvju trio dalībnieks, 1960 Indianapolisas simf. orķ. mūziķis. A 18: 243.

ZIEMELE (dz. LŪSE, vēlāk ŠTRAUSA un TĪMANE), Nadīne (m. 17. VII 1973 Ņūdžersijā) – pianiste; b. LK 1933; mūz. skolot., klavierstud. vad. Ņujorkā; arī koncertēja.

ZIGMUNDS, Kārlis (16. X 1863 Viskaļos – 12. IV 1925 Rīgā) – diriģents un komponists; māc. O. Šepska un L. Bētiņa vadībā; skolot. un diriģ. Jelgavā 1882–1892 un Rīgā 1892–1924; sarakst. dzied. māc. grāmatu pamatsk., kompon. koŗa dz. A 6: 158.

ZĪLE, Indriķis (19. V 1841 Alojā – 15. VII 1919) – diriģents; skolotājs Cimzes seminārā, 1867–1878 Valkas dr. skolas pārzinis; diriģējis 1., 2. un 3. dziesmu svētku kopkori, harmonizējis tautasdziesmas. A 6: 159.

ZIRNĪTE, Anda (dz. 14. XI 1951 Kolorādospringsā, ASV) – koncertpianiste; Oberlina koll. 1974 BM; papild. privātās studijās un Aiovas U; 5. latv. dz. svētkos Kanādā jauno mākslin. sacensībās ieguvusi 1. godalgu, no 1976 ir māc.-spēks kolledžā (klavier sp.); koncertējusi daudzos mākslas centros.

ZĪVERSS, Oļģerts (20. V 1880 Valtaiķos – 6. II 1958 ASV) – pianists; b. Maskavas K; līdz 1944 bijis LK docents, klav. kl. vad. un dekāns; no 1944 Vācijā.

ZĪVERTE, Elfrīda (dz. 1896) – pianiste; b. LK klavieru kl.; bijusi māc.-spēks Beilora (Baylor) U mūz. fak. Teksasā. A 17: 251, 21: 256.

ZOBENA, Lilija – sk.: ĪSTA.

ZOLDNERE (SANDERA), Līgita (3. VI 1921 – 30. VI 1989) – ērģelniece Otavā.

ZOSTS, Valerijs (8. VIII 1901 Pēterpilī – 30. IX 1960 Rīgā) – pianists; b. LU 1929; savas stud. vad., koncertpianists; no 1940 LK māc.-sp., vēlāk prof.; bija atjautīgs šaržists.

ZUIKA, Jānis – diriģents; vad. Sanfrancisko vīru dub.-kvartetu 1954–1955; Kalamazū vad. DV vīru kori no 1957 un vanadžu ans. no 1961; diriģ. kopkori Gaŗezera dz. dienās (1982). A 12: 64, 18: 243.

ZUIKA, Roberts (dz. 20. I 1913 Lubejā) – diriģents; māc. Valmieras mūz. skolā; vad. Dundagā dibināto karavīru kori (vēlāko Zuikas vīru kori) L-jā, Vācijā un Anglijā un citus koļus; diriģ. dz. sv. kopkori Eiropā un Amerikā; žurnāla *Latvju mūzika* red. no 1975, LKA ASV padomes loceklis. A 12: 64, 18: 243.

ZULTNERE, Milda – sk.; LANGENFELDE.

ŽEBRANSKA, Elza (dz. 1. VIII 1903) – operdziedone; māc. dzied. Rīgā un Parīzē 1933–1934; dziedājusi O Eiropā un Amerikā; 1935–1939 LK dzied. kl. docente; no 1939 Ņujorkā, 1940–1942 dzied. Metropolitanu uc. O; vad. Ņujorkas latv. ev. lut. dr. kori 1949. A 18: 243, 21: 257.

ŽĪDA (PĻAVNIECE), Olga (27. IX 1893 Rīgā–1943 Latvijā) – operdziedone (soprāns); māc. Rīgas mūz. skolā, papild. Maskavā un Berlīnē; 1912–1915 darbojās LO, 1919–1926 NO sōliste.

ŽILINSKIS, Arvīds (dz. 31. III 1905 Saukā) – pianists un komponists; 1916–1918 māc. Charkovas mūz. skolā, 1927 b. LK klavieru klasi un 1933 kompoz. klasi; no 1937 LK docents, vēlāk profesors; darbi: opera, operetes, mūzika lugām, koncerts klavierēm, baleta svīta, sonātas, sonātiņas, darbi vijolei un mežragam, vairāk par 260 sōlo-dziesmu, ap 60 korādziesmu, ap 120 bērnu un jauniešu dziesmu. A 6: 159.

ŽUBĪTE (BAUMANE), Elza (17. I 1890 Rīgā–28. VIII 1972 Vācijā) – dziedātāja (mecosoprāns); māc. dzied. Rīgā un Berlīnē; NO sōliste 1919–1926, pēc tam Ceļojošā O.

ŽUBĪTIS, Oskars (20. XII 1882 Rīgā–4. VI 1973 Vācijā) – operdziedonis (tenors); b. Maskavas K 1910, papildinājies Berlīnē; dziedājis Ulmas pilsētas O; 1918–1927 NO sōlists, pēc tam Ceļojošā O un radiofōna operētēs; pēc kara Vācijā.

LATVIJAS FILHARMONIJA (AGRĀKĀ LIELĀ ĢILDE) 1971. G.

MŪZIĶI AR NEPILNĪGĀM ZIŅĀM

- ĀBELE, Mārtiņš – dziedātājs (baritons), dziedājis latv. sarīkoj. Ņujorkā 1987.
 ABENA, I. – koŗa sōliste (soprāns) koncertā Ņujorkā 1987.
 ĀBENE, Agita – Nebraskas U 1954 BA; vad. Linkolnas latv. kori 1954. A 18: 213.
 ĀBOLIŅŠ, A. – ērģelnieks (?); pavadījis dziedātājus ASV 1987.
 ĀBOLIŅŠ, Aldis – pianists jaunatnes koncertā Lesterā, Anglijā 1981.
 ĀBOLIŅŠ, Kārlis – diriģents, vad. Linkolnas latv. kori. A 18: 213.
 ADAMOVIČS, Fricis – diriģents, vad. Portlendas vīru kori 1951–1952. A 18: 213.
 ADLERS, V. – Toronto vok. ansambļa Ceļinieki vad. 1972. A 18: 213.
 ALEKŠIS, Gunārs – bijis v. k. Jundas palīģdiriģents Kanādā. A 18: 214.
 ALKŠBIRZE, Rūdofls – Novaodesas 1. latv. bapt. dr. jaun. orķ. palīģdiriģents
 1977. A 18: 214.
 ALNIS, A. – vadījis Henlejas vīru ans. Anglijā 1951. A 18: 214.
 APĪNIS, K. – vad. Česterfīldas dzied. kopu Anglijā 1951. A 18: 214.
 ĀRGALIS, Edvīns – Toronto latv. pension. apv.-bas. koŗa diriģents 1987. A 28: 146.
 AUDERE, Baiba – vad. Montrealas kokl. un dain. ans. Kanādā. A 18: 215.
 AUGSTROZE, Inta – koŗa sōliste (mecosoprāns), dzied. koncertā Ņujorkā 1987.
 AUGSTROZE, Silvija – sōliste (soprāns) bazn. koncertā Kanādā 1987.
 AULIS, Guntis – vad. Aiovas latv. b-bas dub.-kvart. 1959–1960. A 18: 215.
 BEITĀNE, Ērika – dziedone (soprāns), sōliste latv. sarīkojumā Kanādā 1987.
 BEITĀNE, Inta – vad. gaidu jendas kori Kanādā no 1975. A 18: 216.
 BĒKERA (BAKER, dz. STAKLE), Skaidrīte – Krusta draudzes ērģeliece Ročes-
 terā 1987.
 BĒRZIŅŠ, Andris – diriģējis Prezidiju konventa vīru kori Vācijā un ASV (1960).
 A 18: 216.
 BĪRIŅŠ, Voldemārs – vad. Šidnejas latv. b-bas j. k. Austrālijā (1949). A 18: 217.
 BIRKENS, Armands – vad. Čikāgas latv. jaun. kori Dziesmu rotu 1977. A 18: 217.
 BIRNE, I. – vad. dzied. kopu Anglijā 1951. A 18: 217.
 BONAPARTS, Ernests (1888–1970) – vad. latv. skolas kori Dānijā 1949. A 8:
 213, 18: 217.
 BONFIĻO (BONFIGLIO, dz. BEIMANE) – pianiste, sōlistu pavadītāja Grand-
 repidsā 1987.
 BŌRNA (BOURNE), Lisa – dziedātāja, sōliste jaunatnes konc. dz. sv. Kanādā 1986.
 BRANTS, Viesturs – dziedonis (tenors) Torontō 1987.
 BRASTIŅA, Sandra – dziedātāja, sōliste jaunatnes konc. dz. sv. Kanādā 1986.
 BREMZE, Alfrēds – vad. latv. dub.-kvart. Anglijā 1949. A 18: 217.
 BUŅĶIS, Vitolds – vad. Rotas kori Kanādā 1961–1969. A 18: 218.
 BURSE, Visvaldis – vad. Sanpaulo latv. dr. kori un orķ. Brazīlijā 1977. A 18: 218.
 CĀLĪTIS, Juris – diriģents draudzes jaunatnes koncertā Torontō 1987.
 CĪRULIS, Arturs – diriģējis kopkori Latv. bapt. dr. koŗu 8. dziesmu dienā 1957.
 A 18: 218.

 **latvju
mūzika**

PERIODISKS RAKSTU KRĀJUMS

1968.GADA JŪLIJĀ

Arnolda Sīldega zīmējums

- DEKERA (DEKKER), Ingrida – diriģente, vad. kopkori Austrālijas latv. 35. KD Pertā (1985).
- DIDRICHSONS, S. – vad. Milvōki latv. ev. lut. Kristus dr. dub.-kvartetu 1971. A 12: 65, 18: 219.
- DRANDE, Zelma – vad. Demoinas vanadžu ans. Gaujmalietes (1973). A 12: 64, 18: 219.
- DRIGORS, Jānis – vad. Vestmanlandes latv. kori Zviedrijā (1964).
- DRUGA (DRUGAS), Andra – dziedātāja (alts) vokālā grupā jauno mākslīn. konc. Losandželosā 1987.
- DVARINOVIČS, V. – vad. Minsteres latv. kori Vācijā 1964. A 18: 220.
- EGLE, Dzidra – dziedone (soprāns), koŗa sōliste dz. sv. Kanādā 1986.
- ELGŪTS, Egils – vad. Čikāgas vīru kori Daugaviešus 1973. A 18: 220.
- ELVIGS, Ernests – vad. koŗus Lībekā, Vācijā 1948. A 18: 220.
- GAIKIS, Jānis – vad. vīru ansamblus Čikāgā 1958, 1968, 1974. A 18: 221.
- GARANCIS, Arturs – vad. Vārpas centra latv. bapt. kori 1977. A 18: 221.
- GAVARS, Aivars – vad. Kraistčērčas (Christchurch) sv. Māras latv. ev. lut. dr. j. k. Jaunzēlandē 1966–1968.
- GRĪNBERGA, P. – vad. Linkolnas latv. kori Nebraskā 1963. A 18: 222.
- GRĪNVALDS, Jānis – ērģelnieks ev. lut. Kristus draudzē Hamiltonā, Kanādā 1987.
- GROSE, Ārija – vad. siev. ans. Rotu Kanādā no 1969. A 12: 67, 18: 222.
- GULBIS, Ernests – vad. Hamiltonas latv. ev. lut. Kristus dr. kori Kanādā 1961–1963. A 18: 222.
- HARTMANIS, G. – diriģents Vircburgas latv. teātrī 1948. A 19: 247.
- HEINRICHSONS, F. – vad. Bīlefeldes dzied. kopu Vācijā 1964. A 18: 222.
- HEISTERE, Biruta – dziedātāja, kopkoŗa sōliste Anglijas dz. d. 1967.
- JAKOVICA, Lūcija – vad. dzied. kopas Vācijā 1964, 1968. A 12: 68, 18: 223.
- JANJONS, Nestors – vad. Novaodesas II latv. bapt. dr. kori Brazīlijā. A 18: 223.
- JANJONS, Viktors – vad. Novaodesas I latv. bapt. dr. kori Brazīlijā. A 18: 223.
- JAUNBĒRZIŅŠ, Andris – dziedātājs Sidnejas latv. teātrī no 1968. A 19: 248.
- JIRGENSONE, Valda – vad. Mineapolisas siev. dub.-kvart. Līgu 1956. A 18: 223.
- JOGINTS, Konrads – vad. vīru kori Anglijā 1951. A 18: 223.
- KALĒJS, B. – vad. Pertas jaukto kori Austrālijā. A 18: 224
- KALNIŅŠ, J. – Čikāgas latv. b-bas jauktā koŗa diriģents 1987.
- KALNIŅŠ, Teobalds (?) – vad. Nūkāslas DV kori Austrālijā. A 18: 224.
- KALNS-KALNIŅŠ, A. – diriģents ev. lut. dr. jaunatnes koncertā Torontō 1987.
- KAMOLS, R. – vad. Vankuveras latv. kori Kanādā 1953. A 18: 224.
- KAPELIS, Ilmārs – vad. Balaratas latv. jaukto kori Austrālijā 1951. A 18: 225.
- KĀRKLĪŅA, Dace – vad. jaun. puļc. Rotas meiteņu kvintetu Hamiltonā, Kanādā 1968. A 18: 225.
- KĀRKLĪŅA, Mariņa – pianiste, koncertējusi Ņudžersijā 1975.
- KĀRKLĪŅŠ, Ziedonis – vad. Čikāgas latv. jaukto kori Daugavu 1960. A 18: 225.
- KARLSONS, Hermanis – diriģējis kopkori Latv. bapt. dr. koŗu dz. dienā ASV. A 18: 225.
- KAUĶIS, V. – vad. Latv. b-bas Lielbritanijā Bredfordas Līgo kori 1951. A 18: 225.

Verners Dukurs

GALVAS STUDIJA

- KĒLERE, Zaija – dziedone (alts), koŗa sōliste baznīcas koncertā ASV 1987.
- KOLINSA (COLLINS), Rita – stabulniece 8. latv. dz. sv. Kanādā jaunatnes koncertā 1986.
- KRŪMIŅA, Anna – flautiste Anglijas latv. dz. dienu jaunatnes koncertā 1981.
- KRŪMIŅŠ, Arvīds – vad. Ōmahas vīru dub.-kvart. ASV 1959. A 18: 225.
- KRŪMIŅŠ, Jānis – vad. Ķīles nometnes kori Vācijā. A 18: 225.
- KRŪMIŅŠ, L. – vad. meiteŗu mūz. ans. Sienāzišus Anglijā 1975. A 18: 226.
- KUNDZIŅŠ, Miervaldis – vad. Linkolnas latv. kori Nebraskā 1973. A 18: 226.
- ĶAUKIS, Jānis (dz. 19.III 1937 Rīgā) – aktieris; diriŗējis Sidnejas latv. b-bas jaukto kori 1975. A 18: 226, 19: 253.
- LĀCIS, Ādolfs – mācījies dziedāŗanu; Vācijā vad. vīru kori Ausekli Vircburgā 1945–1946. A 18: 227.
- LAINĒ, Inese – Adelaides latv. jauniesu koŗa vadītāja Austrālijā (1988).
- LAIVIŅŠ, Marģers – vadījis Smitaunas dziedātāju kopu ASV 1963. A 18: 227.
- LANDMANE, Vilma – dziedātāja (alts), koŗa sōliste bazn. koncertā Čikāgā 1987.
- LAPIŅŠ, K. – vad. Okanāgenas dzied. kopu Kanādā 1965. A 12: 67, 18: 227.
- LASMANIS, Valdemārs – vad. kori Kičenerā, Kanādā 1950. A 18: 227.
- LAUTERS, H. – vad DVF Stōkontrentas nod. kori 1951. A 18: 227.
- LEJA, Skaidrīte – dziedone (soprāns), koŗa sōliste dz. sv. Kanādā 1987.
- LEJIŅA, Linda – pianiste 36. KD jaun. koncertā Adelaidē 1986.
- LĒVENSTEINS, Andris – ērģelnieks Vašingtonas (Kolumb. apg.) latv. bazn. 1987.
- LEVITĀNE, Fanija – pianiste, sōlistu pavadītāja Kanādā 1987.
- LIELKĀJS, Jānis – Koventri jaukta koŗa Senatnes diriŗents Anglijā (1982).
- LIEPIŅŠ, Aldis – ērģelnieks draudzes jaun. koncertā Torontō 1987.
- LIEPIŅŠ, Jānis – vadījis Vilimantikas ev. lut. Miera dr. kori ASV 1958. A 18: 228.
- LIEPIŅŠ, Vilis – Kōrbi (Corby) vīru grupas vad. Anglijā (1986).
- LINTIŅA, Velta – vad. Toronto siev. dub.-kvartetu 1957–1960. A 18: 228.
- LĪVENTĀLS, Valters (27.III 1916 Jaunpilī–3.VII 1989 Detroitā) – mācītājs, vad. Detroitas vīru dub.-kvartetu 1958. A 9: 88, 18: 228.
- LUKSTA, Ieva – studējusi mūziku, vad. Vankuveras latv. kori Kanādā 1967. A 18: 229
- LUKSTE, L. – vad. Londonas latv. kori Kanādā 1963. A 18: 229.
- LŪSIS, Imants – klarnetists, sōlists Anglijas dz. dienu jaun. rīta koncertā 1967.
- MEISTERE, Līviņa – vad. Vinipegas vīru dub.-kvartetu 1954–1956 un jaukto kori Kokli (1965) Kanādā. A 18: 229.
- MELLI, Gundega – pianiste Sv. Andreja ev. lut. latv. dr. kori Torontō.
- MIĶELSONE, Natālija – vad. siev. dub.-kvartetu 1951 un jaukto kori Senatni 1964 Anglijā. A 18: 230.
- MILLERE, Iga – klavierniece, sōliste Anglijas dz. d. jaunatnes koncertā 1967.
- MILLERS, Armīns – vad. Otavas latv. kori Kanādā 1963–1968. A 12: 67, 18: 230.
- MUCENIECE (GULBE), Alda – koŗa sōliste (soprāns) Melburnā 1979.
- NĪKURS, Andrejs – dziedonis, sōlists koncertā Čikāgā 1987.
- NORIŅA, Ilona – pianiste, pavadītāja bazn. koncertā Vankuverā 1987.
- OBŠTEINS, Arnolds – vad. latv. lauks. nom. kori Anglijā 1947. A 18: 231.

Verners Dukurs

ALFS

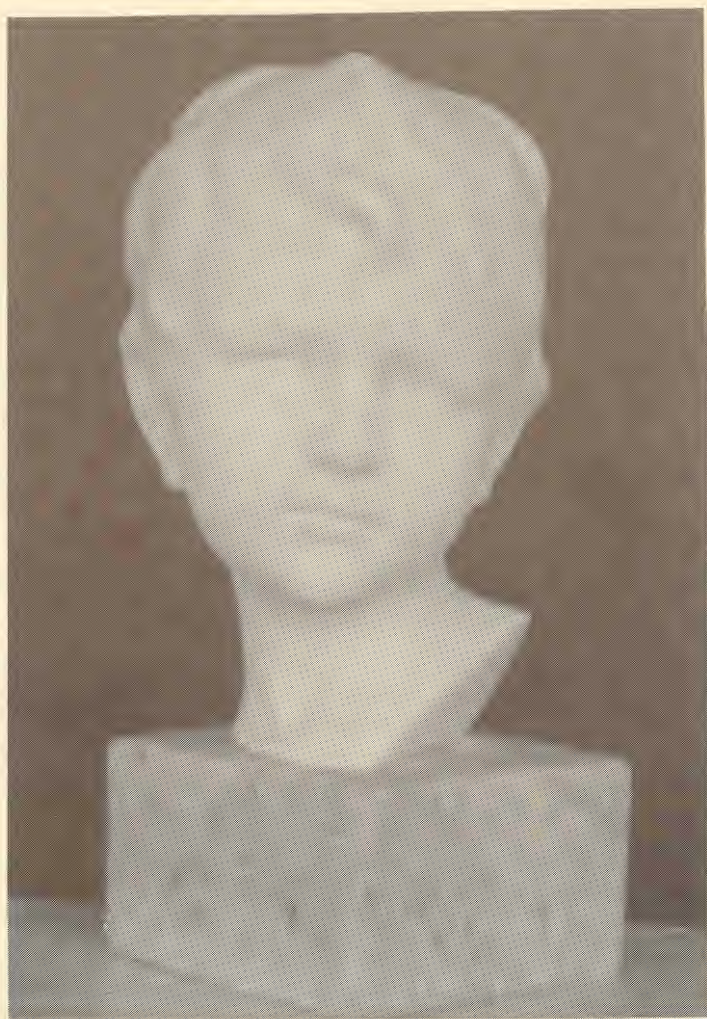
- OZOLA, Astra – dziedātāja, koņa sōliste jaun. konc. dz. sv. Kanādā 1986.
 OZOLA, Laima – klavierniece, sōliste jaun. rīta konc. Anglijā 1967.
 OZOLS, Arturs – vad. Filadelfijas latv. vīru dub.-kvart. 1968. A 18: 231.
 OZOLS, Konrads – koņa sōlists (tenors?) 6. latv. jaun. dz. sv. Kanādā 1987.
 OZOLS, Oskars – Deltas koll. ASV 1954 (?) BMEd; vadījis Bostonas jaukto kori Līgu 1972. A 12: 63, 18: 231.
 PADEGA, Silvija – dziedātāja (soprāns), koņa sōliste Ņujorkā 1987.
 PAKALNS, Arturs – vad. Gandrepidsas (Grand Rapids) latv. bapt. dr. kori 1970.
 A 12: 64, 18: 231.
 PĀLĒNS, Jānis – vad. koņus Vācijā un Kanādā. A 18: 231.
 PALKAVNIEKS, A. – vad. Pokipsi un apk. latv. ev. lut. dr. siev. kori ASV 1970.
 A 12: 65, 18: 232.
 PAULA, Dace – klavierniece, sōliste Anglijas dz. d. jaun. rīta konc. Lesterā 1967.
 PENCE, R. – pianiste, pavadītāja bazn. koncertā Klīvlendā 1987.
 PEREIRA (VESTMANE), Velta – dziedone (soprāns), piedal. latv. sarīk. Dienvidflorīdā 1987.
 PETERLEVICS, Teofilis – vadījis Novaodesas II latv. bapt. draudzes kori Brazīlijā.
 A 18: 232.
 PĒTERSONE, E. – vad. Vurcachas nom. kori Vācijā 1947. A 18: 232.
 POILOVA, Zinta – koņa sōliste (mecosoprāns) ASV dz. svētkos 1988.
 POMPOVA, Mirdza – diriģējusi Hanoveras latviešu kori 1987.
 PONE, Karena – māc.-sp. Ņujorkas stāta U mūz. fak. Ņupalcā 1979 (?). A 21: 231.
 PRIEDULĀJA, Sarma – ērģeliece Sv. Pāvila dr. Čikāgā 1987.
 PRINDULE (DARGEVICA), Ērika – dziedātāja.
 PURVINSKIS, Jānis – diriģējis Pertas latv. kori Austrālijā 1986.
 RAIKOVSKIS, V. – vad. Glāzenbachas dub.-kvartetu Austrijā 1945. A 18: 234.
 RAKŪNS, Valdis – dziedonis, koņa sōlists Austrālijas latv. 29. KD Sidnejā 1979.
 RAMANIS, Raimonds – vad. Frikadeļu zupas ansambli Ņudžersijā, ASV 1977.
 A 18: 234.
 RĀVIŅŠ, M. – mežradznieks Ņujorkā 1987.
 REDIŅŠ, Frīdrihs – vad. Sanpaulo latv. bapt. dr. kori Brazīlijā pēc 2. pasaules kara. A 18: 234.
 REISA, Aelita – vad. Filadelfijas latv. ev. lut. sv. Jāņa dr. kori 1973. A 18: 234.
 REIZNIEKS – vad. Vircburgas nom. kori Vācijā. A 18: 235.
 RIEKSTIŅA, Maija – koņa sōliste (soprāns) Vankuverā 1987.
 RIMBENIEKS, Monvids (m. 6. VII 1975 ASV) – vad. Filadelfijas sv. Jāņa draudzes kori no 1950. A 12: 64, 18: 235.
 ROLLE, Zenta – vad. Denveras latv. ev. lut. dr. kori 1971. A 12: 64, 18: 235.
 ROZE, Astrīda – palīgdiriģente Vilimantikas latv. ev. lut. Miera dr. korī 1958.
 A 18: 235.
 RŪSA, Kārlis – ērģelnieks Indianapolisas latv. ev. lut. dr. 1987.
 RŪSIS, Arturs – dzied. jauno mākslīn. grupā konc. Losandželosā 1987, spēlē basa ģitaru.
 RUSKULE (MOZGA), Māra – dziedone, koncertējusi Čikāgā 1987.

Verners Dukurs

BENITA

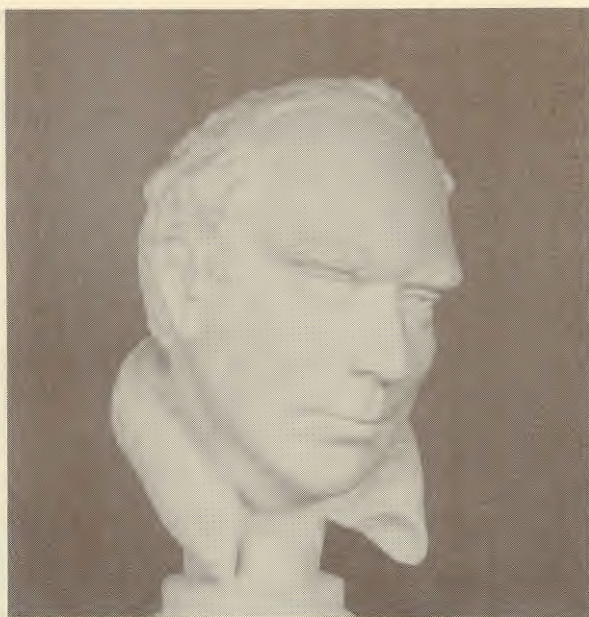
- SELĒNS, Arnolds – vadījis Melburnas latv. ev. lut. dr. kori (ap 1958?). A 18: 236.
- SELGA, Aleksandrs – vad. Ansbachas latviešu kori Vācijā. A 18: 236.
- SELGA, Ina – dziedone (mecosoprāns) Ņujorkā 1987.
- SEMENOVS, Pēteris – vijolnieks jaun. koncertā dz. svētkos Kanādā 1987.
- SILKOVSKA, Izolde – vad. Hamiltonas latv. ev. lut. Kristus dr. kori Kanādā 1959.
- A 18: 236.
- SILTĀNS, Arturs – vad. Ofenbachas latv. kori Vācijā 1946. A 18: 237.
- SIMSONS, J. – vad. Vestvelsas kori Anglijā 1951. A 18: 237.
- SKRASTIŅŠ, Harijs – vad. Edmontonas vīru dub.-kvart. Dzintaru Kanādā 1966–1968. A 18: 237.
- SNIEDZE, Dzintra – vad. Ročesteras koklētāju ansambli ASV 1975. A 18: 238.
- SPROĢIS, Juris – trompetists, sōlists kori Vankuverā 1987.
- STŪRMANE, Fanija – pianiste, pavadītāja Ņujorkas latv. dr. sarīkoj. 1987.
- ŠULAINIS, Stīvens – ērģelnieks Grandrepidsas latv. ev. lut. dr. koncertā 1987.
- ŠMITS, Žoržs – vad. vīru dub.-kvart. un draudžu koģus Minesotā, ASV no 1953.
- A 12: 65, 18: 239.
- ŠTĀLS, A. – vad. instrument. ansambli Hānavas dz. d. Vācijā 1948. A 18: 239.
- ŠTEINS, Ernests – vad. Klīvlendas latv. vīru sekstetu 1954. A 18: 240.
- TĒRAUDA, Vineta – flautiste, koģa sōliste baznīcas koncertā 1987.
- TETERE, Jāna – čelliniece, pedal. jaun. koncertā dz. d. Lesterā 1981.
- TĪĢERE, Māra – Linkolnas latv. koģa diriģente ASV (1988).
- TIKIŅŠ, A. – vad. Mīldorfas nom. kori Vācijā 1947. A 18: 240.
- TĪSS, Olīvers – vad. Novaodesas jaun. kori un orķ. Brazīlijā pēc 2. pasaules kaģa.
- A 18: 240.
- TREILONE, Svetlāna – vad. Sadberi (Sudbury) siev. ans., vēlāk jaukto kori Rotu Kanādā 1959–1960. A 18: 240.
- ŪDRIS, Druvis – dziedātājs (baritons), sōlists baznīcas koncertā 1987.
- ŪDRIS, Ervīns – vad. Londonas jaukto kori Kanādā 1952–1958. A 18: 241.
- UNDIKS, Ēriks – vad. Glāzenbachas dub.-kvartetu Austrijā 1945. A 18: 241.
- UNTIKA, Sandra – koģa sōliste jaunieģu koncertā dz. sv. Kanādā 1986.
- UPENIEKS, A. – vad. Sanfrancisko DV kvartetu ASV 1971. A 12: 66, 18: 241.
- UPESLEJA, A. – vad. Gēsthachtas Saules nom. otro kori Vācijā 1945. A 18: 241.
- UPĪTE, Gundega – vad. Hamiltonas latv. jaun. pulciģa meiteģu ans. Rotu Kanādā 1963, 1969. A 18: 241.
- ŪSE, Debija – flautiste, pedal. bazn. koncertā 1987.
- VAIROGA, Nora – koģa sōliste (soprāns) Melburnā 1979.
- VALLĒNS, E. – vad. Linkolnas kori ASV. A 18: 241.
- VANAGA, Māra – ērģelniece Sv. Jāģa draudzē Čikāģā 1987.
- VASARIŅŠ, A. – vad. Glāzenbachas nom. kori, diriģēģis atceres dz. d. kopkori Austrijā 1948. A 18: 241.
- VILCIŅŠ, Jānis – vad. Alterfrādes latv. lauks. skolas vīru kori Vācijā 1946–1948.
- A 18: 241.
- VILKA, Bajba – stabulniece dz. sv. Kanādā jaun. koncertā 1986.
- VĪTOLA, Ženija – sōliste (soprāns) latv. sarīkoģ., koģa sōliste dz. sv. Kanādā 1986.

Verners Dukurs

ANDRIS

- VĪTOLIŅŠ, Ed. – vad. nometnes kori Flensburgā, Vācijā. A 18: 242.
- VĪTOLS, Andrejs – Montrealas Mazbalsu ansambļa diriģents 1982.
- ZADIŅA (LAUVA), Velta – diriģente; vad. Ročesteras Līgas kori 1988.
- ZĀLĪTE, Edgars – ansambļa Ausekļa ērģelnieks 1987.
- ZĀRDA, Kristīne – koŗa sōliste ASV dz. sv. 1988.
- ZĀRDS, Pēteris – koŗa sōlists (tenors) ASV dz. svētkos 1988.
- ZARIŅA, Kornelija – vad. Toronto meiteŗu ansambli Kanādā 1975. A 18: 242.
- ZARIŅA, R. – vad. Ņujorkas latv. ev. lut. dr. kori 1947.
- ZARIŅA, Zinta – pianiste, piedal. bazn. koncertā Čikāgā 1987.
- ZEIDĒNBERGA, Dagmāra – flautiste, piedal. latv. sarīkojumā 1987.
- ZEIDĒNBERGA, S. – ērģelniece Mančesteras latv. drudzē, piedal. sarīkoj. 1987.
- ZELTIŅŠ, Jānis – vad. Ōmahas latv. ev. lut. dr. j. k. ASV 1973. A 18: 242.
- ZEMĪTE, Emma – vad. Vurcachas nom. kori Vācijā. A 18: 242.
- ZENTELIS, Jānis – vad. Kalamazū DV vīru kori (ASV) 1956–1957. A 18: 243.
- ZIRNE, Māra – vad. Grandrepidsas koklētāju grupu 1982.
- ZIVTIŅŠ, Voldemārs – vad. Kēnigšteinas latv. kori Vācijā 1946. A 18: 243.
- ZOMMERE, Andra – koŗa sōliste 9. rietumkrasta dz. svētkos 1982.
- ZOMMERE, Māra – dziedone (mecosoprāns), piedal. jauno mākslin. koncertā 1987, dzied Ausmas Līdaces vokālajā grupā.
- ZUPIŅŠ, Ernests – vad. Bostonas bapt. dr. kori. A 12: 63, 18: 243.
- ZUŠMANIS, Ēriks – ērģelnieks bapt. dr. koŗu koncertā Čikāgā 1987.
- ZVEJNIECE, A. – vad. Indianapolisas latv. ev. lut. dr. kori ASV 1970. A 12: 64, 18: 243.

Verners Dukurs

PAŠPORTRETS

VERNERS DUKURS

Tēlnieks, arhitekts un inženieris Verners Dukurs dzimis 1914. gada 6. novembrī Rīgā. Latvijas mākslas akadēmijas tēlniecības meistardarbnīcas diploms iegūts 1944. gadā (sk.: *Archīvs XXVI*, 166. lpp.). Akadēmijā viņa skolotāji bijuši Augusts Annus un Kārlis Miesnieks (zīmēšanā), Konrads Ubāns (gleznošanā) un Kārlis Jansons (tēlniecībā)

Pēc kara un trimdas gados pārciestajām grūtībām no 1948. gada Dukurs dzīvo Adelaidē, Austrālijā, kur eksistences nodrošināšanai vakaros studējis Starptautiskajā korespondences skolā arhitektūru (diploms iegūts 1956. gadā) un inženierzinātnes (mechanikas inženiera diploms 1961, būvinženiera diploms 1962). Brīvajā laikā un pēc pensionēšanās turpinājis mākslinieka darbu, kas izpelnījies atzinīgas atsauksmes latviešu un cittautu presē. Darbi godalgoti. Izstādes notikušas Latvijā (1943, 1944), Vācijā: Eslingenā (1946) un Memmingenā (1947) un Adelaidē, Austrālijā (1948, 1949, 1981).

Verners Dukurs

AUSTRĀLIJAS TEMA

LAUKU MEITENE

LAUKU ZĒNS

Venera Dukura skulptūras

ARIĀNA

MŪKS

Venera Dukura skulptūras

VIZUĀLĀ MĀKSĻA

Edgars Dunsdorfs

Kamēr skaņumākslas rezultāts ir cilvēku radītais daiļums, kas uztverams ar dzirdi, tikmēr ar jaunradīto terminu „vizuālā māksla” apzīmēsim cilvēku radīto daiļumu, kas uztverams ar redzi.

Šeit neiztīrāsīm filozofisko daiļuma jēdzienu, bet aprobežosimies ar konstatējumu, ka pasaulē eksistē lietas un parādības, kas ir aistētiski patīkamas un ko ikdienas valodā apzīmē par daiļām.

Vizuālā māksla aptver kā glezniecību, grafiku, skulptūru, skatuves glezniecību, mākslas fotografiju, tā arī arhitektūru, daiļdārzniecību un apkārtnes izveidošanu. Te ietilpst arī, t. s., lietiskā māksla — daiļu ikdienā lietojamo priekšmetu darināšana, tērpi un rotas.

Primitīvās kultūras vizuālajā mākslā ietilpst arī cilvēka ķermeņa izkrāsošana, no kā mūsdienā kultūrā pārņemti tetovējumi, sejas, uzaču un lūpu krāsošana, arī skatuves grims, lai izceltu tēlojamo raksturu.

Kamēr visi iepriekš minētie vizuālās mākslas izpaudumi ir vairāk vai mazāk ilgstoši veidojumi, ir arī tādi vizuālās mākslas sniegumi, kas ilgst tikai relatīvi īsu laiku — vingrošanas demonstrējumi, balets, tautasdeju uzvedumi. Tos var padarīt par ilgstošiem filmējot.

No šī vizuālās mākslas plašā kataloga šai *Archīva* sējumā jau sniegti tēlnieka Venera Dukura darbu attēli. Seko vēl keramiķa un tēlnieka Zigfrīda Sapiēša īpatnējo veidojumu attēli, apraksts par „Dzintara istabu” Pēterpilī un sešpadsmitā gadsimtenā Livonijas tērpu attēli un apraksts — tiem abiem ir sakars ar Latvijas vēsturi.

ZIGFRĪDS SAPIETIS

Keramiķis un tēlnieks Zigfrīds Sapietis dzimis 1924. g. 12. janvārī Rīgā. Mācījies Kopenhāgenas mākslas akadēmijā, studējis valodas un filozofiju Helsingērā, Dānijā. 1957. g. beidzis Edinburgas mākslas akadēmiju, dzīvo Skotijā. Piedalījies latviešu, angļu un dāņu izstādēs; patstāvīga izstāde 4. Eiropas latviešu dziesmu svētku laikā Londonā. Pēdējā laikā nodevies latviskā meklēšanai savos tēlnieciskajos veidojumos. Citējot Juri Soikanu (*Latvju māksla I*, 1975, 46. lpp.): „Sapietis, Zigfrīds [. . .] savā tēlniecībā tiecas pēc formu vienkāršošanas, saskatot paraugus tautas mākslas archaiskās formās.”

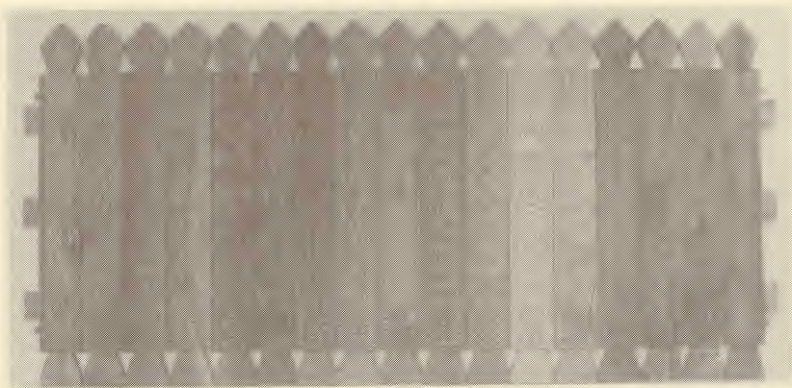
Zigfrīds Sapietis

POPKARAĻA JAUNĀS DRĒBES

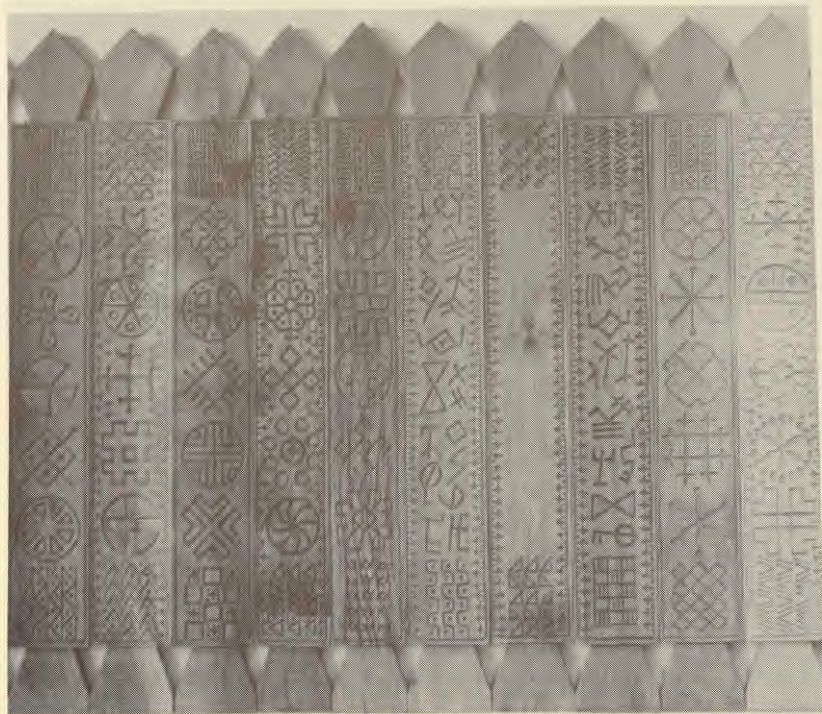
Zigfrīds Sapietis

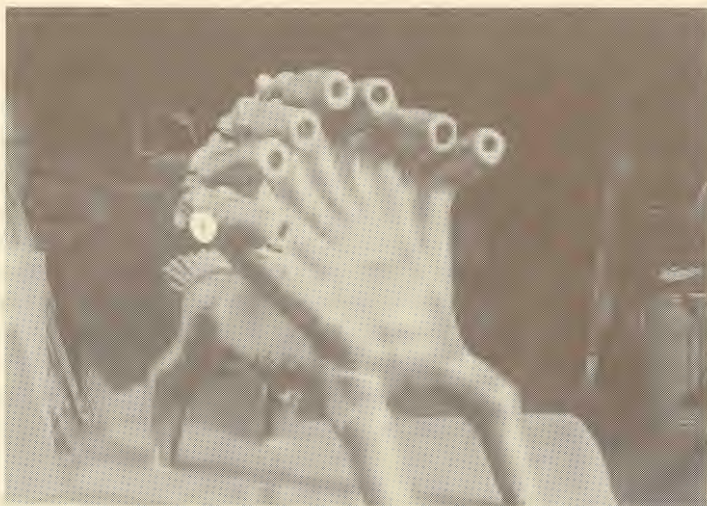
SPRĒSLĪCA

Zigfrīds Sapietis

LAIMAS VĀRTI

Zigfrīds Sapietis

LATGALES ZIRGS

Zigfrīds Sapietis

LAKSTĪGALA

DZINTARA ISTABA

Edgars Dunsdorfs

Pēteris (I) un Martas Kraukles (vēlākās ķeizarienes Katrīnas I) jaunākā meita Elizabete kļuva Krievijas ķeizariene 1741. gadā un valdīja 21 gadu līdz 1762. gadam.

Šīs puslatvietes valdīšanas laikā agrākās vācu kultūras vietā, kas domāja viņas mātes (1725—1727) un mātesmāšas Annas (1730—1740) valdīšanas laikā, Krievijas galmā nostiprinājās franču kultūra, kas ieviesās arī Krievijas augstākajā sabiedrībā.

Elizabeti vēsturnieki atzīst par apdāvinātu, bet kaprīsa rakstura sievieti, kas cienīja greznību, tā veicinot mākslas attīstību Krievijā. Arhitektam Bartolommeo Frančesko Rastrelli (1700—1771) viņa uzdeva pārbūvēt Katrīnas pili Carskoje Selō (tagadējā Puškinā). Latvijas vēsturē šis arhitekts ir pazīstams kā Rundāles un Jelgavas pils veidotājs. Katrīnas pils pārbūvi Rastrelli veica no 1752. līdz 1757. gadam, veidojot to baroka stilā tāpat kā pārējās viņa celtās pils. Pēc ķeizarienes Elizabetes norādījuma uz šo pili pārvietoja Dzintara istabu, ko savā laikā dēvēja par astoto pasaules brīnumu.

Dzintara istabu Elizabetes tēvs Pēteris (ko daži vēsturnieki dēvē par Pēteri Lielo) bija redzējis Prūsijas karaļa Frīdriha Vilhelma pilī Potsdamā 1716. gadā. Pēterim šī istaba tā iepatikās, ka labo attiecību nostiprināšanai Frīdrihs Vilhelms to Pēterim uzdāvināja. Kad istabas dzintara pasienas („paneli”) nonāca Pēterpilī, izrādījās, ka tās nav, kur likt. Tikai 1743. gadā ķeizariene Elizabete uzdeva arhitektam Rastrelli pasienas novietot Ziemas pilī. Ar otra italieša Martelli līdzdarbību Rastrelli novietoja dzintara pasienas 53 spoguļu pilāros. Tā kā Elizabeti veiktais darbs neapmierināja, viņa 1755. gadā pavēlēja Dzintara istabu novietot Katrīnas pilī šim nolūkam paplašinātā telpā. Elizabete pati izstrādāja istabas un pasienu plānu. Pasienu centrā izveidoja sīku dārgakmeņu mozaīku, attēlojot dabasskatus un allegoriskas gleznas. Pasienai visapkārt bija dzintara ielogs, veidojot ģerboņus, ziedus un ornamentus. Pasienas aizmugurē piestiprinātā plānā sudraba plāksne efektu vēl pavairoja. Galīgajā izveidojumā starp spoguļiem un zeltītām lustrām novietoto dzintara pasienu kopplatība aizņēma ap 70 kvadrātmētru.

Dzintara istaba pārdzīvoja Pirmo pasaules karu un Krievijas revolūcijas. Otrā pasaules kara laikā Puškinu okupēja vācieši. 1941. gadā okupētās Krievi-

SEŠPADSMITĀ GADSIMTEŅA SIEVIEŠU TĒRPI LIVONIJĀ – PILSĒTNIEKU UN LAUCINIEKU DZĪVES VEIDA ATSPOGULOJUMS

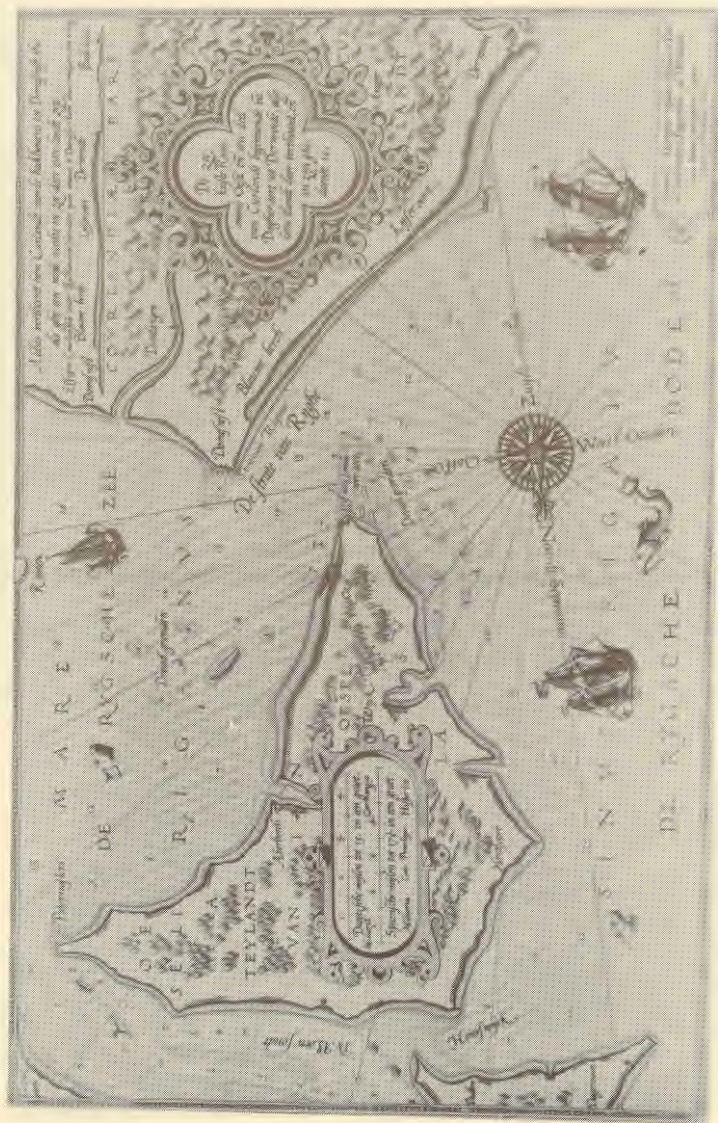
Ērichs Nolteins

Vagenēra (Lucas Ioannes Waghenaer) 1586. gadā Leidenā holandiešu un latīņu valodā izdotajā jūrasatlantā *Spiegel der Zeevaert / Speculum nauticum* atrodamas pirmās sīkākās Latvijas piekrastes kartes. Karte „De zee kuste Ron-tomme Oesel enn een deel van Curlandt” (Sāmsala un daļa Kurzemes) attiecas uz Ziemeļrietumkurzemi ar Kolkasragu, Dundagu un Ventspili (1. attēls). Otrā kartē „Zee Caerte van de Custe van Lyfflant” (Vidzemes piekrastes karte) no-tēlots Rīgas jūraslīcis ar Rīgu, Daugavgrīvu, Limbažiem un pat Tukumu (2. att.). Kartes zīmējis holandiešis Detichums (Ioannes van Doetichum). Viņa avoti nav zināmi.

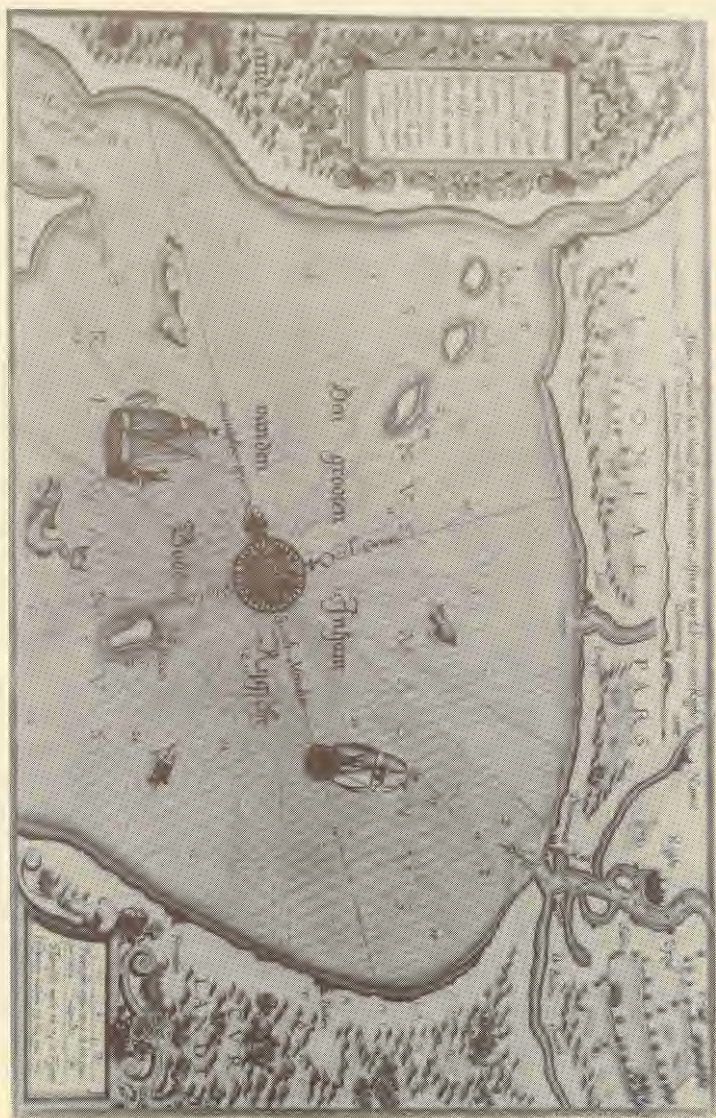
Interesi saista dažas detaļas Vidzemes kartē. Starp kāpām, krūmiem un mežiem redzamas vairākas tipiskas Latvijas lauku māju koka ēkas (3. un 4. att.). Turpretim pilsētas iezīmētas tikai simboliski ar nedaudzām celtnēm – šķiet, bez jebkādas līdzības ar bijušajām vai arī šodien vēl pastāvošajām ēkām.

Izcilais vācu gleznotājs un grafiķis Albrechts Dīrers (Albrecht Dürer, 1471–1528, dzimis un miris Nirnbergā) 1505–1507 uzturējās Venecijā, 1494–1495 apmeklēja Lejasreinas zemes un 1520–1521 Holandi. Viņš bija pirmais nopietnais mākslinieks, kas interesējās par livoniešu tēriem. Savā zīmēšanas blokā, kas tagad glabājas Luvrā, Parīzē, viņš 1521. gadā uz trim lapām attēloja skaisti kolorētas sešas dažādu kārtu Livonijas pilsones (5–7. att.). Gandrīz visās mūsdienu publikācijās redzama tikai augstākās kārtas sieviete – laikam viņas skaistuma dēļ (sk.: E. Dunsdorfs, *Latvijas vēstures atlants* (1986), 55. lpp.). Dīrera pārējie, mazāk pazīstamie zīmējumi tomēr tipiskāki un parāda samērā vienkāršus ļaudis, ja arī ne ikdienas apģērbā, bet glīti koptā svētku tērpā. Šīs sievietes vairāk atbilst rīdzinieču prototipam. Dīrers Rīgā nekad nav uzturējies. Zināms, ka viņam gan bija konkrēts nodoms gleznot Pēterģa baz-nīcai altārgleznu. Šis sīki izstrādātais plāns tomēr netika īstenots. Ar Livonijas tēru studijām Dīrers nodarbojās Holandē – sk.: F. Winkler, „Dürers livlāndi-sche Trachtenstudien”, *Ostland* 10 (Rīgā 1943), 13. un sek. lpp.

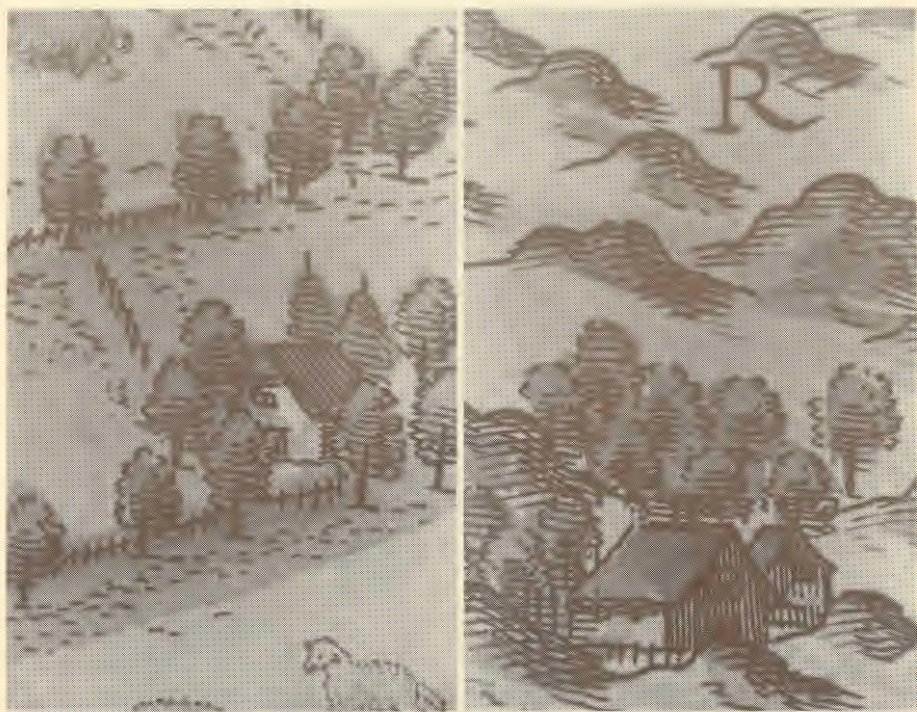
Nākošais folkloras pētnieks, kas pievērsa uzmanību Livonijas īpatnībām, bija Veigels (Hans Weigel, 1549 Ambergā – pirms 1576 Nirnbergā). Savā

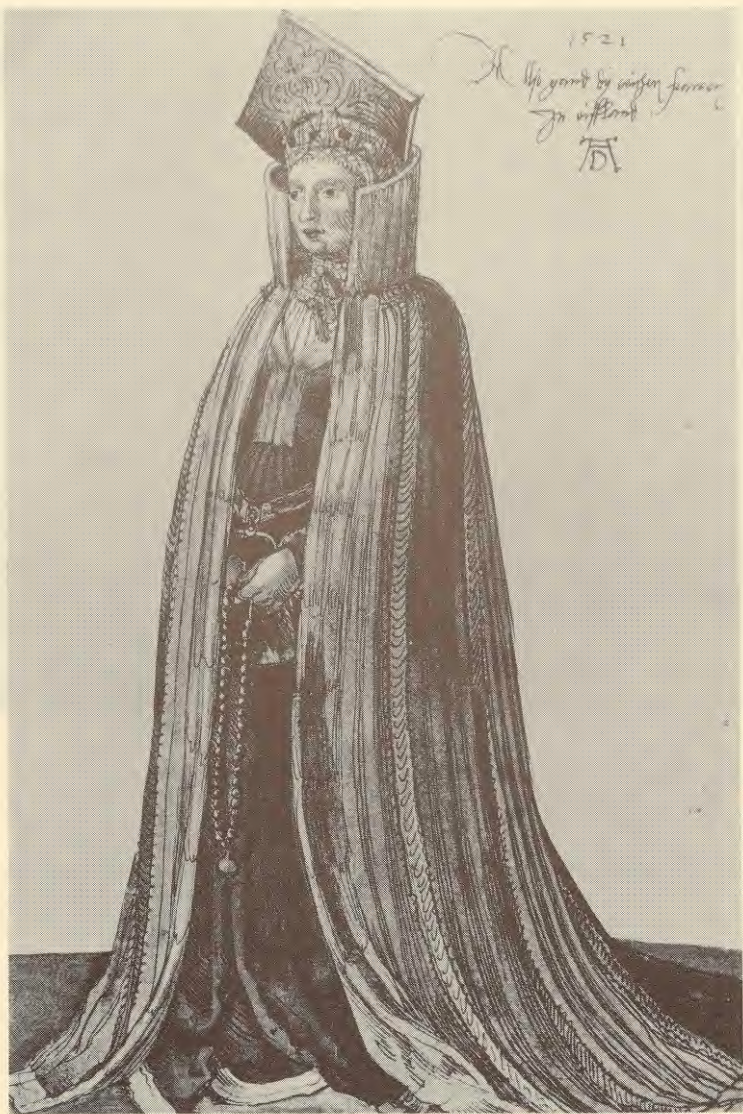
1. attēls. DETICHUMA BALTIJAS JŪRAS KARTE (Sāmsalas un Kurzemes josla)

2. attēls. DETICHUMA BALTIJAS JŪRAS KARTE (Rīgas jūraslīcis un apkaime)

3. un 4. attēls. DIVAS LATVIJAS LAUKU MĀJAS DETICHUMA KARTĒ

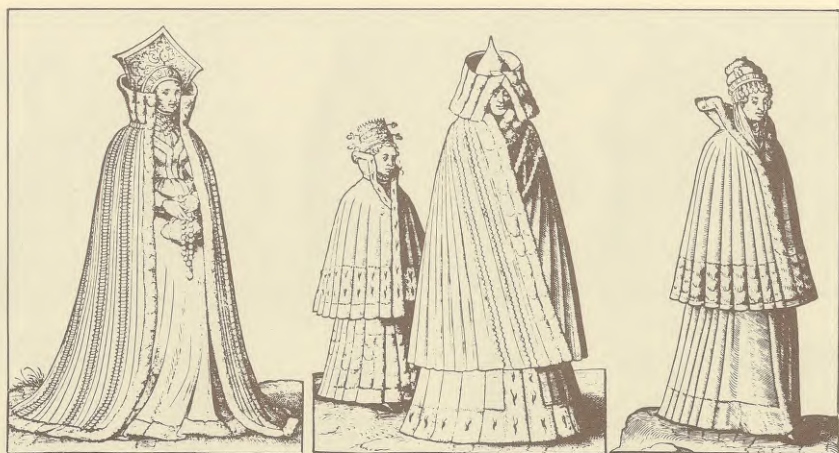
5. attēls. AUGSTĀKĀS KĀRTAS LIVONIETE (Albrehta Dīrera zīmējums)

6. attēls. VIDĒJĀS KĀRTAS LIVONIETES

7. attēls. ZEMĀKĀS KĀRTAS LIVONIETES

8–10. attēls. VEIGELA GRAVĪRAS

grāmatā *Habitus praecipuorum populorum* (Nirnbergā 1577), L, LI un LII attēlā viņš parādījis tai pašā veidā kā Dīrera zīmējumos Livonijas augstākās un vidējās kārtas, kā arī vienkāršākās pilsētnieces. Līdzība ar Dīrera darbiem nav apstrīdama (8–10. att.).

Abrahams de Bruins (Abraham de Bruyn, 1540 Antverpenē – 1587 Ķelnē) savā košajā gravīru grāmatā *Omnium poene Europae, Asiae, Africae atque Americae gentium habitus* (Antverpenē 1581), 14. lpp. rāda pavisam citas, pārlicinoši zīmētas Livonijas sievietes. Attēli ir divās rindās. Pirmā rindā attēlotas pilsētnieces, otrā laucinieces. Šie attēli ir rūpīgi darināti. Grāmatas pirmais izdevums iznāca 1577. gadā Ķelnē. A. Spekes darbā *Baltijas jūra sena-*

11. attēls. ABRAHAMA DE BRUINA DIVRINDU GRAVĪRA

jās kartēs (Stokholmā 1959), XI attēlā sniegta tikai viena (apakšējā) gravīras rinda (11. att.).

Bartolommeo Grassi (Grassi; viņa dzīves dati vēl nav noskaidroti) bija ārkārtīgi talantīgs grafiķis. Viņa darbā (Romā 1585) ir aistētiska skaidrība un precizitāte (12. un 13. att.). Diemžēl, viņa gravīras ir reti sastopamas.

Josts Amans (Jost Amman, 1539 Cīrihē – 1591 Nirnbergā) bija savā laikā iecienīts mākslinieks. Īstenībā viņa talants bija stipri ierobežots. Populāritāti viņš ieguva ar sociāli kritiskām un zobgalīgām rīmēm lasītāju uzjautrināšanai. Attiecīgās grāmatas nosaukums diezgan oriģināls un grūti tulkojams: *Im Frauenzimmer Wirt vermeldt von allerley schönen Kleidungen und Trachten der Weiber* [. . .] (Frankfurtē 1586), gravīras S, Sij un Sijj lpp. (14–16. attēls).

Jāpiemin vēl Čezāre Večellio (Cesare Vecellio, ap 1521 Pjave di Kadorē – 1601 Venecijā). Viņa grāmata *Degli Habitū antichi et moderni di diversi Parti del tutto il Mondo* (Venecijā 1590) aptver kopā 420 ilustrācijas, no

12. un 13. attēls. LIVONIETES GRAFIKA B.GRASI DARBOS

14–16 attēls. JOSTA AMANA GRAVĪRAS

kuņām četras attiecās uz Livoniju. Šai grāmatā lappuses ar ilustrācijām nav numurētas. Večellio bija metu autors, bet viņa kokgrebumu meistars un darba veicējs bija viņa palīgs Kristofors Krīgers (Christoforo Chrieger), vācu tautības kokgriezējs, kas 16. gadsimtenī darbojās Itālijā (17–20. att.).

SECINĀJUMS. Zemēs, kuņās bija izplatītas augšā minētās grāmatas, Livonijas tērpi nebija sveši, jo tie bija redzami labā attēlojumā autentiskās gravīrās. Nozīmīgs bija arī fakts, ka pretēji citu zemju paražām Livonijas sievietes 16. gadsimteņa folkloras publicējumos nebija nosauktas pēc tautības (pat ne virsrakstos un apakštitulos), bet tikai vispār par livonietēm, Livonijas sievietēm un taml. Pilsētas un laukus apdzīvoja gan vācieši, gan latvieši, gan lībieši un arī daži krievi. Pilsētās vācieši parasti bija vairākumā. Tomēr arī latvieši un lībieši sastopami augstākos amatos (sk.: E. v. Nolte in, „Livländische Trachtenbilder des 16. Jahrhunderts aus sozialgeschichtlicher Sicht”, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas* 34, Heft 3 (Stuttgartē 1986), 396–401. lpp. Galvenais bija ļaužu iedalījums atbilstošās kārtās. Vācija nespēja ietekmēt politisko dzīvi Livonijā. Livonijas sakari ar Romu, resp. Vatikānu bija daudz ciešāki. Būtībā katoļu baznīca aptvēra visu pasauli un necieta kristiešu iedalīšanu nacionālās grupās.

17. un 18. attēls. VEČĒLLIO TĒLOTĀS LIVONIETES

19. un 20. attēls. LIVONIJAS SIEVIETES (Večellio gravīras)

PIEZĪMES. Fotouzņēmumi no autora archīva. — Dažas rakstā minētās grāmatas iespiestas vairākos izdevumos (ar nelielām atšķirībām). — Visi mākslinieku dzīves dati ņemti no izdevuma: Thieme-Becker, *Künstler-Lexikon* 1–36 (Leipciģā 1907–1947). — Par dažiem Livonijas vācu nosaukumiem sk.: *Grosses Ämterbuch des Deutschen Ordens*, herausgegeben von W. Ziesemer (repr. Vaduz 1968), 799. un sek. lpp.

21. attēls. LAUCINIECE LIVONIJĀ PJETRO BERTELLI ATTĒLOJUMĀ

Gandrīz aizmirsts grafiķis un grāmatu izdevējs ir Pjetro Bertelli, kas 16. gadsimtenī darbojās Venēcijā, Vičencā, Padujā un Romā. Viņa dzimšanas un nāves dati nav zināmi. Uzmanību saista Padujā 1589. gadā izdots albums *Diversarum nationum habitus etc.* ar iespaidīgu Livonijas laucinieces attēlu (21. att.) – sk.: A.Spekke, *Vecākie latvju tautas apģērba zīmējumi* (Rīgā 1934), 41. lpp.

IN MEMORIAM

Archīva redaktors un darbinieku saime sēro par mirušajiem līdzstrādniekiem. Viņu piemiņa nezudīs.

Edgars ANDERSONS, profesors, vēsturnieks (dz. 17.VI 1920 Tukumā, m. 5.VII 1989 autosadursmē pie Sanfrancisko, ASV). Dr. grads vēsturē Čikāgas U 1956, no 1958 prof. Sanhošē U Kalifornijā. Raksti *Archīvā*: „Latviešu zinātnieku īsbiografijas” (kopdarbs) VII, VIII; „Latviešu vēsturnieku darbs” XXI (ar autobiografiskiem datiem 70–71. lpp.).

Ernests DRAVNIĒKS, inženieris (dz. 19.II 1892 Rīgā, m. 21.XII 1988 ASV). 1918 beidzis Satiksmes ceļu institūtu Pēterpilī, 1935–1940 bijis Latvijas dzelzceļu virsvaldes direktors. Dr. ing. grads Brauņšveigas U 1943, BU ārķ. prof. 1946–1949, ASV ilggadīgs *Latviešu tehniskās terminoloģijas vārdnīcas* redaktors. Raksti: „Latviešu tehniskā terminoloģija” X, „Latvijas dzelzceļnieku likteņi” XV, „*Latviešu tehniskās terminoloģijas vārdnīca*” XV.

Voldemārs DULMANIS, žurnālists un sabiedriska darbinieks (dz. 14.V 1908 Salgalē, m. 4.VI 1989 Melburnā). Raksti: „Starptautiskā politika un Latvijas nākotnes izredzes” I, „Nacionālisms – mūsu pastāvēšanas pamats” II, „Pārdomas par programmu pret pārtautošanos” V, „Latviešu brīvā prese divdesmit gados” X.

Vilis HĀZNERIS, majors (dz. 23.VII 1905 Vircavā, m. 12.V 1989 ASV). Raksti: „Latviešu kaņavīri sarkanās armijas dienestā” XI, „Mana saskare ar nacionālajiem partizāniem” XXVII.

Arvīds PRODS, sabiedriska darbinieks, Kārļa Zariņa fonda revīzijas komitejas priekšsēdis kopš fonda dibināšanas pirms 30 gadiem (dz. 1.IV 1911 Ķaudonā, m. 23.III 1989 Melburnā). Latviešu kreditkooperatīva Melburnā dibinātājs un ilggadīgs valdes priekšsēdis. Viņš bija neatsverams latviešu saimnieciskās darbības rosinātājs, sirsnīgs latviešu patriots, kas līdz mūža beigām nemainīja pavalstniecību, bija un palika tikai Latvijas pavalstnieks. Raksti: „Brīvās pasaules latviešu kreditkooperatīvi” XII, „Avaritia?” XIV, „Pensionāru biedrības, aprūpes un atpūtas nami brīvajā pasaulē” XXVIII (šim sējumam viņš savāca materiālus, kamēr *Archīva* redaktors ar smagiem ievainojumiem bija spiests pavadīt slimnīcās trešdaļu gada).

Aleksandrs SPURMANIS, inženieris un redaktors (dz. 30. VI 1909 Rīgā, m. 14. V 1988 Montrealā, Kanādā). Ieguvis būvinženiera gradu LU 1941. No 1954 bijis *Technikas apskata* redaktors. Sīkākus biografiskos datus sk. A XV, 224. lpp. Raksti: (A XV): „Inženieru ieceļošanas akcija Kanādā”, „Atmiņas par inženiera darba sākuma gaitām Latvijā”, „*Technikas apskats*”, „Mirusie tehniskie darbinieki”.

Hugo TĒRAUDS, skolotājs (dz. 17. III 1902 Ēvelē, m. 20. IV 1989 Mīlvokī, ASV). Veltījis savu dzīvi kurlmēmo bērnu audzināšanai. Valmieras kurlmēmo skolas priekšnieks 1936–1944, strādājis amerikāņu kurlmēmo skolās, skautu vadītājs. Raksts: „Kurlmēmo skolas Latvijā un Amerikas savienotajās valstīs” XVII.

Teodors TOMSONS, dzejnieks (dz. 9. II 1909 Valmierā, m. 29. I 1988 Sidnejā). Darbi: „Latviešu trimdas teātrim” XIX, „Veltījums 19. divīzijai” 25.

Ligita ZOLDNERE (SANDERA), inženiera Nikolaja Zoldnera dzīvesbiedre, docenta un prāvesta Dr. theol. Visvalža Sandera meita (dz. 3. VI 1921 Liepājā, m. 30. VI 1989 Otavā, Kanādā). Kopš 1960 viņa bija Otavas ev. lut. Miera draudzes ērģelniece, aktīva un pašizliedzīga draudzes darbiniece, *Archīva* līdzstrādniece. Raksts (kopdarbs): „Latviešu inženieru un tehniķu īsbiografijas” XV, XVI.

LABOJUMI UN PAPILDINĀJUMI

ARCHĪVA V SĒJUMĀ

231. lpp.: Gleznotāja vārds ir Oļģerts PLANCIS (ne PLAUCIS).

PAPILDINĀJUMS ARCHĪVA VI SĒJUMĀ

Šai sējumā (sk. 101. lpp.) publicēto rakstu par Johanu Gotfrīdu Zeimi (Seume) redaktors izmantoja arī savā grāmatā *Latvijas vēsture 1710–1800* (1973). Par avotu, rakstot par šo ievērojamo latviešu tautas draugu, kas agrāk nebija pamanīts, autors izmantoja 1815. gadā Leipcigā publicēto Zeimes grāmatu *Mein Sommer 1805*. 1987. gadā šo grāmatu otrā izdevumā publicējis Klemenss Frike (Clemens Fricke) un pielikumā ar virsrakstu „Seume in Lettland” ievietojis vācu tulkojumā izvilkumu no Edgara Dunsdorfa grāmatas *Latvijas vēsture 1710–1800*.

Archīvā sniegtie dati ir jāpapildina ar Frikes sniegtajām ziņām par Zeimi un par Zeimes portretistu (sk.: *Archīvs VI*, 103. lpp.) Šnorru fon Karolsfeldu (Schnorr von Carolsfeld).

Zeime dzimis 1763. g. 29. janvārī kā lauksaimnieka Andreja un viņa sievas Regīnas, dz. Lībingas (Liebing) pirmais dēls. 1770 tēvs pārdod savu lauku saimniecību un nomā krogu Leipcigas tuvumā. Nākošajā gadā neražas dēļ ģimene pazaudē visu mantu un kļūst klausīnieki. 1776 nomirst tēvs, un māte ar pieciem bērniem kļūst par draudzes uzturamiem nabagiem. 1777 Johans Gotfrīds iestājas Bornas latīņu skolā un 1779 Nikolaja skolā Leipcigā. 1780 viņš sāk teoloģijas studijas Leipcigā ar grāfa Hohentāla stipendiju, tomēr reliģisku šaubu dēļ tās pārtrauc. Tai vietā viņš daudz lasa, arī angļu autorus. 1781 Zeime aizbēg no Leipcigas, bet Hesenē karavīru vervētāji viņu saķer un pārdod angļiem cīņai pret dumpiniekiem Amerikā. Viņš kļūst seržants, bet nepiedalās Amerikas brīvības cīņās angļu pusē. 1782 raksta pirmos dzejoļus.

Nosūtīts atpakaļ uz Hesenī, viņš no Hesenē armijas izbēg, bet viņu saķer Prūsijas armijas vervētāji. Pēc vairākiem neveiksmīgiem bēgšanas mēģinājumiem pret galvojumu atbrīvots, Zeime atgriežas Leipcigā un atjauno studijas (tiesībās, filoloģijā, vēsturē un metafizikā). Uzturu viņš peļna, tulkojot rakstus no angļu valodas un strādājot par privātskolotāju. 1790 viņš ir grāfa Īgelstrēma muižu pārvaldnieks, 1791 iztur maģistra pārbaužu, 1792 iegūst lektora tiesības universitātē un kļūst ģenerāļa Īgelstrēma adjutants. Īgelstrēms tai laikā ir krievu okupācijas karaspēka pavēlnieks Polijā. 1794 Zeime nonāk poļu gūstā, bet pēc dažiem mēnešiem Suvorova karaspēks viņu atbrīvo. Ņezara Pāvila I rīkojumu visiem krievu virsniekiem atgriezties Krievijā Zeime nesaņem laikā, un 1796 viņu atvaļina kā krievu armijas necienīgu. 1797 Zeime strādā kā korektors slavenajā Gešena apgādā.

1801 notiek viņa Itālijas ceļojums, 1802 viņš ir privātskolotājs Leipcigā, 1803 publicē *Pastaigu uz Sirakūzām* un citas grāmatas, 1805 dodas ceļojumā uz Krieviju (ieskaitot Rīgu), 1806 publicē grāmatu *Mana 1805. gada vasara*, kas tūlīņ pēc iznākšanas tiek aizliegta. 1808 Zeime slim, tomēr turpina publicēt grāmatas un raksta autobiografiju, bet, to nepabeidzis, 1810 nomirst.

Gleznotājs Feits Hanss Frīdrichs Šnorrs fon Karolsfelds (1764–1841) kopš 1803 bija Leipcigas mākslas akadēmijas direktors, kas gribēja pavadīt Zeimi uz Itāliju, bet atgriezās atpakaļ Vīnē.

SATURS

	Lpp.
Priekšvārdi	5
Jānis Muižnieks – Skaupe – mūzika (dzejolis)	6
Gunārs Janovskis – Mūsu dziesma	7
Helmers Pavasars – Paidagoga gaitas	9
Edgars Dunsdorfs – Mūzikas dzīve Latvijas mazpilsētā pirms simt gadiem	16
Arvīds Līdācis – Komponists un diriģents Ādolfs Ābele	38
Sīmanis Svenne – Par dziesmu, kurās nebija	47
Kaspars Svenne – Mans tēvs	53
Indulis Kažociņš – Jāņa Norviļa <i>Kurbads</i>	54
Gerhards Brēmanis, Jānis Muižnieks, L.D. – Latvju jaunatne mūziķē (Melburnā, Sidnejā, Kanādā)	62
Ludvigs Reiters – Ziemeļamerikas latviešu ērģeļu dienas	74
Nikolajs Picka – Mūzikas terapija	79
Kopkoņa koncerti	88
Edgars Dunsdorfs – Mūsu korī un vokālie ansambļi	92
Lilija Dunsdorfa, Ziedone Caune, Melita Ozola – Mūziķu īsbiografijas	101
Verners Dukurs (īsbiografija)	187
Edgars Dunsdorfs – Vizuālā māksla	191
Zigfrīds Sapietis (īsbiografija)	191
Edgars Dunsdorfs – Dzintara istaba	196
Ērihs Nolteins – Sešpadsmitā gadsimteņa sieviešu tērpi Livonijā	198
In memoriam	212
Labojumi un papildinājumi	214
Saturs	215

ATTĒLI

Jānis Kuga – Spēlmanīši (pret titullapu). Leo Svīģers – Viņete 6. Viestarts Aistars – Helmers Pavasars 11. Verners Dukurs – Galvas studija 15. Janis Rozentāls – Malvīne Grīnberga 28, Rozentāla sieva Elija 33. Verners Dukurs – Ceļš uz mājām 41. Vilis Krūmiņš – Dziesmuvaras ģerbonis 43. Verners Dukurs – Tautu meita 45. Zigfrīds Sapietis – Senlatviešu zirgs 57, Malumednieka atgriešanās 59. Verners Dukurs – Andris 65, Pīps 69, Daba 70. Gundars Jēgers – 5. latviešu jaunatnes dziesmu svētku programmas vāks 71. Niklāvs Strunke – Antiņš snaudā 81, Vadi mani, mana dziesma 85. Eduards Dzenis – 7. latviešu dziesmu svētku Kanādā programmas vāks 107. Kārlis Sūniņš – Pavasaris 117. Arnolds Sildegs – 7. vispārējo latviešu dziesmu svētku ASV programmas vāks 123. Ivars Muzikants – Austrālijas latviešu 33. kultūras dienu programmas vāks 129. Niklāvs Strunke – Teiksma 143. Ludolfs Liberts – Dievnamā 151. Kārlis Miesnieks – Jūlijs Dievkociņš 159. Alberts Vasils – Tautu meita, dziedātāja 163. Sigismunds Vidbergs – Ziemas vakars 167. Ņina Jurševska – Saulaine 171. Arnolds Sildegs – *Latvju mūzikas* vāks 177. Verners Dukurs – Galvas studija 179, Alfs 181, Benita 183, Andris 185, Pašportrets 187, Austrālijas tema 188, Lauku meitene 189, Lauku zēns 189, Ariāna 190, Mūks 190. Zigfrīds Sapietis – Popkaraļa jaunās drēbes 192, Sprēslīca 193,

Laimas vārti 194, Latgales zirgs 195, Lakstīgala 195. Livonijas sieviešu attēli 16. gs. mākslinieku darbos: Albrechts Dīrers 202–204, Hanss Veigels 205, Abrahams de Bruins 206, Bartolommeo Grasi 207, Josts Amans 208, Čezāre Vecēllio 209, 210, Pjetro Bertelli 211. Emma Dzeguze – Namiņš mežā 213.

FOTOATTĒLI, KARTES, KARTOGRAMMAS

Saldus un apkārtnes plāns 18,19. Jānis Bētiņš 21. Oskars Šepskis 21. Saldus baznīca 27. Brāļu Jurjānu mežragu kvartets 29. Rozentāla darbnīca Saldū 30. Rozentāls glezno Rīgas latviešu biedrības nama freskas 31. Saldus 1890. gadā (plāns) 35. Dziesmugrāmatas vāki Pērkonē 52. Hamiltonas koklētāju kopa 72. Nudžersijas pamatskolas koris 73. Nudžersijas tautasdeju kopa Zaglītis 73. Doma baznīcas ērģeles Rīgā 1883. g. 75. Ērģelnieki un komponisti pirmajās ērģeļu dienās Bostonā 1980. g. 75, 76. Eižens Dzelzkalējs, Jānis Riekstiņš, Ludvigs Reiters 1. ērģeļu dienās Bostonā 77. Koņu un ansambļu skaits brīvajā pasaulē astoņdesmitajos gados (kartogramma) 95. Pasauls brīvo latviešu dziesmu dienas (1979, 1984, 1987) – kartogramma 136, 137. Latvijas konservātorija 173. Nacionālā opera 173. Latvijas valsts filharmonija 175. Dzintara pasienas sīkdaļa 197. Detichuma Baltijas jūras karte 199, 200. Latvijas lauku mājas Detichuma kartē 201.

3.2845

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309017250

